NePo

Šaltalankių arbata

Turinys

Pasaulis pro raktų skylutę....5
Gyvenimo prasmė - būti gyvam....5
Prasmingas gyvenimas....6
Darbas ir gyvenimo prasmė....7
Gyvenimo prasmė....8
Laimės formulė....10
Gyvenimas kai tau trisdešimt....13
Niekas nėra svarbu....15
Gyvenimo dviratis....17
Du gyvenimo etapai....19
Kaip atsiranda draugai?....20
Taisyklė: Išėjusiems negrįžti....22
Nefotografuokit manęs....22
Mintukai....25
Aš jau suaugęs....25
Pavardės....25
Akiniai....26
Laikas nėra ketvirtas matavimas....26
Burbulai ir bangos....28
Kas yra vienatvė?....29
Vaikystės svajonės....29
Kvapas ir garsas....30
Ką jums reiškia vasara?....31
Klajojantis protas....32
Telefono nemirtingumas....33
Geriausia mano savybė....34
Kūrybiškumo mygtuks....35
Senas....36
Nusiprausti....37
Čempionas....38
Ar gelbėtumėte ateivius?....39
Problemos su kosmoso operomis....40
Ateitis….....44
Ką reiškia gyventi 150 metų?....44
VR, AR, MR ir ER....46
Skaitmeniniai aktoriai....49
2050: pesimistiška ateitis....51
Žmonės niekada nesutiks mėlynų ateivių....54
Motyvacija?....58
Kai nieko neturi, tai nieko ir nereikia....58
Gulinčių nieks nemuša....59
Atkaklumas gerai ar blogai?....59
Išmokite pasakyti "NE"....60
Horizonto problema....61
Sėkmės formulės....61
Gimti nugalėtoju....62

Tai manai, kad esi unikalus?....64
Tai ką užmirštate yra daug svarbiau, nei tai ką atsimenate....66
Mentalinės energijos atsargos....66
Mažų džiaugsmų pabaiga....67
Tu esi svarbus....68
Jūs vis tiek nespėsit visko....69
Tikslai yra nevykėliams....71
Motyvacija....72
Hikikomori....74
Jūsų vertybės....75
Tai nori būti dailininku?....77
Tau reikalingi trys hobiai....78
Naujos pažintys....79
Kur tu gyveni?....81
Diena be įtakos....81
Burbulas....81
Ateitis, kurios mes bijome....82
Vienodi žmonės....83
Herojaus kelionė....85
Laimingo gyvenimo principai....87
Kaip tapti milijonieriumi?....89
Pradingę lyderiai....92
Šiandien mes dirbam....95
Ieškom darbo....95
Trys reikalingiausi žmonės....96
Kaip gera, kai nereikia mąstyti....97
Sveiki, vidutiniokai....98
Ar pomėgis turėtų tapti darbu?....100
Tavo laisvalaikis nepriklauso tau....101
Ką reiškia būti bedarbiu?....102
Klausimai, kuriuos turėtumėte užduoti per darbo pokalbį....106
Naujoko įtraukimas į įmonę....111
Mano miestas....116
Ar ateitis priklauso miestams?....116
Ateities miesto transportas....117
Autonominiai automobiliai nužudys jūsų miestą....119
Išmanusis miestas....122
Elektrinės išnyks....123
Atvėsinti miestus....125
Aš esu valstybė....128
Kodėl imperijos visuomet žlunga?....128
Korupcija....129
Sėkmingos valstybės pagrindas....131
Kodėl diktatūra laimi trumpuoju laikotarpiu, bet demokratija laimi ilguoju laikotarpiu?....132
Užkariaujam kosmosą....134
Gyvenimas kosmose....134
Miesto Marse nebus....135
Miestas Marse....137
Išminties skrynelė....139

Pirma kelionė.....139

Pasaulis pro raktų skylutę.

Gyvenimo prasmė - būti gyvam

2010-03-08

Žinau, kad įrašo pavadinimas skamba gana absurdiškai, bet leiskit man viską paaiškinti. Ir jūs suprasite.
Ši mintis trenkė į galvą man gana netikėtai, visiškai atsitiktinai, kai perskaičiau tokį sakinį: **Įsivaizduokite save mirties patale**. Kiek jums metų? Kokius epizodus iš savo gyvenimo prisimenate? Apie kokius žmones galvojate?
Kadangi, nebuvau mirties patale, tai tikrai nežinau ką galvosiu tuo momentu... Ir vis tik manau, jog nekursiu didingų ateities planų. Nes kaip sakė vienas embrionas kitam: iš ten dar niekas negrįžo.
Kažkodėl manau, jog galvosiu apie praeitį, apie tuos momentus kai buvau LABAI gyvas.
Kas verčia jaustis jūs gyvais? Pagalvokit, pasidalinkit savo įspūdžiais.
Dėl bendro sutarimo aš jums pasiūlysiu keletą versijų:
1) Jūs po darbo išsidrėbėte priešais teliką ir žiūrite kokį nors kvailą serialą.
2) Jūs žaidžiate krepšinį. Iki varžybų pabaigos liko 5 minutės. Jūsų komanda laimi 2 taškais. Kamuolys jūsų rankose.
3) Jūs keliaujate po muziejus/pilis su gidu, kuris aiškina istorinius vietovės aspektus bei svarbą.
4) Jūs sėdite sportiniame automobilyje. Greitkelyje. Spaudžiate greičio pedalą iki dugno.
Kuris iš mano pasiūlytų variantų verčia jus jaustis labiausiai gyvu? Žmonės skirtingi, todėl nieko nuostabaus, jeigu rinksis skirtingus variantus. Tačiau aš esu tikras, jog niekas nesirinks pirmo varianto. Kodėl? Ten nėra aktyvaus veiksmo. Žmogus gali būti bailys, bet ne šaldytuvas, negali visą laiką pasyviai stovėti kampe. Jeigu kada nors netyčia sutiksit žmogų, kuris didžiąją laiko dalį skiria žiūrėti filmams, paklauskit ką jis atsimena. Jeigu paklausit jo apie praėjusią savaitę, tai greičiausiai jis papasakos serialą, kurį žiūrėjo, tačiau jeigu jūs paklausite apie pati įdomiausią/keisčiausią/įsimintiniausią jo gyvenimo įvykį, tai tikrai nebus nei teliko žiūrėjimas, nei prie sėdėjimas prie kompo, **tai** bus **veiksmas**.
Man veiksmas būtų su dviračiu nulėkti nuo kalno žemyn, nestabdant. Kam nors kitam reiktų iššokti su parašiutu arba užtektų nukasti užsnigtą takelį. Žmonės gali būti skirtingi, tačiau viską galima užrašyti į formules ir lygtis su kintamaisiais.
Gyvenimo prasmė yra veiksmas. Net klaidų darymas yra veiksmas. Stovėjimas nieko neduoda. Žinote, kas būna, jeigu ežere stovi vanduo? Jis užanka ir virsta pelke.
Pamąstykite apie savo praeitį. Kokius momentus prisimenate? Klaidų pasitaiko pas visus, negalvokite apie jas. Kokius malonius momentus prisimenate? Aš jums pasakysiu kokius - tuos, kurie privertė jūsų širdį plakti smarkiau. Ir ne, tam tikrai nebūtinas adrenalinas. Geriausias atsiminimas gali būti ir sėdėjimas prie laužo, jeigu šalia buvo TAS žmogus.
Esate girdėję pirmą Niutono dėsnį dar vadinama Inercijos dėsniu? Dėsnis teigia: *jei kūno nepaveikia išorinės jėgos (arba jų poveikiai atsveria vienas kitą, t. y. kompensuojasi), tai kūnas išlaiko turėtą greitį (arba rimtį, jei greičio neturėjo).*
Remiantis inercijos dėsniu, jeigu žmogus nieko nenori, ar jis gali atlikti kokį nors veiksmą? Ne, ramybės (mirties) būsena išliks toks kol nepasikeis sąlygos. Tačiau kokia tikimybė, kad žmogų, kuriam nėra noro ką nors atlikti, paveiks išorinės jėgos? Truputi didesnė, nei kad į Žemę nukris asteroidas, bet gerokai mažesnė už skaičių filmų pastatytų apie tokį įvykį. Karališkieji pingvinai bičiuliaujasi su pingvinais, o ne su baltosiomis meškomis. Vištos bičiuliaujasi su vištomis, o ne su sliekais. Tai gi, jeigu žmogus yra sustojęs gyvenime, greičiausiai sustojusi ir visa jo aplinka. Tuomet nebus kam jo išjudinti, nebent visiškai atsitiktinai, bet mes juk stebuklais netikim?

Yra ir dar vienas dėsnis, kuris mus domina. Energijos tvermės dėsnis: *visas energijos kiekis izoliuotoje fizikinėje sistemoje išlieka pastovus, tačiau energijos formos gali kisti*. Žmogus įdomi sistema. Nesulaukęs išorinio postūmio, jis gali pakeisti savo vidinę energiją, kuri priverstų jį veikti. Čia mes prieiname prie pagrindinio klausimo šiandien: kodėl vieni žmonės sugeba judėti gyvenime, o kiti stovi? Kas turi atsitikti žmogaus viduje, kad jis be jokio išorinio postūmio pabustų iš sąstingio? Kokia tokio žmogaus motyvacija? O gal vis dėl to tai neįmanoma?

Prasmingas gyvenimas

2015-12-15

Vakar atsiguliau ir prieš užmigdamas pagalvojau: mano diena buvo prasminga. Ar jums pažįstamas šitas jausmas? Jeigu ne, ar norėtumėte patirti tokį jausmą? Ką tokio ypatingo aš nuveikiau?
Pakalbėkime apie tai.
Aš kaip ir kiekvienas žmogus turiu paaukoti devynias valandas darbui, iš tiesų, tai gerokai daugiau, nes dar kelionė pirmyn/atgal ir kitos smulkmenos, kurias reikia padaryti... Po darbo man lieka vos keletas valandų asmeniniam laikui, su kuriuo galiu daryti ką tik noriu. Dažnai po darbo būnu pavargęs ir tą laiką skiriu filmų ar multikų žiūrėjimui. Tačiau kartais, kaip pavyzdžiui vakar, sukaupiu paskutinius jėgų likučius ir nuveikiu ką nors kitą. Ką veikiau vakar? Rašiau interviu klausimus/atsakymus naujienlaiškiui. Tai ne pirmas kartas, kai jaučiuosi prasmingai praleidęs dieną, kitus kartus gali būti jog rašiau tinklaraščiui įrašą, piešiau (komiksą?) ir dar yra keletas dalykų, kurie man patinka.
Dabar, kai kurie iš jūsų galvoja, ačiū, bet aš nemėgstu rašyti (nekalbant apie naujienlaiškius) ir tuo labiau nemėgstu piešti. Taip, aš negaliu jums pasakyti ką konkrečiai daryti, nes žmonės skirtingi ir skirtingiems žmonėms reikia skirtingų dalykų, bet aš galiu jums pasakyti formulę ir tuomet jau patys turit užpildyti ją tinkamais kintamaisiais.
Neieškokite gyvenimo prasmės. Mano šuo nedresiruotas. Jis niekada neatneša numesto pagaliuko ar kamuoliuko. Jis atneša, padeda saugiu atstumu, jeigu bandai pasiekti kamuoliuką, šuo jį stveria ir pabėga. Kuo įnirtingiau bandai atimti, tuo šuo labiau dūgzta, galiausiai jis pradeda lakstyti super turbo ratus aplinkui ir nieko negali padaryti... Kaip atimti kamuoliuką? Reikia laukti, kol jam nusibos. Tai vienintelis būdas.
Su gyvenimo prasme lygiai tas pats.
Aptarėme ko nedaryti, dabar pakalbėkim ką daryti.
Ieškokite savęs. Atsakykite į klausimą: kas jūs esate? Ne, jūs nesate jūsų profesija. Jeigu jūs esate jūsų profesija, tai kodėl nekenčiate savo darbo? Taip, yra žmonių, kurie dievina savo darbą ir tokie žmonės turėtų rasti gyvenimo prasmę jame, tačiau daugelis galvodami apie savo darbą svyruoja tarp nekenčiu ir pakenčiu. Ir, jeigu jūs patenkate į tokių žmonių kategoriją, gyvenimo prasmės nerasite darbe ir net nebandykite ieškoti. Jeigu jūs vis dėl to esate jūsų profesija ir nekenčiate tik savo darbo vietos, tai sprendimas toks akivaizdus… Jau žinote koks?
Kaip surasti save? Bandymų ir klaidų metodu. Iki universiteto aš niekada nebuvau prisėdęs piešti. Manęs niekas nemokino piešti. Tačiau visai netikėtai ėmiau kurti komiksus ir dabar piešimas man teikia pasitenkinimą. Šiuo pavyzdžiu noriu pasakyti, kad dalykai, kurie jums patinka nebūtinai turi ateiti iš vaikystės. Tik bandydami galite surasti tai kas jums patinka.
Jeigu žvelgsime iš toliau, man taip pat patinka ir rašymas. Kas bendro tarp piešimo ir rašymo? Kūryba. Man patinka kurti. Į klausimą: kas aš esu? Galėčiau atsakyti – menininkas. Žinau, kad tai yra labai bendras niekuo neišsiskiriantis atsakymas, tačiau šis atsakymas yra man, o ne reklaminė frazė skirta daugiau parduoti daiktų, kurių jūs nenorite pirkti.
Jeigu žinote kas jums patinka, tuomet belieka tik surasti tam laiko. Reikia suprati, jog ne kiekvieną dieną bus jėgų, noro ar laiko. Kartais yra gerai pailsėti, pažiūrėti filmą, pažaisti žaidimą ar tiesiog švaistyti laiką. Jeigu, tarkim, aš turiu tris valandas laiko sau ir dvi pirmas praleidžiu žiūrėdamas filmus ar žaisdamas ką nors tam,

kad atsigaučiau ir tik vieną paskutinę valandą skiriu man patinkantiems dalykams, vis tiek jaučiu, kad diena praėjo prasmingai.
Žmonės, kurie sako, jog negalima žaisti, negalima žiūrėti filmų ar išsitrina savo Facebook, kad nešvaistytų laiko, man atrodo kaip apsimetėliai. Tokie žmonės dažniausiai eina surikiuoti knygas pagal viršelių spalvas, skaičiuoja cukraus gabaliukus cukrinėje ar šluosto dulkes nuo kėdės įdubimų iš apačios. Kaip religija sako: nėra žmogaus be nuodėmės. Žmogus ne robotas, negali būti visą laiką efektyvus. Todėl geriau pripažinti, jog mums visiems reikia poilsio. Poilsio ne nuo fizinio nuovargio. Yra normalu ir gerai paskirti dalį laiko, o kai kuriomis dienomis net gi visą laiką tam ką vadinate poilsiu.
Kodėl pažiūrėjus filmą niekada neapėmė jausmas, jog gyvenimas yra prasmingas? (O galbūt ką nors apėmė?) Todėl kad žiūrėjimas yra pasyvus dalykas. Stebėdamas netobulėji. O kaip su žaidimais? Žaidimus galima vadinti aktyviu dalyku ir juose galima tobulinti savo įgūdžius. Juose taip pat yra pergalės jausmas, kai pereini. Atsižvelgiant į visus šituos dalykus, turėtų pasaulyje būtų žmonių, kuriems žaidimai iš tiesų suteikia gyvenimo prasmę. Tačiau man trūksta vieno dalyko – kūrybos.
Taip pat reiktų suprasti, jog gyvenimo prasmė nebūtinai turi ateiti iš tokių dalykų kaip gelbėti Afrikos vaikus. Kiekvienam savo. Daugelio mano piešinių niekas nepamatys, bet tai yra nesvarbu, nes pasitenkinimą suteikia ne rezultatas, o procesas. Jūs tai darote dėl savęs ir gyvenimo prasmės jausmas turi kilti iš jūsų. Jeigu darote dėl to, kad viršininkas ar kas nors kitas pagirtų, darote neteisingai. Jeigu reikia išorinių stimulų, vadinasi einate neteisingu keliu.
Jeigu iš ryto susikūrėte *todo* sąrašą ir vakare, patikrinę apsidžiaugiate, jog išpildėte visus punktus, todėl diena turėjo būti prasminga, darote neteisingai. Gyvenimo prasmė nėra logiškas sprendimas, tai yra jausmas. Perskaitėte iki čia ir sakote, jog darote visus mano minėtus dalykus, tačiau nejaučiate gyvenimo prasmės. Ko dar trūksta? Gyvenimo prasmė matuojama ne efektyviu laiko išnaudojimu. Gyvenimo prasmė matuojama ne padarytų darbų skaičiumi. Reikia dar vieno dalyko – sustoti ir atspindėti tai ką padarėte. Tam nereikia daug laiko užteks vos penkių, dešimties minučių prieš miegą. Ar esi patenkintas tuo ką padarei šiandien? TAIP. O jeigu ne, nemuškite savęs ir nesistenkite be reikalo būti efektyvesni. Suraskite savo ritmą. Balansą. Nesvarbu, kad paroje yra dvidešimt keturios valandos. Jeigu darbui, kurį laikote prasmingu galite skirti tik valandą, tai yra gerai ir tuo reikia džiaugtis. Prasmė atsiras, kai priimsite save tokį koks esate su savo klaidomis ir nustosite varžytis su įsivaizduojamu supermenu. Neįmanoma aplenkti tai ko nėra.
Šiuo laikiniame gyvenime vargu ar įmanoma pasiekti, jog kiekviena diena būtų prasminga. Prasmingas gyvenimas susideda iš prasmingų momentų. Gyvenimo tikslas siekti, kad tokių momentų būtų kiek galima daugiau.

Darbas ir gyvenimo prasmė

2012-08-14

Noriu jums pateikti dar vieną versiją apie gyvenimo prasmę, šią įkvėpė Malcolm Gladwell knyga *Išskirtys: sėkmės istorija* (Rekomenduoju).
Apie 1900 metus žydų imigrantai užplūdo Jungtines valstijas, tačiau jie atvyko netuščiomis. Ne, jie neturėjo daiktų ar pinigų, tačiau atsivežė kai ką neapčiuopiamo ir tuo pačiu daug svarbesnio – įgūdžius. Daugelyje Senojo žemyno valstybių žydams buvo draudžiama turėti žemės, todėl jie gyveno miestuose ir įgydavo tokias profesijas, kad galėtų išsilaikyti: gydytojai, siuvėjai, batsiuviai. (Beje, jeigu pažiūrėtumėte lietuvių Užgavėnių persirengėlių tradicijas, tai lietuviai labai mėgdavo persirengti žydais-daktarais)
Atvykę, iš pradžių, jie griebėsi viso darbo koks tik papuolė, kad tik gautų šiek tiek pinigų, tačiau ilgainiui daugelis atsidūrė ten kur geriausiai mokėjo – ėmė siūti drabužius. Tai buvo vergiškas darbas, dažnai po 84 valandas (12 per dieną) ar net daugiau per savaitę. Tačiau tai neišgąsdino imigrantų, nes tame darbe jie atrado prasmę.

Koks darbas yra prasmingas? Anot Gladwell darbas turi pasižymėti trimis savybėmis: autonomiškumas, sudėtingumas ir ryšys tarp pastangų bei atlygio. Būtent visas tas savybes turėjo XIX amžiaus pabaigoje siuvėjo darbas. Pats turėjai pirkti medžiagas, pats siūti, pats parduoti.
Kai perskaičiau nustebau, tačiau prieš kelis šimtmečius siuvėjo darbas pasižymėjo dar keliomis įdomiomis savybėmis. Pirma – įėjimo į verslą slenkstis buvo labai žemas, pradinio kapitalo nereikėjo. Praktiškai kiekvienuose namuose buvo po siuvimo mašiną, o kas jos neturėjo galėjo pigiai įsigyti. Antra – drabužiai nebuvo siuvami dideliuose fabrikuose, tą atliko daugybė mažyčių firmelių. Trečia – vaikai, ypač neturtingų šeimų, anksti padėdavo tėvams versle, todėl tapdami pilnamečiais jau puikiai mokėjo savo tėvų amatą t.y. lengvai įgydavo daug žinių.
O dabar klausimas, gerai pagalvokite prieš skaitydami toliau: ką jums visą tai primena?
Istorija yra šaunu, bet dabar grįžkime į mūsų laikus.
Jeigu peržvelgtumėte spaudos (internetinės) antraštes, tai greičiausiai rastumėte net ne vieną straipsnį, kur įmonės vadovai skundžiasi, jog jiems trūksta specialistų, niekas nenori dirbti, net už kosminį atlyginimą (įmonės vadovų požiūriu). Klausimas: kur dingsta specialistai?
Ar pasirengę išgirsti atsakymą? Jie tampa laisvai samdomais – freelancer‘iais.
Lietuvoje daugelis vadovų vis dar mano, jog pagrindinė motyvavimo priemonė yra pinigai, kol turi ko išmokti, labai smagu dirbti įmonėje ir mokytis iš savo kolegų, tačiau kas atsitinka, kai mokytis nebėra ko? Kas tuomet, jeigu tu tapai geriausiu specialistu toje firmoje? Iššūkiai pasibaigė, reikia naujos gyvenimo prasmės?
Dirbant įmonėje ir tampant specialistu, galiausiai visas darbas susiveda į vieno raudono mygtuko spaudinėjimą: tik tu jį gali paspausti teisingai, tinkamu momentu, tinkamu greičiu, tačiau tą tu jau darai miegodamas, nes tai refleksas, kiek ilgai temsi tokį darbą?
Kažkas internete uždavė tokį klausimą: jeigu kolega turintis mažiau žinių ir patirties už tave gauna didesnę algą, kas kaltas? Atsakymo čia nepateiksiu, tačiau kaip suprantate įmonėje yra daugybė problemų ir mažiausiai viena prasmingo darbo sąlyga liks praktiškai visuomet nepatenkinta.
Palyginkime XIX amžiaus siuvėjo galimybes su šio amžiaus IT specialisto. Pirma – įėjimo į verslą slenkstis žemas. Kompiuteris su internetu ne prabanga, bet būtinybė, norit turėti svetainę kainuoja tik interneto adresas ir talpinimo paslauga, grubiai tarkim 100 litų (žinau, kas norės galės rasti stipriai pigiau ar brangiau). Antra – nors yra didelių kompanijų, kurios daro didelius projektus, vis tik daugelis rinkos dalyvių sąlyginiai maži ir freelancer‘iai gali šalia jų jaustis laisvai. Trečia – internete pilna mokamų ir nemokamų resursų kaip tapti specialistu. Taip, IT specialistas – XXI amžiaus siuvėjas.
Taigi, kai yra tokios palankios sąlygos, kaip niekada dirbti IT srityje sau – tapti freelanceriu, kodėl turėtum dirbti kitam?
Ar freelancer‘io darbas prasmingas? O jums dar kyla abejonių?

Gyvenimo prasmė

2025-08-03

Kokia yra gyvenimo prasmė? Gyvenimo prasmė yra gyventi prasmingai. Ką reiškia gyventi prasmingai? Gyventi prasmingai reiškia rasti prasmę kiekvienos dienos veikloje. Kaip rasti prasmę kiekvienos dienos veikloje? Geras klausimas, bet ar gyvenimo prasmė tikrai svarbu?
2008 metais t. y. daugiau nei 15 metų parašiau pirmą tekstą apie gyvenimo prasmę. Jis buvo vienas iš mano populiariausių tekstų, taigi, vėliau parašiau dar keturis. Pagalvojau, kad šiandien puiki proga apibendrinti savo sukauptą gyvenimo patirtį ir tai apie ką rašiau prieš daug metų.
Pirma. Gyvenimo prasmės ieško tik žmonės, kurie turi per daug laiko. Aš esu laimingas, kad ne viename gyvenimo etape turėjau per daug laiko ir tai man leido gyvenimo prasmės klausimą apsvarstyti iš visų pusių. Žmonės, kurie dirba fabrike nuo 9 iki 9, žmonės, kurie turi paimti vaikus iš mokyklos ar nuvežti juos į būrelį, gyvenimo prasmės neieško, nes jie neturi laiko. Jie sukasi kaip voverės rate ir stengiasi spėti viską padaryti.

Žmogus ne robotas, bet galbūt tai geresnis gyvenimas, nei turėti per daug laiko? Kita vertus, tikra kūryba ir išradimai atsiranda, kai žmogus nuobodžiauja, ką dabar, kai yra internetas pilnas video apie kates, padaryti vis sunkiau.

Antra. Lietuvių liaudies išmintis sako: *laimingi laiko neskaičiuoja*. Arba išverčiant – laimingi žmonės neieško gyvenimo prasmės. Noras ieškoti gyvenimo prasmės yra simptomas, kad gyvenime kažko trūksta. „Gyvenimo prasmė“ yra tas magiškas dalykas, kuris turėtų užpildyti gyvenimo tuštumą. Dar neteko girdėti apie žmogų, kuris specialiai ieškodamas gyvenimo prasmės ją rado. Arba, kitaip sakant, gyvenimo prasmė tuštumos neužpildo.

Trečia. Gyvenimo prasmės problemą išspręsti labai lengva (bet labai sunku), reikia tik dviejų dalykų. Pradėkim nuo lengvesnio: dalykas A yra bendruomenė. Senais gerais laikais, kalbu apie XIX amžių, žmonės turėjo dvi bendruomenes: bažnyčią ir gimines. Jie neturėjo pasirinkimo. Dažniausiai tai buvo į gerą. Dabar sėdai į lėktuvą, nuskridai į Tenerifę ir giminės tavęs nepasieks. Bažnyčia… Prisipažinsiu, mane stebina, kad dar yra tiek daug religingų žmonių. Bet aš tikrai nesmerkiu tų, kurie ieško bendruomenės bažnyčioje.

Prieš kokius 15 metų, kai rašiau originalų tekstą, buvo labai populiarios virtualios bendruomenės, kurios rinkdavosi forumuose. Tai buvo labai geras, labai lengvas būdas surasti bendruomenę apie dalykus, kurie tau įdomūs, rūpi. Dabar surasti bendruomenę yra sunku.

Taip, aš manau, kad virtuali bendruomenė yra tokia pat gera, kaip reali. Mes esame žmonės, socialūs padarai ir mums reikia bendravimo. Skirtingiems žmonėms, reikia skirtingo kiekio bendravimo, bet jo reikia visiems.

Dalykas B yra aistra. Galėčiau pasakyti hobis, bet tai per daug supaprastintų viską. Nereikia turėti hobio, norint turėti aistrą. Aistrą galima rasti ir darbe. Vis dėl to daugelis iš mūsų dirba tam, kad gautų pinigus, todėl aistros reikės ieškoti po darbo.

Aistra yra toks dalykas, kuris motyvuoja ir skatina tobulėti. Neturiu konkrečių žingsnių kaip surasti aistrą, bet geriausias būdas yra išbandyti be proto daug dalykų.

Ketvirta. Gyvenimas turi sezonus. Kaip medžiai meta lapus rudenį, jūs turite pilną teisę keisti darbą, draugus, bendruomenes, hobius, aistras… Studentas gali gerti iki aušros, tėvas to neturėtų daryti.

Viskas gyvenime keičiasi, niekas nėra amžina. Kas reiškia, kad gerus laikus keičia blogi laikai, o blogus laikus, keičia geri. Be blogų laikų, jus nevertintumėte gerų ir net nežinotumėte, kad juos turėjote. Svarbu, kad blogi laikai per ilgai neužsitęstų.

This too shall pass yra frazė, kuri priskiriama Karaliui Saliamonui, bet aš dažniausiai galvoju apie OK GO grupės dainą.

Penkta. Kartais mes užstringame. Įsivaizduokite, kad paėmėte kokį nors serialą, jis turėjo 50 epizodų. Jūs sėdote, peržiūrėjote visus epizodus, tai užtruko kažkiek laiko ir dabar jaučiasi tuščia viduje. Ką žiūrėti toliau? Gyvenimas atrodo beprasmis. Pasakoju apie serialus, nes įsivaizduoju, kad šį jausmą yra patyrę daugiau žmonių, nei kitus variantus. Bet jeigu turėjote projektą ar tikslą ir jį pasiekėte/pabaigėte patirsite panašų jausmą: o dabar kas?

Kai esi užstrigęs aplinkiniai tau nepadės. Kiti padėti gali tik tuomet, kai nori priimti pagalbą. Jeigu esi užstrigęs, dažniausiai priimti pagalbos nenori. Nori tiesiog liūdėti kampe. Netekantis vanduo užželia ir tampa pelke. Lygiai taip pat žmogus užželia ir tampa maumu. Judėjimas yra labai svarbu. Ir tik tu pats gali išjudinti save. Kas tas magiškas „judėjimas“, kuris padės išsilaisvinti iš užstrigimo? Išėjimas susitikti su draugais, naujų dalykų išbandymas. Viskas, kas nėra sėdėjimas.

Iš principo aš manau, kad tikslai yra kvailiams (atskira tema), bet, jeigu esate įstrigęs, vienas iš geriausių būdų išjudėti yra išsikelti tikslą. Ne tokį sunku, kad būtų neįveikiamas, bet ne tokį lengva, kad padarytumėte per dieną. Mėnesio ar metų tikslas tiktų idealiai. Kai esate išjudėję žymiai lengviau koreguoti ar keisti kryptį, nei kai esate įstrigę.

Šešta. Skirtingo amžiaus žmones laimingais daro skirtingi dalykai. Dvidešimtmetis negali padaryti laimingo keturiasdešimtmečio, nes neturi tos gyvenimo patirties ir negali suprasti kas vyresnį žmogų daro laimingu. Keturiasdešimtmetis negali padaryti dvidešimtmečio laimingu, net jeigu jis turi patirtį (kas ne visuomet tiesa), jeigu ta patirtis buvo prieš dvidešimt metų, tai jis realiai neatsimena kaip jautėsi tuo metu. Atmintis yra apgaulinga.

Geriausi yra žmonės, kurie susidūrė su panašiais iššūkiais, problemomis kaip jūs visai senai. Po metų ar dviejų emocijos išblėsta ir lieka tik iliuzijos. Sakyčiau lieka faktai, bet atmintis yra apgaulinga.
Septinta. Prisipažinsiu, kad dabar galiu būti tiesiog laimingas be priežasties. Nepriklausomai nuo to ką veikiu. Nežinau ar čia ateina su amžiumi, ar čia kažkokius magiškus miltelius pilna į vandenį. Seniau taip nebūdavo. Galbūt dabar tas sezonas. Vasara.

Laimės formulė

2010-04-21

Aš mėgstu filosofines diskusijas klausimais kas daro mus laimingus, bet šiandien jokios filosofijos, tik moksliniai faktai.
Man, kaip žmogui mylinčiam skaičius, buvo smalsu: ar įmanoma išmatuoti laimę? ar yra laimės formulė? Pasirodo, kad taip. Kai kurie psichologai į šį klausimą žiūri labai rimtai.
Pirmoji Teigiamos psichologijos konferencija įvyko dar 1999 metais. 2006 metais Harvardo universitete pradėtas dėstyti kursas "Teigiama psichologija" sulaukė milžiniško studentų susidomėjimo.
Tai ką mokslininkai nuveikė per tą laiką?
Laimės formulė pagal Pete Cohen
Laimė = P+(5xE)+(3xH)
P - reiškia asmenines savybes, įskaitant požiūris į gyvenimą, gebėjimą prisitaikyti ir lankstumą. E - reiškia egzistavimą, įskaitant sveikatą, pinigus, draugus. H - reiškia aukštesniuosius poreikius, tokius kaip savigarba, lūkesčiai, ambicijos, humoro jausmas.
Norit gauti tris vertes reikia atsakyti tik į keturis klausimus įvertinant kiekvieną atsakymą dešimtbalėje sistemoje, kur vienas reiškia visiškai nesutinku, o dešimt - labai stipriai pritariu.
Klausimai:
1) Ar jūs esate energingas, lankstus, atviras pokyčiams?
2) Ar jūs turite teigiamą požiūrį į gyvenimą, greitai atsigaunate po nesėkmių ir jaučiate, jog kontroliuojate savo gyvenimą?
3) Ar patenkinti jūsų pagrindiniai gyvenimo poreikiai įskaitant: sveikatą, finansus, saugumą, pasirinkimo laisvę ir bendruomeniškumą?
4) Ar galite kam nors bet kuriuo paros metu paskambinti, kai jums reikia pagalbos; ar galite pasinerti stačia galva į tai ką darote; ar jūsų veikla atitinka jūsų lūkesčius ir suteikia jums gyvenimo prasmę?
Rezultatus skaičiuoti taip: P=pirmas+antras, E=trečias, H= ketvirtas atsakymai.
Tai kaip ar labai laimingi esate?
Galbūt šiek tiek grubi formulė ir nesuteikianti vilties tiems, kurie surinks mažiau nei kiti, tačiau labai tiksliai matematiškai išreikšta. Tačiau tai dar ne viskas, norėčiau pasidalinti dar keliais skaičiais ir mokslinių tyrimų rezultatais.
Kas daro mus laimingais?
Šeima ir draugai. Mokslininkai teigia, jog žmonės turintys daugiau draugų rečiau serga, yra atsparesni stresui. Profesorius Oswald iš Warwick universiteto, gali jums tiksliai pasakyti kiek kainuoja vienas draugas. Žmogus neturintis draugų, turi uždirbti 50.000* litų daugiau per metus, nei žmogus turintis draugų, vien tam, kad pasiektų tokį patį laimės lygį.
Santuoka prideda septynis metus papildomo gyvenimo vyrui ir keturis moteriai. Turbūt žinote ne vieną (nevisai padorų) anekdotą apie uošvę, tačiau pasirodo, jog būtent uošvės turėjimas prailgina jūsų gyvenimą. Kai pagalvoji, jog stiprus rūkimas atima išgyvenimo tris metus... Jeigu jūs mėgstate rūkyti, geriau jau būtumėt vedę.
Gyvenimo prasmė. Mokslininkai sako, jog gyvenimo prasmės pojūčio turėjimas labai svarbus laimės ingredientas. Visiškai nesvarbu kokią religiją ar filosofiją jūs pasirinksite, svarbu įžvelgti didesnę prasmę nei vien tik egzistavimas. Žmonės esantys kažko didesnio dalimi (bažnyčios, bendruomenės) yra laimingesni.

Ilgalaikiai tikslai. Svajonės yra gerai, tačiau svajonės kaip debesys danguje. Kad žmogus būtų laimingas jis turi turėti kokį nors apčiuopiamą tikslą, prie kurio nuolatos galėtų dirbti ir tas tikslas, savaime suprantama, turėtų žmogui teikti malonumą. Psichologai teigia, jog žmogus pasiekia savirealizaciją tik dirbamas prie ilgalaikių tikslų, kurie leidžia panaudoti stipriąsias asmenybės savybes.
Mokesčiai. Iš pirmo žvilgsnio tai skamba absurdiškai, tačiau pasirodo viską galimą paaiškinti. Neturtingi žmonės yra nelaimingi, tačiau kai jie sužino, jog turtingi žmonės sumoka žymiai daugiau mokesčių, jie pasidaro laimingesni. Taigi, "progresiniai" mokesčiai, jeigu kada nors tokie bus, turėtų daugelį lietuvių padaryti laimingesniais žmonėmis.

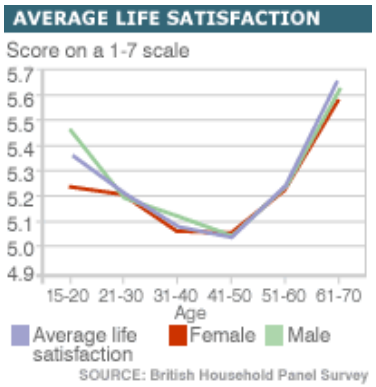
Kas daro mus nelaimingus?

Vaikai. Turbūt ne kartą esate girdėję iš savo tėvų, giminaičių ar gal net gi draugų, jog vaikai daro gyvenimą laimingesnį. Visiems šiems žmonėms mokslininkai turi kai ką pasakyti: vaikai nepadaro žmogaus laimingesnio, kaip tik priešingai... Žinot, negražu rodyti nepadorius gestus vyresniems žmonėms, bet kai aš perskaičiau apie šitą dalyką man keturi pirštai taip ir užsilenkė automatiškai...
Daugelis žmonių turbūt bus šokiruoti tokio teiginio ir norės kategoriškai nesutikti, todėl siūlau paimti svarstykles ir pasverti. Taip, vaikai suteikia džiugių akimirkų, bet jie verkia, neklauso, prieštarauja, negerbia, serga, nuvilia, susižeidžia... Ir kai visą tai sudedi ant svarstyklių paaiškėja, jog skausmo jie suteikia daugiau nei džiaugsmo. Tačiau reikia atsižvelgti į vieną svarbų faktorių, dėl ko toks smegenų plovimas būtinas. Įsivaizduokit, jog kažkada senai, senai evoliucijos pradžioje žmonės būtų išsiaiškinę, jog vaikai nesuteikia laimės... Tuomet aš nerašyčiau šito teksto, o jūs jo neskaitytumėte.
Reklama turi paskatinti jus pirkti. O jeigu reklama sužadino jūsų norą įsigyti daiktą, tačiau jus tam neturi pinigų, tuomet jūs tampate nelaimingas. Kaip ir madų žurnalai daro nelaimingas visas moteris. Švedijoje uždrausta reklamuoti vaikams iki 12 metų, nes jie per daug pažeidžiami.
Televizorius. Nesiruošiu kalbėti apie tai ką rodo per televizorių. Esmė yra pats procesas, žiūrėjimas yra individualus veiksmas atliekamas tylint, o žmogų laimingesniu darbo bendravimas.
Netektys. Atsigavimas po sutuoktinio netekimo gali užtrukti iki kelerių metų. Darbo praradimas gali sumažinti žmogaus laimingumą, netgi keletą metų po to, kai žmogus vėl pradės dirbti.

Visa tiesa apie pinigus

Turbūt nekartą teko girdėti teiginį, jog pinigai nepadaro žmonių laimingesniais. Galbūt netgi esate girdėję šį anekdotą: *Mokslininkai atliko tyrimą tarp žmonių uždirbančių 10 milijonų per metus ir nustatė, jog uždribę dar vieną papildomą milijoną jie netapo laimingesni. Išvada: pinigai neatneša laimės.* Ką gi turiu jums naujienų: jeigu 50% žemės gyventojų per metus į rankas gautų 10% daugiau nei gauna dabar jie taptų laimingesni. Supraskit mane teisingai svarbu ne pinigai, o jų sąlyginė vertė. Pinigai, kurie leidžia pagerinti žmogus pragyvenimo lygį, tikrai padaro jį laimingesnį. Pavyzdžiui, jeigu vietoj Optima linijos sviesto žmogus gali pirkti ekologišką sviestą, jis tampa laimingesnis. Tačiau laimingumo pakilimui yra riba. Ji yra maždaug ties 10.000* litų pajamų per metus daugiau nei šalies vidurkis, virš tos sumos didesnis gaunamų pinigų kiekis nedaro žmogaus laimingesniu. Apskritai **pinigai nėra blogio šaltinis**, materializmas yra. Jeigu pirmą kartą gyvenime valgai kokius nors blynus ir jie nerealiai skanūs, tai valgant antrą kartą jie bus labai skanūs, trečią - skanūs, ketvirtą - tai jau bus kasdienybė. Tas pats ir su prabangiu Ferrari pirmą kartą įsidėjus nerealus jausmas, o vėliau... Taip yra todėl, kad žmogus yra linkęs prisitaikyti/priprasti prie aplinkos, o tai kas yra nuobodi kasdienybė nesuteikia daugiau laimės.

Laimingiausias gyvenimo amžius

Žmogaus laimė priklauso ne tik nuo visų dalykų kuriuos paminėjau, bet taip pat nuo lyties ir amžiaus. Mokslininkai įvertino žmonių nuo 15 iki 70 laimingumą. Kaip paaiškėjo 15 metų paaugliai būna laimingi, tačiau jų laimingumas su kiekvienais metais vis mažėja maždaug iki 50 metų, o tuomet pradeda kilti. Pats sunkiausias gyvenimo periodas daugumai žmonių prasideda 40 metų.

Reiktų atkreipti dėmesį, jog penkiolikos metų vaikinai yra laimingesni už savo bendraamžes. Apskritai gyvenimo pradžioje vyrai vidutiniškai laimingesni už moteris ir tik maždaug ties 50 metų viskas pasikeičia.

Kodėl reikia būti laimingais?

Mokslininkai atliko eksperimentą su keturmečiais vaikais, liepė jiems sudėlioti teisingai figūras. Buvo dvi grupės vaikų, vienai tiesiog liepė atlikti užduotį, kitiems prieš atliekant užduotį, liepė prisiminti pati laimingiausią gyvenimo epizodą. Paaiškėjo, kad vaikai, kurie prisiminė laimingiausią gyvenimo epizodą, užduotį atliko du kartus greičiau. Aišku, jūs galite galvoti, jog esate daug sudėtingesnės asmenybės nei keturmečiai, mokslininkai irgi taip pamanė ir nusprendė atlikti eksperimentą su daktarais. Daktarų grupių paprašė nustatyti teisingą diagnozę pacientams. Pirmai grupei davė studijuoti mokslinę medžiagą apie ligas, kurias turės vertinti, o antrai grupei davė po saldainį. Daktarai gavę saldainį užduotį atliko du kartus greičiau nei daktarai, kurie susipažino su moksline medžiaga. Taigi, mano klausimas: ką jūs veikiate prieš egzaminus ? Aš asmeniškai labiausiai mėgstu skaityti ir pasakoti anekdotus (kaip manote koks mano vidurkis?).

Laimingi žmonės surenka daugiau taškų bet kokiame IQ teste. Laimingi žmonės geriau parduoda, atrodo patikimesni.

Kitame eksperimente mokslininkai tyrė žmonių laimingumą, iš grupės išrinko patį nelaimingiausią ir patį laimingiausią, jie norėjo išmatuoti, kiek laiko jie išlaikys ranką lediniame vandenyje. Kaip manote koks skirtumas? Nelaimingas žmogus išlaikė 30 sekundžių, laimingas - 6 minutes!

Mokslininkai paprašė vienuolių rašyti dienoraščius. Kas paaiškėjo? Nelaimingos, niurgzlės, bambeklės vienuolės nesulaukė 85 gimtadienio, laimingos sulaukė 90 ir daugiau. **Laimingi žmonės gyvena devyniais metais ilgiau**, nei nelaimingi.

Kaip tapti laimingesniu?

Internete galite rasti daugybę patarimų kaip tapti laimingesniu, šia tema parašyta ne viena knyga. Turiu prisipažinti, jog nekenčiu skaityti straipsnių, kuriuose išvardinama daugiau nei 10 patarimų, todėl jums išrinkau tris.

3) Mankšta. Paprastas elementarus dalykas, kurį turėtumėme daryti visi, bet kažkodėl nedarome. Kai kitą kartą reikės pasikelti nuotaiką, pamėginkit padaryti 10 pritupimų.

2) Dėkingumas. Jeigu įvyko kas nors ypatingo jūsų gyvenime, parašykite laišką ranka ir sekančią dieną (jeigu įmanoma) įteikite jį asmeniškai žmogui, kuriam esate dėkingi. Tačiau turiu iš anksto perspėti dėl kelių dalykų. Mokslininkai atliko eksperimentus ir paaiškėjo, jog žmonės, kurie tą daro kiekvieną dieną ir daro dėl to, kad yra priversti, o ne dėl to, jog iš tiesų norėtų padėkoti netampa laimingesniais. Žmonėms, kurie serga depresija tokia veikla sukėlė tik dar didesnį nusivylimą.

1) Dienoraštis. Kiekvienos dienos vakare užrašykite tris dalykus, už kuriuos esate dėkingi, kurie jums puikiai pavyko, kuo džiaugiatės ar didžiuojatės. Tačiau supraskite, jog kartais *shit happens* ir vienintelis

dalykas, už ką galite būti dėkingi, tai nebent, už tai kad atsikėlėte iš ryto ir vis dar kvėpuojate. Tuomet paskaitykite ką užrašėte ankstesnėmis dienomis, prisiminkite, kas jums suteikė laimės.
Būkite laimingi!
Pastaba. Originaliuose šaltiniuose piniginės sumos buvo nurodytos ne litais, tačiau jų negalima versti pagal santykį su litu, kadangi suma yra siejama su pragyvenimo konkrečioje valstybėje lygiu.

Gyvenimas kai tau trisdešimt

2014-09-17

Kai tau niolika, tai trisdešimtmetis atrodo baisiai senas, o kaip viskas atrodo kai tu atsiduri kitame gale? Norėtųsi pasidalinti paprasto žmogaus patirtimi su jaunesniais skaitytojais, tačiau aš nesu tinkamas dalinti patarimus, kadangi mano gyvenimas nesusiklostė, kaip „normalaus“ žmogaus.
Taigi, apie tai kas (ne)svarbu ir (ne)rūpi.
Pradžioje turbūt reiktų pradėti nuo perspėjimo. Žmogaus atmintis yra keistas dalykas. Mes atsimename, tai ką norime atsiminti, nebūtinai tai kas iš tiesų įvyko. Du žmonės apie tą patį įvykį gali turėti visiškai kitokius atsiminimus.
Vaikystės svajonės – neišsipildė. Paprastai vaikystėje žmonės svajoja būti kosmonautais ir gaisrininkais, o užaugę tampa kasininkais ir valytojais. Turbūt pas retą ką išsipildo ankstyvos svajonės, jos būna naivios ir kvailos. Kokios jos buvo pas mane?
Viena svajonė labai keista, kažkodėl įstrigo man atmintyje. Reikėjo nupiešti kuo norėtum būti užaugęs, aš nupiešiau automobilį ir pasakiau, jog noriu būti taksistas. Nežinau kodėl. Paprastai vaikai nori būti užaugę tuo pačiu kuo ir jų tėvai ar bent jau giminės. Aš neprisimenu, kad nors vienas giminaitis būtų dirbęs taksistu. Šita svajonė keista dar ir dėl to, kad teises išsilaikiau visai nesenai.
Bet pati didžiausia mano svajonė buvo kurti multikus. Užaugau su sovietine „geraja animacija“, ypatingai patiko filmukas apie vilką ir kiškį - „Na palauk“. Neatsimenu, bet greičiausiai amerikietiškų analogų „Tom and Yerry“ nebuvau matęs. Net ir dabar mėgstu animaciją.
Tai keista svajonė, kadangi niekada neskyriau piešimui daugiau laiko nei kad privaloma. Nelankiau piešimo būreliu ir neprisimenu, jog būčiau tiesiog sėdėjęs ir paišęs. Taip, dabar aš kuriu komiksus, bet aš juos „kuriu“, o ne „piešiu“, nes piešti nemoku.
Teoriškai mano svajonės dar gali ir išsipildyti, nors šiuo metu tikrai nenorėčiau dirbti taksistu. O kokios vaikiškos svajonės buvo pas jus?
Mokykla, universitetas – buvo, nebuvo. Kai baigiau mokyklą, niekada ten nebuvau užėjęs. Nesuprantu tokių žmonių, kurie mėgsta grįžti ar sako, jog mokykla buvo geriausias laikas. Kai vaikštai į mokyklą, tai mokykla atrodo kaip visas tavo gyvenimas, tačiau, kai pažvelgi iš perspektyvos, tai tik didelis laiko švaistymas.
Būdami mokykloje mes dažnai nepatenkinti burbame, jog integralai nepadės nusipirkti duonos ir yra visiškai beprasmiai, tačiau mes pamirštame (arba nepastebime), jog visi kiti mokomi dalykai yra tokie pat beprasmiai. Vienas iš klasės stos į aukštąją matematiką ir jam reikės to ko mokė per matematikos pamokas, vienas stos į mediciną ir jam reikės to ko mokė per biologiją, visi kiti dirbs kasininkais ir viską ko mokė yra visiškai nereikalinga. Galbūt aš truputėli sutirštinu spalvas, bet kasininkais kažkas juk turi dirbti.
Paklauskite manęs to ko mokė mokykloje, chemijos, biologijos, fizikos ir aš jums neatsakysiu. Neturiu žalio supratimo. Vienintelis dalykas, kurį moku *dundukas plius lygiu* yra anglų kalba ir ne todėl kad turėjau fantastišką mokytoją, o todėl kad daugiau ar mažiau tenka susidurti kiekvieną dieną.
Tai mokykla man nieko nedavė? Kaip tik priešingai davė net gi labai daug: išmokė skaityti, rašyti ir skaičiuoti. Taip, čia pradinėse klasėse, vėliau... Hm...
Jeigu reiktų duoti vieną patarimą moksleiviams, jis būtų – dalyvaukite. Jeigu kas nors organizuoja klasės/mokyklos vakaronę/varžybas/renginį prisidėkite prie organizatorių. Tai duoda praktinės naudingos patirties galinčios praversti ateityje, tai duoda smagių akimirkų ir prisiminimų. Turiu prisipažinti, jog aš pats

dalyvavau labai negausiai, tačiau tai yra geriausi (vieninteliai?) prisiminimai iš mokyklos. Kontrolinių, dvejetų, pastabų ir kitų eilinių dalykų neprisiminsite.
Po mokyklos stojau į universitetą, kur priešingai nei mokykloje tikrai nieko naudingo neišmokau. Viską ką galima pritaikyti ir panaudoti gyvenime išmokau iš draugų arba savarankiškai. Jeigu viskas taip blogai, kodėl aš stojau? Mano laikais buvo tik du pasirinkimai: armija arba universitetas. Manau, kad pasirinkimas yra akivaizdus.
Baigę mokyklą moksleiviai sprendžia labai sunkų klausimą: kur stoti? Tačiau tai neteisingas klausimas. Teisingas klausimas būtų: kuo nori tapti? Vienintelė problema, kad, kai reikia atsakyti į šitą klausimą, atsakymą iš tiesų žino gal tik koks 1%.
Paprastai chebra, kuri renkasi vakare prie garažo (išgerti butelį alaus ar odekolono) ir dieną kompiuterių klasėje, neturi nieko bendro. Nusprendę stoti į informatiką (ar kitur) jūs pasirenkate, jog norite bendrauti su tais, kurie renkasi kompiuterių klasėje, o ne prie garažo. Su jais jūs praleisite daug laiko, jie formuos jūsų požiūrį, pasaulį (kaip ir jūs formuosite jų). Akivaizdu, jog padaręs tokį pasirinkimą tapsite kitokiu žmogumi, nei pasirinkęs alternatyvą.
Pats diplomas vertas maždaug tiek, kiek popierius ant kurio yra atspausdintas, tačiau grupiokai, dėstytojai ir kiti susiję asmenys – neįkainojami. Ne veltui lietuviška patarlė sako: *su kuo sutapsi, tuo ir tapsi.*
Jeigu galite stoti užsienyje – stokite. Ne todėl, kad mokymo kokybė yra geresnė nei Lietuvoje. Į tuos universitetus, kuriuose mokymo kokybė geresnė nei Lietuvoje gali įstoti tik vienetai. Tačiau įstojus užsienyje išsiveršite iš gimtųjų prietarų, papročių ir praplėsite savo akiratį.
Jeigu studijuojate ir nebėgate iš paskaitų darote kažką neteisingai. Tačiau turiu perspėti, jog įsismaginę galite per vėlai suprati, jog praleidote per daug paskaitų. Ta linija, kiek galima praleisti yra labai nepastebima.
Universitetas - tai laikas naujoms patirtimis, eksperimentams ir pažintims. Universitetas – tai laikas susirasti antrą pusę. Baigus universitetą ir pasirinkimas, ir galimybės sumažėja. Nebeturėsite laiko romantiškiems padūsavimams ypač, jeigu kiekvieną dieną teks dirbti viršvalandžius.
Studijuokite tol, kol pavyks susirasti.
Vienatvė. Daugelis iš tiesų nežino kas yra vienatvė. Tokiame amžiuje dažniausiai būna sukūrę šeimas ir leidžia vaikus į darželius.
Nemanau, kad kas nors sąmoningai renkasi vienatvę (galbūt išskyrus Tibeto vienuolius). Nemanau, kad kas nors atsisako įdomių pažinčių.
Vienatvė – tai kas atsitinka, kol tu domiesi kitais dalykais, o ne žmonėmis.
Ar vienatvė yra baisu? Taip, jeigu visa diena tėra darbas, televizorius ir miegas tarpus užpildant žygiais į parduotuvę ir maisto ruošimais. To niekam nelinkėčiau.
Kokia yra mano vienatvė? Kartais norisi dėmesio, kartais norisi staugti, kartais jaučiuosi liūdnas, kartais jaučiuosi tiesiog laimingas, kartais jaučiuosi linksmas... Taip, kaip ir bet kuris kitas žmogus turiu gerų ir blogų dienų. Svarbiausia pasiekti, kad gerų dienų būtų stipriai daugiau, nei blogų, nes ir pas patį sėkmingiausią žmogų pasitaiko juodų dėmių.
Kaip pasididinti gerų dienų skaičių? Vienas dalykas, kurio nemokina mokykloje, nors turėtų – tikslai. Kai turi tikslus, viską kas neveda link jų stengiesi padaryti kiek galima greičiau, kad galėtum užsiimti tuo, kas veda prie tikslo. Pasiekus tikslą visuomet užplūsta geras jausmas.
Puikiai suprantu, jog tikslai nėra kiekvienam žmogui. Kad galėtum išsikelti tikslus, pirmiausiai turi kažko norėti, turėti svajonių ir ambicijų, tačiau kai kurie žmonės neturi ko tikėtis iš ateities ar tiesiog jau turi viską ko gali norėti. Ką daryti tuomet? Galima pamėginti atrasti dievą arba pilna galva pasinerti į kokią nors kitą veiklą. Kol smegenys užimtos nėra kada pastebėti vienatvės.
Laikas. Kartą studijuojant universitete vienas draugas pasakė: *Turiu gerą idėją, bet dabar neturiu laiko. Tikiuosi, kai pabaigsiu studijas, laiko bus daugiau ir aš tą idėją įgyvendinsiu*. Daugiau laiko neatsirado.
Žinote, kada mes turime daugiausiai laiko? Kai einame į mokyklą, vienintelė problema, kad mes nežinome ką su tuo laiku daryti. Kiekviename sekančiame gyvenimo etape laiko žmogui lieka vis mažiau. Universitete vis dar būna daugmaž tokios pačios atostogos kaip mokykloje, tačiau pradėjus dirbti nieko panašaus negausite. Jums tikrai pasisekė, jeigu iki darbo tik 15 minučių kelio, tačiau daugelis žmonių vien kelionei

sugaišta valandą laiko, plius pats darbo laikas (ir viršvalandžiai) galiausiai paaiškėja, jog darbo dieną nelabai turite laiko sau.
Draugai. Draugai ateina ir išeina. Žmonės keičiasi, keičiasi jų gyvenimo būdas, pomėgiai, vieta, atsiranda šeima, lieka mažiau laiko kitiems dalykams. Tai natūralu.
Neturiu nei vieno draugo iš mokyklos laikų ir dėl to visai nesuku galvos. Visi mano draugai yra iš universiteto.
Šiais laikais, kai yra socialiniai tinklai ir kitos priemonės, draugus išlaikyti yra lengviau, tačiau, kad ir kokios gudrios priemonės būtų sukurtos, tikrai draugystei reikia realaus bendravimo. Nebūtina bendrauti su visais ką jūs įtraukėte į savo virtualių draugų sąrašą, tačiau dėl kelių pačių geriausių draugų visuomet pasistenkite surasti laiko susitikti realybėje bent jau kartu suvalgyti picą per pietus.
Amžius. Aš nežinau kiek man metų. Savo amžių prisimenu tik tuomet, kai pildant kokią nors formą reikia įvesti gimimo datą. Kodėl? Todėl kad amžius yra nesvarbu. Nustojau skaičiuoti sulaukęs dvidešimt kažkelių. Kai tau niolika, tai labai nori būti vyresnis, kad galėtum išsilaikyti teises ar nusipirkti alkoholio, bet kai pasieki tą ribą, tai iš esmės pasidaro nebesvarbu. Sekanti riba – tai nuolaida 80% viešajam transportui - labai toli.
Iš tiesų amžius pasijaučia tik dviem atvejais. Kai tenka bendrauti su pensininkais, kurie pasakoja kaip „sovietmečiu buvo geriau“, tuomet susiimi už galvos ir bandai išnykti. Antras atvejis, kai tenka bendrauti su kvailu jaunimėliu, tuomet galvoji: nejaugi ir aš buvau toks debilas jų amžiaus?
Ir paskutinis dalykas, kurį matyt reikėtų pasakyti: sveikata – brangiausias turtas. Žinau, kad tai nuvalkiota frazė, bet nedarykit kvailysčių sveikatos sąskaita, nes kaip svarbu supranti, tik kai jos neturi.

Niekas nėra svarbu

2020-01-28

Manęs mokytoja paklausė ar paskaityčiau pranešimą problematiškiems vaikams. Aš pradėjau galvoti, ką aš jiems galėčiau pasakyti. Kuo ilgiau galvojau tuo labiau linkau prie išvados: *niekas nėra svaru*. Aišku, aš to negaliu pasakyti mokiniams, bet…
Aš mokyklą baigiau ne vakar, todėl mano nuomonė yra su šiokiu tokiu atstumu, taip sakant, nuėjusi distanciją. Tai nereiškia, kad aš užmiršau mokyklą, tačiau mano prisiminimuose jinai neužima reikšmingo vaidmens. Ar jūs žinote žmonių, kurie sako: *blyn kaip gerai antroje klasėje pavariau, leisk papasakosiu…* ? Tie žmonės vadinami trečiokais.
Aš nesuprantu žmonių, kurie sako, kad mokykla buvo geriausi jų gyvenimo metai… Kita vertus, jeigu bendrauji su vaikais, galbūt reikia jiems meluoti, kai jie skundžiasi, kad mokykla yra blogis…
Grįžkime, prie to, kad niekas nėra svarbu. Kai aš pirmą kartą iš biologijos gavau keturis (dešimtbalėje sistemoje) – verkiau. Norite, atspėti kokią gyvenimo dalį užima biologija mano gyvenime? Nu kaip… Barankos skylę.
Mano lietuvių kalbos trimestro pažymys buvo šeši arba septyni, bet tai yra nesvarbu, nes aš neišlaikiau valstybinio egzamino. Stojant į universitetą (kai aš stojau) svarbu buvo tik egzaminų rezultatai. Tiesa, net ir tokiu atveju aš įstojau į universitetą. Kiek mano lietuvių kalbos pamokos įtakojo, tai kad aš rašau daugiau nei penkiolika metų? Na... jūs dabar žinote kodėl mano tekstuose yra daug gramatinių klaidų, bet jeigu jus tos klaidos būtų erzinusios, jūs neskaitytumėte šito teksto.
Iš mokyklos moksleivis turi atsinešti tik du dalykus: *norą siekti ko nors daugiau* ir *galimybes siekti ko nors daugiau.*
Būkim sąžiningi, noras siekti ko nors daugiau dažniausiai neateina iš mokyklos. Numeriu vienas sąraše yra draugai, toliau tėvai, internetas, televizija ir tik pačiame sąrašo gale yra mokykla. Viena iš priežasčių, kodėl aš stojau į informatiką, todėl kad mano klasiokas irgi stojo į informatiką.
Tėvai, kurie turi diplomus dažniausiai nori, kad ir jų vaikai turėtų diplomus. Ta pati taisyklė galioja ir atvirkščiai, tėvai, kurie neturi diplomų, nekelia tokių lūkesčių savo vaikams.

Daugelis mokytojų turbūt įsižeis, bet, realybė yra tokia, kad internetas vaikų apsisprendimui turi daugiau įtakos, nei mokykla.
Antroji dalis yra galimybės siekti ko nors daugiau. Ir iš karto reikia suprati, jog universitetas nėra vienintelė galimybė. Bet, jeigu norite siekti universiteto, tai tuomet reikia gerų egzaminų pažymių ir galbūt ko nors papildomo (piešinio dailės mokyklai?).
Jeigu jūs tikite, jog mokslai yra kaupiamieji, kaip namo plytos turi būti dedami viena ant kitos, tai turite studijuoti gerai visus dvylika metų. Jeigu jūs tikite, kad per pusmetį galima išmokti viską, kad išlaikyti egzaminus pakankamai, tuomet jums reikia mokytis tik vieną pusmetį, o likusius vienuolika su puse metų, galite volioti durnių siekdami tik pakankamų rezultatų, kad jūsų nepaliktų antrus metus. Atvirai kalbant, mokykloje nesutikau nei vieno vaiko, kuris būtų paliktas antrus metus, bet tai buvo didžiausia baimė. Tuo pačiu sklandė legenda, kad vaiką, kuris gerai lankė tikybos pamokas trečioje klasėje iš karto perkėlė į penktą klasę. Mes visi to norėjom. Rimtai, mokyklos nemėgsta visi, net ir geri mokiniai… Na gal ne visi… Nebūkim kategoriški.
Aš nesakau, kad mokykloje nebuvo gerų momentų, bet daugelis jų yra nesvarbūs. Jie niekaip neįtakoja jūsų gyvenimo. Jūs, aišku, galite pasakyti: bet anglų kalba… Šūdas yra mokyklinė anglų kalba. Būrys lietuvių kalba tarpusavyje. Norite geros anglų kalbos kalbėkite su užsieniečiais. Jeigu atvirai, aš daugiau anglų kalbos išmokau iš žaidimų (anglų kalba multikų mano laikais nebuvo), nei anglų kalbos pamokose.
Bet grįžkime prie galimybės eiti toliau, universitetas nėra vienintelis kelias. Jeigu galite pradėti verslą, darykite tai. Jeigu galite išvažiuoti į užsienį, darykite tai. Tiesa, tiek vienam, tiek kitam dalykui greičiausiai reikės pinigų. O pinigai atsiranda iš turtingų tėvų. Mokykla jums neduos pinigų. Mokykla neduos net teleloto bilieto.
Nepadaryti namų darbai yra nesvarbu, pabėgimas iš pamokos dažniausiai yra nesvarbu. Aš nemėgdavau kūno kultūros, vietoj jos eidavome pietauti pas klasioką į namus.
Tai kas yra svarbu? Jeigu rūkote, tai gali būti svarbu ateityje. Visų pirma cigaretės yra brangios ir, jeigu paskaičiuotumėte kiek išleidžiate per gyvenimą cigaretėms, tai vieni turbūt galėtų nusipirkti naują automobilį, kiti ir visą namą… Pinigai, kuriuos iššvaistote, neabejotinai įtakoja jūsų gyvenimą. Antra, plaučių vėžys siunčia jums linkėjimus iš ateities. Jeigu jau pradėjom apie cigaretes, aš turėjau klasioką, kuris pradėjo rūkyti pirmoje klasėje ir metė antroje… Jeigu pasižiūriu į senas nespalvotas nuotraukas, tai matosi…
Alkoholis gali būti svarbu. Mokykla turbūt toks laikas, kai daugiau vartoja nei nevartoja (aišku, priklauso nuo klasės). Nėra svarbu, kiek jūs išgeriate, nebent jūs užsiverčiate visą butelį ant karto ir jus ištinka koma, bet jūs tuomet neskaitysite šitos svetainės. Svarbu yra su kuo ir kur geriate. Didžiuliai neblaivių paauglių susibūrimai gali iššaukti daug problemų. Tai nereiškia, jog kas nors blogo įvyks vakarėlyje kur jūs einate, bet jeigu dažnai eisite, didinate blogo įvykio tikimybę. Ai, ir tikimybės yra nesvarbu.
Jeigu laikytis taisyklės, tai taisyklė turbūt būtų labai paprasta: *jeigu draugų draugai yra banditai, neikite į vakarėlį.*
Kojos, rankos (ar kitos vietos) susilaužymas, net gi muštynės gali būti svarbu. Tai gali sužlugdyti jūsų norą tapti sportininku. Blogai sugijusios vietos atsilieps jums visą gyvenimą.
Tatuiruotės yra svarbu. Tam tikrose profesijose galite nebūti priimtas į darbą, jeigu turite tatuiruotę.
Miegas yra svarbu, bet tą suprasite, kai pasieksite mano amžių, todėl praleiskite kiek galite daugiau bemiegių naktų.
Tarkim, jūs baigsite mokyklą ir stosite į universitetą. Noriu jums pasakyti, jog universitete niekas nėra svarbu. Į universitetą jūs stojate dėl to, kad susikurtumėte draugų ratą, kuris lydės jūs tolesnį jūsų gyvenimą. Aišku, aš nesakau, kad neatsiranda draugų pabaigus universitetą, bet universitetas yra geriausia vieta ieškoti draugų, vėliau bus labai sunku. Draugai yra svarbu.
Diplomas statistiškai yra svarbu, žmonės, kurie turi diplomą, statistiškai uždirba daugiau, nei žmonės be diplomo. Statistika yra nesvarbu, kaip ir pažymys, kurį jūs gavote iš statistikos.
Aš galėčiau pasakyti, jog darbe irgi niekas nėra svarbu, bet mes žmonės ne taip mąstome. Jeigu viršininkas pasikviečia į kambarėlį pasikalbėti, mes nervinamės, bet ar tikrai yra dėl ko? Ar jūs blogai dirbote, ar padarėte ką nors blogo? Devyni iš dešimties dantistų sako – ne. Ar viršininkas jus atleis? Greičiausiai - ne.

Jeigu atleis, ar jūs galėtumėte išgyventi artimiausius du mėnesius iš santaupų? Jeigu taip, jūs neturite dėl ko nervintis, bet jūs vis tiek nervinsitės, nes mes žmonės nesame logiškos būtybės, mes nevertiname visko iš dešimties metų perspektyvos, kas būtų visiškai logiškas elgesys. Mes viską vertiname iš to momento emocijos. Emocijos ne visuomet padeda, bet ką dėl to padarysi…
Taigi, apibendrinant, nesvarbu kuriame gyvenimo etape esate, daugelis dalykų, kurie jums atrodo šiame momente svarbūs, iš tiesų nėra svarbūs, po dešimties metų daugelio iš jų net neprisiminsite. Jūs valdo emocijos, net jeigu to nesuprantate ar nepripažįstate. Vienintelis dalykas, ką aš galiu pasakyti: stenkitės, jog gerų, linksmų, laimingų momentų jūsų gyvenime būtų kiek galima daugiau ir visa kita - nesvarbu, praeis, pamiršite, nesilaikykite įsikibę praeities, bet mokykitės iš savo klaidų.

Gyvenimo dviratis

2015-07-14

Nesenai žiūrėjau video, kuriame aiškino kodėl dviratis be vairuotojo gali gana ilgą atstumą nuvažiuoti tiesiai. Svarbiausia tame video išsakyta mintis: nėra vieno elemento, kuris tai nulemia, tą galimybę suteikia grupė faktorių. Kokia puiki metafora gyvenimui.
Daugelis žmonių ieško vienos auksinės taisyklės, formulės, vaisto, daikto, kuris padarys juos laimingais, tačiau gavę tai ko ieškojo, siekė jie nusivilia, nes nėra tokio vieno daikto.
Gyvenimo ratas sako, jog reikia net aštuonių dalykų. Aštuoni yra nuostabu. Kaip visi sutiks, kad Ferrari yra nuostabu, tačiau realybėje daugelis perka padėvėtą golfuką. Tai gal iš tiesų yra mažesnis skaičius dalykų, kad žmogus galėtų gyventi netokį tobulą gyvenimą kaip rato atveju? Aš manau, kad taip. Aš manau, kad žmogui reikia trijų dalykų: draugų, svajonės ir vilties.
Draugai arba bendruomenė. Žmogui labai svarbu pasijausti reikalingu, būti kažko dalimi. Ir tą galima išspręsti įvairiais būdais. Kai kurie bando tai išspręsti vestuvėmis: vieniems pavyksta, kitiems – ne. Tačiau tai tikrai ne vienintelis kelias.
Seniau vienas, turbūt pats populiariausias, sprendimas buvo eiti į bažnyčią. Žmonės kiekvieną sekmadienį eidavo į bažnyčią ne todėl, kad bijo dievo bausmės ar buvo labai nuodėmingi, o todėl kad eidami į bažnyčią jie jautėsi kažko didesnio dalimi – bendruomene. Tą galima padaryti ir dabar. Jeigu religija nėra jūsų arkliukas, galima savanoriauti.
Galiausiai tą galima išspręsti turint vieną ar kelis draugus, su kuriais galima pasikalbėti apie viską. Moterys to nesupras, bet vyrai draugus susiranda pagal veiklas. Pavyzdžiui yra krepšinio žaidimo draugai. Su jais žaidžiamas krepšinis, su jais kalbama apie krepšinį, tačiau nekalbama apie plaukimą ar futbolą, tam yra atitinkamai plaukimo arba futbolo draugai. Tačiau net ir vyrams reikia draugų su kuriais galėtų pakalbėti apie... Nenoriu sakyti emocijas, nes skambėtų labai emo, ne vyriškai... Bet vis tik reikia draugų su kuriais būtų galima pakalbėti apie svajones, planus, ambicijas, apie tuos ne fizinius, neapčiuopiamus dalykus.
Aišku, jeigu vieną rytą pabudai ir supratai, kad neturi nei vieno draugo, o taip gali atsitikti, tuomet tikrai nereikia bėgti į miesto centrą ir klausti kiekvieno sutikto: ar nori būti mano draugu? Realūs draugai yra auksas, bet tam, kad išgyventum tiks ir bronza. Taip, aš kalbu apie virtualius draugus.
Jeigu turite kažkokių pomėgių, hobių galite eiti į tai temai skirtus forumus, bendruomenių puslapius ir pradėti komentuoti. Jeigu turite mėgstamų blogerių, rašykite komentarus jiems. Jei nei vieno iš tų dalykų neturite, tuomet eikite į socialinius tinklus ir pradėkite komentuoti kitų įrašus. Galbūt vieną kartą įsivelsite į protingą diskusiją, po to antrą, trečią... O po ketvirtos diskusijos su tuo pačiu žmogumi, jau galite manyti, kad turite virtualų draugą. Aišku, tai dar ne pergalė, o tik pradžia ir kelias nelengvas, bet įmanomas.
Svajonė – tai ne tikslas. Kai žmonės pasiekia savo svajones, stovi ant kalno viršūnės dairydamiesi į visą pasaulį po kojų, jie klausia: ar tai viskas? Geriausia svajonė yra ta, kurios niekada nepasieksi, bet svajonė privalo būti teoriškai įgyvendinama.
Tapti NBA čempionu, daugeliui vyresnių nei dešimt metų žmonių yra bloga svajonė. Kodėl? Nes jinai neįgyvendinama. Jeigu esi vaikas, tau reikia pradėti lankyti krepšinio mokyklą, vėliau pradėti žaisti LKL,

atstovauti rinktinei ir tikėtis, kad tave pastebės koks nors klubo agentas. Būti pastebėtu šansai stipriai padidėja, jeigu studijuoji kokiame nors Amerikos koledže ir atstovauji jo rinktinei. Tačiau jeigu tau dvidešimt ir didžiausias tavo pasiekimas laimėti kiemo krepšinio turnyrą...
Gyventi Marse yra gera svajonė daugeliui žmonių. Teoriškai mes jau dabar turime visas technologijas, kurių reikia, kad galėtume nuskristi ir gyventi raudonoje planetoje. Deja, kol kas jos yra labai griozdiškos ir labai brangios. Jei turtingiausi pasaulio žmonės sudėtų savo pinigines, o protingiausi žmonės suremtų savo smegenis, tai visą technologiją galėtume ir pagerinti, ir atpiginti per keletą metų.
Laimėti Oskarą už filmą yra gera svajonė. Yra vienas Oskaras skiriamas ne Holivudo kūrėjams. Taip, sukurti gerą filmą kainuoja milžiniškus pinigus. Taip, konkurencija labai didelė. Bet teoriškai tai yra įmanoma ir, jeigu tobulinsite savo įgūdžius, galite nustebinti visą pasaulį. Bent jau teoriškai. Latviai Oskarą laimėjo.
Svetimu automobiliu galima nuvažiuoti į kitą miestą, tačiau svetimos svajonės niekur neveža. Turite surasti dalyką, kuris tinka būtent jums. Kaip tai padaryti?
Sąžiningas atsakymas: aš nežinau universalios formulės, kuri veikia 100%, bet galbūt kai kuriems iš jūsų padės mano patirtis.
Jums vertėtų atsigręžti į tai kas jums patinka. Pavyzdžiui man patinka skaityti knygas, tačiau nevisos knygos yra geros, todėl kartais skaitant apima toks jausmas: aš galėčiau geriau. Mano svajonė galėtų būti parašyti knygą.
Aišku, kas nors būtinai pagalvos: man patinka alus, kokia turėtų būti mano svajonė? Nežinau, galbūt tapti alkoholiku? Jeigu kalbant kiek rimčiau, tai yra daugybė variantų, pavyzdžiui, įsigyti bravorą, paragauti alaus iš kiekvienos valstybės, surinkti didžiausią kamštelių, butelių, etikečių kolekciją... Kaip matote galimybių daug, tačiau geriausia svajone bus dalykas, kur jaučiate šiokį tokį nepasitenkinimą, trūkumą, kurį norėtumėte išspręsti.
Viltis – kai turi ko tikėtis iš ateities gyvenimas neatrodo toks sunkus. Viena iš priežasčių, kodėl žmonės pasitraukia iš šito pasaulio savo noru yra tai, kad ateitis nežada nieko gero ar iš vis nieko nežada.
Kai kurie žmonės tikisi po mirties patekti į dangų. Kiti laukia Jėzaus prisikėlimo, treti – pasaulio pabaigos. Net jeigu jums atrodytų kvaila, kol tai nekenkia kitiems žmonės ir tikintįjį daro produktyviu visuomenės nariu nežlugdykit jo iliuzijų.
Aš siūlyčiau susikurti kiek mažesnius dalykus, kurių galite laukti. Tai galėtų būti paprasta kelionė į Indiją po metų ar dviejų, dalyvavimas jūsų mėgstamiausios grupės koncerte ar sporto varžybose. Tai galėtų būti ir kokio nors tikslo pasiekimas pavyzdžiui surinkti du šimtus degtukų (nesugalvojau nieko absurdiškesnio).
Viltim siūlau vadinti dalyką, kuriam įvykti yra 60% tikimybė, tačiau, kad jis įvyktų, reikia laukti metus ar daugiau. Tokiu atveju susikuri dalyką, kurio lauki ir, kai jis įvyksta, susikuri kitą. Turbūt nėra paslaptis, ko aš laukdavau, kai buvau moksleivis. To paties kaip ir visi moksleiviai.
Nežinau tai gerai ar blogai, bet mokykla labai gerai išdresiruoja būtent tokį gyvenimo būdą. Skirtumas tik tas kad visa struktūra yra sukurta taip, kad tą laukimo tašką sukuria automatiškai, o pabaigus mokyklą, reikia pačiam dirbtinai susikurti tą laukimo tašką.
Mokykloje žinojau, kad mano tikslas pabaigti dvylika klasių, principe aš nelabai daug galėjau įtakoti, man tiesiog reikėjo pralaukti, prastumti tuos metus ir stoti į universitetą. Universitete vėl tas pats tik nuosprendis gerokai trumpesnis – keturi metai. Kadangi, nežinojau ką noriu veikti su savo gyvenimu stojau į magistrą ir prastūmiau dar du metu.
Sunkiausias gyvenimo etapas buvo tuomet, kai pabaigiau universitetą. Aš neturėjau nieko. Aš neturėjau ko laukti ar tikėtis iš ateities. Jaučiausi lyg būčiau patekęs į labai tankų rūką, kur net savo iš tiesos rankos negali matyti.
Aš neturėjau jokios svajonės, kurios galėčiau siekti. Aš nežinojau ką daryti. Aš tik žinojau, kad esu nepatenkintas tuo kur esu, tačiau nežinojau kaip tai pakeisti.
Kaip aš suradau savo kelią?
Atsakymas – aš jo neradau. Laikas tiesiog išmokė sukąsti dantis ir kentėti.
Aš norėčiau pasakyti: jeigu įvykdysite šituos dešimt žingsnių, tai būsite tiek daug pasiekę ir tokie laimingi kaip aš. Bet aš nežinau tų žingsnių.

Šitie trys dalykai: draugai, svajonės ir viltis, nepadarys jūsų gyvenimo stebuklingu, bet suteiks jam spalvų ir džiaugsmingų akimirkų. Ar žmogui reikia daugiau?

Du gyvenimo etapai

2025-09-14

Žmogus gyvenime turėtų turėti du etapus. Pirmasis – **viskam sakyti TAIP**. Kai nežinai ko nori gyvenime, pavyzdžiui kokioje profesijoje dirbti, geriausias būdas sužinoti yra pabandyti daug dalykų. O geriausias būdas išbandyti daug dalykų yra *sakyti taip* visiems pasiūlymams, kuriuos gauni.
Geriausias laikas *sakyti taip* visiems dalykams yra - kai esi moksleivis ar studentas. Niekada gyvenime neturėsi tiek daug laiko, kaip būdamas studentas. Studentas neturi beveik jokių įsipareigojimų ir atsakomybių. Niekada gyvenime neturėsi progos sutikti tiek daug skirtingų žmonių, kaip būdamas studentas. Aš studijavau informatiką, mano grupėje buvo 30 žmonių, mano kurse ~400 žmonių. Kada dar gyvenime pasitaiko proga sutikti tiek daug žmonių? Visi tie žmonės yra potencialūs siūlytojai įdomių dalykų. Aišku, jeigu jūs studijuojate literatūrą, jūsų grupėje ir jūsų kurse greičiausiai nebus tiek daug žmonių, bet yra kitų būdų sutikti daugiau žmonių, pavyzdžiui, studentų atstovybė bei visos kitos studentų organizacijos, būreliai, užklasinės veiklos.
Kai atsiranda darbas, iš gyvenimo dingsta 8 valandos kiekvieną darbo dieną; kai atsiranda antra pusė, iš gyvenimo dingsta savaitgaliai; kai atsiranda vaikai, iš gyvenimo dingsta visas laikas. Tai nereiškia, kad neįmanoma sakyti taip įdomioms idėjoms, bet tą padaryti yra gerokai sunkiau.
Kad *sakyti TAIP* gali nuvesti įdomiais keliais pateiksiu pavyzdį iš draugo gyvenimo. Pavadinkim tą draugą Petru (vardas redakcijai žinomas). Petras sutiko nemokamai padėti kurti stalo žaidimą. Jo filosofija buvo: aš sužinosiu daug naujų dalykų ir kažko išmoksiu. Kūrėjai nusprendė važiuoti į didžiausią žaidimų parodą Essen Spiel pabendrauti su užsienio leidėjais ir įsivertinti savo galimybes išleisti žaidimą užsienyje. Kūrėjai atsidėkodami Petrui už pagalbą, apmokėjo visas kelionės išlaidas.
Petras parašė man: važiuoju į Essen, gal nori, kad parvežčiau kokių nors žaidimų? Dabar kai kurie stalo žaidimai yra šaldytuvo dydžio, bet aš norėdamas būti draugiškas parašiau tris žaidimus, kurie telpa į kišenę. Iš trijų žaidimų, Petras rado tik vieną. Kai tik parvežė, mes jį iš karto sužaidėm ir visiems labai stipriai patiko. Taigi, Petras pasiryžo importuoti tą žaidimą. Dabar jis turi internetinę parduotuvę ir pardavinėja stalo žaidimus.
Kad visa ta kelionė įvyktų, jam reikėjo dviejų dalykų, pirma - padėti su stalo žaidimu, antra – būti mano draugu. Jeigu bent vieno dalyko nebūtų, jau kelionė nesigautų, bet kelionės metu jam reikėjo daugiau nei du kartus pasakyti taip. Tu niekada nežinai kur kelionė tave gali nuvesti, bet kol sakai taip, tol kažkur keliauji.
Antrasis etapas yra viskam **sakyti NE**. Ar žinote kiek kompanijų turi Elon Musk? Septynes. Įsivaizduokite, kad jūs dirbate septiniuose darbuose – kiekviename po vieną dieną per savaitę. Kuriame darbe jūs būsite sėkmingiausias? Nei viename. Jūs tiesiog šokinėsite nuo vieno gaisro prie kito, nepasiekdami realaus progreso.
Leiskit pateikti kitą pavyzdį. Tarkim, kiekvieną dieną jūs skiriate po valandą laiko rašymui ir per tą valandą jūs parašote vieną puslapį. Per metus jūs parašysite 365 puslapius, kas yra jau labai neblogo storio knyga. Įsivaizduokite, kad kažkas skiria po 8 valandas, taigi jis parašys 2920 puslapius, kas yra nesuvokiamai didesnis skaičius. Jeigu jūs susifokusuojate į kažką, jūs galite pasiekti nesuvokiamai didesnius, geresnius rezultatus, nei žmonės, kurie nesifokusuoja. Pavyzdys su puslapiais yra tiesiog paprasta mokyklinė matematika, bet realybė yra kitokia. Jūs išmoksite greičiau rašyti ir jūs išmoksite kokybiškiau rašyti, todėl tas skirtumas tarp vienos ir aštuonių valandų per dieną yra eksponentinis, ne aritmetinis.
Apibendrinant: kai ieškote, jūs norite paimti tiek plačiai kaip tik galite, todėl viskam *sakote TAIP*, kai radote, jūs norite maksimaliai susiaurinti savo fokusą, todėl viskam *sakote NE*.
Ar žmogus turėtų vieną kartą gyvenime pasakyti TAIP ir po to visą gyvenimą sakyti NE? Gyvename ne žemdirbių visuomenėje, todėl niekas nesitiki, kad visą gyvenimą darysite vieną dalyką. Jeigu radote vieną

dalyką, kuris veža jus visą gyvenimą – labai šaunu, tačiau, manau, daugelis turėtų gyventi etapais tarp daug taip ir daug ne. Tik ne per dažnai, ne kiekvieną mėnesį, bet kas dešimt ar dvidešimt metų surasti naują aistrą, tikslą.

Kaip atsiranda draugai?

2017-09-05

Aš ne vienus metus sukau galvą ties šituo klausimu ir šiandien manau, kad turiu atsakymą. Jeigu trumpai tai: per klaidą arba per atkaklumą. Leiskite man paaiškinti plačiau.
Nusikelkime į universitetą. Iš principo mokykla ar darželis gali pasiūlyti analogiškas sąlygas, bet neverta keliauti ten kur niekas neprisimena.
Tai kaip atsiranda draugai?
Visų pirma jie neatsiranda per paskaitas (dažniausiai). Jie atsiranda per pertraukas. Įsivaizduojate situaciją: didelė banda avių stovi suvaryta ankštoje patalpoje. Studentai nelabai gali kur eiti, nes paskaita bus šitoje auditorijoje, be to prie kitos auditorijos stovi kita grupė. Stovėti po vieną kampe irgi būtų keista... na... bent jau mano laikais, kai telefonai buvo neįgalūs... Dabar galbūt situacija šiek tiek kitokia.
Žmonės yra socialūs padarai, todėl jie tiesiog negali stovėti vienas šalia kito ir nekalbėti (nebent tai yra liftas arba viešasis transportas). Kalbos apie egzaminų klausimus nesukuria draugų nors yra neišvengiamos, tačiau kartais tokios kalbos baigiasi ir prasideda kalbos apie hobius, žaidimus, filmus, knygas... Vienas pokalbis nesukuria draugų, tam reikia antro ir trečio... Aš nežinau skaičiaus... tačiau čia mes grįžtame prie mano įžangos.
Kad atsirastų draugai reikia nuolatinio bendravimo iš pradžių prie auditorijos, vėliau pakviesti kartu pulo pažaisti... Tą galima daryti atkaklumu, kai nori, kad koks nors konkretus žmogus dėl tik tau žinomų priežasčių taptų tavo draugu. Tačiau daugelis studentų nėra tokie sumanūs ir draugais tampa per klaidą. Kai sakau klaidą, tai reiškia: todėl kad atsidūrė toje pačioje grupėje ar grupėse, kurios turi bendrų paskaitų ar grupėse, kurių paskaitos vyksta greta. Jei dažnai matai tą patį veidą greta, vėliau ar anksčiau jį užkalbini. Pokalbis seka pokalbį, temos nuo tuščių apie orą, pereina prie asmeninių apie pomėgius, netikėtai rankose atsiranda alaus bokalai ir žiūrėk jau turi naują draugą.
Čia turbūt reikėtų pasakyti, jog pertraukos yra ne vienintelis laikas ar proga susirasti draugų, tačiau jis yra paprasčiausias ir patogiausias mums analizuoti. Be pertraukų dar yra įvairūs būreliai, studentų organizacijos, klubai ir kita užklasinė veikla.
Būti studentu yra paprasta. Tačiau kalbant apie draugus mes turime dvi problemas: "suaugusiuosius" ir internetą.
Pradėkime nuo pirmosios. Suaugusiuosius aš paraišiau kabutėse, nes sakyti, jog žmonės tampa suaugusiais tik tuomet, kai baigia universitetą būtų nesąžininga. Kai kurie žmonės niekada nesuauga. Deja, šiuo metu neturiu geresnio termino, taigi...
Suaugusiųjų gyvenimo prioritetai atrodo maždaug taip: 1) darbas 2) šeima 3) miegas. Priklausomai nuo amžiaus bei aplinkybių, jie gali skirtis ir vis dėlto daugelio yra ne tik tokie patys, bet ir tokia pačia tvarka. Tai reiškia, kad jei nespėja padaryti darbo, tai dirba viršvalandžius arba nešasi darbą namo dėl ko kenčia šeima. Po darbo laiką skiria artimai šeimai, o savaitgalius - tolimai t.y. važiuoja pas gimines. Tokiame gyvenimo ritme yra viena problemėlė: jame nėra draugų. Ir aš kol kas nekalbu apie naujų susiradimą, senas draugystes irgi reikia palaikyti. Draugystė visai kaip laužas: dega, kol nepamiršti kartas nuo karto įmesti naujos malkos, malkoms pasibaigus laužas galiausiai užgęsta.
Aš suprantu: šeima yra svarbu. Vaikams reikia tėvų t.y. superherojų, kurie gali ir žino viską. Vaikams reikia tėvų, kurie gali žaisti ir leisti laiką kartu. Tačiau vaikai užauga ir palieka lizdą.
Bendravimas yra šeimos pagrindas. Bendrauti reikia ir su žmona. Aš to niekam nelinkiu, tačiau kartais atsitinka skyrybos ir tuomet supranti, jog tu nieko nebeturi ir esi visiškai vienas.

Jei tavo draugai yra iš universiteto ar dar ankstesnių laikų, tai greičiausiai jie yra bendraamžiai, kas reiškia, kad jie greičiausiai eina per tuos pačius gyvenimo etapus kaip ir tu. Viename gyvenimo etape reikia susitikti kartą per savaitę, kad palaikyti draugystę, kitame - užtenka karto per mėnesį, kol abiejų galimybės sutampa viskas yra puiku.
Mes aptarėme draugystės palaikymą, dabar pakalbėkime apie naujų draugų susiradimą. Universitetas tarsi sukurtas susirasti draugams, tačiau vėlesniame gyvenimo etape norint susirasti draugų reikia įdėti papildomų pastangų. Kur daugiausiai laiko praleidžia suaugusieji? Darbe. Susirasti draugų tarp bendradarbių lengviau ir patogiau, bet turėti draugų iš kitur naudingiau. Kodėl? Pirma, kitur dirbantys žmonės praplečia tavo pasaulį ir suvokimą, tavo pasaulis neapsiriboja maža įmone, kurioje dirbi, tu žinai kas vyksta ir kitose įmonėse. Tai gali padėti geriau atlikti savo darbą arba suprasti, jog laikas ieškotis kito. Jei jau prakalbom apie darbo keitimą, tai verta eiti prie antro punkto. Jei tu ar kolega pakeičia darbą, kas atsitinka draugystei? Ar ji nutrunka? Universitete visi priversti stovėti vienoje vietoje, vėlesniame gyvenime kur visi priversti stovėti nevisai savo noru yra eilė parduotuvėje prie kasos. Jūs galite pamėginti užkalbinti žmogų stovinti prieš arba už jūsų, bet jeigu tas žmogus nėra jūsų bendradarbis ar kaimynas tikimybė, kad jį sutiksite dar kartą yra beveik lygi nuliui.
Jei kalbame atvirai, dalykas kurio tikrai nemėgstu, tai kai autobuse šalia atsisėda diedukas ir pradeda pasakoti savo gyvenimo istoriją. Dar blogiau, jei jis būna girtas.
Kaip jau minėjau norint susirasti draugų reikia įdėti papildomų pastangų t.y. užsiimti kokia nors papildoma veikla. Pašto ženklų rinkimas atrodo labai vieniša veikla, tačiau yra klubai kur žmonės renkasi mainytis pašto ženklais. Aišku, galima mėginti ir paprastesnius būrelius, pavyzdžiui užsienio kalbų, šokių ar maisto gaminimo kursus. Jei atvirai, tai aš net neįsivaizduoju kokie kursai, klubai ar būreliai būna. Jeigu jūs iš Vilniaus, turėtumėte turėti neblogų pasirinkimo variantų, jei jūs iš mažesnio miesto jūsų pasirinkimas greičiausiai labai ribotas. Vis dėlto turbūt nėra miesto be sporto klubo ir žmonių norinčių žaisti krepšinį. Svarbiausia nepamiršti, jog draugais tampa žmonės, kuriuos matai reguliariai savo noru arba ne.
Laikas pereiti prie antros problemos - interneto.
Seniau buvo mirkas, kuriame žmonės mirdavo. Seniau buvo forumai, kuriuose žmonės forumindavosi. Visą tai praėjusio dešimtmečio internetas. Internetas, kuriame žmonės ilgai keisdavosi savo nuomonėmis, diskutuodavo ar tiesiog kalbėdavo apie gyvenimą. Kartais tokie žmonės tapdavo virtualiais, o vėliau ir tikrais draugais. Bet tai praeitis, dabar internetas netoks.
Dabar braukiam į kairę ar dešinę ir iš karto tikimės rezultato. Dabar norime visko tuoj pat, iš karto. Kaip sakė viena reklama: mes - dabartistai. Deja, draugystės neatsiranda vos spragtelėjus pirštais. Nesupraskite manęs klaidingai, dabar išlaikyti draugystę yra lengviau nei bet kada istorijoje, aišku, tam reikia įdėti šiek tiek darbo, bet gerokai mažiau nei anksčiau. Tačiau dabar užmegzti draugystę internetu gerokai sunkiau. Tam aš įvardinčiau tris priežastis. Pirmoji jau mano minėta, dabar niekas neturi kantrybės ir noro investuoti į procesą. Net svetainės, kuri neužsikrauna per 30 sekundžių, niekas nenori lankyti.
Antroji priežastis - informacija. Dabar apie žmogų gali surinkti daugiau informacijos nei bet kada anksčiau ir vis tiek nežinoti kas jis per žmogus. Surasti kieno nors vardą bei pavardę lengviau negu lengva. Dabar žmonės mėgsta turėti instagram su tūkstančiais nuotraukų, tačiau ką peržiūrėjęs jas visas sužinosi apie žmogų? Kad jis narcizas? Kad jis mėgsta pozuoti? Būkim sąžiningi, kai kurie žmonės pateikia savo hobius, keturkojus draugus ir kitas smulkmenas. Tačiau vis tiek lieka klausimas kiek tai yra nuoširdu, o kiek specialiai su pozuota.
Internetas ir televizija tarsi dvi priešingybės. Internete kiekvienas stengiasi parodyti koks jo gyvenimas super geras. Televizija stengiasi parodyti, kad visų gyvenimas yra šūdas. Tačiau nei viena, nei kita nėra tiesa, tikrame gyvenime nutinka visko.
Galiausiai aptarkime paskutinę priežastį - "žvaigždžių" ir fanų visuomenę. Anksčiau mes visi buvome lygūs tarp lygių. Taip, moderatoriai buvo šiek tiek lygesni, bet jų buvo nedaug ir jų beveik niekas nepastebėdavo. Dabar visi gali būti žvaigždės ir visi gali būti fanai. Žvaigždės rėkia į pagalvę, o fanai klauso. Žvaigždės turi teisę būti pasikėlusios, o fanai privalo jas dievinti. Anksčiau, kad taptum žvaigžde turėjai kažką padaryti, pavyzdžiui žaisti krepšinį ir, beje, žaisti gerai, dabar užtenka įsivesti internetą. Kai tu gali sekti ką nori ir kiti

gali sekti ką nori, bet norai nėra abipusiai formuojasi stokerių visuomenė. Anksčiau kažką persekioti buvo nusikaltimas, dabar normali interneto būsena.
Aišku, ne viskas taip blogai. Jūs galite nebūti pasikėlusi žvaigždė, jūs galite elgtis draugiškai, bet nereiškia, jog kiti irgi elgsis taip. Dabar internetas yra tuštybės mugė ir telieka laukti kokia bus sekanti interneto evoliucija bei tikėtis, jog ji bus geresnė.
Pabaigoje norėtųsi pasakyti, jog sunku susirasti draugų, bet sunku yra viskas ką daryti yra verta. Tiesiog reikia peržiūrėti savo prioritetus ir pridėti draugus kaip vieną iš svarbesnių punktų.

Taisyklė: Išėjusiems negrįžti

2015-08-23

Man atrodo, jog mokykloje skaičiau eilėraštį, kuris pasakoja, kodėl išeiviai niekada negrįš į tėvynę. Neatsimenu nei autoriaus, nei eilėraščio pavadinimo. O galbūt toks eilėraštis net nebuvo parašytas ir prisiminimas yra visiška mano fantazija?
Vis dėl to turėjau kažką skaityti, nes vėliau perskaitytos mintys man leido suformuoti taisyklę, kuri daugybę kartų pasitvirtino. Pavadinkim tą taisyklę – *išėjusiems negrįžti*. Apie ką jinai?
Leiskit pradžioje papasakoti savo istoriją. Praėjus maždaug penkiems metams, po to kai pradėjau programuoti, supratau, kad programavimas manęs visai nebežavi. Taigi, aš susirinkau savo žaislus ir išėjau iš kompanijos. Aš nežinojau ką noriu veikti. Programuotojų telefonai nuo darbo pasiūlymų, turbūt dažniausiai būna įkaitę labiau nei karštoji linija. Prie viso to pridėkim dar ir didžiulį aplinkos spaudimą. Po mėnesio aš vėl dirbau programuotoju kitoje įmonėje. Ir žinote ką? Meilė programavimui dėl to neatsirado. Kaip sakoma banaliose melodramatinėse skyrybų scenose: *tai ne tu, tai – aš.*
Išėjusiems negrįžti yra labai paprasta taisyklė: jeigu metei kokį nors dalyką, tai neverta bandyti dar kartą. Kartais gali žinoti priežastis, kodėl metei ir tai labai šaunu. Tačiau kartais būna tiesiog kažkoks nežulys kažkur ten, o tikrųjų priežasčių nesuvoki. Net ir tokiais atvejais neverta bandyti antrą kartą, nepriklausomai nuo to koks būtų stiprus aplinkos spaudimas.
Aišku, kas nors užduos klausimą: o kas jeigu aš mečiau dėl to, kad neturiu laiko? Dalykams, kurie tau labai patinka, dalykams, kurie tau yra labai svarbus, visuomet surasi laiko. Dalykai, kurie nėra svarbūs, neverti tavo dėmesio, taigi, neturėtum jų daryti.
Esu tikras, kad kas nors sugalvos rimtą priežastį kodėl negali ko nors daryti. Pavyzdžiui susilaužė koją, todėl negali važinėti dviračiu, kol koja nepasveiks. Bet čia nėra tas momentas, kai tu išėjai. Juk tuo atveju nepardavei dviračio, neišmetei savo sportinės aprangos ir t.t. Nėra atsisveikinimo proceso, nėra sprendimo nustoti tą daryti.
Išėjimas nėra fizinis išėjimas pro duris. Išėjimas, tai psichologinis momentas, kai nusprendi, kad tau gana. Tarp psichologinio išėjimo ir fizinio išėjimo gali būti labai ilgas laiko tarpas. Gali būti, kad esi priverstas likti tame pačiame darbe, nes meile mokesčių nesumokėsi. Todėl dirbi tą patį darbą, kol susirasi kitą, tačiau tai ką darai tavęs visiškai nežavi, nebeseki srities naujienų, nustoji domėtis srities išradimais. Virsti pelke. Rimtai, jeigu į ežerą neįteka/neišteka joks upelis jis užpelkėja.
Jei į pečių neįmetama malka, jis užgęsta. Aš nemanau, jog verta ilgai laikytis kokioje nors srityje po to, kai ugnis užgeso. Tačiau daug svarbiau laiku pastebėti, kad ugnis jau gesta ir pakeisti profesiją, o nesitampyti kaip snargliui ant virbalo keičiant darbus ir nesuprantant, kodėl nerandi sau vietos.

Nefotografuokit manęs

2021-03-21

Tobulėjant technologijoms atsirado naujas dalykas. Žmonės ima senus, maždaug prieš šimtą metų darytus video ir nuotraukas bei dirbtinio intelekto pagalba, juos nuspalvoja bei padidina kokybę. Mano nuomone tai

yra žavinga, nes leidžia pažvelgti į praeities pasaulį. Bet tuo pačiu tai verčia susimąstyti apie dar vieną dalyką. Aišku, apie save.
Nuo gimimo iki universiteto baigimo aš turiu labai daug nuotraukų, nes jas darė tėvai. Tiesa, mano nuotraukos nėra skaitmeninės. Ne tie laikai. Aš senas diedas.
Tačiau po universiteto baigimo sekančius dešimt metų aš turbūt neturiu nei vienos nuotraukos. Ir tą sudaro keletas faktorių. Pirmiausiai aš nemėgstu fotografuotis. Antra, esu praradęs vieną (o gal daugiau) hardų, kurie su savimi nusinešė ir tas kelias nuotraukas, kuriose aš buvau.
Po to atsirado mobilieji telefonai ir asmenučių kultūra. Aš nemėgstu asmenučių. Bet, kadangi, telefonas yra po ranka, tai atsirado viena kita nuotrauka su manimi. Nuotraukų skaičiui, kuriose aš esu užtenka suskaičiuoti pirštų. Dažniausiai vienos rankos, bet priklauso nuo metų.
Žiūrėdamas senus video aš pagalvojau vieną dalyką. Po šimto metų, greičiausiai žmonės irgi kurs ką nors su dirbtinio intelekto pagalba, galbūt hologramas. Ir tose hologramose nebus manęs, nes manęs nėra nuotraukose…
Galbūt jūs niekada neturėsite vaikų, numirsite ir niekas jūsų nepasiges. Galbūt jūs turėsite vaikų ir jūsų vaikai turės vaikų, ir jų vaikai turės vaikų. Vaikai galbūt norės parodyti savo vaikams kaip jų senelis, prosenelis atrodė jaunystėje, bet kad tą jie galėtų padaryti, reikės nuotraukų (ir video).
Galbūt jūs tapsite prezidentu, rašytoju, mokslininku ar šiaip žinomu žmogumi ir kas nors norės rašyti jūsų biografiją. Biografija be nuotraukų nėra įdomi biografija.
Galbūt jūs kaip aš nemėgstate fotografuotis, bet padaryti bent dešimt nuotraukų per metus tikrai verta. Verta tam, kad jūs pats galėtumėte prisiminti po dešimties metų koks jaunas ir gražus buvote. Verta tam, kad jūsų giminės galėtų prisiminti. Verta tam, kad galbūt kas nors ateityje galėtų padaryti hologramą iš jūsų nuotraukos. Jeigu nuotraukų nebus, tai niekas net nežinos, kad jūs egzistavote (žinau, kad galvoji: *nu ir gerai*. Bet negerai).
Jeigu darote daug nuotraukų, noriu pasiūlyti dar vieną dalyką. Kiekvienų metų gale peržiūrėkite visas nuotraukas ir kelias pačias geriausias pasidarykite fizines. Tai galėtų būti nauja jūsų šeimos kalėdinė tradicija.
Pagalvokite apie tai.

Fotografavimo taisyklės

2026-05-17

Peržiūrėjau visas savo kelionių fotografijas ir pagalvojau, kad reikėtų pasirašyti sau taisykles ateičiai kaip teisingai daryti nuotraukas kelionėse.
1) Viena gėlė per dieną. Aš mėgstu lankytis botanikos soduose. Botanikos sodas iš principo yra didelis parkas, nuo eilinio parko skiriasi tik tuo, kad jame būna prisodinta daug įvairiausių gėlių ir medžių, kurie nebūtinai natūraliai būdingi šaliai, kurią lankote. Botanikos sodai dažnai taip pat turi šiltnamius pilnus kaktusų bei paprikų. Ir, jeigu aš pamatau įvairias mažas paprikas, jas būtinai reikia nufotografuoti. Kad ir kokios gražios gėlės būtų, jomis reikia gėrėtis gyvai, nes jos neduoda jokios išliekamosios vertės nuotraukose. Jeigu turėtume prietaisą, kuris gali išsaugoti ir atkurti gėlių kvapą, tuomet būtų kitaip, o dabar… Daugelis žmonių nesidomi gėlėmis, tai tokių nuotraukų nei kam parodysi, nei ką papasakosi…
Panašiai galima pasakyti ir apie gyvūnų nuotraukas. Taip, kita vieta kur aš labai mėgstu lankytis yra Zoo sodai. Šiais laikais turbūt visi yra matę visus gyvūnus per televizorių, taigi, jūsų susiliejusios gyvūnų nuotraukos padarytos drebančiomis rankomis neparodys niekam nieko, ko jie nėra matę geresnės kokybės.
Trečia vieta, kur aš mėgstu lankytis yra muziejai. Apie juos irgi galima kalbėti panašiai. Leiskit pristatysiu jums muziejų taisyklę:
2) Nefotografuokite eksponato, jeigu negalite papasakoti istorijos apie jį. Senais gerais laikais, kai fotoaparatai buvo reti, o juostelės brangios, kiekviena nuotrauka reiškė naujas žinias tam, kuris nesilankė kelionėje. Dabar nuotraukos yra tam, kad padėtų jums prisiminti, tarsi užšaldo įvykius, emocijas sustojusias

laike. Jeigu nufotografuojate romėniškas monetas, tai kokį jausmą ar emociją tai išsaugo? Jokio. Jeigu tai yra laivas, kuriuo vikingai plaukė pulti Lietuvą, tai jau yra istorija. Bloga istorija, bet vis dėl to istorija. Fotografuokite eksponatus, kurie padės jums prisiminti įdomias istorijas, nesvarbu kiek laiko po kelionės praėjo. Didžioji dalis eksponatų istorijų, kurios asmeniškai jums įdomios, neturi.

3) Bent viena asmenukė per dieną. Priešingai nei daugelis žmonių, aš nesu padaręs nei vienos asmenukės per paskutinius dešimt metų, išskyrus tuos atvejus, kai reikėjo daryti tapatybės identifikavimui. Man patinka fotografuoti aplinką, bet man nepatinka, kai mano didelis snukis užstoja tą aplinką. Ir vis dėlto nuotraukos su jumis yra vertos daugiau nei nuotraukos be jūsų.

Įsivaizduokite, kad lankėtės pilyje. Padarėte pilies nuotrauką. Dabar, kai draugams ar giminėms pasakosite apie kelionę, jūs galėsite parodyti pilies nuotrauką ir papasakoti apie tą kelionės epizodą. Tačiau iš tiesų reiktų padaryti dvi nuotraukas. Pirmoji, pilis visame grožyje. Antroji, jūsų snukis pirmame kadre, o pilis fone. Kam reikalinga antroji nuotrauka? Kad jūsų anūkai (kurių aš neturėsiu) galėtų pamatyti: koks senelis buvo gražus, kur jis keliavo. Kad per laidotuves galėtų paleisti jūsų nuotraukas ekrane, kol visi aplinkui gedės. Pilies nuotrauka visame grožyje yra naudinga tol kol jūs esate gyvas ir galite papasakoti istoriją. Jūsų veidas su pilies nuotrauka gali papasakoti istoriją po to, kai jūsų nebeliks. Tai nebus ta pati istorija, bet tai bus istorija.

Nežinau kodėl, bet du dalykai man atrodo gerai nuotraukose, net jeigu žiūriu jas po dešimt metų. Pirmasis iš jų yra maistas. Jūs pasakysite: koks keistas dalykas žiūrėti maisto, kurį valgei kelionėje prieš dešimt metų. Ir jūs būsite teisūs. Aš neprisimenu maisto skonio, bet tos nuotraukos man kažkodėl vis tiek atrodo gražios. Antrasis dalykas yra atsitiktiniai miesto vaizdai. Tiesiog gatvės ar sankryžos nuotraukos, be jokių skulptūrų ar pilių, ar muziejų. Tiesiog miesto veidas, gyvenimas sustingęs laike. Man tokios nuotraukos kažkodėl labai patinka.

Mintukai

Aš jau suaugęs

2016-04-10

Visai nesenai man stuktelėjo, kad aš jau suaugęs. Keista ar ne?
Kai esi vaikas tiki, kad tavo tėvai viską žino, jie tarsi visažiniai dievai. Tai ką pasako tėvai turi būti teisinga, šventa ir nekvestionuojama. Kai žengi į paauglystę išgirsti, jog vaiko požiūris į pasaulį, charakteris susiformuoja iki septinių metų ir tuomet tu nekenti savo tėvų už tą šūdiną auklėjimą, kurį tau suteikė, bet tu nieko negali pakeisti, nes tai jau iškalta akmenyje. Ir tuomet pats susilauki vaikų...
Aš nežinau kiek man metų, bet aš tikrai žinau, jog nesijaučiu nei protingas, nei visažinis. Gal net kaip tik priešingai jaučiu, kad kai kuriose srityje man tikrai praverstų pamokymai ir pagalba... Bet tai aš, o kiti žmonės gerokai jaunesni... Dvidešimties, dvidešimt penkių susilaukia vaikų... Taip, visuomet gali pasitaikyti kombinacija jaunesnis ir protingesnis, bet statistiškai tai nėra labai tikėtina, tai kaip jie gali būti visažiniai ir teisingai išauklėti vaikus? Atsakymas – negali. Visi tiesiog stengiasi padaryti geriausią darbą pagal jų galimybes ir žinias. Taip, kartais galimybės ir žinios būna labai ribotos.
Keistas tas jausmas, kai maži vaikai žiūri į tave kaip į DIDELĮ, suaugusį. Ką reiškia būti suaugusiu?
Būti suaugusiu – tai prisiimti atsakomybę. Prisiimti atsakomybę už save. Daugelis paauglių lengvai perpranta šitą taisyklę, juk jiems reikia išsirinkti kur studijuoti pabaigus mokyklą ar apskritai ką veikti gyvenime. Tačiau būti suaugusiu reiškia taip pat prisiimti atsakomybę ir už kitus. Už kitus? Daugelis turbūt pagalvojo, jog tėvai turi prisiimti atsakomybę už vaikus, tačiau nereikia taip apriboti. Ir šito dalyko kai kurie nesupranta visą gyvenimą. Geriausias/blogiausias to pavyzdys – vairavimas išgėrus. Jeigu esi suaugęs turėtum prisiimti atsakomybę ne tik už save, ne tik už savo automobilio keleivius, bet ir už kitus žmones, kurie bus sutikti kelyje. Juk nespėjus sustoti laiku prie pėsčiųjų perėjos, netyčia išlėkus į priešingą kelio pusę žmonės gali žūti. Sulaukęs aštuoniolikos ar kiek ten metų netampi suaugusiu, nes buvimas suaugusiu nepriklauso nuo tavo biologinio amžiaus, tai priklauso nuo elgesio ir požiūrio į gyvenimą.

Pavardės

2023-07-23

Šiandien norėčiau pakalbėti apie dalyką, apie kurį jūs greičiausiai gyvenime nesusimąstėte – pavardes. Man patinka lietuviškos pavardės, bet… Jeigu nebūtų bet nebūtų apie ką kalbėti.
Pavardės Lietuvoje priklauso vyrams. 99% lietuviškų vyriškų pavardžių baigiasi S raide. Vyrai gimsta S, gyvena S, miršta S.
Pavardės moterims nepriklauso. Jos gimsta ytėmis, tuomet tampa ienėmis, bet istorija tuo nebūtinai baigiasi. Man patinka moteriškos pavardės, bet ar tai nėra seksistinis dalykas? Padarei kaimo gyventojų surašymą, pažiūrėjai į sąrašą ir matai kiek potencialių nuotakų kaime egzistuoja. Galbūt kažkas seniau taip ir darė… Moterims tapti iš ytės į ienę tarsi kažkoks pasiekimas. Moterys pasakys: ne, čia išsigalvoji. Galbūt jūs taip nemąstote, o ką vyrai mąsto? Dabar gyvenime moderniais laikais, moterys gali daryti karjerą, anksčiau vienintelis pasiekimas, kurį moteris galėjo - tai pasikeisti pavardę. Ir dar gimdyti vaikus.
Kai įvyksta vestuvės (techniškai, santuokos registravimas, vestuvės tik proga giminėms nusigerti), 99% būtent moteris pasikeičia pavardę. Vyrai labai retai keičia pavardes. Dažniausiai, jeigu moters pavardė ypatingai graži arba vyro ypatingai negraži. Taip atsitinka, žodžiai bėgant laikui keičia reikšmes.
Moterys lieka ytėmis tik labai ypatingai atvejais, kai pavyzdžiui aktorė ar poetė išgarsėjo iki vestuvių. Tuomet visai gali būti, kad šeimos ir draugų rate, jinai yra ienė, bet plačiajai publikai jinai ytė, nes… Jeigu

pakeis pavardę pradės vaidinti blogiau? Jos eilėraščiai pasidarys prastesni? Neturėtų taip būti. Marketingas. Jeigu jau susikūrei savo brandą, labai sunku jį pakeisti. Ir, sakyčiau, nedėkinga situacija.
Jeigu moteris išsiskiria, jinai gali tapti yte, bet dažniausiai lieka iene. Kodėl? Nes tapti iene pasiekimas? (Nes pakeisti visus dokumentus pain in the …). Jeigu moteris veda antrą kartą, jinai turi šansą pasikeisti pavardę dar kartą. Kiek daug pasirinkimų gyvenimas siūlo. Kita vertus, jinai jau ienė, tai kam ją keisti? (Plius pakeisti visus dokumentus pain in the …) Vyrų gyvenimas daug lengvesnis.
Kai kurios hipsterės sugalvojo labai gerą idėją. Jos nenori būti ienės. Jos nori būti kiaunĖS. Ta prasme, pavardė baigiasi tiesiog Ė. Turbūt nereikia slėpti, man tai negražu. Tai praranda visą tą gražų per amžius užgyventą seksizmą. Bet tai yra gera idėja, tik neteisingai įgyvendinta.
Mes turėtume keisti pavardes ne ištekėjusių tetų, bet mažų mergaičių. Skamba kaip pedofilo svajonė, bet aš ne apie tai. Tarkim, gimsta Rasa. Nuo gimimo jinai turėtų būti Rasa Kiaunė, o ne Rasa Kiaunytė. Jeigu mes kalbame apie lygias teises, tai mes turėtume suteikti moterims teisę į privatumą: nuslėpti jos yra vedę ar ne. Pažiūrėję į vyro pavardę jūs nežinosite, ar jis buvo gyvenime nors kartą vedęs, tai kodėl moterų atveju mes manome, kad tai yra normalu?
Taip, šita idėja šiandien gali atrodyti radikali, bet po šimto metų žmonės vartydami istorijos knygas negalės patikėti, kad buvo ytės ir ienės.
Būkim sąžiningi, aš nenešiu vėliavos dėl šitos kovos. Bet jeigu norite ką nors pakeisti Lietuvoje, pakeiskime moterų pavardes. Mes neturėtume žinoti, ar moteris vedusi vien iš pavardės. Ir galbūt su laiku, pavardės nepriklausys vyrams, galbūt santuokos atveju mes pasieksime 50/50 kas keičia pavardę: vyras ar moteris?

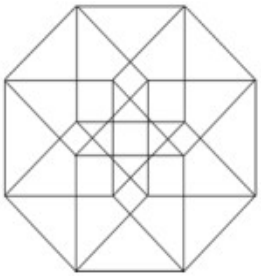
Akiniai

2015-04-19

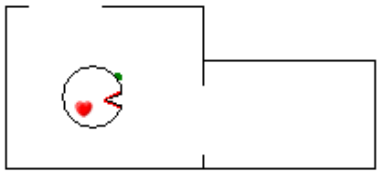
Turbūt retas žmogus yra žiūrėjęs pro mikroskopą, teleskopą ar žiūronus, tačiau kiekvienas bent kartą gyvenime buvo savo nosį pasibalnojęs akiniais. Akiniai yra nuostabus dalykas, jie pagaminti taip, kad nepastebėtum jų egzistavimo. Jeigu užsidedi akinius nuo saulės, tai viskas kelias minutes tau atrodo tamsiau, rudžiau, tačiau netrukus prie to pripranti ir viskas atrodo normalu.
Kad prisimintum, jog esi su akiniais, ant stiklo turi užkristi šiukšlė, plaukas, musė. Tuomet nepatenkintas nusiimi akinius ir juos nusivalai.
Kodėl aš pasakoju apie akinius? Akiniai gali pagerinti mūsų matomą realybę, bet taip pat ją gali ir iškreipti, viskas priklauso nuo to kokius akinius užsidėsi.
Žmonės su kuriais užaugom, knygos kurias skaitėm, filmai, laidos kurias žiūrėjom, klausėm, prietarai - visą tai suformuoja mūsų požiūrį į gyvenimą. Visą tai uždėjo ant mūsų nepastebimą filtrą ir, kol neužkris joks plaukas, mes niekada nesuprasime, jog tai yra tik mūsų įsivaizduojama realybė, kuri nebūtinai sutampa su pasaulio tikrove. Mes priimame sprendimus remdamiesi savo asmenine patirtimi, turėdami per mažai duomenų, mes klijuojame etiketes pirmą kartą sutiktiems žmonėms. Mes atsisakome suprasti ir priimti, tai kas neatitinka mūsų išankstinių nusistatymų.
Afrikoje gyvenanti tauta, kuri niekada nebuvo mačiusi lėktuvo, net kai jie pradėjo dažnai skraidyti virš jų kaimo, nesugebėjo jo pamatyti, nes nežinojo kas per daiktas yra lėktuvas. Tas pats atsitinka ir mums, kai susiduriame su naujais, nesuprantamais dalykais.
Pats žmogus niekada nesupras, jog jis užsidėjęs suvokimo akinius, o jei kiti bandys parodyti, gali pasipiktinti. Patirtis yra geriausias būdas suvokti, jog tavo matymas, mąstymas yra ribotas ar net klaidingas, tačiau ryžtis žengti pirmą žingsnį reikia labai daug drąsos.

Laikas nėra ketvirtas matavimas

2008-12-11

Mokykloje mus mokydavo fizikos, geometrijos. Mokykloje aiškindavo, jog gyvename trimačiam pasaulyje. O paklausus apie ketvirtą matavimą sakydavo, jog tai – laikas. Mes trimačio pasaulio gyventojai galime suvokti laiką, tačiau negalime po jį keliauti, o keturmačio pasaulio būtybės galėtų. Deja...
Pradėkim nuo to, kad mes tikrai gyvename trimačiame pasaulyje. Jeigu kas nors norėtų ateiti pas mane į svečius jam neužtenka žinoti tik gatvės (vienas matavimas), gatvė ilga. Dar reikia namo numerio (antras matavimas), tačiau namai daugiaaukščiai (dažniausiai), todėl dar reikia ir buto numerio (trečias matavimas), pagal kurį žmogus nusprendžia kaip aukštai nuo žemės pasikėlęs aš gyvenu. Taigi, dabar jau esame tikri, jog gyvename trimačiame pasaulyje.
Pabandykite įsivaizduoti dvimatį pasaulį. Gana paprasta, pasiimkite popieriaus lapą ir jis bus jūsų dvimatis pasaulis. Nupieškite namą.
Tiesa pasakius, bijodamas, kad jūsų vaizduotė per daug laki, aš pats nupiešiau dviejų kambarių namą.
Štai jis:

Namas neatrodo labai įspūdingai. Be baldų. Be baldų, todėl kad dvimačio pasaulio baldų išvaizda verta atskiros diskusijos. O tas pacman‘as kambaryje tai aš. Atkreipkite dėmesį, jog burna ir akis yra šone, o ne per vidurį. Jeigu būtų per vidurį aš nei valgyt galėčiau, nei ką nors matyčiau. Tarkim, čia buvo šioks toks lyrinis nukrypimas.
Dabar kai mes įsivaizduojame vienodai dvimatį pasaulį užduokime klausimą: koks būtų trimatis pasaulis? Kas per kvailas klausimas? Atsiprašau, neteisingai suformulavau klausimą. Ar laikas gali būti trečiasis matavimas? Žinoma. Juk vienu laiko momentu aš galėjau būti viename kambaryje, kitu kitame arba lauke. Stop! Juk mes esame trimačio pasaulio gyventojai ir tikrai žinome, kad laikas nėra trečiasis matavimas. Jeigu laikas nėra, nors galėtų būti trečiasis matavimas, tai kodėl jis turėtų būti ketvirtasis? Atsakymas – neturėtų, nėra.
Grįžkime prie mano dvimačio pasaulio. Esu tikras, jog atkreipėte dėmesį į tai, kad mano pacman‘as turi širdį. Klausimas: ar jis pats gali matyti tokį vaizdą? Ne. Ar kiti dvimačio pasaulio gyventojai galėtų matyti tą širdį? Nesupjaustę pacman‘o ir be dvimačio rentgeno aparato atitikmens tikrai ne.
Žinote kur lenkiu? Jeigu mes galime stebėti pacman‘o gyvenimą dvimačiame pasaulyje, tai keturmačio pasaulio būtybė gali stebėti mūsų gyvenimus per namo sienas. Žiūrėti ką mes veikiame vakarais... Keturmačio pasaulio būtybė, be jokių aparatų gali palyginti rūkorio ir eilinio žmogaus plaučius... BRRrrrrr.... Skamba baisokai ar ne? Tikiuosi šitoje visatos pusėje nėra nei vienos keturmečio pasaulio būtybės.

banditaz
Laikas yra dimensija vien jau dėl to, kad sistema gali jame kryptingai evoliucinuoti. Matematiniu formalizmu kalbant, kryptis nėra svarbi, žiūrint mūsų akimis - galbūt svarbi. Taigi po laiką tu gali keliauti, tačiau tik viena kryptimi.
Analogiškai galima palyginti su dvimačiais elektronais, kurie dėl tam tikrų išorinių priežaščių tegali laisvai judėti plokštumoje x ir y kryptimis, nors juos supanti erdvė dar turi ir ir z kryptį. Jiems atrodys, kad supanti erdvė negali būti trimatė, nes antraip galėtų judėti z kryptimi (visgi jie ja judėti gali, bet kvantuotai).
Per paviršutiniškai nusprendei :)

Burbulai ir bangos

2012-05-30

Jeigu klausėte nors vieno sėkmės mokytojo, tai turėjote girdėti pasiūlymus mėgdžioti sėkmingus žmones, tol kol galiausiai tokiais tapsite. Tačiau į mano galvą įsikalė mintis, jog žmogaus tapusio sėkmingu ir/arba turtingu kelias yra unikalus bei nepakartojamas.

Savo pasakojimą norėčiau pradėti nuo Aliaskos aukso karštinės. 1896 metais Klondaiko regione prie Jukono upės buvo rasta aukso. Apie tai sužinoję 100.000 žmonių nusprendė, jog tai lengviausias/geriausias būdas praturtėti ir patraukė į šį atšiaurų regioną. Žmonių atkeliavo tiek daug, kad negi buvo įkurtas naujas miestas – Deividsonas.

Kaip manote kiek žmonių praturėjo Aliaskos aukso karštinės metu? Vienetai, daugelis jų taip ir liko it šūdą kandę, o tie, kuriems pavykdavo rasti šiek tiek aukso, dažniausiai jį pragerdavo artimiausiose užeigose. Įdomi detalė, kad praturėjo, ne tie, kurie pirko žemę aukso ieškojimui, bet tie, kurie pirko žemę miesto statymui.

Dabar persikelkime į kiek artesnius laikus, galbūt jums teko girdėti terminą Dot Com burbulas? Viskas prasidėjo 1995 metais, kai investuotojai metė dideles pinigų sumas į abejotinos kokybės idėjas, kurios savo pavadinimuose turėjo e- arba .com. Visų kompanijų akcijos buvo įvertintos milžiniškomis sumomis. Burbulas sprogo 2000 metais, daugelio kompanijų akcijos tapo bevertėmis, o pačios kompanijos kelių metų bėgyje bankrutavo.

Bet ne viskas taip blogai. GeoCities.com – vienas iš pirmųjų įrankių leidžiančių paprastiems mirtingiesiems lengvai susikurti asmenines svetaines buvo nupirktas Yahoo už $3.57 milijardus. Broadcast.com – vienas iš pirmųjų internetinių radijų vėlgi nupirktas to paties Yahoo už $5.9 milijardus. Gerai paieškojus greičiausiai rastume dar keletą sėkmės istorijų, tačiau jos skaičiuojamos vienetais, o nesėkmės dešimtimis.

Esate girdėję apie Robertą Kijosakį? Jis susikrovė turtus pardavinėdamas nekilnojamą turtą ir ne vienoje savo knygoje rekomenduoja daryti tą patį. Nekilnojamo turto burbulas sprogo ne taip jau senai Lietuvoje ir kitas prisipūs dar negreitai, tai kiek jūsų prisipirko nekilnojamo turto, kai buvo tam labai palankus laikas?

Kiti sėkmės mokytojai rekomenduoja investuoti į akcijas ir fondus, bet tai tikrai nepadarys jūsų milijonieriais. Aš nesakau, kad jūs negalite šiek tiek pasididinti savo turto, jeigu jums pasiseks.

Matot, problema su tais visais sėkmės mokytojais, kad iš savo pamokų turtėja tik jie patys, o ne paprasti mirtingieji. Kodėl taip atsitinka? Visų pirma, todėl kad kiekvienas sėkmės kelias yra unikalus ir nepakartojamas.

Antra, niekada nepavyks konkuruoti prieš profesionalus, kurie tuo užsiima kiekvieną dieną (pardavinėja nekilnojamą turtą, akcijas), jeigu jūs tuo domėsitės tik laisvu laiku nuo darbo ir šeimos.

Kita vertus, jeigu jau taip lengva būtų praturtėti pardavinėjant nekilnojamą turtą, Lietuvoje turėtume gerokai daugiau milijonierių.

Galbūt nuskambės banaliai, bet gyvenimas lyg kompatinis diskas: situacijos kartojasi, burbulai prisipučia ir sprogsta. Nuolatos. Galbūt neidentiški ir ne taip dažnai, kad žmonės sugebėtų pasimokyti iš savo klaidų, bet tai vyksta.

Jeigu anksti pavyks pastebėti kylančią bangą ir atsidurti ant jos keteros, tuomet galbūt tau pavyks praturtėti ir vėliau visiems pasakoti apie savo sėkmę (ir būtinai parašyti apie tai knygą). Tačiau to pakartoti nepavyks šimtams bezdžionautojų, jie tik pripūs ir susprogdins burbulą. Juk tai elementaru ar ne? Kas atsitiktų, jeigu visi staiga imtume auginti karves ir pardavinėti pieną, nekreipdami dėmesio į tai, kiek to pieno reikia rinkai, kiek žmones jo sugeba suvartoti? Kitas pavyzdys, įsivaizduokite mišką ir uogas. Kuris uogautojas prisirinks daugiausiai uogų? Tas, kuris eis pirmas, tas kuris pramins kelią iki uogienojų kitiems. Taigi, jeigu sėkmės mokytojas moko kokį nors būdą, kaip praturėti, tai greičiausiai ant stalo liko tik trupiniai, o pyragas jau seniausiai pasidalintas ir suvalgytas.

Kas yra vienatvė?

2013-06-17

Dabar yra **vasara**. Laikas, kai malonu išsidrėbti krūmo pavėsyje ant žolės. Šiandien šilta, bet ne beprotiškai karšta. Jaukiai šilta. Kažkur toli už nugaros girdisi automobilių triukšmas, nes mes vis dėl to mieste, tačiau kiek tolėliau priešais akis tik tekantis vanduo. Kairėje pusėje kompanija triukšmingai žaidžia su kamuoliu, dešinėje – vaikai pliuškenasi vandenyje. Taip, tai vasara.
Po vasaros ateina **ruduo**, kai lapai krenta nuo medžių. Tokie rudai-geltoni, geltonai-raudoni, margi, įvairiaspalviai... Atitrūkę nuo medžių šakų lėtai sukasi žemyn, kol atsitrenkia į asfaltą. Tačiau paspyrus koja arba papūtus stipresniam vėjui vėl pakyla į orą. Tai toks sezonas, kai norisi suktis, šokti, voliotis lapų apsuptyje.
Daugeliui žmonių nepatinka **žiema**, nes tuo metu būna baisiai šalta. Šalčio nemėgstu ir aš. Tačiau ir žiemoje yra smagių momentų. Kai sniegas lėtai krenta dideliais gabalais apšviestas blausaus gatvės žibinto. Kai šviežiai, baltai pasidengia visa aplinka. Kai eini šalia gerai nukasto kelio vien tam, kad paliktum savo baltus pėdsakus sniege.
Tačiau iš visų sezonų man labiausiai patinka **pavasaris**. Ne, aš nemėgstu purvo, pliurzių ir balų. Man patinka vėlyvas pavasaris. Kai jau būna šilta, bet ne taip karšta kaip vasarą. Kai viskas aplinkui pasidengia žiedais. Ir tuomet įkvepi visą tą aromatą į save. Ir tuomet nuskynęs pienę nuputi jos baltus pūkelius.
Kas man yra vienatvė?
Vasarą, kai sėdėdamas prie upės negali pasakyti: *žiūrėk, plaukia baidarės arba žiūrėk, skrenda oro balionas*, nes nėra kam.
Rudenį, kai eidamas per parką negali pasakyti: *pagauk krentantį klevo lapą, tai neša laimę*, nes nėra kam.
Žiemą, kai brisdamas per sniegą negali pasakyti: *ar girdi kaip sniegas girgžda tau po kojomis?*, nes nėra kam.
Pavasarį, kai eidamas negali pasakyti: *įkvėpk, ar užuodi?*, nes nėra kam.
Tik tiek. Ir nieko daugiau.
Ar žinai tą jausmą?

Vaikystės svajonės

2024-10-06

Vaikystėje aš turėjau šuniuką. Šuniuką turėti yra labai lengva. Tiesiog pavedžioji kelis kartus per parą ir viskas. Kas nenorėtų turėti šuns?
Dabar, kai įsigijau šunį, supratau, kad mano matytas vaizdas buvo nepilnas. Pasirodo neužtenka tik pavedžioti šunį, dar reikia jį vesti į mokyklą, į kirpyklą, pas veterinarą. Reikia pirkti šuniui maistą. Jį prausti. Ir kai šuo suserga, tai kelia stresą… Kas galėjo pagalvoti, kad šuo ne tik suteikia džiaugsmo, bet taip pat gadina nervus?
Vaikystėje daug laiko praleidau pas senelius. Tiek tėvo, tiek motinos pusės seneliai turėjo nuosavus namus. Nuosavas namas yra nerealus dalykas. Gali išleisti šunį palakstyti į kiemą. Gali nusiskinti braškes, serbentus, vyšnias ar pomidorus. Gali valgyti šašlykus kiekvieną šeštadienį. Kas galėtų nenorėti nuosavo namo?
Mano patirtis su šuniu privertė susimąstyti, kad mano susidarytas įspūdis apie nuosavą namą iš vaikystės nėra pilnas ir pakėlė klausimą: ar aš tikrai noriu nuosavo namo?
Nuosavas namas reiškia, kad reikia pjauti žolę, nukasti sniegą ir remontuoti stogą. Gyvendamas bute, dažniausiai negalvoji apie stogą.
Norint valgyti braškes, reikia sukasti lysves, pasodinti, trešti ir ravėti. Norint valgyt pomidorus dar galimai reikės šiltnamio. Auginant medžius reikia juos reikia genėti, kalkinti.
Ar aš noriu pjauti žolę kiekvieną savaitę? Ar aš noriu statyti šiltnamį? Ar aš noriu ravėti braškes?
Aš noriu sėdėti prie kompiuterio. Man tai patinka, todėl labai tikėtina, kad pjauti žolę man nepatiks.

Aš nenoriu pasakyti, kad nuosavas namas yra blogai. Tiesiog galbūt, tai yra ne man?
Jeigu aš sėdėsiu prie kompiuterio ir nepjausiu žolės, tai gyvensiu šabakštyne. Kaimynams tai nepatiks, ne tai, kad jų nuomonė kam nors rūpi…
Aš suprantu, kad yra žmonių, kuriems braškių ravėjimas ar žolės pjovimas teikia malonumą ar bent jau yra meditacija. Tačiau, kai aš atradau internetą, nenorėjau nuo jo pasitraukti. Žmonės, kurie gimė vėliau nei aš gavo dar geresnes galimybes, kam ravėti braškes gyvai, jeigu gali turėti farmville ūkį virtualiai?
Aišku, nebūtina pjauti žolę pačiam, tereikia uždirbti tiek daug, kad galėtum pasamdyti baltarusą, kuris nupjaus už tave.
Jeigu jau kalbant ta tema, tai: kam reikalingas namas su baseinu? Kad vaikai, galėtų pasikviesti draugus ir rengti nerealius išgertuvių vakarėlius. Kai uždirbti tiek, kad gali nusipirkti namą su baseinu esi toks senas, kad… kam tau baseinas?
Vienas iš keisčiausiu vaizdų, kai pamatai baisiai susiraukšlėjusi senuką vairuojantį Mercedes ar kitą prabangų automobilį. Tuomet pagalvoji: tu apie tai svajojai visą gyvenimą ir pagaliau išėjęs į pensiją įsigijai, ar ne?
Vaikiškos svajonės yra nuostabu, bet galbūt kažkuriuo momentu jas reikia palikti už durų. Vaikystėje tėvai mus apsaugo nuo sunkiosios dalies, nuo svajonių kainos, nuo darbo, kurį reikia įdėti norint išlaikyti svajonę realybe.

Kvapas ir garsas

2015-07-15

Visai nesenai eidamas per miestą užuodžiau kvapą, kuris nunešė mane į vaikystės prisiminimus ir tuomet man į galvą atėjo keista mintis: jeigu atidarytume lietuviško kaimo kvapų ir garsų muziejų turbūt nustebintume ne vieną užsienietį.
Kokius kvapus reikėtų demonstruoti?
Kaip jau galite nuspėti aš vaikystėje daug laiko praleidau kaime, todėl įvairūs kvapai sukelia įvairių įdomių prisiminimu. Tačiau tuo pačiu kirba įkyri mintis, jog net ir Lietuvoje galima rasti žmonių, kurie nežinotų tų kvapų.
Pradėkim nuo malonių, man labai patinkančių kvapų.
Šviežių malkų kvapas. Iš tiesų tai net ne kvapas, bet visa kvapų gama, nes kiekvienas medis kvepia kitaip. Pavyzdžiui sakinga pušis kvepia aštriau nei, tarkim, beržas. Jeigu jau pradėjau, tai taip pat reiktų paminėti, jog spygliai ir žali kankorėžiai irgi turi savo kvapą.
Kalbant apie krūmus išskirtinį kvapą turi juodieji serbentai. Jei turite galimybę, nuskinkite žalią lapą ir jį sutrinkite.
Antras man patinkantis kvapas yra šviežiai nupjautos žolės. Mes dar nepadengėm visos Lietuvos asfaltu, todėl kiekvienas turi šansą nueiti į artimiausią parką ir galbūt pavyks pataikyti kaip tik tuo metu. Prie to paties galėčiau paminėti, jog samanos ir net gi šviežiai nuskinti grybai taip pat turi savo kvapą.
O dabar kvapas, kurį turėtų žinoti daugelis – tik pasibaigus vasariniai audriai, tuomet oras būna kitoks, prisotintas ozono.
Jeigu kalbame apie kaimą, tai be abejonės ne visi kvapai yra malonūs, pavyzdžiui, mėšlo kvapas. Mano nykštukinis pudelis, kažkodėl kiekvieną kartą atvažiavęs į kaimą pirmiausiai bėgdavo išsivolioti mėšle, o po to laimingas lakstydavo aplipęs šūdais. Ar suprantate kas atsitiko? Net jei kvapas riečia nosį, vis tiek prisiminimai yra malonūs.
Kiti kvapai iš mano vaikystės būtų: medinio namo sienos persisunkę drėgme, šviežiai iškeptos duonos tik ką ištrauktos iš pečiaus. Jūs galite maximoje nusipirkti šviežią duoną, jinai bus minkšta ir skani, bet niekada nenusipirksite tokio kvapo.
Norėčiau paminėti dar du kvapus ir tuo baigsiu. Alyvos – aštrus, stiprus kvapas, kurį užuodęs iš toli jau pradedi dairytis ieškodamas kaltininko. Liepa – labai subtilus, kurį galima užuosti tik palindus po pačiu

medžiu.
Realiai kvapų yra labai daug: kiekviena gėlė, vaisus, daržovė turi savo, tačiau gyvendami mieste ir neišvykdami į kaimą daugelio jų niekada nepatirsite.
Ar yra kokie nors jums labiausiai patinkantys kvapai?
Kol jūs galvosite apie kvapus, aš norėčiau pakalbėti apie antrą dalį – garsus. Tiesa pasakius, noriu paminėti lygiai tris garsus, kuriuos taip pat aš sieju su kaimu.
Paukščių čirenimas pabudus. Tiesa pasakius, kad išgirsti paukščius ryte, nebūtina išvykti iš miesto, nors tikrai ne kiekvienas rajonas suteikia tokią prabangą. Galbūt gaidys prideda kokios nors magiškos detalės tiems, kas jo nėra girdėję, bet aš mieliau klausyčiau vieversių ar kikilių.
Antras garsas yra klausomas vakare – žiogų griežimas. Aišku, pievos dūzgia visą dieną, tačiau, kai ateina vakaro ramybė, ta melodija skamba kažkaip kitaip.
Ir paskutinis garsas – varlių koncertas tvenkinyje. Viena ar dvi varlės jums tikrai nepadarys įspūdžio, tačiau, kai susirenka visa gauja, tai kažkas magiško, hipnotizuojančio, galima klausyti valandų valandas ir nieko neveikti.
O kokie garsai jums patinka?

Ką jums reiškia vasara?

2020-12-01

Kadangi, vaikystę praleidau kaime aš turiu stiprias emocijas su gamta. Kai aš galvoju apie vasarą aš pirmiausiai galvoju apie žiogus. Kaime jie griežda vo nuo ryto iki vakaro. Pabundi girdi žiogus, eini miegoti girdi žiogus. Kai būdavo karščiausias dienos laikas atrodydavo, jog jie griežia garsiausiai. Tas garsas būdavo visą skambantis ir atrodydavo, kur minsi, ten bus žiogas, bet tai ne tiesa. Žiogų iš tiesų nebuvo tiek jau daug. Galbūt vienas kvadratiniame metre ir, taip, aš mačiau ne vieną žiogą, bet tikrai nereikdavo žiūrėti, kad netyčia neužmintum.
Jeigu prakalbome apie žiogus, kitas nerealus dalykas yra varlės. Varles galima rasti prie vandens telkinių ir tai nėra būtinai dalykas, su kuriuo aš asocijuoju vasarą. Pas kates tas sezonas vadinasi morčiumi, pas šunis – ruja, kaip jis vadinasi pas varles? Būtent tokio sezono metu vieną kartą nuėjau į botanikos sodą ir nedideliame vandens tvenkinyje gyveno visas varlių kaimas. Kokius garsus jos skleidė! Tikrai rekomenduoju visiems išgirsti gyvai.
Antras dalykas yra paukščių čiulbesys. Nors, tiesa pasakius, aš paukščius labiau asocijuoju su pavasariu, nei su vasara. Man malonu, kai galiu už lango išgirsti paukščių čirenimą. Geriausia yra tai, kad net gi toji vieta, kur dabar gyvenu, mieste aš vis tiek galiu išgirsti paukščių čirenimą. Taip, tai dažniausiai ryto garsai, nes dienos metu juos nustelbia automobilių triukšmas ir vis dėl to aš dievinu paukščių čirenimą.
Kalbant apie paukščius vienas iš įdomiausiu dalykų, kad prieš pat lietų kregždutės skraidydavo palei žemę, kartais vos ne pilvais ją liesdamos. Mieste tokių dalykų nepamatysi.
Visuose filmuose ir multikuose stereotipinis rytas kaime prasideda nuo gaidžio giesmės. Ir nors tikras kaimas neįmanomas be gaidžio, kažkaip jis neįstrigo mano prisiminimuose. Taip, gaidys giedodavo įvairiais dienos etapais, bet tai nėra kažkas tokio.
Trečias dalykas yra lėktuvai. Jūs, aišku, pasakysite: ką?! Kaip lėktuvai asocijuojasi su vasara? Matot, kaimas, kuriame praleidau daug savo vaikystės laiko buvo, tiksliai nežinau, bet maždaug dešimt kilometrų nuo mažo sportinio oro uosto. Dienos metu labai retai kada būdavo, jog mėgėjai nedarydavo viražų danguje. Tai buvo toks įprastas dalykas, kad į dangų dažnai net nesidairydavome, tiesiog girdėdavome garsą ir žinodavome, kad viskas yra gerai. Taip pat pro šalį praskirsdavo parasparniai ir sklandytuvai. Kartais pasirodydavo ir oro balionai, tačiau jie būdavo retas svečias. Kam įdomu skraidyti virš pievų ir miškų? Žymiai įdomiau virš Vilniaus senamiesčio.
Dabar padarykite pauzę ir paklauskite savęs, ar mano vasaros apibūdinimas jums neatrodo keistas? Ar tikrai nieko nepastebėjote? Na, jeigu nežinote kuo mano vasaros apibūdinimas yra keistas, leiskite jums išduoti:

visi trys dalykai yra garsai. Aš vasarą asocijuoju su garsais ir tai yra keista, kadangi, aš neturiu muzikinės klausos. Vasara man taip pat reiškia žalią žolę ir poilsį pavėsyje. Tačiau aš neturiu daugiau vaizdų kaip pavyzdžiui jūros, ežerų ar paplūdimių. Pavasaris man žymiai labiau asocijuojasi su vaizdais, pienių pilnos pievos, visi žydintys medžiai, gėlės ir krūmai yra nuostabu. Žiema visuomet asocijuoju su sniegu, nors paskutiniu metu pavasarį iškirsdavo daugiau sniego nei žiemą.
Aš taip pat vasaros neasocijuoju su kvapais. Pavyzdžiui pavasarį galima asocijuoji su alyvų kvapais, tuo tarpu Kalėdos visuomet asocijuojasi su mandarinu kvapu. Tas nuostabus ozono kvapas po greito lietaus, bet mano smegenys kažkodėl kuždа „pavasarinio lietaus“, nors, jeigu sąžiningai, būtent vasaros lietūs būna malonesni ir šiltesni nei pavasario.
Aš neasocijuoju vasaros su skoniu, nors vasara būna pilna vaisių (obuoliai, kriaušės), daržovių (agurkai, pomidorai), uogų (braškės, avietės, mėlynės, gervuogės, serbentai, agrastai) ir, aišku, rabarbarai. Kokios vasaros be rabarbarų su cukrumi? Būtent vasara yra tas sezonas, kai gaminama mano mėgstamiausia šalta sriuba. Ne, tai nėra tai ką jūs pagalvojote. Mano mėgstamiausia šalta sriuba yra saldi vaisių sriuba.
Aš vasaros neasocijuoju su jutiminiais pojūčiais. Taip, nereikia sakyti, kad vasara yra karšta, o žiema - šalta. Keista ar ne? Pagalvokite dabar su kuo jūs asocijuojate vasarą.
Aišku, visos tos asociacijos atėję iš vaikystės ir, aišku, atėjus tam tikram gyvenimo etapui aš nebeturiu tiek daug laisvo laiko. Kaip sakant, parduotos vasaros. Kaip ir daugelis žmonių didžiąją vasaros dalį dirbu ir tik šiek tiek laiko gaunu atostogoms. Aš jau senai ne moksleivis ar studentas ir, jeigu atvirai, kuo toliau, tuo mažiau laukiu vasaros.
Mano mėgstamiausias sezonas yra vėlyvas pavasaris. Kai jau būna pakankamai šilta, kai paukščiai jau būna grįžę ir čirena rytais po langais, ko dar norėti? Na, nebent žydinčių alyvų.

Klajojantis protas

2015-07-02

Leiskit užduoti jums du klausimus. Pirmas: ar jūs esate kūrybininkas? Ar jūsų darbas, hobis ar kita veikla reikalauja daug kūrybiškumo? Antras klausimas: ar efektyviai išnaudojate savo laiką?
Kol rengiate atsakymus į klausimus, noriu pasakyti, jog šis tekstas yra skirtas tiems žmonėms, kurie į pirmą klausimą atsakė taip.
Internetas pilnas patarimų kaip išnaudoti savo laiką kiek galima efektyviau. Turite susiplanuoti savo dienos darbus iš vakaro, arba dar geriau kitos savaitės darbus susiplanuoti sekmadienį ir t.t. Eidami į darbą (susitikimą su klientu) galite atlikti telefono skambučius svarbiems žmonėms, skaityti knygas, klausyti podcastų ir t.t. Jeigu pasidairytumėte po viešąjį transportą pagalvotumėte, kad žmonės taip ir daro: pusė jų su ausinėmis kažko klauso, kita pusė kažką skaito savo išmaniuosiuose. Ar jie iš tiesų išnaudoja savo laiką efektyviai? Greičiausiai ne, bet čia aš ir noriu pasakyti, jog efektyvumas žudo kūrybiškumą.
Jeigu tavo kiekviena minutė yra suplanuota ir smegenys visuomet užsiėmę, tuomet nėra kada atsitiktinėms mintis užsukti į tavo protą. Turbūt visi esate girdėję anekdotą: atėjo mintis, nieko nerado ir išėjo. Išnaudojant savo laiką efektyviai gaunasi atvirkštinis efektas: atėjo mintis, pamatė, jog užgrūsta ir negalėjo patekti į vidų. Daugybę kartų yra pasakota, jog įžymus žmonės išradimus susapnavo, jog geriausios mintys ateina duše. Bet ar kas nors kėlė klausimą kodėl? Todėl kad mes neleidžiame savo mintims klajoti. Jeigu vietoj to, kad klausytum podcastą ar skaitytum knygą keliaudamas į darbą stebėtum bendrakeleivius ar praeivius, ar pastatus, ar reklamas, galbūt kokia nauja mintis ateitų į galvą? Aišku, tai nereiškia, jog stebuklingos mintys tuoj pat ims veržtis į galvą. Bet galbūt pamatytas naujas reklaminis stendas pasės sėklą, kuri sudygs po poros savaičių ar mėnesių.
O kas jeigu grįžę namo, vietoj to kad užsiimtumėte kokia nors suplanuota veikla, atsistotumėte prie lango ir stebėtumėte kur jūsų mintis jus veda? Tai kažkuo panašu į meditaciją, skirtumas tik tas, jog nereikia siekti tuščios galvos, o tik stebėti kokios mintys į ją ateina.

Jeigu niekada to nedarėte, tai iš pradžių turėtų būti keistas jausmas, pirmos mintis irgi nebus labai naudingos ar kūrybingos, o tos kurios ilgiausiai laukė prie durų arba galbūt apie nesuplautus indus.
Vaikystėje mes galime atsigulti į pievą ir svajoti, tačiau vėliau kažkaip tas dalykas dingsta. Kada paskutinį kartą svajojote be jokio tikslo?
Jeigu mėgstate planuoti, aš nesakau, jog staiga turite imti ir viską mesti. Suplanuokite vieną dieną, kurią nebus jokių planų, kurią paskirsite tik svajojimui. Aš esu įsitikinęs, jog po tokios dienos pakils jūsų produktyvumas ir užplūs daugybė naujų idėjų, kaip išspręsti problemas, kurioms sprendimo negalėjote surasti ilgai.
Tokiomis gražiomis mintims galėčiau ir baigti tekstą, tačiau lietuvių liaudės išmintis sako: kas per daug tas nesveika.
Kad įdomios mintys ateitų į jūsų protą, tam reikia peno: įdomių knygų ar filmų, naujų vietų ar patirčių. Jei svajosite kiekvieną dieną, nesuteikdami savo smegenims maisto, tai kaip bandymas nuvažiuoti automobiliu, nepilant į jį degalų. Tai tiesiog neįmanoma. Variklis ims kosėti bandydamas išsiurbti paskutinius kuro lašus iš bako dugno. Jeigu jums nepatinka automobilio analogija, tai galbūt labiau patiks pečiaus? Kad ugnis neužgestų reikia nuolatos įmesti malkų.
Jeigu kiekvieną dieną į darbą keliaujate nesiklausydami podcastų ir neskaitydami knygų, duokite savo smegenims darbo. Vieną dieną pabandykite suskaičiuoti kiek Stop ženklų yra iki jūsų darbo. Kitą dieną stebėkite bendraujančius žmonės ir pabandykite atspėti jų tarpusavio ryšį: bendradarbiai, meilužiai, giminės... Trečią dieną pabandykite suskaičiuoti languose stovinčias gėles arba ant palangės miegančias kates. Ketvirtą dieną skaičiuokite raudonus drabužius dėvinčius žmones... Pagavot mintį?
Galiausiai noriu pasakyti, jog tai ko turėtumėte siekti yra pusiausvyra. Jeigu stengsitės per daug efektyviai išnaudoti savo laiką, prarasite kūrybiškumą, o vėliau ir perdegsite. Jeigu per daug laiko leisit savo smegenis klajoti be darbo, tiesiog švaistysite laiką.
Kiekvienam žmogui reikia ir vieno, ir kito, o kiek konkrečiai, čia jau kiekvienas turi nusistatyti individualiai.

Telefono nemirtingumas

2015-11-24

Vienintelė priežastis, kodėl jūs turite telefoną yra ta, kad visi žmonės turi telefonus. Gerai pagalvokite apie tai. Ar pažįstate žmogų, kuris neturėtų telefono?
Telefonu galite naršyti internete ir tai suteikia labai daug galimybių: skaityti naujienas, naršyti socialiniuose tinkluose, dalintis nuotraukomis ir t.t. Jūs galite rašyti žinutes ir skambinti išvengdami mobilaus ryšio operatorių siūlomų įkainių. Kaip pavyzdys yra whatsapp, viber, esu tikras, jog galima surasti dar dešimt būtų skambinti iš telefono išvengiant mobilaus operatoriaus minučių įkainių. Ar tai reiškia, jog telefonų operatoriai neturi ateities? Ar telefonų operatorius turėtų pakeisti interneto laidinio ir bevielio operatoriai?
Ne. Dar daugiau priežastis kodėl neišnyks mobilaus ryšio operatoriai yra iš principo ta pati, kodėl niekas taip ir nesugebėjo pakeisti el.pašto. Nors praktiškai nuo pat šio atsiradimo visi trimitavo, jog jis mirs.
Tai kur ta magiška paslaptis? Telefono numeryje. Aš galiu gauti telefono numerį tapdamas Telia abonementu ir pereiti su tuo pačiu telefono numeriu į Tele2. Tai parodo technologijos galią, bet neatskleidžia tikrosios priežasties. Tikroji priežastis yra ta, jog jūs būdamas Bitės abonementas galite skambinti Telia abonementui. Telefonas nėra kieno nors nuosavybė. Telefonas yra standartas, protokolas ir paslaugas juo gali teikti visi norintys lygiomis konkurencinėmis sąlygomis. Teoriškai jūs galite tapti mobilaus ryšio operatoriumi rytoj (praktiškai viskas šiek tiek sudėtingiau).
Dabar pažiūrėkite į visas alternatyvas. whatsapp jūs galite skambinti, tačiau tik žmonėms, kurie turi whatsapp arba telefono numerį. Jūs negalite skambinti iš whatsapp į Google Hangouts ar kurią nors kitą programą. Jūs galite rašyti žinutes Facebook, bet tiktai kitiems vartotojams, kurie turi Facebook. Ir nors šiuo metu sunku patikėti, jog kas nors galėtų nukarūnuoti Facebook, tačiau anksčiau buvo sunku patikėti, jog kas nors gali nukarūnuoti MySpace, o tų kurie buvo prieš tai niekas net pavadinimų neprisimena.

Įsivaizduokite, jeigu telefonas veiktų taip kaip populiariausios programėlės. Jums reikėtų vieno telefono jeigu norėtumėte paskambinti draugams iš Telia ir kito telefono, jeigu norėtumėte paskambinti draugams iš Tele2. Kaip manote kiek telefonų jūs turėtumėte? Prieš dešimtmetį turbūt du arba keturis. Šiandien – nei vieno, kam tokio š reikia? Telefono galia yra vartotojų neribojime.
Taip, su kiekviena diena mes vis daugiau naudojamės internetu telefone ir turėtų ateiti kada nors ateitis neribotiems gigabaitams telefone. Tačiau toks dalykas kaip numeris visuomet liks, nors ir nelabai reikšmingas, tačiau labai patogus.
Pasižiūrėkit į el.pašto paslaugą. Viskas prasidėjo nuo 3mb pašto dėžučių, kurias siūlė tokie tiekėjai kaip delfi.lt ir daugelis kitų, kurių nebėra. Šiandien mano gmail yra 15GB, tačiau tai yra tikrai ne vienintelis dalykas, kuris pasikeitė. Vartotojo sąsaja tapo patogesnė, galiu skirstyti savo laiškus į katalogus, pasižymėti svarbius ir t.t. Be visų šitų pasikeitimų išliko ir vienas labai svarbus dalykas – aš galiu turėti savo pašto adresą tokį kaip ritas@nepo.lt. Taip, galbūt paprastiems žmonės savo pašto adreso ir nereikia, bet rimtam verslui tikrai reikia.
Tai kas galėtų pakeisti el.paštą? Facebook? Ar jūs įsivaizduojate, jog žmonės sudarinėtų verslo sandėrius per Facebook? Per Teams, el.paštu viskas atrodo gerai, bet Facebook? Jeigu atvirai, net gi Google Hangouts galiu įsivaizduoti naudojant verslui, bet ne Facebook.
Kompanijos daro verslą, kompanijos linkę žlugti, kompanijos linkę apriboti savo vartotojus ir apsaugoti juos nuo kitų konkurentų. Standartus, technologijas gali naudoti kelios kompanijos ir skirtingų kompanijų vartotojai gali tarpusavyje bendrauti yahoo el.pašto savininkai gali rašyti gmail pašto savininkams. Viena kompanija niekada nepakeis technologijos ar standarto, nes standartą gali pakeisti tik naujas standartą, technologiją gali pakeisti tik nauja technologija. Todėl telefono numeris nemirs, todėl el. paštas dar gyvens ilgai.

Geriausia mano savybė

2016-01-26

Kai eini į darbo pokalbius gauni įvairių keistų klausimų, kaip pavyzdžiui: kokia geriausia tavo savybė? Norite žinoti kokia geriausia mano savybė? Nepagarba žmonėms ir įžūlumas.
Daugelis iš jūsų dabar sako: KĄ?! Čia juk bloga savybė.
Leiskit jums papasakoti keletą istorijų.
Kai studijavau universitete, mums pakliuvo anglų kalbos dėstytoja, kuri nepatiko, todėl grupė parašė skundą. Atsisakyti dėstytojos nepavyko (tai buvo šiaip įdomus cirkas), bet pirmą semestrą dėstytoja visiems pakėlė pažymius vienu balu. Mes turbūt buvome geriausia grupė tą semestrą pagal vidurkį. Už tai antrą semestrą dėstytoja visus pasodinimo vienu balu. Taip sakant, kad būtų sąžininga.
Įsivaizduokite situaciją. Paskutinė pamoka, visa grupė susirinkusi, dėstytoja išvedinėja pažymius, visa grupė laukia. Aš sėdžiu paskutiniame suole, tolimiausiame nuo dėstytojos, nugara atsirėmęs į kabineto sieną. Dėstytoja pasako kažką panašaus į: *kaip gaila, kad jūs šį semestrą blogai mokėtės ir turiu jums išvesti blogesnius pažymius, nei praėjusį.* Aš sau po nosimi sumurmu: *įdomu ar nors vienam išeina toks pats pažymys, kaip praėjusį semestrą, nekalbant apie aukštesnį.*
Tų žodžių niekas neturėjo išgirsti, bet... Žinote, kai būna tokie momentai, kai visi nutyla ir net musės nebezyzia... Tuomet tavo žodžiai nuskamba taip nejaukiai garsiai tarsi rėktum ant dievo... Taip atsitiko ir man. Mano vidurkis tuo metu 8.4 ir aš primečiau, kad už tokį išsišokimą dėstytoja niekaip nesugebės išvesti septinių, bet nusiteikiau gauti velnių.
Kaip man sekėsi? Kai buvo mano eilė, nuėjau prie dėstytojos. Jinai pasižiūrėjo man į akis ir išvedė... devynis.
Kai ieškojau programuotojo darbo parašiau tokį laišką: *paklauskite savo programuotojų, ar jie žino kuo skiriasi X nuo Y, tuos kur nežino atleiskit ir vietoj jų priimkit mane, CV prisegtas.* X ir Y buvo konkretūs programavimo terminai, kurių aš, deja, jau neatsimenu. Kaip manote ar mane pakvietė į darbo pokalbį? Žinoma. Pirmas dalykas, kurį pasakė: *mes paklausėme ir visi mūsų programuotojai žinojo.* Ar aš gavau

darbą? Taip. Ar aš gavau tokią alga kokios noriu? Žinoma.
Trečioji istorija turi ilgą priešistorę laike. Žodžiu, aš laimėjau viename Microsoft konkurse xbox. Vėliau dalyvavau kitame konkurse ir laimėjau paguodos prizą, buvau pakviestas kartu su nugalėtojais atsiimti savo prizų. Prizai nugalėtojams buvo xbox ir keletas žaidimų. Tuo metu, kai buvo įteikiami prizai aš sumurmėjau: *o kai aš laimėjau xbox nebuvo pridėtas žaidimas*. Mane išgirdo Microsoft darbuotojas ir paprašė pasilikti po apdovanojimų ceremonijos. Aš pasilikau, jis atnešė dovanų populiariausią tuo metu žaidimą. Mes išsikalbėjom ir galiausiai aš gavau progą organizuoti konkursą laimėti tiems patiems xbox.
Pastaba: visus triukus atliko profesionalai, nebandykite to pakartoti patys. Rimtai, nebandykite, galite gauti į snukį. Ne nuo manęs. Nuo kitų.
Klausti kokia savybė yra geriausia – kvaila. Įsivaizduokite nueinate į automobilių saloną ir paklausiate, kokia šito automobilio savybė yra geriausią, jums pasako – variklis. Jūs pasižiūrite, o salone stovi medinės taburetės. Logiška, kad nepirksite automobilio, kuriame vietoj odinių suodynių pastatytos medinės taburetės. Tie patys žodžiai bus suprasti skirtingai priklausomai nuo to jūs vilkite išeiginį treningą ar kostiumą. Geriausios savybės veikia tik kartu su visu kitų papildančių savybių rinkiniu.
Gerai, jeigu žinote, kokia yra jūsų geriausia savybė, tačiau jūs negalite paimti geriausių kitų žmonių savybių ir tiesiog jas nukopijuoti, nes jos ateina su visu rinkinių papildančių savybių ir tik tų papildančių savybių dėka geriausia savybė yra geriausia bei veiksminga.
Vis dėl to, paklausus apie žmonių geriausias savybes, jie dažniausiai atsako iš serijos: aš moku kvėpuoti. Petras nemokėjo kvėpuoti. Vakar jis mirė.
Moku rašyti gali būti didelis privalumas, jeigu jūs varžotės kur nors Afrikoje, bet Lietuvoje tą moka visi, na gal ne visi... tik 99%…
Tai kas kitiems yra bloga savybė, jums gali būti gera. Galbūt jūs mokate spjaudyti sėmkes, kokiu nors ypatingu būdu ir sugebate išspjaudyti savo vardą. Galbūt jūs galite pasakyti penkis šimtus keiksmažodžių vienu atsikvėpimu. Tačiau labai svarbu, nepamiršti papasakoti istorijos, kodėl savybė, kuri daugeliui žmonių atrodo kaip trūkumas yra privalumas jūsų atveju. Savybės paminėjimas be paaiškinimo, tai nežinomo žodžio radimas tekste: kas tai? Miestas, vardas, liga, terminas ar šiaip būdvardis?
O kokia geriausia jūsų savybė?

Kūrybiškumo mygtuks

2016-03-29

Ar norėtumėte turėti mygtuką, kuris galėtų įjungti ir išjungti kūrybiškumą? Tokį patį kaip šviesos jungtukas. Reikia – įjungi kūrybiškumą. Nereikia – išjungti. Super patogus dalykas būtų ar ne?
Paskutiniu metu darbe gaunu velnių, kad nepadariau vieno ar kito dalyko arba, kad padariau ne taip gerai kaip derėtų. Tai mane prigavo netikėtai, todėl apsvarsčiau susidariusią situaciją ir priėjau išvados – aš darbe nemąstau. Aš ne tik išjungiu kūrybiškumą aš apskritai išjungiu protą. Kodėl? Atsakymas labai paprastas. Įsivaizduokite, kad aš turiu 10 užduočių, kiekvienai užduočiai padaryti reikia 1 valandos, nedidelė smulkmena – darbo diena trunka 8 valandas. Dažniausiai aš sugebu padaryti 9 užduotis iš 10. Kaip? Optimizuodamas darymo laikus ir nukirsdamas kampus ten kur galiu. Aš dirbu kaip proxy serveris: informacija, kuri atėjo iki manęs, yra perduodama toliau. Jeigu yra kažkas ką reikia padaryti ir atrodo savaime suprantama arba suprantama tarp eilučių šefui aš nepadariau, nes... Aš neturiu laiko kada mąstyti, filosofuoti, skaityti tarp eilučių, man reikia padaryti dešimties valandų darbą per aštuonias. Mąstymas, deja, atimtų iš manęs per daug laiko.
Ir jeigu kas nors galvoja, kad mano darbas yra klijuoti kainas maximoje ant produktų, aš turiu jus nuvilti. Mano darbas yra bendrauti su klientais ir taip, aš tą darau nemąstydamas. Aš galėčiau pripažinti, kad tai yra blogai, bet neturiu tam laiko.
Taigi, kūrybiškumą, apskritai protą, galima išjungti. Ar galima kūrybiškumą įjungti?
Pradėkim galbūt nuo kiek toliau: kas yra kūrybiškumas?

Jei paklausite Wikipedijos, tai pasikišite peilį sau po kaklu, nes ten pavartoti tokie žodžiai: *sugebėjimas kelti naujas idėjas, mąstyti savarankiškai, nestereotipiškai, greitai orientuotis sudėtingoje situacijoje, lengvai ir netipiškai spręsti.*
Aš jums pasiūlysiu žymiai geresnį kūrybiškumo apibrėžimą: **tai įgūdis sujungti du taškus**, objektus, temas, idėjas.
Visų pirma tai yra *ne talentas*, su juo negimstama, tai *yra įgūdis*, kas reiškia, jog jį galima lavinti ir kuo daugiau lavini tuo stipresnis esi.
Antra tai yra *įgūdis sujungti*. Niekas iš oro negali išspausti šūdo. Net Jėzus vyno neištraukė iš niekur, o pasinaudojo vandeniu. Tik filosofai gali kalbėti apie absoliučią nebūtį. Norėdamas kažką sukurti, turi paimti kažkokią medžiagą ir ją panaudoti. Kaip panaudoti tai jau tavo reikalas. Vienas variantas būtų paimti dvi teorijas ir jų pagrindų sukurti kitą, kitas variantas būtų paimti teoriją ir pritaikyti ją visai kitoje srityje. Gutenbergas sujungė vyno spaudimo stakles ir pinigų kalimo mašiną šitaip sukurdamas galimybę greitai ir lengvai spausdinti knygas. Šie principai nepasikeitė per amžius. Henris Fordas revoliucionavo automobilių kūrimą pritaikęs konvejerio principą, kurį pamatė mėsos fabrike. Du klasikiniai pavyzdžiai parodantys kaip vyksta inovacijos. Aišku, nevisos idėjos yra geros. Seniau tarpmiestinis susisiekimas buvo vykdomas karietomis, prabangios vietos būdavo karietos viduje, o ant stogo važiuodavo vargšai. Atsiradus traukiniams buvo pritaikytas tas pats principas, tačiau paaiškėjo, jog tai labai pavojinga ir važiuojant greitai posūkiuose žmonės nulėkdavo nuo stogų ir užsimušdavo. Tiesa, Indijoje vis dar galima pamatyti žmonių ant traukinių stogų, bet daugiau niekur pasaulyje.
Kažkas yra pasakęs, jog menininkas yra kaip kempinė, prieš pradėdamas kurti jis sugeria visą aplinką. Jeigu nori būti kūrybingas – turi būti smalsus. Jeigu domiesi viskuo, tau nereikės stengtis, taškai, idėjos, daiktai susijungs patys ir beliks tik įgyvendinti. Dabar, kai yra internetas, niekas neriboja kuo tu gali domėtis, tačiau yra nedidelė problema... Internete tiek daug dalykų, kurie atrajoja tas pačias idėjas (katinų nuotraukos), jog sunku surasti ką nors kas tikrai būtų verta tavo dėmesio. Kita vertus, net skirtum savo visą laiką tik vertiems tavo dėmesio dalykams tau neužtektų gyvenimo viską perskaityti, peržiūrėti, perklausyti.
Nebijok, kaip ir visur, čia galima nukirsti kampus.
Kaip tai padaryti? Bendrauti su žmonėmis. Aš asmeniškai nekenčiu pokalbių *kaip tau sekasi*, nes jie yra apie nieką ir nesukuria jokios pridėtinės vertės. Tačiau pokalbiai apie tai kas žmogui įdomu, apie žmogaus hobius viską pakelia į aukštesnį lygį. Jeigu koks nors žmogus domisi, tarkim, kojinių mezgimu, jis žino visą istoriją, visus raštus, visus mezgimo būdus. Domėdamasis jis praleido ne vieną savaitę ar net ne vienerius metus, tačiau per valandą jis tau gali papasakoti viską kas svarbiausia, taip sutaupydamas tau neįtikėtinai daug laiko. Turėdami tinklą žmonių su skirtingomis aistromis tu niekada nepristigsi pagrindo savo kūrybiškumui.
Norėdami būti kūrybingi bendraukite su žmonėmis arba patirkite. Teoriškai metams bėgant kiekvienas iš mūsų turėtų tapti kūribiškesniu, bet taip nėra... Nes kartais... Tenka pripažinti jog mūsų gyvenimas yra žiauriai nuobodus. Kol negali nurimti – gali kurti, kartais tai yra labai sunku, mūsų visuomenė neorientuota į kūrybiškumą. Jei į ką jinai orientuota – tai į paklusnumą.
Jeigu mūsų visų tikslas yra surasti savo vietą gyvenime, tuomet galima sakyti, jog tai tikslas numirti, bent jau kūrybine prasme.
Norite būti kūrybingi ar gyventi ramiai?

Senas

2017-09-17

Kai susitinku senelę, jinai pasakoja, kaip sunku, neįdomu, nuobodu bendrauti su senais žmonėmis. Seni žmonės kiekvieną kartą susitikus pasakoja tas pačias savo gero gyvenimo istorijas. Ką aš turėčiau pasakyti? *Žinau, tu tai sakai man kiekvieną kartą susitikus.*
Senas - tai ne biologinis amžius, tai gyvenimo būdas. Nesvarbu kiek jums metų, jūs vis tiek galite būti senas.

Kai mes su draugais baigėme universitetą, dar gerus du metus vieni kitiems pasakojome tas geras nuotykių istorijas iš universiteto laikų. Tiesiog pasikeitus gyvenimo ritmui mes nespėjome prisitaikyti. Universitete buvo daug laiko nuotykiams, kurio nebeliko įsijungus į suaugusiųjų pasaulį. Aišku, mes galiausiai prisitaikėme ir pasakojimus apie pasimatymus bei baulingo pergales vienu tašku, pakeitė pasakojimai apie serialus bei filmus, kuriuos žiūrėjome praėjusią savaitę. Suaugusiųjų kalbos.
Nereikia būti amžiuje, kad būtum senas, bet būnant amžiuje būti senu yra lengviausia. Gal biški netinkamas žodžių rinkinys, bet nežinau kaip geriau išsireikšti.
Kai esi amžiuje tavo draugai dažniausiai irgi yra amžiuje, su sąlyga, kad jie apskritai yra virš žemės. Sveikata dažniausiai irgi neblizga, kas sunkina galimybes sutikti draugus kada tik nori. Aišku, dabar yra telefonas, bet telefonas ne tas pats kaip gyvas pokalbis. Suaugusieji didžiąją laiko dalį praleidžia darbe, tačiau vyresnieji šios galimybės nebeturi. Jie turi tik savo kambariuką ir televizorių. Ką jiems daugiau veikti nei kalbėtis su politikais kitapus ekrano?
Kai neturi savo istorijų, svetimos istorijos tampa tavo istorijomis. Blogiausiu atveju tai Rūta iš teliko. Kiek geresniu, tai tavo vaikų bei anūkų istorijos. O ką daryt, jei nei vaikai, nei anūkai neaplanko tavęs dažnai? Kartoti tas pačias istorijas, kol jie papasakos naujų.
Technologijos keičiasi, aš nežinau kokios technologijos bus ateityje, bet turiu įtarimą, jog mano bendraamžių senatvė bus gerokai kitokia. Dabartiniai vyresnieji dažniausiai naudoja tik dvi technologijas: telefoną ir televizorių. Karta kuri ateis po to jau moka naudotis kompiuteriu. Galbūt mano senatvė bus VR? Gal būt aš pergyvensiu savo laimingiausias gyvenimo akimirkas? Ir man nereiks pasakoti tų pačių nuobodžių istorijų, nes man jas pasakos mašina…

Nusiprausti

2024-09-21

Karštas vanduo bėgo nuogu mano kūnų… Man turbūt reikės uždėti n-14 ženklą ant šitam tekstui. *Anyways…*
Kai aš skaičiau mokykloje (ir vėliau) apie kalėdinius lietuvių papročius man užkliuvo vienas dalykas. Lietuviai prieš Kūčias prausdavosi… Ir ne man vienam tas užkliuvo. Užkalnis yra pasakęs: negalvokite, kad lietuviai prausdavosi tik vieną kartą metuose.
Kai už lango -20C (taip, tai buvo ta naktis/diena) labai smagu, kad gali praustis karštu vandeniu, seniau žmonės to negalėjo… Ir tuomet man stuktelėjo… Seniau žmonės to negalėjo!
Mano senelis gyveno tikrame kaime. Jis neturėjo dujų ar vandentiekio. Elektrą turėjo, tai gal tas kaimas nebuvo toks jau tikras.
Jeigu neturėjo vandentiekio, tai kaip jis prausdavosi? Vasara gana paprastai. Netoli namų buvo nedidelis upelis. Toks kur, jeigu labai nori, įsibėgėjęs peršoksi ir, jeigu nesistengsi, tikrai nepaskęsi braidydamas, bet savo darbą jis atliko. Galėjai gyvulius pagirdyti ir pats nusiprausti. Jeigu per sausras jis išsekdavo, tuomet galėjai paeiti iki Nemuno. Toloka, bet kas nenori pamatyti šūdų Nemunu plaukiančiu?
O kaip žiemą? Ta prasme, tikrą lietuvišką žiemą. Upelis užšaldavo ir pasidengdavo ledu. Ką čia upelis. Pats Nemunas pasidengdavo ledu. Ką darydavo senelis tuomet? Gal nesiprausdavo?
Aš niekada nekalbėjau šita tema su seneliu. Ir tai gana keista tema, paaugliui aptarti su seneliu… Dabar jau nebepaklausiu…
Jeigu jūs žiūrėjote kokį nors filmą vaizduojantį senesnius laikus, kilmingųjų gyvenimą (pavyzdžiui trys muškietininkai), galbūt matėte vonią stovinčia vidury didelės patalpos be prijungtų vamzdžių. Realybėje, jeigu tu neturi vandentiekio, neturi tokio daikto kaip vonia. Vonios patalpa užima daug vietos, o vonios daiktas atlieka tik vieną funkciją. Savaime suprantama, kad senovėje eiliniai baudžiaunininkai negalėjo sau leisti tokios prabangos.
Kita vertus, tokie daiktai kaip didelis bliudas, balėja ar bačka gali atlikti daugybę funkcijų. Laikyti grūdus, daržoves ar naminį alų. Jie taip pat gali būti panaudoti prausimuisi.

Norint nusiprausti turbūt reikėjo užvirti puodą karšto vandens ir kad neapsiplikyti, taip pat reikėjo pasemti kibirą šalto vandens iš šulinio. Galimai reikėjo ne vieno puodo ir ne vieno kibiro.
Ar tai, kad žmonės prausėsi prieš Kūčias buvo didelis įvykis, kuriam reikėjo daug laiko? Visai gali būti. Esmė, ta kad mes prarandame kontekstą. Atsisukai kraną – nusiprausei. Paprasta. Bet ką reiškė nusiprausti prieš 100 ar daugiau metų? Mes nesuvokiame ir net, jeigu būtų detalus apibūdinimas, nežinau keliems žmonės jis tą suvokimą pridėtų.
Mes visi esame gimę automobilio amžiuje. Nuvažiuoti iš Vilniaus į Kauną trunka plus/minus valandą. O kaip buvo prieš 200 ar daugiau metų, kai karaliavo arkliai? Kaip tuomet sklisdavo naujienos? Kaip dažnai susitikdavo giminės? Kaip toli vieni nuo kitų giminės gyvendavo? (Spėju, per vieno arklio dienos kelionę max)
Na gerai, pasaulis keičiasi ir mes prarandame kontekstą daugybėje sričių. Ar tikrai svarbu mums jį visiems suprasti? Atsakymas – ne, su sąlyga, kad mes neteisime praeities pagal dabartinius standartus. Jeigu mes suprasime, kad praeitis buvo kitokia – to gana. Kokia kitokia buvo? Velniai žino.

Čempionas

2017-06-13

Įsivaizduokite, jog esate krepšinio, futbolo ar kito komandinio žaidimo komandos narys. Klausimas: *kas geriau, ar kad visą laiką sėdėtumėte ant suoliuko čempionų komandoje, ar kad būtumėte lyderis komandoje, kuri net nepatenka į pusfinalį?*
Pagalvokime apie pliusus ir minusus kiekvienos situacijos. Pradėkime nuo nevykėlių komandos. Komanda, kuri nepatenka į pusfinalius greičiausiai (dažniausiai, bet ne visuomet) turės gerokai mažesnį biudžetą nei čempionų komanda. Taigi, žaisdamas joje gausi gerokai mažesnę algą, nei žmogus sėdintis ant suoliuko čempionų komandoje. Kadangi, būsi lyderis, tai gausi daugiausiai žaidimo laiko, tuo pačiu ir patirties, tačiau tai nėra tik pliusai. Daugiausiai laiko praleidžiant aikštelėje reiškia didžiausia traumų rizika, taip pat priešininkai skirs didžiausią dėmesį, jog tave sustabdytų, kartais tie metodai gali būti šiek tiek nelegalus bei skausmingi.
Jeigu būsi geriausias žaidėjas nevykėlių komandoje, tai greitai sulauksi pasiūlymų iš vidutiniokų ir galėsi padaryti karjerą. Aišku, kai kuriais atvejais galima sulaukti pasiūlymų iš čempionų, tačiau gali būti, kad niekada čempionu ir netapsi. Ar tapti čempionų yra labai svarbu?
Dabar pažvelkim iš čempionų pusės. Kad patektum į čempionų komandą, turėtum būti šiek tiek geresnis nei vidutinis žaidėjas. Tačiau dėl įvairių priežasčių, kažkodėl jie nusprendė tave laikyti ant suoliuko ir neleisti žaisti, galbūt tau trūksta kažkokių įgūdžių? Visai tikėtina, kad tavo alga yra gerokai didesnė, nei bet kurio ne čempionų komandos žaidėjo. Čempionų komanda greičiausiai turi geriausius trenerius, masažistus, medicinos personalą bei viešbučių kambarius. Niekur kitur tu negausi progos treniruotis su tokio aukšto lygio žaidėjais kaip šioje komandoje. Per treniruotes čia gali išmokti daugiau nei bet kur kitur, bet… To ką išmoksi negali pritaikyti… Ar žaidimas tikrai svarbus?
Jeigu tu visą sezoną prasėdėjai ant suoliuko padavinėdamas rankšluosčius ir komanda tapo čempionais, ar džiaugsiesi?
Būkim sąžiningi, pirmą kartą tapdamas čempionu džiaugsiesi, nesvarbu prie kokių sąlygų juo tapai. Tai man primena mano knygos leidimo istoriją. Turiu pripažinti, jog man pasiūlė pakankamai geras sąlygas. Ta prasme, šiek tiek geresnes, nei statistiškai leidyklos siūlo, tačiau tai man nerūpėjo. Man svarbiausia buvo, kad jie sutiko mano knygą išleisti. Jeigu būtų pasiūlę blogesnes sąlygas aš vis tiek būčiau sutikęs. Jeigu būtų pasakę, jog turiu sumokėti tūkstantį eurų, kad išleistų, tuomet jau nebūčiau sutikęs... Žmonės kažkur turi brėžti ribą.
Jeigu taptum čempionu du kartus iš eilės sėdėdamas ant suoliuko ar džiaugtumeisi? Čia, aišku, priklauso nuo žmogaus ego, bet, manau, jog daugelis žmonių nesidžiaugtų. Paprastai, kai žmonės renkasi profesiją, t. y. stoja studijuoti, jie renkasi būti stomatologais, programuotojais, nes jie (arba jų tėvai) mano, jog uždirbs daug

pinigų. Tie kas renkasi krepšinį ar futbolą, negalvoja apie tai, jog jie vieną dieną uždirbs krūvas pinigų. Galbūt dėl to, kad tai padaryti labai sunku?
Paprastai tie kas renkasi sportą, jį renkasi dėl meilės žaidimui. O jeigu yra meilė žaidimui, tai yra ir noras išeiti į aikštelę. Prasėdėjęs vieną sezoną ant suoliuko, nenorėsi sėdėti antro, norėsi žaisti. Sutiksi gauti mažesnę algą. Ir čempionų titulas nebus svarbu, nes jį jau gavai. Nors realiai nieko nepadarei…
Na, bet ką aš čia filosofuoju, aš nesu sportininkas. Ką pasirinktumėte jūs?

Ar gelbėtumėte ateivius?

2019-01-22

Noriu pasiūlyti šiek tiek pamankštinti jūsų smegenis. Idėja, kurią pristatysiu žemiau yra įkvėpta vienos The Orville antro sezono serijos.
Taigi leiskite jums pristatyti situaciją:

Planetoje gyvena tūkstantis ateivių, planeta greitu laiku (dėl priežasčių, kurios mums nėra svarbios) bus sunaikinta. Jūs galite išgelbėti tik šimtą ateivių, kaip (ir kodėl) jūs pasirinksite ką išgelbėti?

Jeigu jums lengviau galite pradėti, nuo minties, kad gelbėjate ne ateivius, o kitos valstybės žmones. Tos valstybės kalbos jūs nemokate. Ką pasirinktumėte gelbėti? Kaip tai keičiasi nuo jūsų pasirinkimo gelbėti ateivius?

Prieš skaitydami toliau, paruoškite savo atsakymus.

Dėmesio, ar esate pasiruošę skaityti mano interpretacijas?

Pradėkime nuo pačios akivaizdžiausios, kuri ateis daugiausiai žmonių į galvą – gelbėti vaikus. Žinote, aš ne veltui užsiminiau apie kitą valstybę. Mes visi esame žmonės, nepriklausomai nuo odos spalvos. Tai reiškia, kad kitos valstybės vaikus, mes galėtume globoti, auginti, net gi išmokyti savo kalbos. Tačiau jeigu pagalvotume apie ateivius, jie nėra žmonės. Ateiviai gali būti humanoidai, bet iš kur mums žinoti koks jų brandos procesas? Žmogaus brandos procesas yra, sakykim, paprastas, keičiasi ūgis ir plaukų kiekis. Tačiau jeigu pagalvosite apie drugelius, jų brandos procesas yra nepalyginimai sudėtingesnis. Iš pradžių, jie būna bjaurūs kirminai, tuomet – kokonai, kol galiausiai virsta nuostabiais drugeliais. Norite dar vieno pavyzdžio? Paimkime varles, jos gimsta buožgalviais.
Jeigu gelbėsime tik ateivių vaikus, mes galime nesugebėti jų užauginti iki normalių piliečių, nes nežinome jų brandos proceso. Tai yra pirmoji problema.
Antroji problema: kaip mums žinoti kurie ateiviai yra vaikai? Mes esame įpratę, jog vaikai yra tie maži padarai, o suaugusieji yra tie kur dideli. Bet kai kalbame apie ateivius, kodėl procesas negali būti atvirkštinis? Vaikai yra milžiniški, o suaugusieji - miniatiūriniai.
Tarkim, mes sugebame atpažinti, kurie yra vaikai ir juos paimti. Tarkim, mes sugebame vaikus iki suaugusiųjų. Dabar jau viskas, gerai ar ne? Ne. Vaikai neturi žinių, jeigu mes užaugintume ateivių vaikus, tai jau būtų mūsų kultūra ir mūsų papročiai. Taigi, pereikime prie antro sprendimo.
Antrasis sprendimas – gelbėkime mokslininkus. Ateivių civilizacija, labai tikėtina, mąstys ne taip kaip žmonės, ko pasekoje jie turės, kitokių mokslinių pasiekimų, kad ir toje pačioje fizikoje. Gelbėjant mokslininkus, mes galėtume sužinoti labai daug. Tiek apie ateivių kultūrą, istoriją, tiek apie mokslą bei pritaikyti jį savo reikmėms, dėl ko taptume stipresne rase.
Taigi, nuspręsta, gelbėjam mokslininkus? Jeigu norime išsaugoti rasę, tai gali būti ne pats geriausias sprendimas. Paprastai mokslininkai būna protingi ir daug pasiekę individai, bet kad jie daug pasiektų reikia

laiko, kas reiškia, jog jie yra seni kitų rasės narių atžvilgiu ir galimai negyvens ilgai t. y. rasė neišvengiamai mirs.
Dar vienas svarbus dalykas, mes gydytojų paprastai nepriskiriame mokslininkams. Tai kas ateiviams buvo lengva liga išgydoma šeimos gydytojo patarimais, gali tapti mirtina liga, nesant nei vieno gydytojo. Mes, žemiečiai, aišku, galime pasitelkę savo mokslo žinias surasti vaistus, tačiau tas procesas gali būti per ilgas ir pražudyti visus ateivius.
Dabar kai kurie iš jūsų galbūt linksi galvomis ir sako: *supratau, reikia gelbėti miksą*. Jeigu paimsime šiek tiek mokslininkų, šiek tiek vaikų ir būtinai bent vieną gydytoją, viskas turėtų būti gerai ar ne? Teoriškai, taip, bet kaip jūs žinosite, kuris yra gydytojas, kuris yra mokslininkas. Kaip jūs žinosite, kuris yra vyras, o kuris yra moteris? Galbūt, kad ateiviai pasidaugintų reikia ne dviejų, o trijų asmenų? O kas jeigu netyčia vieną iš jų pamiršite?
Teisingiausias atsakymas į klausimą turėtų būti, jog ateiviai patys turėtų nuspręsti ką gelbėti, o ko ne. Kas gali blogo atsitikti su tokiu sprendimu? Labai daug. Kad suprastumėte, apverskime šitą situacija iš kitos pusės. Ateiviai atskrenda gelbėti žemiečiu. Jie gali nusileisti į nelabai gerą situaciją.
Ateiviai nusileido diktatūroje (karalystės irgi gali veikti panašiai). Greičiausiai bus nuspręsta, jog reikia gelbėti diktatorių ir visą jo svitą. Ar tikrai diktatorius yra geriausias žmogus, kuris gali atstovauti visą rasę? Kai kuriais atvejais atsakymas, bus teigiamas, bet jeigu pasižiūrėsime po visus mūsų planetos diktatorius, greičiausiai tik palinguosime galva.
O kaip dėl lygių teisių? Dabar situacija tarp vyrų ir moterų sąlyginai yra nebloga, bent jau vakarų pasaulyje. Bet tai ne visuomet buvo tiesa. Moterys teisę balsuoti įgijo tik prieš truputi daugiau nei šimtą metų. Tačiau net ir dabar surastumėte keistas religines sektas kur spinta vertingesnė nei moteris. O kas jeigu ateiviai nusileistu čia? Ir išgelbėtų visus vyrus bei spintas, bet visas moteris paliktų? Aišku, įmanomas ir atvirkštinis variantas. Bet kuriuo atveju tai reikštų rasės mirtį.
Ar man pasiūlyti daugiau variantų, kaip leidimas patiems pasirinkti ką gelbėti gali pasisukti blogai?
Ir vis dėl to manau, jog leidimas ateiviams patiems nuspręsti ką gelbėti yra geriausias. Jeigu rasė net ir kritiniu momentu, negali pasirinkti teisingai, tokia rasė nėra verta išgyventi.

Problemos su kosmoso operomis

2025-02-25

Šiandien norėčiau pakalbėti apie dalykus, kurie man labai kliūna, kai pamatau juos serialuose.
Miškas. Vienas iš dalykų, kuris mane labiausiai erzina, kai žiūri serialą apie kosmosą, fantastiką, ateitį: filmo personažai nusileidžia į planetą ir ta planeta yra tiesiog miškas… Dar blogiau, aišku, kai vietiniai gyvena viduramžiais. Jeigu aš norėčiau žiūrėti serialą, kurio veiksmas vyksta miške, žiūrėčiau Robinhudą.
Iš techninės pusės aš suprantu, kad filmuoti miške yra pigiau nei mieste ar bandyti sukurti skaitmeninę miesto projekciją. Šitoje vietoje knygos aiškiai laimi prieš serialus. Kol kas. Dabar, kai dirbtinis intelektas tobulėja ne dienomis, o valandomis, tikiuosi, kad ateityje serialai bet jau vizualiai bus geresni.
Deep Space Nine yra parodžiusi kelių skirtingų rasių namų planetas ir staigmena, tai nebuvo miškas, bet aš neturėčiau girti serialo už tai ką visi turėtų daryti.
Ateiviai yra žmonės. Žinote kuo Bajoran rasė skiriasi nuo žmonių? Jie nešioja auskarą ir turi spuogą ant nosės. Žinote kuo Trill skiriasi nuo žmonių? Jie turi dėmes ant kaklo. Teoriškai jie dar viduje turi kirminą, bet kirminas nesimato tai… Aš čia kalbu apie *Star Trek* ateivius ir tai tik keli pavyzdžiai. Pavyzdžių galima surasti iš visų serialų ir dar absurdiškesnių.
Kaip ir miško atveju (knygos laimi) suprantu, kad kostiumai ir specialieji efektai kainuoja ir tikiuosi, kad ateityje su dirbtinio intelekto pagalba tai bus išspręsta įdomiau.
Tai kad ateiviai yra žmonės kelia kitų problemų, kurios neturėtų būti problemos fantastiškuose filmuose. Kalbant labai tiesmukiškai ir labai rasistiškai Žemėje gyvena trijų spalvų žmonės: balti, geltoni ir rudi (atsiprašau už rasizmą). Ateiviai serialuose būna dviejų rūšių: mėlyni arba rudi ir balti (kiniečiai nėra

populiarūs tarp amerikiečių filmų kūrėjų). Kodėl? Kodėl, jeigu vienas ateivis bus baltos spalvos, tai kitas jo atstovas bus rudos spalvos, bet jeigu ateivis bus mėlynos spalvos, tai kitas jo atstovas irgi bus mėlynos spalvos? Kodėl odos įvairovė yra tik balta ir ruda, bet ne balta ir oranžinė? Kodėl tik mėlyna, o ne tamsiai mėlyna ir šviesiai mėlyna? Kodėl negali visa rasė būti tik tamsiaodžiai? Visi serialai priima logiką, kad ateivių planetose evoliucija buvo identiška Žemės arba jos visai nebuvo, todėl ateivių oda yra vienos spalvos. Kodėl nėra įdomesnių variantų? Fantastiniai serialai kuria ateivius, bet ateiviai yra tik žmonės… Tai yra nuobodu.

Viską ką pasakiau ankstesnėje pastraipoje kas nors palaikys rasizmu, bet viskas ko aš noriu, tai daugiau fantastikos kosmose.

Kodėl daugelis ateivių turi tik dvi lytis: vyrus ir moteris? Kodėl daugelyje rasių vyrai ir moterys skiriasi tuo moterys tam tikrose vietose turi du iškilimus, o vyrai jų neturi? Čia aš kalbu apie matomus dalykus, nes biologijos per televizorių neparodysi.

Kodėl nėra rasių, kurias sudaro trys individai arba dešimt? Kodėl nėra rasių hermafroditų? Kodėl nėra ateivių, kurie gali keisti savo lytį priklausomai nuo aplinkybių?

Seriale *Andromeda* galima pamatyti tikrai įdomių ateivių rasių, bet jie yra net neantraeiliai personažai, todėl pasirodo labai, labai retai.

Gravitacija ir deguonis. Tęsiant temą, kad visi ateiviai yra žmonės. Daugelis fantastinių serialų ignoruoja faktą, kad planetos turi skirtingą gravitaciją. Gravitacija tai toks dalykas, kuris priverčia obuolį nukristi mokslininkui ant galvos ir, jeigu kokioje nors planetoje obuoliai neauga, logiška daryti išvadą, kad gravitacijos jinai neturi.

Expanse serialas vienintelis, kurį žinau nepamiršta gravitacijos. Tiesa pasakius, vienas iš kankinimo būdų yra ne Žemėje gimusį žmogų atvežti į Žemę pajausti ką reiškia gravitacija.

Iš tiesų, aš nematau didelės problemos, kad gravitacija serialuose ignoruojama, nors kartais būtų įdomu, jeigu jinai egzistuotų.

Panašiai kaip apie gravitaciją galima kalbėti apie deguonį. Ateiviai nebūtinai turėtų kvėpuoti tik deguoniu arba kvėpuoti kitokiu santykiu t. y. mažiau/daugiau dėl ko seriale galėtų kilti papildomų komplikacijų. Aš manau, kad būtų įdomu pamatyti ateivius su akvariumais ant galvos. Tiesa pasakius, *Babilon5* kosminėje stotyje buvo speciali sekcija ateiviams, kurie nekvėpuodavo deguoniu ir žmonės norėdami ten apsilankyti turėdavo apsirengti specialius kostiumus.

Taip pat *Babilon5* seriale rasė Vorlon niekada neparodo savo fizinio kūno ir kai reikia keliauti jie atrodo kaip seifas. Visi žino, kad seifas nėra Vorlon forma ir ateivis slepiasi viduje, bet niekas jo nėra matęs.

Skafandrai. Tęsiant oro temą, kažkodėl žmonės kosminėse operose niekada nevilki skafandrų. Jeigu tai yra tiesiog eilinė diena skraidant po planetą, galbūt ir galėčiau pateisinti skafandrų nebuvimą, bet kaip tai pateisinti mūšio metu? Jeigu laivas bus pažeistas ir pradės leisti orą, tai žmonės žus, situacija būtų žymiai geresnė, jeigu visi dėvėtų skafandrus. Kalbame apie ateitį, taigi, skafandrai nebūtinai turi būti tokie masyvus ir neslankūs kaip dabartinių kosmonautų, ateities skafandrai galėtų būti kaip treningai, o šalmai kaip kapišonai, tik su stiklu.

Beje, leidžiantis į planetas irgi niekada nenaudojami skafandrai. Bet jeigu jų apskritai nėra laivuose, tai, aišku, kad ir planetose nėra kaip panaudoti.

Tarp rasiniai santykiai. Du skirtingų rasių atstovai įsimyli vienas kitą ir net gi susilaukia palikuonių. Ir tai ne išimtis, bet taisyklė visuose kosmoso operose. Kodėl? Pavyzdžiui *Deep Space Nine* ateivis Odo neturi savo natūralios formos, jis iš principo yra tešlos gabalas, todėl gali įgauti kokią tik nori formą. Neskaitant to jis įsimyli Bajoran rasės moterį. Kodėl ne vyrą? Kodėl visos rasės meilę supranta vienodai?

Aš esu vyras, man patinka moterys, nes taip genetiškai užprogramuota, kad paskleisti savo genus. Kodėl tai veikia tarp rasių?

Geriausias pavyzdys turbūt yra animaciniame seriale *Futurama*. Vienas iš pagrindinių veikėjų Philip J. Fry įsimyli undinėlę ir, kai nueina reikalai iki lovos paaiškėja, kad undinėlės vis dėl to yra žuvys. Taip turėtų veikti visi fantastiniai serialai!

Robotų meilė. Robotai yra žmonių sukurtos mašinos, kad palengvinti žmonių gyvenimą. Tarkim, kad robotai kažkaip įgijo sąmonę ir, jeigu įgijo sąmonę, kodėl jie negali įgyti emocijų t. y. meilės?
Aišku, meilė gali būti ir užprogramuota, jeigu robotas yra skirtas labai specifinei sričiai. Ir jeigu robotas nėra skirtas tai sričiai, kodėl jam buvo užprogramuota meilė?
Kodėl robotai, kai įsimyli, pirmiausiai bučiuojasi? Ta prasme, jeigu sulieti dviejų telefonų ekranus ar čia skaitosi bučinys? Ar telefonai ką nors jaučia?
Aš nesakau, kad meilė tarp robotų negali egzistuoti, bet neturėtų būti panašų į šešiolikmečių hormonus, tai turėtų būti kažkas įdomiau. Jeigu aš norėčiau žiūrėti šešiolikmečių lygio meilės istorijas, žiūrėčiau meksikietiškas muilo operas, o ne fantastiką.
Seriale *Harley Quinn* (5 sezone) yra parodoma ateivių rasė ir jų santykiai ir turiu pasakyti, kad tai yra įdomiausia interpretaciją kokią esu matęs, nors serialas iš tiesų yra apie superherojus, o ne kosmosą.
Muštynės su robotais. Robotai yra gaminami iš metalo. Ateityje galbūt metalas bus kitoks, bet jis nebus minkštas kaip duona. Jis bus kietas kaip sena duonos kriaukšlė. Tai kodėl žmonės nuolatos fantastiniuose filmuose mušasi su robotais? Gerai, tarkim, iš pradžių veikėjas nežino, kad priešininkas yra robotas. Bet po tavo pirmo smūgio, nuo kurio tavo ranka yra sulaužoma, turėtų pasidaryti aišku.
Kita tema robotų muštynės su robotais. Kodėl? Robotų muštynės su robotais turėtų atrodyti kaip DDOS ataka t. y. visiškai vizualiai nematomai ir neįdomiai, o ne kaip dviejų kovotojų cirkas.
Ir iš viso pamatei robotą, pasiėmei ginklą ir, ne, aš nekalbu apie kardą.
Ginklai ir kovos. Mes kalbame apie ateitį, bet kai kurie ateiviai vis dar kovoja su kardais (ir kirviais). Kodėl?
Būna renginiai, pavyzdžiui, Hansa dienos, kurių metu pasirodo riteriai su šarvais ir kardais. Tai vienintelis momentas, kada pamatysite kardus šiuolaikiniame gyvenime (ir filme Kalnietis). Ateityje, rasė kuri pasiekė tokį technologinį lygį, kad gali sukurti kosminius laivus, bet visi kareivai juose sėdi ginkluoti kardais ar vietiniais keistais jų analogais. Kam? Kaip jie kovos kosminius mūšius? Ar mėtis savo kardus pro langą? Hm… Kosminiame laive langai neatsidaro.
Jeigu nekovojam su kardais ir kirviais, kodėl ginklai būna keistos formos kaip pavyzdžiui lazda, kuri šaudo lazerius? Pistoleto forma yra tokia, nes taip patogu rankai, tai kodėl ateityje buvo nusispjauta į patogumą ir naudojamos tiesiog lazdos? Aš suprasčiau, jeigu ateivių rankos būtų kitos formos, pavyzdžiui, neturėtų nykščių, tuomet ginklų formos turėtų būti pritaikytos joms. Bet kaip minėjau anksčiau, ateiviai yra tik žmonės (kurių kakta pažymėta markeriu). Taigi, jie tikrai turi nykščius.
Ar pagalvojote apie tai, jog laikant lazdą yra žymiai sunkiau tiksliai pataikyti į taikinį nei laikant pistoletą? Kitas dalykas, kuris pasitaiko ne taip dažnai (kaip kardai), bet vis dar naudojame kulkas šautuvuose? Kodėl? Jeigu šautuvas bus panaudotas kosminio laivo viduje, atsitiks vienas iš dviejų dalykų, nesu tikras, kuris iš jų blogesnis. Pirmas – pramuš skylę ir, jeigu tai išorinė siena, visas oras pabėgs, ir įgula mirs. Aišku, išorinės sienos neturėtų būti tokios plonos, kad jas lengva pramušti. Antras – rikošetas. Rikošetas reiškia, kad bus sužeistas kažkas. Nebūtinai tas žmogus, į kurį buvo taikyta. Gali būti sužeistas atsitiktinis praeivis. Gali būti sužeistas draugas. O jeigu kulka atsitrenkusi į sieną skils, tai gal net gi įmanoma nušauti du zuikius.
Visagalis kapitonas. Įsivaizduokite statybų korporaciją, kuri turi tūkstančius darbuotojų. Kaip dažnai direktorius pasikviečia savo pavaduotojus ir eina maišyti cemento? Niekada. O jeigu paimsim IT korporaciją, kaip dažnai direktorius su pavaduotojais eina programuoti? Niekada. O lituoti mikroschemas? Niekada. Tai kodėl kosmoso operose būtent kapitonas yra pagrindinis nuotykių ieškotojas? Jeigu reikia išminuoti bombą, skambink kapitonui. Jeigu reikia gaudyti kažkokius kaimo banditus, tai skambink kapitonui.
Jeigu laivo įgula sudaro šeši žmonės, tai vienas dalykas, bet jeigu šeši šimtai, kodėl kapitonas daro tokius darbus ir ką veikia likusi įgula? Dėl šitos priežasties man patinka *Star Trek: Lower decks*, nes daug realistiškiau, kai nuotykius patiria eiliniai kareivėliai, o ne kapitonas.
Jeigu jau prakalbome apie kapitonus, tai koks tiksliai yra kapitono darbas? Kapitonas sėdi vidury patalpos kaip koks karalius ir neturi jokio asmeninio ekrano ar asmeninių mygtukų. Taip, kapitonas nėra pilotas, jam nereikia vairo. Kapitonas taip pat nėra artileristas, jam nereikia patrankos, bet vis tiek… kodėl jis sėdi kaip durnius be nieko? Ar pažiūrėti į ekraną nebūtų greičiau nei paklausti?

Ar sėdėjimas yra naujas rūkymas? Senuose serialuose kapitonas sėdi vidury patalpos, bet kai naujienos pradėjo rašyti, kad sėdėjimas yra blogai, naujuose serialuose kapitonai stovi vidury patalpos ir, kai kuriuose serialuose, ne tik kapitonai stovi. Kas atrodo kaip be proto bloga idėja. Kai laivas patenka į mūšį tuomet visas pradeda drebėti ir įgula laksto pirmyn atgal, trankosi į sienas ir ekranus. Jeigu tik būtų kėdės, kurios apsaugotų nuo tokių dalykų.
Tiesa, daugelis serialų neturi saugos diržų. Saugos diržai buvo išrasti dar 19 amžiuje, bet automobiliuose neatsirado iki ~1950 metų ir, kai atsirado, tikrai nebuvo populiarūs. Senesnių serialų kūrėjų negalime kaltinti fantazijos neturėjimu, bet kodėl saugos diržų nėra naujuose serialuose? Tiesa pasakius, žinau du serialus, kurie turi saugos diržus. *Expanse* seriale, jie nenaudojami paprastai, bet kai laivas ruošiasi atlikti specialius manevrus ar kovoti, visi įgulos nariai privalo prisisegti. Skrydžių/mūšių kadrai *Expanse* yra vieni įspūdingiausių man asmeniškai visoje fantastikoje ir tikrai ne todėl kad juose yra daugiausiai fejerverkų. *Andromeda* seriale saugos diržus turi tik pilotas ir jis prisisega prieš laivui šokant į hypererdvę.
Apsauginiai skydai ir kitos laivų konstrukcijos. Vienas iš keisčiausių dalykų man, kad laivui kovojant ir priimant smūgius iš priešininkų pradeda užsideginėti vidinės panelės. Kaip tie laivai konstruojami? Dar keisčiau, jeigu kas nors sako: skydas laiko 60%. Kaip jūsų skydas laiko, jeigu panelė šalia piloto dega?
Aš nesu prieš, kad kovų metu laivai sproginėtų, nes specialieji efektai atrodo įspūdingai, bet sproginėti turėtų išorė, o ne vidus. Taip pat laivai neturėtų sproginėti, kol skydo lygis didesnis nei 1%.
Aš galvojau, kad reiktų nupiešti komiksą apie kiekvieną punktą, kuris mane erzina, bet galvoju taip ilgai, kad greičiausiai tai niekada neįvyks. Nors surašiau daug punktų, greičiausiai ką nors vis tiek pamiršau. Dabar jūsų eilė pasidalinti: kas jus erzina kosminėse dramose?

Geras gyvenimas

2026-07-12

Atsisėdau į fotelį, susikėliau kojas ant kavos staliuko ir pagalvojau: *geras gyvenimas*.
Geras gyvenimas nėra tobulas gyvenimas. Tobulas gyvenimas greičiausiai būtų nuobodus.
Pakalbėkime apie tai kas yra geras gyvenimas.
Pirmoji taisyklė. Norint gyventi gerą gyvenimą, reikia turėti laiko atsisėsti patogiai ir pagalvoti, kad gyveni gerą gyvenimą. Jeigu visuomet bėgi kaip žiurkėnas rate, neturi kada prisėsti, negyveni gero gyvenimo.
Aš turiu šunį. Jeigu aš prisėdu kur nors parke ant suoliuko, šuo negali nurimti. Jis vaikšto aplinkui, viską uostinėja. Geriausia ko galima tikėtis, kad suras pagalį ir pradės graužti, bet šiaip šuo nenurimsta.
Vaikystėje tėvai nusivežė mane į Palangą. Pasitiesė dekį ir atsigulė. Aš negalėjau patikėti, kad, kai oras toks geras, žmonės tiesiog guli ir nieko neveikia. Švaisto gyvenimą. Aš visai kaip šuo be pagalio.
Priminsiu, kad mano vaikystėje nebuvo mobiliųjų telefonų, nekalbant apie išmaniuosius.
Paplūdimys ir dabar nėra mano mėgstamiausia vieta, bet kartais aš visai ne prieš nieko neveikti, o tiesiog gulėti ir stebėti dangumi plaukiančius debesis.
Šiuo trumpu pasakojimu noriu pasakyti du dalykus. Pirma, gero gyvenimo apibrėžimas keičiasi priklausomai nuo gyvenimo etapo. Antra, aš manau, kad iki tam tikro amžiaus žmonės (vaikai) tiesiog negali gyventi gero gyvenimo.
Ėjote užsisvajojęs ir netyčia įspyrėte stalui. Jums skauda pirštą. Ar tai reiškia, kad geras gyvenimas baigėsi? Ne, geras gyvenimas nėra be rūpesčių ar streso. Tiesiog sunkių dienų ir rūpesčių procentas gerokai mažesnis nei gerų dienų.
Ar gero gyvenimo paslaptis yra sėdėjimas ant fotelio? Nors aš pradėjau sakydamas, kad prisėsti labai svarbu, iš tiesų ne. Žmonės, kurie turi per daug laisvo laiko pradeda ieškoti gyvenimo prasmės. Laimingi žmonės gyvenimo prasmės neieško.
Geras gyvenimas susiveda į kelis aspektus: veikla, kuri įdomi, tobulėjimas ir žmonės aplinkui.

Ateitis…

Ką reiškia gyventi 150 metų?

2018-07-04

Aš iš karto rėšiu taip iš peties: iki šiol medicina nepadarė nieko, kad žmogus gyventų ilgiau.
Aišku, kažkas iš jūsų pasakys: *palauk, palauk, praėjusiame amžiuje vidutinė gyvenimo trukmė buvo 40 metų, o dabar 70*. Taip, medicina padarė daug, kad kovotų su ligomis, beveik išnaikino vaikų mirtingumą, bet nė kiek nepailgino žmogaus gyvenimo. Praėjusiame amžiuje buvo žmonių, kurie sulaukė 90 metų, dabar jų šiek tiek daugiau, tačiau žmonės švenčiantys 100 gimtadienį yra pakankamai retas atvejis. Ta prasme toks retas, vis dar kartas nuo karto parodo per žinias. O kaip žinia, žinios nerodo nieko kas yra norma.
Kalbant apie tuos kas švenčia 100-tąjį gimtadienį, pusė jų atrodo... nenoriu pasakyti daržovės, nes sugeba daugiau nei morka, bet ar tai gyvenimas?
Šiandien aš norėčiau pasiūlyti pasvajoti kaip pasikeistų pasaulis, žmogaus gyvenimo vidutiniška trukmė būtų 150 metų, grubiai kalbant, du kartus ilgesnė nei dabar.
Pradėkim nuo akivaizdžiausio dalyko - **pensija**. Jei su dabartiniu amžiaus vidurkiu, kuris Lietuvoje yra 69 metai vyrams ir +10 metų moterims, mes norime padaryti pensinį amžių nuo 65 metų, koks tuomet pensinis amžius turėtų būti, kai amžiaus vidurkis 150? 140 ar 160? O gal 200?
Svarbu suprasti, kad, jei žmonės gyvens ilgiau, nereiškia, jog turės daugiau laiko sau, pagal tai kaip yra dabar, labiausiai tikėtina, kad ilgiau gyvenantys žmonės turės ilgiau dirbti kitiems.
Tai veda prie sekančių trijų klausimų darbas, profesija ir karjera.
Darbas. Žinot, visai nesenai susidūriau su žmogumi, kuris vienoje kompanijoje išdirbo 30 metų. Per tą laiką jis užkopė karjeros laiptais ir dabar yra atsakingas už strateginių sprendimų priėmimą. Problema, kad jis bijo naujų technologijų ir renkasi tas pačias kurias naudojo pradėdamas karjerą. Dabar įsivaizduokite žmogų, kuris pradėjo karjerą praėjusiame amžiuje. Jei amžiaus vidurkis bus 150 metų, tai dažnai pasitaikys situacijos, kai žmogus atsakingas už strateginius sprendimus karjerą pradėjo prieš 100 metų. Ką tai reiškia? Ar tam tikros įmonės tiesiog įstrigs praeities technologijose? Galbūt ne įmonės, bet visos šakos, nišos nustos progresuoti?
Ar jūs norėtumėte dirbti įmonėje, kurios vadovas 100 metų vyresnis už jūs? Ar jūs norėtumėte dirbti kolektyve, kurio amžiaus vidurkis yra 50 metų didesnis nei jūsų amžius? Kaip manote: kaip tai atsilieps atrenkant darbuotojus, diskriminacijai pagal amžių?
Karjera. Kaip manote ar įmanoma išdirbti visą gyvenimą vienoje įmonėje?
Šimto ar daugiau metų įmonės tikrai egzistuoja, savaime suprantama, santykinai jų nėra daug. Jeigu norėtumėte surasti tikrai ilgai gyvuojančią įmonę, lengviausiai būtų, jeigu ieškotumėte tarp tradicinių sričių pavyzdžiui alaus daryklų, duonos kepyklų, saldainių fabrikų ar bankų. Gerokai sunkiau būtų surasti elektronikos, kompiuterių ar dirbtinio intelekto srityse.
Galbūt šitas punktas visiškai nieko nešokiruoja, nes ir dabar žmonės yra linkę keisti darbus kas... em... penkis metus? Dažniau? Galbūt pasikeis tik tai, kad ir labai norint atsiminti visų įmonių, kuriose dirbai, pavadinimus bus neįmanoma.
Profesija. Jeigu amžiaus vidurkis bus 150 metų, ar jūs visą gyvenimą dirbsite toje pačioje profesijoje? Teoriškai tai yra įmanoma, bet ir dabar žmonės keičiasi ne tik profesijas bet ir sritis. Todėl teisingas klausimas turėtų būti ne: ar keisite profesiją, o kiek kartų? Kaip manote jūs?
Beje, šis klausimas mus veda prie kito punkto, kurį reiktų apsvarstyti mokykla ir universitetas.
Mokykla išmoko skaityti ir rašyti, todėl jinai privalo likti.
Universitetas visai kitas klausimas. Įsivaizduokite, kad jūs baigėte ekonomiką ir darbo skelbimas reikalauja marketingo diplomo, nedidelė smulkmena, jūs baigėte universitetą prieš 70 metų, ar tai reiškia, kad negalite

kandidatuoti? Aš baigiau universitetą prieš dešimt metų ir manau, jog diplomas yra nieko vertas, o ką jau kalbėti apie ilgesnius laikotarpius.
Diplomas dažniausiai prašomas iš žmonių, kurie neturi jokios praktinio darbo patirties, nes tai įrodo, kad žmogus bent jau teoriškai girdėjo kažką panašaus į reikiamą žinoti informaciją.
Aš baigiau informatiką, studijavau šešis metus, kompiuterių istoriją mokiausi tris kartus. Aš sutinku, kad kai kurie dalykai turėtų būti mokomi tris semestrus pavyzdžiui širdies operacijos, bet kai kurie dalykai neturėtų būti mokomi iš viso pavyzdžiui kompiuterių istorija. Nesupraskite manęs neteisingai, aš manau, kad universitete buvo dėstomi ir naudingi dalykai tiek programuotojui, tiek projektų vadovui, tačiau gal mums nereikia kepti universalių žmonių?
Aš manau, kad vietoj universiteto turėtų atsirasti pusmečio-metų kursai, priklausomai nuo specialybės, kuriuos žmogus baigęs eitų ieškoti darbo. Neturėtų būti tokių dalykų kaip informatika ar programuotojas, vietoj to turėtų būti labai konkretus dalykas kaip symfony programuotojas. Ne dizaineris, bet banerių kūrėjas su photoshop. Ne filologas, bet anglų kalbos raštu vertėjas. Ne platus, nepraktiškas užmojis, bet labai siauras ir konkretus.
Kas dešimt-dvidešimt metų žmonės praeitų žinių atnaujinimo ar profesijos keitimo kursus. Jei žmogus turi darbą, už kursus galėtų sumokėti darbdavys.
Universitetai turėtų likti tik mokslininkams ir mokytojams.
Vienintelė išimtis, kurią matau turėtų būti medikai. Nemanau, kad pusės metų kurso užtenka, kad galėtumėte pjaustyti žmogų, jie turėtų praeiti šešių-dešimties metų mokslus prieš tapdami savarankiškais ir taip pat nepamiršti atnaujinti žinių reguliariai.
Perėjom žmogaus gyvenimą nuo karjeros pabaigos iki pradžios, dabar pažiūrėkime į kitą žmogaus gyvenimo dalį.
Vaikai. Tarkim, pasigimdai būdama 20 metų, vaikai palieka namus, kai tau 40 metų, vadinasi praėjo pusę gyvenimo. Dabar įsivaizduokite tą pačią situaciją tik gyvenamo trukmė viršija 150 metų. Vadinasi vaikai sudaro mažiau nei ketvirtį jūsų gyvenimo. Kaip dėl to pasikeis santykiai tarp tėvų ir vaikų?
Vestuvės. Dabar vestuvių priesaika yra: kol mirtis mus išskirs. Ir vis dėlto beveik 50% porų išsiskiria. Ar galima visą gyvenimą nugyventi su vienu žmogumi? Aišku, kad galima. Gyvenimo metu žmonės keičiasi, gerai, jei abu keičiasi vienodai, tačiau kas, jeigu keičiasi skirtingai? Kadangi, žmogaus gyvenimo amžius pailgės, tai skyrybų skaičius taip pat turėtų išaugti.
Giminės. Kūčios yra šeimos šventė Lietuvoje. Mano asmeninė patirtis yra ta, kad vaikai švenčia kartu su proseneliais, kitaip sakant keturios kartos po vienu stogu. Kaip ilgesnis gyvenimas įtakos tokias šventės? Kokio dydžio jos bus? Dabar dažnai mes turime vaikų ir suaugusiųjų stalus. Ar tokiu atveju turėsime vaikų, jaunuolių ir suaugusiųjų stalus, kur jaunuoliais bus laikomi visi kam iki šešiasdešimt? O gal visi kas turėtų prisidėti pro prie savo statuso švęs atskirai? Ta prasme, nedaugiau nei trys kartos po vienu stogu ir nesvarbu, kad devynios yra gyvos?
Beje, jei padaugės skyrybų, kaip tai įtakos giminių susirinkimus?
Santykiai. Dabar kiekvienas dešimtmetis turi savo kartos pavadinimą, X karta, Y karta, tūkstantmečio karta. Sakoma, kad, jei tarp kartų yra daugiau nei dešimt metų skirtumas, jos viena kitos nesupranta. Pailgėjus žmonių gyvenimui skirtumai tarp kartų šoktelės iki neregėtų skaičių. Pusę ir visas amžius taps norma. Kaip tai įtakos pasaulį?
Jūs galite pasakyti, kad ir dabar mes turime žmonių, kurie gimė praėjusio amžiaus pradžioje, tačiau tokie žmonės šiuo metu nevaidina aktyvių rolių visuomenėje. Deja, jie tik ramiai laukia mirties. Net jei jie norėtų ką nors daryti, dažniausiai sveikata neleidžia. Tačiau pailgėjus gyvenimo trukmei visą tai pasikeis: klausimas kaip? Ar mes turėsime gyvenvietes, kur jaunesni nei šimto nebus įleidžiami? O kaip tai įtakos darbo pasaulį: ar seniai užėmę aukštas pozicijas stabdys inovacijas? Ar mes turėsime politines partijas kiekvienai kartai? Kaip valdžia pasiskirstys pagal amžių? Dabar mes renkame valdžią kas keturis metus, bet jei visų gyvenimas yra ilgesnis ar turėtume pailginti ir valdžios kadencijas?
Iki šiol aš nekalbėjau apie religiją, nes mano nuomone religija yra nereikalinga, bet pasaulyje yra daug tikinčių žmonių. Kaip ilgas gyvenimas įtakos religijų populiarumą: tikinčiųjų skaičius padidės ar sumažės?

Iki šiol aš kalbėjau ne konkrečiai turėdamas Lietuvą mintyse, bet dabar pažvelkime į užsienį. Kaip ilgesnis gyvenimas įtakos tokias valstybes kaip Rusija, Turkija ar Kinija? Prezidentas iki gyvos galvos staiga įgauna dar baisesnę reikšmę. Kaip ilgesnis gyvenimas įtakos Šiaurės Korėją? Jei vakarų pasaulis suranda būdą pasiilginti gyvenimo trukmę, nebūtinai jinai pailgėja visur vienodai, o vargšų korėjiečių gali iš viso nepasiekti.
Jeigu jau kalbam apie užsienio politiką, ilgesnė gyvenimo trukmė reiškia daugiau revoliucijų bei perversmų ar mažiau?
Iki šiol aš laikiausi minties, kad pailgėjęs gyvenimas automatiškai reiškia gerą sveikatą. O kas jei gyvenimo vidurkis būtų 150 metų, bet daugelis virš 100 taptų daržovėmis? Ar tuomet gyvybė vis dar būtų didžiausia vertybė?
Paskutinis klausimas: ar jūs norėtumėte sulaukti 150 metų?

VR, AR, MR ir ER

2020-06-14

Niekas taip stipriai nekomunikuoja, kad tekstas yra geras, kaip pavadinimas, kurį sudaro žodžių santrumpos. VR – virtuali realybė. Ar teko girdėti apie Oculus? Teksto rašymo metu tai yra populiariausias, žinomiausias virtualios realybės prietaisas, tiksliau kompanija gaminanti tuos prietaisus priklausanti Facebook.
Aš noriu pakelti klausimą: ar VR turi ateitį? Atsakymas – ne. Daugiau galite neskaityti ir eiti prie kito mano teksto.
Apie virtualią realybę žmonės pradėjo svajoti nuo to momento, kai pamatė kompiuterius. Filmas Tron išėjo 1982 metais, dabar tai yra laikomas klasikinių filmų, kuris pirmasis panaudojo kompiuterinius efektus. Nežiūrėkite filmo.
Kiekvieną dešimtmetį pranašai skelbė, jog tai bus virtualios realybės laikas, bet jis atėjo, praėjo ir niekada neatėjo. Kodėl?
Kad suprastume, turėtume pažiūrėti į kitus sėkmingus įrenginius. Pavyzdžiui PC. Kur slypi PC sėkmė? Windows. Aš suprantu, kad jūs esate pasipūtęs hipsteris su savo madingu Macu, bet jeigu ne Windows jūsų čia nebūtų. Ką padarė Windows? Senai, senai kompiuterių eros pradžioje 99% buvo Windows kompiuteriai. Taip, jūs turėjote tokias alternatyvas kaip Unix, Solaris ir BSD, bet jas naudojo tik dėdės su ilgomis barzdomis. Taip Gandalfai, kalbu apie tave.
Tai, kad visi kompiuteriai buvo su Windows, programuotojams labai aiškiai pasakė, jog reikia kurti programas Windows, ne Unix ir ne dar kitoms operacinėms sistemos, kurių pavadinimų niekas neprisimena. Žaidimai atėjo į Windows, Photoshop atėjo į Windows. Tai sukuria užburta ratą. Daugybė vartotojų privilioja daugybę programuotojų, kurie sukuria daugybę programų, kurios privilioja daugybę vartotojų.
Jeigu jums nepatinka Windows pavyzdys, pasižiūrėkite į telefonus. Jūs turite du variantus: Android ir Iphone. Jums net nereikia kurti dviejų programų, pasižiūrite, ką naudoja didžioji dalis jūsų tikslinės auditorijos, potencialių klientų ir kuriate programėlę tik tai versijai. Taip, yra ir kitos alternatyvos nei Android, bet niekas apie jas negirdėjo ir nenori girdėti.
Tokio dalyko nėra VR prietaisų rinkoje. Yra daugybė smulkių kompanijų, visos jos kuria savo VR standartus, kurie nėra suderinami tarpusavyje. Programuotojai nenori skirti valandų, o investuotojai pinigų, dalykams, kuriuos naudos tik maža bendruomenė. Yra didelė rizika, kad viskas nepasiteisins. O jeigu pasiteisins, tuomet grąža vis tiek nebus didelė.
Prietaisas yra griozdiškas. Kas nori iš jūsų nešioti hantelį ant nosies? Na gerai, šiaip jau prietaisas nuėjo didžiulę evoliuciją, bet vis tiek yra sunkesnis už akvalangą. Vėlgi, galbūt tai nėra tiek trūkumas, kiek konstatavimas, jog ateityje prietaisai bus mažesnis ir lengvesni.
Tai yra vienos funkcijos prietaisas, mes nemėgstame vienos funkcijos prietaisų. Pas mus net microbangų krosnelė rodo laiką. Kam to reikia? Kad būtų dvi funkcijos, viena išsikepti pop-kornų, kita – rodyti laiką.

Kam galima panaudoti VR? Aišku, pirma mintis yra žaidimams. Pavyzdžiui vairavimo žaidimas galbūt bus realistiškesnis, negu žaisti tik per tris monitorius. Bet ar tikrai mums reikia VR žaisti lenktynėms, turime vairą, turime pavarų dėžę ir didelį monitorių, to daugiau nei pakanka.
VR gali pažiūrėti vietą iš visų pusių aplink save. Bet tai pasidaro nuobodu labai greitai. Kiek kartu gali suktis aplink save, kol pasakyti: man reikia išgerti? Nesvarbu, jog vienas vaizdas yra Paryžius, kitas Marsas, o trečias po vandeniu… Išbandei vieną, išbandei juos visus…
Aišku, niekas nesako, kad su VR reikia tik suktis. Su VR galima ir vaikščioti. Kiek iš jūsų namuose turi futbolo stadiono dydžio kambarį, be nei vieno baldo? Daug realiau, kad mūsų kambariai tokie apkrauti, jog žengę žingsnį ar du mes užkliūsime už pufiko ir apsiversime. Aišku, užkliūti už pufiko nėra taip blogai, kaip už katino. Katinai blogo elgesio neatleidžia, jie po to primyža ant pagalvės.
Aišku, jeigu tai yra speciali vieta, taip sakant pramogų kambarys, tuomet jie gali turėti tam tikrą plotą maždaug du metrai ant dviejų jums vaikščioti. Hm… kai parašiau apie pramogų kambarį, tai pagalvojau apie prostitutę, ten irgi reikia prietaisą užsidėti, tik kitokį…
Vaikščiojimas VR gali būti išsprendžiamas ir dar vienu būdu – vaikščiojimas ant bėgimo takelio. Kiek iš jūsų turi bėgimo takelį namuose? Truputi daugiau, nei futbolo stadiono dydžio ne užkrautą kambarį ane? Bet tik truputi daugiau.
Na gerai, vaikščiojimas ant bėgimo takelio su VR skamba visai įdomiai, vietoj to, kad žiūrėtumėte į sporto klubo sieną, galėtumėte eiti pasivaikščioti po Londoną. Juokauju, koks sveiko proto žmogus, norėtų eiti pasivaikščioti po Londoną, va Šveicarijos kalnai ir slėniai visai kita kalba. Tai kodėl mes to neturime?
Kai esate su VR yra labai didelė rizika, jog bandydami užlipti ar nulipti nuo bėgimo takelio jūs susižeisite. Sporto klubai nenori būti paduoti į teismą. Aišku, tai nereiškia, jog negalima prigalvoti būtų, kaip tokią patirtį padaryti maksimaliai saugią, bet sporto klubai neturi pinigų, kad investuoti pinigus į dalyką, kuris neaišku ar bus mėgstamas jų lankytojų. Juk į sporto klubą ateini prakaituoti, o ne vaizdais grožėtis… Nors jeigu ateinate vaizdais grožėtis, aš jūsų nesmerkiu, kiekvienam savo.
Ką dar gali pasiūlyti VR?
VR yra naudojamas tuose 4, 5 ar dabar jau neatsimenu kiek D patirčių, pramogų kėdėse. Kaip dažnai jomis naudojatės? Vieną kartą per metus ar vieną kartą gyvenime? Rinka labai maža, tai nėra kažkas tokio kas kabina žmones.
Viena architektų įmonė sukūrė programinę įrangą, kuri leidžia ateiti į tuščią pastatą ir matyti kaip jis bus apstatytas baldas, kaip jo sienos bus nudažytos. Nerealu, bet rinka labai maža.
VR galėtų būti naudoti apmokyti gydytojus, daryti operacijas, kad nereiktų dirbti su gyvais pacientais. Šiek tiek didesnė auditorija nei architektų, bet nebūtinai turtingesnė ir mėgstanti naujoves.
Ar VR gali pasiūlyti kažką tokio, ko mums būtinai reikėtų? Atsakymas – ne arba aš nesugalvoju. Ir panašu, kad niekas nesugeba sugalvoti, todėl VR realybė niekada neatėjo. Ir kol kas nors nesugalvos, tol jinai neateis. O tai gali ir niekada neatsitikti.
AR – augmented reality – papildyta realybė. Geriausias šito dalyko atstovas yra Pokemon Go žaidimas. Tai buvo kažkas unikalaus, todėl sulaukė milžiniško pasaulinio pripažinimo. Tai nebuvo pirmas tokio tipo žaidimas, bet todėl kad Pokemon brandas yra žinomas visame pasaulyje buvo lengviau priimtas, nei tarkim kova tarp kokių nors ateivių arba niekam nežinomų monstrų. Kas mane nustebino, kad po Pokemon Go neatsirado kito žaidimo, kuris būtų sulaukęs bent ketvirčio to populiarumo. Visi galvojo, kad Pokemon Go pakeis žaidimų pasaulį, bet realiai jie uždirbo daugybę pinigų, bet pasaulis liko nepasikeitęs. Aš taip įsismaginau, pasakoti apie Pokemon Go, kad net realiai nepaaiškinau kas tai yra.
Paprastai sakant, žiūrėdamas per telefono kamerą į gatvę tu matydavai monstriuką, kurio realybėje nebūdavo, už tai ir pavadinimas yra papildyta realybė. Kai pirmą kartą pamačiau praplėstą realybę, gerokai anksčiau nei atsirado Pokemon Go, prigalvojau daug įvairiausių fainų dalykų, kuriuos galima būtų padaryti. Pavyzdžiui gaudyti virtualius drugelius arba spręsti galvosūkius priklausomus nuo vietų (a.k.a detektyvas Šerloko Holmso stiliumi). Aišku, niekada nesidomėjau ar būtų sunku suprogramuoti, tuo pačiu turiu pripažinti, jog jie yra faini, bet ar jų reikia? Realiai – ne.

Daug praktiškesnis yra buto planavimo pavyzdys. Programėlė leidžia išsirinkti baldą ir pasistatysi savo kambaryje. Kaip ir Pokemon Go atveju, realybėje baldas neatsiras, bet žiūrėdami per telefoną galėsite matyti kiek jis užima vietos ir kaip dera su kitais baldais. Ne kiekvienam reikia, bet kadangi tai jūsų telefone, gerokai labiau prieina nei VR alternatyvos.
Visos tos nesąmonės vadinamos filtrais Snapchat ir panašiose programose irgi yra AR.
Tai kokie AR šansai mūsų pasaulyje? Kaip matote iš pavyzdžių AR yra taikoma gana plačiai gana siaurose vietose. Aš nemanau, kad artimiausioje ateityje mes pamatysime kažką tokio, kas priverstu mus pasakyti WOW. Bet aš matau kryptį, kuri man patiktų. Nežinau kaip greitai tokia ateitis ateis, bet jinai yra įmanoma.
Apie ką aš kalbu? Apie akinius. Pavyzdžiui nueinate grybauti ir šalia grybo pamatote jo pavadinimą ir maistingas medžiagas. Arba nuėję į parduotuvę matote vaisiaus, mėsos šviežumą. Ir ta prasme, matytumėte ne ant akinių stiklo, matytumėte ant vaisiaus, tiesiog akiniai būtų prietaisas, kuris užtikrina, jog tai matote tik jūs.
Facebook galėtų sukurti tokią programėlę, kuri rodytų kiekvieno sutikto žmogaus šeimyninį statusą bei paskutinį Like. Juokauju tokios programėlės aš tikrai nenoriu. Tačiau pavyzdžiui konferencijose ir kituose verslo renginiuose, visi galėtų turėti AR vardų etiketes, tai gerokai palengvintų pažintis. Matot, jeigu realybėje visi būna su vardų kortelėmis, tai kai žmogus pasisukęs šonu negali perskaityti vardo, o merginos mėgsta užsikabinti ant … tai paskui atrodo, kad labai atidžiai žiūri į… akwkard… Su AR vardų etiketėmis vardą, pareigas ir kitą papildomą informaciją galėtum perskaityti lengvai, nesvarbu kaip žmogus stovi tavo atžvilgiu: šonu ar net žemyn galva. Pasiekti tokį lygį technologijoms dar reikia daug nueiti, bet aš galiu įsivaizduoti daug daugiau specifinių rinkų, kur galima būtų praplėsti ir įvairiais pranešimais palengvinti specialistų darbą.
MR – mixed reality – arba maišyta realybė. Pagrindinis skirtumas nuo AR yra tas, kad gali sąveikauti su virtualiais objektais. Labai senai, prieš kokius dešimt ar daugiau metų buvau viename Startup Weekend hackatone, vienas bičas sukūrė ping pong žaidimą. Projektorius ant sienos rodydavo kamuoliukus, ant sienos buvo kamera, kuri stebėdavo aplinką, žmonės su rankomis galėjo mušinėti tuos kamuolius ir žaisti žaidimą. Įsivaizduokite kaip koks nors Wii, bet jums nereikia jokių pultų laikyti rankose, jums nieko nereikia, jūs tiesiog mosikuojate ir žaidžiate žaidimą. Kažką panašaus galite pamatyti interaktyviose reklamose prekybos centruose. Taip pat Just dance žaidimas išleistas Xbox ir Playstation. Jeigu nematėte keturių bičų šokančių priešais televizoriaus ekraną ir darančių absurdiškus judesius – jūs negyvenote.
Galimybė žaisti su virtualiais objektais realiame pasaulyje suteikia įdomių variantų, bet kol kas be reklamos niekas nesugalvojo kaip tą galima būtų panaudoti. Vienas iš pavyzdžių galėtų būti drabužių matavimosi kabinos. Vietoj to, kad realiai užsidėtum drabužį, stovėtum prieš veidrodį ir swipintum kaip tinderyje į kairę. Taip galėtum greitai pasimatuoti daug drabužių jų neužsidėdamas. Ar taip praktiška? Nežinau, galbūt moterims kurioms svarbu kaip jos atrodo… Bet tikrai ne man.
Pagrindinė mano problema perkant drabužius yra patogumas ir virtualus veidrodis, kad ir kaip fainai skamba, tos problemos neišsprendžia. Aš turiu užsidėti drabužį ir pajausti ar man tinka. Vienos firmos man M bus per mažas, kitos S apsmukęs. Jeigu užsidėsiu L, tai vienos firmos rankovės bus tokios ilgos lyg skirtos goriloms, o kitos firmos atrodys jog noriu pirkti trumpom rankovėm drabužį…
Kitas pavyzdys būtų virtuali klaviatūra, bet… dabar jūsų pirštai daužosi į plastikinį paviršių, kuris šiek tiek sustabdo inerciją. Jeigu reiktų baladoti į stalą ar ilgai tą norėtumėte daryti, o gal tiesiog plasnotumėte pirštais ore?
Kad ir kaip įdomiai man atrodytų MR, aš negaliu sugalvoti praktiškų pavyzdžių, kurių mums tikrai reikia, kas reiškia, jog to laukia panašus likimas kaip VR. Nors galbūt prasiplėtus AR taikymui, mes galėtume sugalvoti ir daugiau MR pavyzdžių?
ER- extended reality – praplėsta realybė, tai terminas, kuris apima VR, AR ir MR ir kartais gali būti naudojamas vietoj vieno iš anksčiau minėtų terminų.
Ir paskutinis dalykas, apie kurį noriu pakalbėti – Hologramos. Hologramų technologiją mes turime jau senai, bet jinai nėra dažnai naudojama ir tuo pačiu nėra labai gerai išvystyta. Tai užburtas ratas, technologija, kuri nėra naudojama, nėra vystoma, bet dėl technologijos ribotumų jinai nėra naudojama.

Tai kam galėtume panaudoti hologramas? Blade runner 2049 parodė – seksui. Nes nu ką dar galima daryti su holograma, nei permiegoti su ja, kita vertus, terminas virtualus seksas įgautų naują prasmę. Turiu klausimą. Jeigu du gėjai eina į lovą, bet vienas iš jų „apsirengia“ Pamelos Anderon holograma, ar jie vis dar gėjai? Holograms gali leisti daryti pilno ūgio susirinkimus nuotoliniu būdu, bet ar mums reikia tokių susitikimų? Dabartinis būdas man patinka tuo, kad gali išjungti kamerą. O jeigu įjungi kamerą vis tiek gali sėdėti be kelnių ir jeigu neatsistosi niekas nesužinos. Kitaip sakant hologramų susirinkimai nieko neprideda, bet net gi sakyčiau atima.
Japonijoje buvo anime merginos holograms atlikėja. Japonai… Žinot, man tai yra nerealu, aš norėčiau turėti savo holograms muzikinę grupę. Kalbant apie muziką, vienas Amerikos reperis hologramų pagalba atliko daina po savo mirties.
Kita vertus viena grupė galėtų organizuoti koncertą penkiuose miestuose iš karto pasitelkdama holograms. Grupė realiai koncertuotu viename mieste, o kituose keturiuose būtų holograms. Ar žmonės eitų į tokį koncertą? Manau, kad eitų.
Užteks apie žmones, architektai galėtų pristatinėti savo pastatus kaip holograms. Šachmatai ir kiti žaidimai galėtų būti holograms. Pavyzdžiui žaidimas Mansions of Mandness antrasis leidimas yra sintezė klasikinio stalo žaidimo ir mobilaus telefono. Aš pats nesu žaidęs, bet žmonės sako, jog tai yra fantastiškas derinys. Su hologramomis mums nereikėtų nei stalo žaidimo, nei telefono, tai būtų vienas dalykas. Realiai mums net nereikėtų stalo, nes galėtume suprojektuoti bet kur.
Dabar seifas yra slepiamas po didžiuliu tikru paveikslu, o kas jeigu seifus slėptume po holografiniais paveikslais? O kas jeigu turėtume holografinus langus, kurie vietoj to, kad atskleistų nuostabų vaizdą į kaimyninio namo sieną, parodytų Alpes. Kodėl gi ne?
Ko mums reikia, kad visokie hologramų pritaikymai paplistų? Prietaiso, kurio dydis būtų kaip telefono ir to prietaiso kaina turėtų būti artima Xaomi telefonams, o ne Iphone. Ar mes gausime tokį prietaisą? Nežinau, bet galbūt, kai telefonų kūrėjams nusibos dėti penktą, šeštą ar septintą kamerą ant telefono, jie pagalvos, jog verta pradėti žaisti su hologramų projektoriais? Ne, tai ne prognozė, tai svajonė. Aš norių tokių žaidimų, kuriuos žaidžia Čiubaka.

Skaitmeniniai aktoriai

2022-03-22

Pirmą kartą idėją, kad žmones aktorius pakeis skaitmeniniai aktoriai išgirdau turbūt prieš dvidešimt metų. Tuo metu ta idėja mane sužavėjo ir negalėjau sulaukti ateities. Ateitis atėjo ir skaitmeniniai aktoriai nepakeitė žmonių aktorių. Tai, kad vis dar kalbama, jog skaitmeniniai aktoriai pakeis žmones aktorius, greičiausiai reiškia, kad ši idėja žavi ne mane vieną. Vis dėl to, taip neatsitiko ir taip neatsitiks.
Pirmasis skaitmeninis aktorius ekrane pasirodė 1908 metais ir tai buvo paprasta figūrėlė dar vadinama „stickman“. Aš kalbu apie pirmą animuotą filmą Fantasmagorie, kuris truko vos dvi minutes. Skaitmeniniai aktoriai yra ne kas kita, kaip animacinių filmų ir serialų personažai. Jeigu prieš 50 metų animacija buvo tik ranka piešta, tai dabar mes turime neįtikėtinai platų animacijos rėžį nuo tos, kuri atrodo kaip klasikinė iki realistiškų 3D personažų bei pasaulių. Ant kiek realistiškus personažus galima sukurti, iš tiesų, geriausiai parodo ne animacija, bet kompiuteriniai žaidimai. Pavyzdžiui pasižiūrėkite naujausius FIFA arba NBA kompiuterinių žaidimų versijas. Realistiškumas yra neįtikėtinas.
Nors animacija kuriama daugybę metų, tačiau tikro skaitmeninio aktoriaus mes vis dar neturėjome nei vieno. Kaip pavyzdį paimkime Batman. Yra daugybė animacinių filmų bei serialų su šiuo personažu, tačiau kiekvienu atveju jį įgarsina vis kitas žmogus. Daug arčiau skaitmeninio aktoriaus yra Fred Jones iš Scooby-Doo, 90% atvejų Fred yra įgarsintas to paties žmogaus - Frank Welker. Ir vis dėl to, tai nėra tikras skaitmeninis aktorius, nes jis neturi savo balso, jis skolinasi gyvo žmogaus balsą. Dabar jau technologijos leidžia sukurti skaitmeninį balsą ir esu tikras, kad kada nors turėsime tikrai skaitmeninį aktorių, bet tai nereiškia, kad jie pakeis žmones.

Leiskite šitoje vietoje padaryti nedidelę pauzę. Tikrai skaitmeninis aktorius turi būti ne tik grafiškai sukurtas skaitmeniniais įrankiais, bet taip pat turėti unikalų savo skaitmeninį balsą, o ne skolintis gyvo žmogaus balsą.
Viena iš priežasčių, kuri įvardijama, kodėl skaitmeniniai aktoriai turėtų pakeisti žmones yra kaina. Niekam ne paslaptis, kad garsūs aktoriai uždirba milijonus. Kita vertus niekam nežinomi aktoriai didelių algų neprašo. Sukurti skaitmeninį aktorių užtrunka daug laiko, reikia daug resursų: tiek darbuotojų, tiek kompiuterių prasme ir tai nekainuoja pigiai. Taip, tai yra pigiau nei samdyti garsų aktorių, bet nežinomą aktorių yra pigiau samdyti nei skaitmeninį. Kitas vertus, dabar skaitmeniniai aktoriai yra realistiškesni ir kainuoja pigiau nei prieš dešimt metų. Kas savo ruožtu leidžia daryti prielaidą, kad tą patį sakinį bus galima pakartoti po dešimties metų. Ir galbūt kada nors tikrai pasieksime ribą, kai skaitmeninį aktorių samdyti bus pigiau nei žmogų. Bet net ir tai nereiškia, kad visus žmones pakeis skaitmeniniai aktoriai.
Tie žmonės, kurie skaičiuoja filmo kūrimo išlaidas, remiasi neteisingomis prielaidomis ir atitinkamai prieina prie neteisingų išvadų. Kiek kainuoja sukurti filmą yra nesvarbu. Svarbu kiek filmas uždirbs pinigų. Senais laikais tą suskaičiuoti buvo paprasta. Filmas išleidžiamas į kino teatrus, suskaičiuoji, kiek bilietų buvo parduota, padaugini iš kainos ir žinai, kiek uždirbo. Po metų išleidžiamas filmo DVD (ar kasetė), vėl suskaičiuoji pardavimus, padaugini iš kainos, rezultatas. Žodžiu, buvo paprasta. Dabar, kai filmai yra rodomi per įvairius transliacijų servisus kaip Netflix, suskaičiuoti kiek filmas uždirbo yra sudėtingiau, bet tai ne mūsų problema, tai kompanijų kuriančių filmus problema.
Mūsų problema yra kokį filmą žiūrėti (tai taip yra ir kompanijų kuriančių filmus problema). Yra keletas paprastų kriterijų pagal kuriuos galima nuspręsti verta žiūrėti filmą ar ne. Pirmas – žinomas aktorius. Mano vaikystėje populiariausi aktoriai buvo Švarcnegeris, Stalonė ir Gibsonas. Negaliu pasakyti, kad mačiau absoliučiai visus filmus su šiais aktoriais, bet mačiau daugelį jų. Nuoširdžiai nežinau, kokie aktoriai yra populiarūs dabar.
Žinomi režisieriai bei prodiuseriai taip pat pritraukia savo fanų auditorijas, bet žymiai mažiau žmonių žino režisierius ar prodiuserius nei aktorius. Kai garsių rašytojų knygos paverčiamos filmais, tai taip pat pritraukia dideles auditorijas, bet garsių rašytojų yra vienetai. Daug dažniau būna atvirkštinis variantas, kai gerai pastatytas filmas žmones paskatina perskaityti originalią knygą.
Žinomos kompanijos naujas darbas taip pat pritraukia daugiau žiūrovų nei nežinomos ar debiutuojančios kompanijos. Žmonės sako, kad „Kubo and the Two Strings“ yra labai geras animacinis filmas (pats nemačiau), bet jis uždirbo 5x mažiau nei bet kuris Pixar filmas. Pixar turi stiprų vardą ir visi jų filmai yra labai laukiami. Kita vertus labai daug filmų turi WB logotipą pradžioje, bet, kadangi, per metus pasirodo daug filmų su šiuo logotipu, tai niekaip neįtakoja žiūrovų pasirinkimo.
Žinoma frančizė visuomet pritraukia savo fanų auditorijas. Pats lengviausias pavyzdys Marvel, dabar yra kuriama daug filmų apie superherojus ir visi jie būna sėkmingi. Tačiau nereikia žiūrėti į tokias dideles frančizes, Žaislų istorijos visi filmai taip pat buvo sėkmingi.
Jeigu neturi nei vieno žinomo dalyko, ką daryti tuomet? Pirmiausiai reikia gero trailerio. Yra žmonių, kurie žiūri filmų trailerius, bet, kai dabar yra tiek daug skirtingų dalykų ką žiūrėti, kodėl žmonės turėtų pažiūrėti būtent tą filmo trailerį? Į šį klausimą atsako antras dalykas – reklama. Problema ta, kad reklamuojasi visi, net ir filmai su žinomais aktoriais ar kitais privalumais, todėl reklamoje sunku išsiskirti nebent investuoji daug pinigų.
Paskutinis dalykas, kurio nepaminėjau, tai apdovanojimai iš įvairių festivalių bei konkursų, pavyzdžiui Oskarai. Man asmeniškai apdovanojimai nieko nereiškia, bet kitiems žmonėms, tai svarbus filmo pasirinkimo kriterijus.
Gerai, pakalbėjome apie tai kaip žmonės renkasi kokius filmus žiūrėti, ką tai turi bendro su skaitmeniniais aktoriais? Viskas priklauso nuo to, kaip jūs įsivaizduojate skaitmeninį aktorių. Jeigu jūs galvojate apie skaitmeninį aktorių kaip vienam filmui sukurtą personažą, tai jis nėra žinomas ir tai apsunkina filmo pasirinkimą žiūrovams. Jeigu jūs galvojate apie skaitmeninį aktorių kaip apie tikrą aktorių, kuris vaidins daugiau nei viename filme ir turės savo Instagram bei TikTok paskiras, tai toks aktorius net ir būdamas skaitmeniniu kainuos brangiai. Jums turbūt dabar kyla klausimas: kodėl skaitmeninis aktorius turėtų kainuoti brangiai?

Pavyzdžiui „Žaislų istorijoje“ yra daugybė personažų, bet jie visi priklauso Pixar ir neįmanoma įsivaizduoti, kad tie personažai galėtų pasirodyti kitos kompanijos filmuose. Tačiau, jeigu mes kalbame apie tikrus skaitmeninius aktorius, tuomet būtų logiška tikėtis, kad jie priklausys ne filmų kompanijoms, o marketingo kompanijoms, kurios užsiims tuo, kad kurs įtakotojus įvairiose skaitmeninėse platformose. Jau dabar mes turime skaitmeninius įtakotojus Instagram platformoje, kaip pavyzdžiui Lil Miquela arba Bermuda, tik tiek kad šie įtakotojai kol kas apsiribojo viena platforma. Jeigu mes tikimės tikrų skaitmeninių aktorių, jie turi užaugti iš būtent tokių skaitmeninių įtakotojų.
Tai kokia vieta laukia skaitmeninių aktorių? Pavyzdžiui Ted Lasso yra serialas apie futbolą, todėl jiems nuolatos reikia parodyti fanų pilnas arenas. Dėl pandemijos, jie negalėjo pakviesti žmonių užpildyti arenas, vietoj to jie nufilmavo labai nedidelę grupę žmonių ir tuomet juos modifikavo pasitelkdami įvairius skaitmeninius įrankius taip sukurdami masę skirtingų fanų. Kitaip sakant, masinėms scenoms jau yra naudojami skaitmeniniai aktoriai ir ateityje gali būti, kad visos masinės scenos bus kuriamos tik su skaitmeniniais aktoriais.
Kai aktorius miršta, galima sukurti jo skaitmeninį dublerį tiek išvaizdos, tiek balso prasme, kad pabaigti filmą ir tai jau buvo daryta su Grand Moff Tarkin iš Star Wars Rogue One filme arba su Brian O'Conner Furious 7 filme ir tai tik du pavyzdžiai, jų yra gerokai daugiau.
Kaip ir visur, filmų pasaulyje taip pat yra mados. Kažkada buvo madinga kurti filmus apie piratus, po to ilgą laiką niekas nekūrė filmų apie piratus ir, kai galiausiai vėl pasirodė filmas apie piratus, jis uždirbo daug pinigų. Kadangi, yra mados filmuose, visai gali būti, kad kažkuriais metais ateityje net 80% išleistų filmų bus animaciniai (pilnai skaitmeniniai), tačiau taip nebus visada, nes mados keičiasi.
Kaip jau minėjau, aš tikiu, kad mes sulauksime tikrų skaitmeninių aktorių artimiausiu metu, bet aš manau, kad pagrindiniuose vaidmenyse, mes norėsime matyti žmones aktorius dar labai ilgą laiką. Kitaip sakant, skaitmeniniai aktoriai turi savo vietą, bet jie labiau yra grėsmė statistams ir nereikšmingiems personažams, nei žvaigždėms.

2050: pesimistiška ateitis

2022-10-16

Norint įsivaizduoti netolimą ateitį reikia pažiūrėti į technologijas, kurios dabar žengia pirmuosius žingsnius ir pabandyti įsivaizduoti kaip jos galėtų patobulėti per ateinančius 28 metus. 30 metų yra per daug mažas laiko tarpas revoliuciniams atsiradimams, bet labai tinkamas dideliems evoliuciniams žingsniams.
Mano tikslas pagalvoti apie pasaulį 2050 metais. Kodėl pasirinkau būtent tokią datą? Nes tai yra gražus skaičius – amžiaus vidurys. Kitaip sakant, kodėl gi ne?
Daugelis žmonių, kurie fantazuoja apie ateitį užsideda rožinius akinius. Būkim sąžiningi: kas norėtų fantazuoti apie ateitį, kuri yra bloga? Bet aš buvau nusiteikęs rudeniškai ir pagalvojau: kodėl nepažiūrėti į ateitį pesimistiškai. Šituo tekstu aš apšiksiu daugelį dalykų, kurių žmonės tikisi, kad įvyks iki 2050. Prisipažinsiu, kad dėl daugelio žemiau parašytų prognozių aš norėčiau būtų neteisus, bet su rudeniška nuotaika nematau priežasčių kodėl turėčiau būtų neteisus. Galbūt pavasarį viskas atrodytų kitaip. Tuo pačiu aš nekatastofuoju ir atominės žiemos nesitikiu. Taigi, pradėkime.

Kosmosas. Nežinau kaip jūs, bet vienas iš mano labiausiai laukiamų dalykų yra žmonių kolonija Marse. Tai neįvyks. Dar daugiau, net tik kad nebus kolonijos Marse, bet pirmasis žmogaus išsilaipinimas Marso paviršiuje bus laukiamas tik ateinančiais metais.
Originaliai aš buvau parašęs, jog mes turėsime naują kosminę stotį, kurią per pusę dalinsis mokslininkai ir turistai. Bet redaguodamas tekstą aš pagalvojau, kad tai per daug optimistiška. Todėl mano pataisyta versija yra: turėsime daug kalbų, kad reikia kosminės stoties, bet žodžiai nevirs realybe.
Kad nenužudyti jūsų visai, palikime šiek tiek optimizmo – žmogus sugrįš į mėnulį. Pirmą kartą žmogus nusileido mėnulyje 1969 metais, paskutinį – 1972. 2022 metų gruodžio 14 suėjo lygiai 50 metų nuo

paskutinio žmogaus pasivaikščiojimo mėnulio paviršiuje. Kad pakartoti tą pasiekimą, akivaizdu, kad mums reikės daugiau nei pusę amžiaus, realiai, mums reikės maždaug trijų ketvirčių amžiaus, bet jis bus pakartotas.

Dirbtinis intelektas. Universalus dirbtinis intelektas, kuris gali viską, nebus sukurtas. Tačiau daugelis dalykų, kurie bus daromi DI atrodys kaip savaime suprantami ir kad taip turėjo būti visą laiką. Kaip vienas iš pavyzdžių realaus pokalbio vertimas į jūsų gimtąją kalbą. Filmų įgarsinimas jūsų gimtąja kalba, bet originaliu aktoriaus balsu išlaikant intonacijas. Automatinis knygų vertimas, po kurio redaktoriuj reikės peržiūrėti, bet praktiškai nereikės daryti jokių didelių pataisymų. Filmų rekomendacijos priklausomai nuo jūsų nuotaikos. Drabužių rekomendacijos parduotuvėse priklausomai nuo oro sąlygų (sezono), jūsų dydžių ir stiliaus. DI išbandys save kaip drabužių dizaineris.

Automobiliai. Dar vienas dalykas, kurio aš labai nekantriai laukiu tai save vairuojantys arba kitaip sakant autonominiai automobiliai. Jis neįvyks. Daugiausiai patirties turinti kompanija Waymo (Google įmonė) buvo įkurta prieš 13 metų. Šiai dienai jų autonominiai taksi važinėja vieno miesto viename rajone. Negana to, tas miestas yra saulėtoje Amerikos dalyje t. y. tie automobiliai niekada nematė sniego ar kitų įdomių gamtos reiškinių. Per 13 metų buvo daug triukšmo ir mažai realaus progreso. Aišku, tai nereiškia, kad tai neįvyks niekada, tiesiog ne taip greitai.
Save vairuojantys automobiliai atsiras tose dalyse, kurios paprastiems žmonėms nėra matomos kaip pavyzdžiui smėlio karjerai. Tokiose vietose veikiančios transporto priemonės turi labai konkrečią užduotį ir neturi svarbiausio dalyko, kas trukdo autonominius automobilius paversti realybe – kitų vairuotojų.
Įvairiuose kasyklose dirbančių žmonių skaičius mažės, o milžiniška technika taps autonomine ir galės dirbti daugiau mažiau visą parą taip atpigindama visų gaminių pamatinius elementus.
Elektriniai automobiliai visiškai neišstums vidaus degimo variklių. Turtingose šalyse elektrinių automobilių procentas bus arti šimto, bet Afrika ir didžioji dalis Azijos toliau važinės „klasikiniais“ automobiliais. Europoje turėsime mišinį, Skandinavai pilnai pasigaus elektrinę bangą, tačiau kitos valstybės nebus tokios stiprios.

Politika ir ekonomika. JAV liks didžiausia ekonomika pasaulyje. Kokios kitos šalys galėtų patekti į top10 ekonomiškai stipriausių šalių sąrašą? Turkija, Indija, Argentina. Bet yra viena sąlyga, kad jos susitvarkys savo politiką. Aš netikiu, kad taip atsitiks.
Rusija kaip valstybė liks, bet jos teritorija bus sumažėjusi. Nuo jos atskils keletas valstybių, taip pat kai kurie kaimynai priglaus dalį žemių. Visą tai bus Putino valdymo pasekmė. Visos naujai atsiradusios valstybės bus diktatūros.
Komunizmas žlugs, bet Kinija kaip valstybė egzistuos. Tiesa, nuo Kinijos taip pat atskils keletas mažesnių valstybių. Visą tai bus dabartinio prezidento Xi Jinping nekompetencijos priežastis. Kai kurios naujai atsiradusios valstybės bus vos vieno miesto dydžio (ir vis tiek turės daugiau gyventojų nei Lietuva), bet būtent jos gyvens geriau nei dabartinė Kinija. Tuo tarpu didžioji dalis dabartinės Kinijos gyventojų gyvens blogiau nei dabar, gerokai blogiau, panašiai kaip rusai.
Dabartinė Vokietijos ekonomika paremta pigia rusiška nafta ir dujomis. Šitas dalykas pasibaigė ir negrįš. Vadinasi daugybė įmonių Vokietijoje turės užsidaryti, taip pat turės užsidaryti visos susijusios įmonės kitose šalyse. Vokietijai reikia perorientuoti ekonomiką ir aš nemanau, kad tai įmanoma padaryti greitai ir neskausmingai. Gyvenimas Vokietijoje bus, sakykim, įdomus. Jinai nebus nei ekonominis, nei politinis Europos lyderis.
Kalbant apie Europą, Europos sąjunga subyrės. Kodėl? 2010 metais Europos sąjungą už klupo krizė dėl valstybių vadinamų PIGS (Portugal, Italy, Greece, Spain) ekonominės nekompetencijos. Europos centrinis bankas sutiko toms valstybėms duoti paskolas ir krizė gražiai susivyniojo. Praėjus daugiau nei 10 metų PIGS išmoko valdyti ekonomiką, ane? Ne, jei ką situacija dabar yra blogesnė nei anksčiau. Negana to, šiais metais pirmą kartą nuo Musolinio valdymo, kuris baigėsi 1945, Italijoje rinkimus laimėjo fašistai. Žodžiu, aš labai noriu būti neteisus šituo klausimų, bet perspektyvos ne rožėmis klotos.

Jeigu Europos sąjunga subyrės, visų valstybių (išskyrus Prancūzijos) laukia ekonominis nuosmukis. Ekonominis nuosmukis reiškia, kad žmonės rinkimuose balsuos už populistus. Daugelis populistų yra nacionalistai linkę į diktatūrą. Aišku, nebūtinai visur pavyks įvesti diktatūrą, bet bendrai paėmus demokratija silpnės Europoje.
Populistų išrinkimas į valdžia reiškia, ekonominį nuosmukį, kuris reiškia populistų išrinkimą į valdžią, kuris reiškia ekonominį nuosmukį… Žodžiu, pragaro spiralė į bedugnę. Gyvenimas daug kur Europoje pablogės. Didėjant diktatorių skaičiui didės ir karų skaičius. Turbūt pirmiausiai išsisprogdins Balkanai. Nepamirškim Armėnijos ir Azerbaidžano, jie turėtų daugiau kariauti nei ilsėtis.

Pinigai. Popieriniai pinigai neišnyks. Skirtingos valstybės turės skirtingą kiekį/poreikį pinigams, bet vaizdžiai kalbant kuo labiau į kaimą važiuosite, tuo mažesnė tikimybė, kad galėsite atsiskaityti kortele. Kadangi, tik ką kalbėjome apie ekonomiką, kuo ekonominė padėtis valstybėje prastesnė, tuo labiau klesti šešėlinė ekonomika. O šešėlinė ekonomika be popierinių pinigų gyvuoti negali, nes skaitmeninius pervedimus labai lengva atsekti ir nuimti mokesčius. Žinau, ką jus pagalvojote – kripto! Dabar egzistuojančios kriptovaliutos kaip pinigai nepasieks nieko reikšmingo, tačiau mes sulauksime naujų, įdomių kripto technologijų pritaikymo.

Technologijos. Aš labai norėčiau būti optimistiškas apie technologijas, bet tendencijos bus visur vienodos. Technologinis progresas sulėtės, nauji telefonai bus pristatomi ne kiekvienais metais kaip yra dabar, bet kas penkis metus ar panašiai. Kita vertus, turėsime naujų išmanių prietaisų, ne tik laikrodžių, bet ir pakabukų, auskarų ir panašių dalykų.
Kompanijos sumes daugybę pinigų į virtualią realybę (VR), bet jinai taip ir netaps masiniu dalyku (Sorry, Facebook t. y. Meta). Kita vertus praplėsta realybė (AR t. y. Pokemon Go žaidimas) laukia savo šanso su naujomis technologijomis. Google akiniai sugrįš, bet jie bus sukurti ne Google. Pagal tai kaip viskas atrodo dabar, tą turėtų padaryti Apple, bet žinant Apple kainas jie bus prienami nevisiems.

Darbas. Vienas dalykas ko labiausiai laukiu, tai keturių dienų darbo savaitės. Tai įvyks šalyse, kurios turi stiprią ekonomiką ir stiprias darbuotojus ginančias organizacijas. Aš tokių dalykų tikėčiausi Prancūzijoje ir Švedijoje, bet daugelis šalių ir toliau dirbs pagal seną modelį.

Ligos. Korona parodė kaip susijęs yra pasaulis. Jeigu pasaulis panirs į ekonominę krizę, tai keliausime mažiau ir ligos plis sunkiau. Kita vertus dėl globalinio atšilimo tirpstantys ledynai gali pažadinti iš amžino miego mikrobus, kuriems mes neturime imuniteto. Mūsų patirtis parodė, kad jau dabar turime technologijas sukurti vakcinas sąlyginai greitai, bet mūsų patirtis parodė, kad žmonės yra durni, nenori skiepytis, saugotis ir dėl to miršta daugybė žmonių, kurie galėtų gyventi. Kitaip sakant, gyvensime įdomiais laikais.

Globalinis atšilimas. Bus šilta. Mes nesurinksime pakankamai politinės valios, kad įgyvendinti globalinio atšilimo mažinimo tikslus. Taip pat nesukursime/neištobulinsime žaliųjų technologijų iki tokio lygio, kad jos būtų tiek pat efektyvios kaip dabar naudojamos „purvinos“ technologijos. Kita vertus, jeigu Kinija žlugs, tai tarša sumažės reikšmingai, prie to pridėkime ekonimines krizes kitose valstybėse ir padėtis nebus tokia tragiška, kaip kad atrodo žiūrint iš šios dienos perspektyvos. Bet bus šilta.
Žiūrint iš teigiamos perspektyvos, galbūt Lietuvoje galėsime ne tik gaminti vyną, bet ir auginti alyvuoges.

Maistas. Jeigu Europos sąjunga grius ir pasaulį užklups ekonominė recesija, maisto pasirinkimas ypač egzotiškų vaisių artimiausioje jums parduotuvėje stipriai sumažės. Mes vis dar galėsime įsigyti tai ką augina lenkai t. y. obuolius, bet mangai, avokadai ir bananai bus retas svečias parduotuvėse.

Kalbos. Dabar labiausiai dominuojanti kalba yra anglų, antra svarbiausia kalba yra kiniečių. Anglų kalba ir toliau liks stipri, tačiau JAV pradės stiprėti ispanų kalba didėjant imigrantų iš Meksikos įtakai.

Jeigu žlugus Kinijai pasaulio fabrikas persikels į Afrika, tuomet pradės dominuoti arabų ir prancūzų kalbos (prancūzai turėjo daug kolonijų Afrikoje). Bet tai yra didelis jeigu, nes daugelyje Afrikos šalių žmonės kulkų neskaičiuoja.

Knygos. Norite tikėkite, norite ne, bet žmonės vis dar skaitys ir pirks popierines knygas. E-knygos niekada nebuvo tikrasis popierinių knygų konkurentas. Audio knygos yra konkurentas. Audio knygos stipriai išsiverš į priekį, kai dirbtinis intelektas bus pakankamai gabus, kad galėtų tekstą paversti į audio knygą, bet ne tik skaityti monotonišku balsu, o skaityti su intonacija ir dialogus įgarsinti skirtingais balsais priklausomai pagal lytį ir amžių. Kas iki 2050 neįvyks.
Ir paskutinis dalykas, Europoje senų žmonių bus gerokai daugiau nei jaunų.

Žmonės niekada nesutiks mėlynų ateivių

2024-09-10

Jeigu žiūrėtumėte filmus, serialus ar skaitytumėte komiksus pamatytumėte, kad jie pilni mėlynų ateivių. Žymiausi turbūt būtų Na'vi iš Avataro, bet galbūt jūs žinote kokius nors kitus: Zotoh Zhaan (Farscape), Thrawn, Aayla Secura (Star wars), Andorians (Star trek), Yondu Udonta (Guardians of the Galaxy).
Mano žiniomis žmonės dar nėra sutikę ateivių ir kaip suprantate iš pavadinimo, jie niekada nesutiks mėlynos spalvos ateivių. Kodėl? Pakalbėkime apie tai.

Kas yra spalva?

Spalva yra vizualinis suvokimas, pagrįstas elektromagnetiniu spektru. Elektromagnetinei spinduliuotei būdingas jos bangos ilgis (arba dažnis) ir intensyvumas. Matoma šviesa vadinama spinduliuotė, kurios ilgis patenka tarp 390 nm ir 700 nm. Raudona 625–740 nm, oranžinė 590–625 nm, geltona 565–590 nm, žalia 500–565 nm, žydra 485–500 nm, mėlyna 440–485 nm, violetinė 380–440 nm. Matoma šviesa yra tai ką mato žmonės, kiti gyvūnai, pavyzdžiui, bitės mato šiek tiek kitokį spektrą.
Spalva nėra įgimta materijos savybė. Objekto spalva priklauso nuo to, kaip jis sugeria ir išsklaido šviesą. Dauguma objektų tam tikru mastu išsklaido šviesą ir neatspindi bei nepraleidžia šviesos taip, kaip stiklai ar veidrodžiai. Skaidrus objektas leidžia beveik visai šviesai praeiti, todėl skaidrūs objektai suvokiami kaip bespalviai. Ir atvirkščiai, nepermatomas objektas neleidžia šviesai prasiskverbti, o sugeria arba atspindi gaunamą šviesą. Tuo tarpu permatomi objektai leidžia šviesai prasiskverbti, tačiau permatomi objektai matomi spalvoti, nes jie išsklaido arba sugeria tam tikrus šviesos bangos ilgius per vidinę sklaidą.
Paprastai kalbant, pieštukas yra raudonas, nes atspindi raudoną spalvą, kompiuterio pelė yra mėlyna, nes atspindi mėlyną spalvą, kompiuteris yra juodas, nes sugeria visas spalvas, o palangė yra balta, nes atspindi visas spalvas.
Galbūt mokykloje teko girdėti apie Niutono prizmę? 1665 metais Niutonas neturėdamas ką veikti, vieną saulėtą dieną užtraukė tamsias užuolaidas savo kambaryje ir pradūrė nedideles skylutes. Pro skylutes patekusią šviesą jis nukreipė į stiklinę prizmę ir gavo vaivorykštę. Niutonas pirmasis parodė, kad baltą spalvą sudaro visos spalvos. Jis taip pat tikėjo, kad visas spalvas nukreipus į prizmę gautų baltą šviesą.

Akys

Jeigu galvojate apie karikatūrinę lietuvaitę, tai įsivaizduojate ją geltonais plaukais ir mėlynomis akimis (Mėlynos akys, ne plaukai, Andriau). Vis dėl to mėlynos spalvos akių techniškai nėra.
Spalvota akies dalis, vadinama rainele. Rainelė - tai struktūra, kurioje yra raumenų ir kitų rūšių ląstelės. Rainelė sudaryta iš dviejų sluoksnių. Galinis sluoksnis (vadinamas pigmento epiteliu) turi rudą pigmentą. Priekinis rainelės sluoksnis (vadinamas stroma) yra atsakingas už melanino gamybą akyje (Melaninas taip atsakingas už odos ir plaukų spalvą). Iš principo melaninas yra rudas, tačiau priklausomai nuo jo kiekio ir kokybės akys gali atrodyti: tamsiai rudos, šviesiai rudos, žalios ar mėlynos. Ypatingai retais atvejais, kai akyse visai nėra melanino, jos atrodo raudonos/rožinės spalvos t. y. mes matome kraujagysles akyse.

Jeigu melaninas yra rudas, tai kodėl akys mėlynos? Kai akys turi daug melanino, tankus sluoksnis atspindi rudą spalvą ir mes matome rudas akis. Kai melanino yra mažiau, šviesa pradeda šokinėti tarp plyšių ir susidaro mėlynų akių iliuzija.
Tik gimę kūdikiai dažniausiai iki pusės metų amžiaus turi mėlynas akis. Tai susiję su melanino gamyba, kuri dažniausiai prasideda kūdikiui sulaukus pusės metų.
Mokslininkai mano, kad mėlynos akys atsirado maždaug prieš 6000 – 10.000 metų įvykus atsitiktinei mutacijai. Visi žmonės turintys mėlynas akis, galimai turi vieną protėvį.

Gamta

Mėlyna spalva yra viena iš rečiausių gamtoje. Kaip ir akių atveju dažniausiai mėlyna spalva nėra gaunama mėlyno pigmento pagalba, bet kitomis variacijomis.
Kodėl dangus mėlynas? Kai saulės šviesa praeina per atmosferą, deguonies ir azoto molekulės plačiau išsklaido mėlynos bangos ilgius, o į akis patenka daugiau mėlynos spalvos. Šis efektas vadinamas Rayleigh sklaida, lordo Rayleigh garbei. Beje, jūra, vandenynas atrodo mėlynas dėl tos pačios priežasties.
Beveik visi medžių ar augalų lapai yra žalios spalvos, todėl kad chlorofilas yra žalias t. y. atspindi žalią spalvą ir sugeria mėlyną. Mėlynos spalvos bangos yra trumpiausios, todėl perneša didžiausią kiekį energijos. Augalui atsisakyti to būtų per didelė prabanga.
Išimtis, kuri tik patvirtina taisyklę, būtų Malaizijos atogrąžų augalas Begonia pavonina. Šis augalas gyvena atogrąžų miško žemiausiame sluoksnyje, kurį pasiekia labai nedaug saulės spindulių, todėl jis turi maksimizuoti gaunamą naudą. Begonia pavonina lapai yra padengti šviesos spąstais. Tai yra chlorofilo nanostruktūros, kurios atrodo kaip maži bokšteliai ir veikia kaip daugiasluoksniai kristalai. Tai sukuria žavingą efektą: tvarkinga struktūra atspindi mėlyną šviesą, todėl lapai atrodo vaivorykštės mėlynos spalvos. Tačiau šie specialūs tilakoidai kur kas geriau sugeria žalią šviesą, kuri prasiskverbia pro aukščiau esančią medžių lają. Gamta visuomet optimizuojasi, kad geriau išgyventų.
Jeigu paklausčiau kokia populiariausia žiedų spalva, jūs greičiausiai pasakytumėte – geltona, nes tai yra ryški, lengvai pastebima spalva. Vis dėl to, botanikai mano, kad populiariausia žiedų spalva yra žalia, kadangi, jinai susilieja su lapais, mes tiesiog nepastebime. Kalbant apie mėlyną spalvą, augalų, kurių žiedai yra mėlynos spalvos, yra mažiau nei 10%. Tik viena spalva yra dar retesnė – juoda.
Gėlėse mėlyna spalva gaunama iš molekulių, kurios sugeria raudoną matomo spektro dalį. Šie pigmentai vadinami antocianinais. Iš graikų kalbos anthos = "gėlė" ir kyanous = "tamsiai mėlyna".
Antocianinai yra vandenyje tirpių pigmentų klasė, kuri, priklausomai nuo pH (rūgštingumo/šarmingumo), gali atrodyti raudona, violetinė arba mėlyna. Toks elgesys reiškia, kad gėlės su tuo pačiu antocianinu gali būti skirtingų spalvų, priklausomai nuo dirvožemio pH. Taip yra todėl, kad mėlyna spalva dažnai atsiranda dėl metalų jonų sąveikos su antocianinais žiedlapiuose, sudarydami cheminius kompleksus, kurie keičia pigmento spalvą. Pavyzdžiui, rugiagėlių mėlyna (Centaurea cyanus) gaunama iš antocianino, vadinamo protocianinu, kuris kartu su kitu junginiu (flavonu) sudaro pigmentacijos kompleksą, sudarytą iš šešių protocianino molekulių, šešių flavono molekulių, geležies, magnio ir dviejų kalcio jonų.
Dirvožemio pH gali turėti įtakos augalų metalų jonų absorbavimui, todėl žiedlapių spalva gali priklausyti nuo pH, o kai kurios rūšys netgi gali turėti įvairių spalvų tame pačiame augale. Pavyzdžiui, bazinėje dirvoje hortenzijos atrodo rožinės arba raudonos (pH didesnis nei 7), bet mėlynos, kai pH žemesnis (žemiau 7), nes augalas gali sugerti daugiau aliuminio jonų iš dirvožemio.
Kitas pavyzdys yra mėlynoji balnapupė (Clitoria ternatea), kuri savo spalvą įgauna iš antocianino delfinidino (kuris taip pat suteikia spalvą mėlynėms). Mėlyna šios gėlės spalva pasikeičia į violetinę esant šiek tiek rūgščioms sąlygoms ir tampa karštai rausva, kai rūgštingumas didėja. Dėl šios priežasties iš džiovintų mėlynosios balnapupės žiedų gaminamos spalvingos arbatos, kurios gali pakeisti spalvą, pavyzdžiui, pridedant citrinos griežinėlį.
Jeigu augalų turinčių mėlyną spalvą sąlyginai daug, tai gyvūnų pasaulyje tai yra daugiau išimtis nei taisyklė. Žinomiausias mėlynas drugelis yra Morpho menelaus. Žiūrint po mikroskopu drugelio sparnai padengti mažais, tvarkingais žvyneliais, kurie atspindi šviesą ir drugeliui plasnojant sparnais sukuria besikeičiančio mėlyno atspalvio iliuziją. Panašų principą naudoja ir Vakarinė parotija. Patinėlių krūtinė padengta mažomis

V formos plunksnomis, kurios sukuria hipnotizuojantį šviesų šou priklausomai nuo to iš kurio kampo žiūrima. Žiūrint iš priekio krūtinė atrodo geltonai oranžinė, žiūrint iš šono žaliai mėlyna.
Strazdo klajoklio kiaušiniai yra mėlynos spalvos. Spalva gaunama iš tulžies pigmento, vadinamo biliverdinu, molekulės, kuri gali suteikti spalvas nuo žalios iki mėlynos. Patelių organizme yra daug biliverdino, kuris formuojasi kiaušinio lukšte ir suteikia jam tipišką mėlyną spalvą. Mėlynumo intensyvumas yra tiesiogiai proporcingas patelės sveikatai, todėl patinai yra labiau linkę rūpintis jaunikliais, išsiritusiais iš mėlyniausių kiaušinių.
Mėlynieji kėkštai iš tiesų nėra mėlyni. Paukščiai gamina melaniną (tas pats, kur kalbėjome apie akis). Kėkšto sparnuose yra mažytės kišenės iš oro ir keratino (to paties baltymo, kuris sudaro mūsų plaukus ir nagus). Kai šviesa patenka į šias vietas, visos spalvos yra sugeriamos, išskyrus mėlyną.
Mėlynieji banginiai atrodo mėlyni po vandenių, bet kai išnyra į paviršių, jie iš tiesų yra pilki.
Gamtoje yra labai nedaug gyvūnų, kurie iš tiesų gamina mėlyną pigmentą pavyzdys galėtų būti labai retas drugelis obrina olivewing arba labai nuodinga varlė mėlynoji medlaipė.

Mėgstamiausia spalva

Anksčiausia išlikusi apklausa siekiant nustatyti mėgstamiausią žmonių spalvą datuojama 1800-taisiais. Nuo to laiko buvo atlikta daugybė apklausų, tyrimų ir visuomet dominavo viena spalva nepriklausomai nuo lyties, amžiaus ar šalies – mėlyna (išskyrus Japoniją, kur mėgstamiausia yra balta). Nors yra ženklus žmonių skaičius mėgstančių raudoną ar žalią, jeigu apklausite kambarį, auditoriją žmonių tikėtina, kad 60-80% pasirinks mėlyną spalvą.
Mėgstamiausia spalva susiformuoja kažkada vaikystėje priklausomai nuo patirties, aplinkos. Žydras dangus reiškia gerą dieną, mėlyna jūra, vandenynas reiškia gerą vandenį, priklausomai nuo to kur gyvenate, tai gali būti dalykai, kuriuos matote dažnai.
Mėgstamiausia spalva gali keistis dėl gyvenimo patirties, amžiaus ar sezono. Pavyzdžiui paaugliai renkasi tamsesnius atspalvius, rudenį mėgstamiausių spalvų sąraše atsiranda šiltesnės spalvos (tamsiai raudona, oranžinė).

Kinas

Jeigu pažiūrėtumėte senus filmus, tai pamatytumėte įvairias spalvų gamas, tačiau jeigu pažiūrėtumėte modernius filmus, jūs pamatytumėte, kad dominuoja mėlyna spalva. Kodėl?
Seniau kiekvieną filmo kadrą reikėjo spalvoti rankomis ir tam net gi buvo speciali profesija – spalvotojas. Dabar atsidaro modernūs įrankiai, kurie leidžia keliais mygtukų paspaudimais pritaikyti tą pačią spalvų paletę visam filmui. Filmai yra filmuojami skirtingose vietose, skirtingu apšvietimu (ir kartais skirtingomis kameromis), kas sumoje gaunasi didelis kratinys. Ką daugelis kadrų turi bendro? Juose yra aktoriai. Žmonių odos spalva dažniausiai yra oranžinio atspalvio. Negalvokite apie apelsino oranžinę, galvokite apie šviesius atspalvius. Priešinga spalva oranžinei yra mėlyna (Spalvų teorija yra atskira tema). Priešingos spalvos leidžia vienai kitai išsiskirti būti ryškesnėmis. Pritaikius oranžinės-mėlynos spalvų paletę filmui, tu žinai, kad visi kadrai atrodys gerai (ar bent jau vidutiniškai) ir nereikia eiti tikrini kiekvieno kadro individualiai. Dirbant su kitokia spalvų palete pridedama papildomo darbo, bet filmai tikrai išsiskiria iš minios pavyzdžiui Wes Anderson bet kuris filmas atrodo kaip meno šedevras vien dėl spalvų gamos.
Įžangoje minėjau, kad Na'vi yra mėlyni. Kodėl? Režisierius James Cameron yra profesionalus nardytojas praleidęs daug laiko vandenynuose. Jis yra vienas iš nedaugelio žmonių apsilankęs giliausioje vietoje Žemėje - Marianų lovyje. Turbūt nieko nestebins, jog jo mėgstamiausia spalva yra mėlyna. Na'vi reprezentuoja meilę gamtai ir James Cameron ta meilė yra mėlyna.
Jeigu perskaitėte paskutines dvi pastraipas, jūsų taip pat neturėtų stebinti, kad ir kituose James Cameron filmuose dominuoja mėlyna spalva. Jūs turbūt niekada anksčiau apie tai nesusimąstėte, bet jeigu teks žiūrėti vieną iš jo filmų, atkreipkite dėmesį.
Pabaigoje, turiu prisipažinti, kad mėlyna spalva yra gerokai keistesnė, nuostabesnė, įdomesnė, nei aš galvojau, kai pradėjau rašyti šitą tekstą. Aš nepaliečiau labai daug aspektų – mineralų, dažų, mėlynos spalvos įvairiuose istorijos perioduose. Jeigu tą padaryčiau, tekstas turbūt būtų 2-3 kartus ilgesnis.

Atsakant į klausimą. Didžioji dalis mėlynos spalvos, kurią mes matome gamtoje yra iliuzija, o ne tikra mėlyna spalva. Jeigu mėlynas paukštis pamestų plunksną, jinai būtų ne mėlyna, o pilka ir jūs greičiausiai nepažintumėte.
Jeigu laikysimės prielaidos, kad principai, taisyklės, kurios galioja Žemėje yra universalios visatai, tai mėlyna spalva bus labai reta ir todėl labai maža tikimybė sutikti mėlynus ateivius. Nėra priežasčių, kodėl mes turėtume nesilaikyti tokių prielaidų. Visiems organizmams reikia energijos, o trumpiausios bangos (t. y. mėlyna spalva) perneša didžiausią energijos kiekį. Taip, ateiviai gali būti padengti pulksnomis ar žvyneliais, bet tokiu atveju spalva priklauso nuo šviesos t. y. mėlynos spalvos iliuzija nebūtinai visuomet pavyks.

Motyvacija?

Kai nieko neturi, tai nieko ir nereikia

2006-10-26

Turbūt dar neseniai teko girdėti pasakymus, jog Sovietų sąjungoje gyventi buvo geriau. Iš tiesų raudonoji imperija čia ne prie ko, jums turbūt bus sunku patikėti, bet JAV irgi seniau buvo gyventi geriau. Tai kur iš tiesų yra bėda?
Kada paskutinį kartą buvote parduotuvėje? Tai turbūt pakankamai kvailas klausimas, nes daugelis jūsų atsakytų „šiandien“ arba „vakar“. Paimkime kaip pavyzdį maisto prekių parduotuvę, kiek duonos rūšių tenai yra? Daug, gerokai per daug. Problema yra tame, jog žmogus gana lengvai gali palyginti tris daiktus ir iš jų išsirinkti sau patinkanti, tačiau kai daiktų yra daugiau žmogus, pasimeta, pradeda dvejoti ir nežino ką pasirinkti. Seniau buvo geriau, seniau nebuvo iš ko rinktis.
Tarkim, aš noriu išsirinkti pomidorų padažą, galiu rinktis tarp aštraus ir švelnaus. Švelnus man nepatinka, todėl renkuosi aštrų, deja, taip buvo seniau. Dabar norėdamas nusipirkti aštrų pomidorų padažą turiu rinktis iš: aštraus, ugninio, pikantiško, česnakinio, pipirinio, šašlykams, aštraus su daržovėmis, aštraus su paprika... Jeigu pasirinksiu pikantišką, tai grįžęs galvosiu gal reikėjo pasirinkti česnakinį, jeigu pasirinksiu česnakinį tai grįžęs galvosiu gal reikėjo pasirinkti...
Mokslininkai atliko įdomų eksperimentą. Jie surinko dvi grupes studentų, juos apmokė padaryti geras fotografijas, semestro gale pasakė, kad jūs galite padaryti dvi labai geras fotografijas. Kai jos buvo padarytos pirmai grupei pasakė, jog studentas tuoj pat turi pasirinkti vieną fotografiją, o kitą atiduoti jiems, nes jinai bus siunčiama į mokslininkų centrą už n kilometrų nuo universiteto, kas reiškė, kad studentas antrosios fotografijos daugiau niekada nepamatys. Žiauroka ar ne? Antrajai grupei pasakė, kad jie taip pat turi pasirinkti dabar, tačiau fotografijos į centrą bus išsiunčiamos tik po keturių dienų, taigi jeigu persigalvos galės ateiti pasikeisti. Atlikus apklausas po poros dienų paaiškėjo, jog daugiau nei 80% pirmos grupės studentų buvo patenkinti savo sprendimu ir manė, jog išsirinko gražesnę nuotrauką. Tuo tarpu antroje grupėje taip manančių skaičius vos siekė 50%. Praėjus daugiau nei 4 dienoms, t.y. terminui per kurį antros grupės studentai galėjo pasikeisti fotografiją, apklausa buvo pakartota. Pirmos grupės skaičiai nelabai skyrėsi, o antroje, neskaitant to, jog beveik niekas nesinaudojo galimybe pasikeisti fotografijos į kitą, patenkintų skaičius šiek tiek padidėjo, bet iki pirmosios grupės rezultatų jiems dar buvo toloka. Taigi išvada paprasta: kai neturime pasirinkimo, susitaikome su tuo ką gauname, tuo tarpu kai galime rinktis, po to nuolat kankinamės dėl savo sprendimo.
Kitais metais mokslininkai nusprendė kartoti eksperimentą tik šį kartą jie iš karto studentų paklausė, kurioje grupėje jie norėtų dalyvauti: pirmoje – kur vieną fotografiją reikia atiduoti iš karto ar antroje – kur turėtų keturias dienas apsisprendimui. Kaip manote kurią grupę pasirinko dauguma studentų? Antrą. Jeigu būtų žinoję pirmojo eksperimento rezultatus greičiausiai rinktųsi kitaip, tačiau... Keista, kad žmogus renkasi kančią savo noru.
Taigi, seniau gyventi buvo geriau. Kokia iš tiesų laimingo gyvenimo paslaptis?
1) Sumažinti savo lūkesčius. Na gerai, aš pasirinkau pikantišką kečupą, galbūt jis nėra toks skanus kaip aš tikėjausi, bet kito pikantiško nėra, nėra nieko geresnio.
2) Niekada nesigailėti savo sprendimo. Net jeigu duotos keturios dienos pasikeisti fotografijai aš privalau apsispręsti dabar ir daugiau to sprendimo nesvarstyti. Kaip sakoma „aukščiausio teismo sprendimas neapskundžiamas“.
3) Prisiimti atsakomybę už savo sprendimus. Tai pat sunkiausias dalykas, žmonės labai kratosi atsakomybės. Kai atėję į parduotuvę renkatės pomidorų padažą, tai pagalvojate; „aha, Jeronimas sakė, jog pikantiškas yra

skanus, jį ir paimsiu“. Spėkit kas pirmiausiai bus apkaltintas, jeigu jums kečupas nepatiks? Jeronimas, juk tai jis patarė... Hm, o prie ko čia jis, jeigu sprendimą priėmėte patys?
Kokia laimingo gyvenimo paslaptis? Skaitykite pavadinimą, viskas labai paprasta.

Gulinčių nieks nemuša

2007-06-04

Šiandien prisiminiau tokį multiką iš vaikystės apie labai drąsų kiškį. Kiškis eidavo mišku įspirdavo kokiai nors lapei ar meškai po to atsiguldavo ir pareikšdavo: gulinčių niekas nemuša.
Ir iš tiesų, jeigu pažiūrėtumėte į gyvenimą: gulinčių niekas nemuša. Atsimenu, kažkada mokykloje per biologijos pamoką buvo užduotis suprojektuoti kosminį laivą, kuris galėtų ilgai keliauti kosmosu ir ieškoti žmonėms tinkamų gyventi planetų: reikėjo paskaičiuoti ko ir kiek imsim, kaip apgyvendinsit žmones ir t.t. Mes susėdom su draugu ir nupiešėm laivo pjūvį iš šono, sudalinom jį į aukštus, aukštus sudalinom į patalpas. Nupiešėme augalų plantacijas, vandens talpyklas, gyvenamąsias patalpas, sugalvojome kaip turėtų veikti oro kondicionavimo sistema. Pririnkome įvairių linksmų dalykų kaip pvz. gaminti puodelius iš ledo – iš jų būtų galima gerti šaltą arbatą, be to puodukas ekologiškas ir panaudojus jis tiesiog ištirpsta. Parengėm labai stiprų darbą, pristatinėjom maždaug 15 minučių, paskui mus dar 10 minučių kamantinėjo, kodėl darėte taip, o ne anaip, kodėl iš viso pasirinkote tokį sprendimą...
Kiti klasiokai nebuvo tokie kruopštūs: jie nupiešė apskritimą, sudalino jį lyg picą į šešias dalis ir tiesiog užrašė „žmonės“, „bažnyčia“, „sodai“, „valdymas“, „variklis“, „fabrikas“. Pristatė per porą minučių ir niekam nekilo jokių klausimų...
Bijote kritikos? Nieko nedarykite, nes gulinčių niekas nemuša.
Ne, ką jūs, aš nenoriu sakyti, jog gulėkite per dienas išvertę pilvus prieš saulutę, kaip kokie driežai susirangę ant kelmelio. Nors jūs greičiausiai pagalvojote, kad būtų labai smagu. Tačiau ar jus patenkintų tokios pačios egzistencijos sąlygos kaip driežo? Manęs - ne. Tokiu atveju belieka viena išeitis – nebijoti kritikos, net gi sakyčiau priešingai – laukti jos.
Jeigu jūs padarėte darbą ir negavote jokios kritikos jums nekyla įtarimas kodėl? Galbūt jūsų darbas nieko vertas? Arba niekas nesuprato ką jūs padarėte. Bet kuriuo atveju tai nėra gerai. Ir jeigu paimtume priešingą situaciją: kuo svarbesnę žmogui sritį pajudinsite, tuo aršesnė kritika bus. Bėda ta, kad kuo aršesnė kritika, tuo mažiau joje logikos ir argumentų, tai būna jau nenormali kritiką, iš kurios jūs tikėtumėtės sužinoti savo klaidas ir jas pataisyti, o tik emocijos.
Visi žmonės daugiau ar mažiau yra konservatoriai, jie prisitaikė prie esamų sąlygų ir nenori nieko keisti.
O čia staiga iššokate jūs su savo idėjomis, kaip patobulinti, pagerinti jų gyvenimą. Na, jau ne... Taip lengvai jums nepavyks. Jeigu teko mokytis istoriją, tai turbūt girdėjote apie technologinę revoliuciją, kai fabrikuose atsirado mašinos. Iš pradžių žmonės negalėjo su tuo susitaikyti ir bijojo, kad mašinos atims iš jų darbus. Jie kėlė maištus, daužydavo mašinas. Tačiau kaip matome dabar, mašinos ne tik, kad neišnyko, bet dar ir sukūrė daugiau darbo vietų žmonėms.
Kritika turbūt vienintelė sritis, kur buvimas per vidurį yra geriausia, nes jeigu pasitrauksite į vieną kraštą – kritikos nebuvimas, reiškia, kad arba jūs nieko nedarote, arba niekam neįdomu, o jeigu pasitrauksite į kitą kraštą – labai arši kritika, reiškia, jog paprasčiausiai jūsų kažkas nemėgsta. Bet kuriuo atveju tai nieko nepasako apie jūsų pasiekimus.
Kritikuokite, tačiau nepasiduokite emocijoms.

Atkaklumas gerai ar blogai?

2007-05-07

Viena moteris aptvare laikė vilkus. Ir vieną dieną jinai išgirdo kažkokį keistą bumtelėjimą į aptvarą, kuriame gyveno žvėrys. Ji pažvelgė pro langą ir pamatė mielą zuikutį, kuris įsibėgėjęs bandė peršokti tvorą, bet jam nesisekė. Zuikis įsibėgėdavo, šokdavo, tačiau tvora buvo per aukšta ir jis atsitrenkęs, nukrisdavo žemėn. Bet zuikio būta nepaprasto. Kiekvieną kartą nukritęs, jis vėl keldavosi, paeidavo atgal įsibėgėdavo ir vėl šokdavo. Sakoma, kad atkakliems ir dievai padeda, po eilinio įsibėgėjimo, zuikis pašoko taip aukštai, kad sugebėjo peršokti tvorą ir nusileido vidury aptvaro. Jūs turbūt galite įsivaizduoti, kaip nustebo vilkai, bet dar labiau nustebo pats zuikis.
Turbūt puikiai suprantate, kaip baigėsi šita istorija, todėl nepasakosiu detalių ir jums siūlau negalvoti apie tai kaip rožinis drambliukas šoka baletą.
Apie ką ši istoriją? Aš nežinau ar jums teko girdėti, tačiau bent jau aš pastoviai užtinku vieną dalyką. Ar žinote, kuo skiriasi nugalėtojai ir palaimėjusieji? Sėkmingi ir nelaimingieji? Teiginys yra toks: nugalėtojai niekuomet nepasiduoda. Kad iliustruoti šį teiginį pateikiamas pavyzdys su Tomu Edisonu, jam prireikė 1000 bandymų, kad sukurtų lemputę. Tai tikras įvykis, bet...
Grįžkime prie mano papasakotos istorijos. Zuikis tikrai buvo atkaklus, tačiau ar tai ką jis pasiekė jūs pavadintumėte sėkme? Aš - ne. Taigi, mano teiginys – atkaklūs gali būti ir visiški idiotai (dažniausiai taip ir būna). Lyderiai privalo žinoti, ko siekia, privalo žinoti tikslą. Jeigu zuikis būtų žinojęs, kad aptvare vilkai greičiausiai nebūtų šokęs per tvorą (išskyrus tuos atvejus jeigu zuikis yra teroristas arba kamikadzė).
Nebūkite užsispyrę, jeigu žinote kad tas dalykas neatneš jums naudos, arba dar blogiau pakenks jums.
Nebūkite užsispyrę, jeigu nežinote koks prizas slepiasi po juoda dėže. Čia prisiminiau seną žaidimą, rodomą per rusų kanalą – „stebuklų laukas“. Aš dabar neatsimenu visų taisyklių ir prie kokių sąlygų taip atsitinka, bet situacija yra tokia: atnešama į salę juoda dėžė, kurioje guli prizas. Prizas gali būti mašinos rakteliai arba tiesiog saldainis. Žaidimo vedėjas pasiūlo vietoj prizo juodoje dėžėje imti pinigus. Pradeda nuo nedidelių sumų - 100, o baigia 500 kartų didesne suma, tačiau žaidėjas nepasiduoda. Vedėjui nusibosta įkalbinėti žaidėją, ir jis pasiūlo išimti prizą iš juodos dėžės – bananas. Kaip sakoma geriau briedis tvarte, nei žvirblis danguj.
Taip, kad tik atkaklumas nieko neduoda, daugiau svarbiau žinoti ko nori.

Išmokite pasakyti "NE"

2007-03-12

Kartą skaičiau istoriją, kuri man labai patiko ir dabar norėčiau ja pasidalinti su jums.
Tai pasakojimas apie švyturio prižiūrėtoją. Jis turėjo tam tikrą kiekį alyvos, kurį naudodavo vakarais švyturiui apšviesti, kad laivai neužplauktų ant seklumų. Tai buvo jo darbas ir jis jį dirbo visą gyvenimą.
Jis taip pat buvo labai geras žmogus, todėl kai vieną vakarą jo kaimynas pasibeldė į švyturį ir paprašė paskolinti alyvos apšviesti savo būstui, jis mielai pasidalino. Kitą vakarą vienas keliauninkas užėjo pasiskolinti alyvos, kad galėtų pasišviesti sau kelią, nes nenorėjo keliauti patamsyje. Sekantį vakarą pas jį atėjo moteriškė pasiskolinti alyvos, nes be jos negalėjo paruošti savo vyrui vakarienės...
Tokį pasakojimą būtų galima tęsti ir tęsti, pas jį vis ėjo žmonės, o jis mielai skolino alyvą, bet vieną vakarą jinai ėmė ir pasibaigė. Ir kaip manote kas atsitiko tuomet? Švyturys nebedegė, laivai nežinojo kur plaukti, ėmė dužti.
Ko pamoko ši istorija? Pabandykite pažiūrėti į savo gyvenimus. Kaip dažnai žmonės į jus kreipiasi pagalbos? Ar jūs visiems ir visada esate pasiryžę padėti? Jeigu alyva – tai jūsų laikas, jūsų energija, ar tikrai ją visą esate pasiryžę paaukoti dėl kitų? Jeigu taip, tai kas liks jums? NIEKO! Jeigu jūs neprižiūrėsite savo švyturio, tai ko pasieksite savo gyvenime? NIEKO! Jeigu nežinosite koks jūsų gyvenimo tikslas, tai tik švaistysite savo alyvą veltui, kitiems žmonėms. Supraskite, jog nesate nemirtingi, todėl skirkite savo laiką sau, o ne kitiems.
Nesakau, kad reikia būti užsispaudusiu storžieviu ir niekam niekada nepadėti, bet pirmiausiai turi būti JŪSŲ tikslas, JŪSŲ problemos, JŪSŲ gyvenimas. Nebandykite išgelbėti viso pasaulio, nesistenkite padėti visiems

iš eilės, nes jie tik jūs išnaudos ir paliks be nieko. Padėkite, padėkite trims savo geriausiems draugams, nes jie tikrai nesistengs jūsų išnaudoti, o kreipsis, tik tuomet kai jūsų pagalba tikrai būtina. Bet atminkite svarbiausią dalyką: jeigu norite padėti kitiems, pirmiausiai turite padėti sau. Jeigu norite spręsti kitų problemas, pirmiausiai išspręskite savo!
Apibendrinant, dažnai žmonės bijo pasakyti „NE“, kaip čia galima atsisakyti jeigu, prašė pagalbos? Bet pagalvokite, ar tikrai tam žmogui reikia pagalbos, ar tikrai tam žmogui reikia būtent JŪSŲ pagalbos? „Bet jeigu pasakysiu ne - prarasiu draugus“, jeigu žmonės į jus kreipiasi, tik tuomet kai jiems būna blogai, tai, nenoriu jūsų nuvilti, bet jūs neturite draugų, jūs tik atpirkimo ožys, nosinė, į kurią galima nusišnypšti, nusišluostyti ašaras ir pamesti.
Tiesiog pasakykite „NE“.

Horizonto problema

2010-10-22

Originalus terminas „horizonto problema“ buvo suformuluotas sprendžiant dirbtinio intelekto uždavinius. Tačiau mane ši idėja sužavėjo, nes tai yra labai artima gyvenimo prasmės metaforai.
Horizonto problema. Įsivaizduokite, kad jūs kuriate šachmatų žaidimą ir jūsų programa numato tris ėjimus į priekį. Taigi, jeigu su jūsų programa žaistų profesionalas numatantis keturis ėjimus į priekį, tuomet programa neturėtų jokių šansų laimėti. Tikiuosi pagrindinę mintį perpratote, todėl dabar pakalbėkime apie gyvenimo metaforą.
Turbūt matėte vieną kitą filmą apie drąsius vikingus raguotais šarvais. Greičiausiai taip pat esate matę ir bent vieną Karibų piratų dalį, bebaimiai nuotykių ištroškę piratai plaukiantys į pasaulio kraštą. Filmai geri, tačiau kaip buvo realybėje? Deja, realybė nebuvo tokia graži. Ilgą laiką daugelis laivų plaukiodami stengėsi per daug nenutolti nuo kranto, o jeigu plaukdavo į Indiją, tai kelionė užtrukdavo labai ilgai. Ir jų nenoras leistis giliau į vandenyną turėjo rimtą priežastį. Jeigu jūs tikėtumėte, jog Žemę laiko trys drambliai stovintys ant milžiniško vėžlio, ar plauktumėte per vandenyną? Nė velnio, kas jeigu priplaukę pasaulio kraštą, jūs imsit ir nukrisit?
Indija aš, aišku, paminėjau ne veltui. Vienas žmogus vis dėlto tikėjo, kad Žemė yra apvali ir nutarė surasti kitą kelią į Indiją. Aš kalbu apie Kolumbą. Jis ryžosi ilgam išleisti žemės kraštą iš laivo akiračio. Tiesa, čia pasireiškia horizonto efektas: Kolumbui niekada nepavyko apsilankyti Indijoje, jis atplaukė į Ameriką. Kas galėjo pagalvoti, jog egzistuoja dar vienas žemynas?
O dabar grįžkite prie labiau žemiškų reikalų. Kokia prasmė sodinti obelis? Sodindami jūs tikite, jog obelys duos vaisių ir duos skanių vaisių. Jūs to nežino, jūs negali kontroliuoti oro sąlygų, ar numatyti kitų veiksnių. Čia jums ne matematinės lygties sprendimas. Vienintelė priežastis sodinti yra jūsų tikėjimas, jog ten kažkur už horizonto jūsų laukia saldus atpildas. Jeigu nebūtų jūsų tikėjimo, tuomet jūs nesodintumėte.
Kodėl kažką darote? Kodėl einate į universitetą? Todėl, kad tikite kažką gauti ten už horizonto. Pavyzdžiui diplomą. Jo nėra čia ir dabar, jis bus geriausiu atveju po keturių metų. Bet jūs tuo tikite.
Jeigu jūs gyvenime niekuo netikėtumėte ar galėtumėte ką nors pasiekti? Ar gyvenimas neatrodytų beprasmis, jeigu nieko nesiektumėte?
Horizonto problema yra ta, jog jūs nematote kas jūsų laukia. Galbūt miškas. Galbūt jūra. Jeigu jūs grybautojas, tai tikėjimas prieiti mišką verstų jus judėti pirmyn.
Horizonto problema galbūt neatsako į viso gyvenimo prasmės klausimą, bet suteikia jėgų ir paspirties judėti trumpuose etapuose. O visa kita juk nesvarbu. Didelės kelionės pradedamos mažais žingsneliais.

Sėkmės formulės

2015-05-10

Kokia yra sportininko sėkmės formulė?
34% - asmeninis darbas, 33% - trenerio pagalba, 33% - sėkmė. Aišku, tai gerokai supaprastintas variantas, kuris veikia tik uždaroje sistemoje, apie kurias mokina fizikos mokykliniai vadovėliai ir realiame pasaulyje yra daugiau įtakojančių faktorių, tačiau tikiuosi, jog sutiksite su manim, jog tai yra formulės esmė.
Pirmasis punktas yra asmeninis darbas, tikiuosi visi sutinkate, jog nieko nedarydamas nieko nepasieksi? Tu gali gimti karaliumi ar bajoru ir dar daugybė kitų dalykų, tačiau norėdamas laimėti varžybas tu turi treniruotis ir treniruotis daug. Jeigu treniruosiesi tik vieną kartą per metus tu nieko nepasieksi.
Antrasis punktas yra trenerio pagalba. Tikiuosi sutiksite, jog ne kiekvienas treneris gali laimėti čempionatą ar olimpiadą? Vienų trenerių auklėtiniai pasipuošia keletų medalių komplektų iš eilės, kitų - visą savo karjera praleidžia antroje lygoje ir net nesugeba prasimušti į aukštesnį lygį.
Tikiuosi taip pat sutiksite, jog sportininkas be trenerio taip pat negali pasiekti gerų rezultatų? Kai esi trasoje tu negali stebėti savęs iš šono. Tu taip pat dažniausiai negali žinoti, jog kažką darai neteisingai, nes taip darei visuomet. Net jeigu žinai savo silpnąsias vietas, tu nežinai kaip jas pagerinti. Treneris yra specialistas, kuris žino ką daryti, kad pagerinti vieną ar kitą sritį. Jis gali sudaryti pratimų ar mitybos sąrašą ar dar ką nors ko reikia.
Tačiau įdėjus visą savo darbą ir priėmus visą pagalbą, kurią tik gali gauti, paskutinis dalykas, kuris gali nulemti tavo pergalę ar pralaimėjimą yra sėkmė. Ir kai kurie galbūt ginčysis, jog sėkmė sudaro ne tiek daug – tik 10%, tačiau sėkmė yra neišvengiama formulės dalis.
Kas yra sėkmė? Tai dalykai, kurie nuo tavęs nepriklauso.
Kaip sėkmė pasireiškia? Automobilių sporte tai gali būti lietus ar triušis išbėgęs į kelią ar detalės kainuojančios dešimt centų gedimas. Taip tokie dalykai neatsitinka kiekvieną dieną ir net gi ne kiekvieną sezoną, bet kartais jie atsitinka ir turi labai reikšmingų pasekmių.
Irklavime, buriavime – sėkmė gali būti vėjas, ar povandeninės srovės. Organizatoriai, savaime suprantama, nori visiems suteikti kiek galima vienodesnes sąlygas, tačiau tokių dalykų net ir jie negali kontroliuoti.
Kas nors turbūt norės pasakyti, jog šachmatuose tikrai nėra jokio sėkmės faktoriaus. Čia du žmonės kilnoja medžio gabaliukus, čia nėra jokių išorinių jėgų. Deja, ir čia yra sėkmė. Jinai pasireiškia per tokius dalykus kaip ne tą užvalgei, pagalvė buvo kietesnė/minkštesnė 10%, kaimynai iš viršaus yra kibirų muzikos fanai ir šventė gimtadienį per naktį... Visų šitų nenumatytų smulkmenų dėka tu šiandien nesijauti maksimalios formos, o tai įtakoja pasirodymą.
Galiausiai reikia pasakyti, jog konkurento nesėkmė gali būti jūsų sėkmė.
Tačiau tiek apie sportą. O kaip gyvenime? Gyvenime formulė atrodo taip 1% - darbo, 99% - sėkmė. Tikiuosi sutiksite, jog nusipirkti teleloto bilietą yra darbas?
Tikrai neginčysiu, jog yra žmonių, kurie įdeda daug darbo, tačiau vienas dalykas apie ką mūsų visuomenėje niekas nekalba yra – treneris, mentorius. Sportininkui turėti trenerį yra normalus dalykas, o gyvenime – keistas. Kodėl?
Jeigu sportininkui treneris gali padėti pasiekti geresnių rezultatų, tai gyvenime irgi turėtų. Tai kodėl kiekvienas žmogus neturi bent po vieną trenerį?
Ar mums gėda prisipažint, jog esame vidutiniokai?
Ar mums gėda prisipažinti, jog norime pasiekti daugiau?
O gal mes tiesiog nežinom ko norim? Nežinom, kuriose srityse norėtume tobulėti?

Gimti nugalėtoju

2024-08-11

Šiandien noriu pakalbėti apie tai, ko reikia būti sėkmingu. Ir atsakymas, savaime suprantama, yra sėkmės, bet mes pakalbėsime konkrečiau apie tai kokios sėkmės reikia, nes daugelis žmonių apie tai nesusimąsto.

Konkrečiai šitame tekste sėkmės rezultatą matuosime vieninteliu matu – pinigais.
Jeigu būtumėte gimę prieš daugiau nei 300 metų Šiaurės Amerikoje, greičiausiai būtumėte indėnas, medžiotumėte bizonus ir nesuktumėte galvos. Kita vertus, jeigu būtumėte gimę Anglijoje, jūs galbūt būtumėte pasaulio karalius. Taip, Anglija turi tik vieną karalių, bet visokių didikų nors vežimu vežk. Net jeigu jūs būtumėte tik vietinis valdininkas ar nuotykių ieškotojas, jūs greičiausiai gyventumėte geriau nei 99% pasaulio gyventojų tuo metu.
Kita vertus, jeigu jūs būtumėte gimęs prieš maždaug 50 metų Šiaurės Amerikoje, tuomet galbūt jūs būtumėte pasaulio karalius. Šiuo atveju aš kalbu ne apie titulą, bet apie pinigus, jūs galėtumėte būti milijonierius. Ir jums net nereikia būti IT įmonės įkūrėju, tiesiog vienu iš pirmų darbuotojų. Microsoft 1975 metais įkurta kompanija padarė ~12.000 darbuotojų milijonieriais. Tai turbūt yra daugiau žmonių, nei visose įmonėse, kur jus dirbote, sudėjus kartu.
Pirmas dalykas, kada gimsti yra labai svarbu. Gimti XXI amžiuje daugelyje pasaulio vietų yra geriau nei bet kada anksčiau. Aišku, yra išimčių, tarkim, Afganistanas ir panašiai, bet daugelyje vietų net jeigu jos dabar yra neturtingos, vis tiek dabar gyventi yra geriau nei bet kuriuo kitu istorijos laikotarpiu. Ir jeigu mes esame nusiteikę optimistiškai, tai gimti XXII amžiuje, daugelyje vietų bus geriau nei dabar.
Antras dalykas, vieta yra labai svarbu. Neužtenka gimti XXI amžiuje, jus taip pat norėtumėte gimti Amerikoje. Ne bent kur Amerikos kontinente, bet būtent JAV. Bet valstybė dar ne viskas. Jeigu žiūrėsime į Lietuvą, tai galime skirstyti į kaimą ir miestą, bet jeigu žiūrėsime į JAV reikia žiūrėti ir į valstijas. Pavyzdžiui, jeigu gimsite Jutoje, tai 99.99% tikimybė, kad būsite mormonas. Priklausyti kokiai nors religinei grupei pats iš savęs nėra nei blogas, nei geras dalykas, bet tai nubrėžia jūsų ateities galimybes. Paaiškinsiu, terminais, kurie jums bus artimesni. Jeigu gimei Sovietų sąjungoje, iš pradžių tampi spaliuku, po to komjaunuoliu, tame reikale tu neturi pasirinkimo. Tokia tvarka. Mormonai už tokį palyginimą neatleis, bet jie turi kažką panašaus.
Jeigu mes esame smulkmeniški, tai net gi rajonas kuriame gyveni yra svarbu. Pavyzdžiui, viename rajone yra geresnė mokykla nei kitame arba yra koks nors vienas super mokytojas geresnis nei visoje šalyje. Viename rajone fabrikas gali leisti nuodingas dujas, vandenį ar kitus taršalus, o kitame - ne. Mano vaikystėje draugai buvo vaikai iš gretimo namo. Dabar, kai yra internetas, tai nebūtinai yra tiesa, bet, manyčiau, kad vis dar yra dažniau tiesa nei ne.
Trečias dalykas, tėvai turi neįtikėtinai didelę įtaką. Jeigu tėvai atsisakė vaiko ir jis buvo atiduotas į globos namus, tai vaikas praranda didelį sėkmės kapitalą, bet tai neblogiausias dalykas, kas gali atsitikti vaikui. Daugeliu atveju tėvai augins savo vaikus ir pirmas dalykas kas lemia daug yra tėvų finansai. Turtingesni tėvai gali pirkti geresnį maistą, brangesniu žaislus, parinkti geresnius darželius ir daugiau užklasinės veiklos. Visi sportininkai (įskaitant sportinius šokius), kurie pasiekia sėkmės 20 ar anksčiau turėtų būti dėkingi tėvams. Pavyzdžiui geriausi lenktynininkai pradeda vairuoti kartingus 4 metų. Tokio amžiaus vaikai tikrai nedaro sprendimų dėl savo ateities. Tai yra tėvų sprendimas (ir galimybės). Bet tą patį galima pasakyti ne tik apie lenktynininkus. Visi sportininkai pradeda anksti. Teoriškai galima pradėti sportuoti 16 ir tapti čempionu 20, bet tai daugiau išimtis nei taisyklė.
Bill Gates tėvas buvo turtingas advokatas, jis finansavo vieną iš pirmų kompiuterinių klasių mokykloje, ko pasekoje Bill buvo vienas iš pirmųjų vaikų pasaulyje pamačiusių kompiuterį. Būdamas 20 metų, jis įkūrė Microsoft.
Tėvų elgesys taip pat turi didelę įtaką. Ar jie rodo dėmesį vaikas, ar jie visą laiką dirba ir neturi laiko? Ar jie mėgsta daug keliauti? Ar jie sėdi vieni ar turi daug draugų su kuriais nuolatos susitinka? Ar jie organizuoja giminių suvažiavimus? Visi šitie dalykai lemia su kiek žmonių vaikas susitiks. Kuo daugiau žmonių sutiks, tuo jis bus labiau bendraujantis. Jeigu tėvai mėgsta keliauti, tai vaikas turės patirties naujose, nepažįstamose vietose/situacijose. Visą tai gali būti naudinga ateityje.
Jeigu tėvai neturi hobių, kurie vaikus žavi, galbūt tėvų draugai turi. Galbūt tėvų draugai turi didžiulę knygų ar muzikos kolekciją.
Jeigu abu tėvai elektrikai, žymiai didesnė tikimybė, kad vaikas pasirinks profesinę mokyklą, o ne universitetą. Jeigu abu tėvai daktarai, jie dės atitinkamus lūkesčius vaikams. Jeigu tėvai gyvena mažame

miestelyje ar kaime, žymiai didesnė tikimybė, kas vaikas pasirinks profesinę mokyklą. Statistiškai žmonės baigę universitetą uždirba daugiau.
Jeigu bent vienas tėvas yra verslininkas žymiai didesnė tikimybė, kad vaikas įkurs verslą, nei kai visoje giminėje nėra nei vieno verslininko.
Kai vaikas išsikrausto iš namų, jis gali kurti savo sėkmę, bet kiekviena sekanti sėkmė yra statoma ant ankstesnės sėkmės. Pavyzdžiui, jeigu vaikas mokykloje turėjo daug būrelių, tai jis norės daug veiklos ir universitete. Daugiau veiklos reiškia daugiau pažinčių. Daugiau pažinčių reiškia daugiau galimybių. Nereikia galvoti, kad Lietuva švogerių kraštas. Įsivaizduokite tokią situaciją. Jonas ir Antanas kartu dalyvavo studentų atstovybėje. Antano draugas Petras ieško darbuotojų, Antanas apie tai papasakoja Jonui. Kad Jonas gautų darbą jam vis tiek reikia praeiti atranką ir turėti reikiamas žinias, bet Matas nepažįsta nei Antano, nei Petro, nei Jono. Jis net nežino, kad tokia pozicija egzistuoja. Tai yra istorija kaip aš gavau savo pirmą ir antrą darbą.
Norint tapti gydytojų ar elektriku reikia turėti popieriuką, kuris įrodo, kad esi kvalifikuotas tam darbui. Vienas popieriukas yra gaunamas lengviau nei kitas, kita vertus padavėja gali tapti bet kas. Padavėja Vilniuje visuomet uždirbs daugiau nei padavėja Kupiškyje, bet, jeigu gyveni Kupiškyje, tai neieškosi padavėjos darbo Vilniuje. Žmogaus sprendimai yra apriboti jo praeities.
Jeigu jau prakalbome apie darbą, tai pirmas darbas yra sėkmė. Pirmame darbe jūs galite gauti vertingų įgūdžių, kurie jums padės sekančiame darbe. Pirmame darbe jūs galite likti visą gyvenimą. Arba pirmas darbas gali būti visiškas laiko švaistymas, kai gausite mažą algą ir nieko neišmoksite. Tokiose situacijoje jūs turite didžiulę duobę, palyginus su tais, kurių pirmas darbas buvo sėkmingas.
Gerai, tekstas jau gaunasi ilgas, paminėjome daug dalykų, bet taip pat daug nepaminėjome. Ar galima ką nors pakeisti? Atsakymas: teoriškai – taip, praktiškai – ne.
Tarkim, jūs gimėte Jutoje ir tapote mormonu, teoriškai jūs galite išsikraustyti gyventi kitur ir atsisakyti religijos, bet tai yra be proto sunku. Pavyzdžiui, žmonės, kurie užauga Šiaurės Korėjoje ir tuomet pabėga į vakarus, tampa žiauriai religingais. Kodėl? Asmenybės kultą ant kurio jie buvo užauginti reikia pakeisti kažkuo kitu. Tas kažkas kitas yra Dievas. Tikėti į Dievą yra geriau nei tikėti į brolį Kimą, bet žmones galima skirstyti į religingus švenčiu proga, normaliai tikinčius ir žiauriai religingais. Ir būti trečioje kategorijoje nėra sveika.
Kitas pavyzdys. Pasakykite 5 garsiausius aktorius gimusius Austrijoje. Gerai, Švarcnegeris. O jų tikrai yra daugiau? Taip yra, bet nei vienas iš jų nepasiekė tokio žinomumo ir neuždirbo tiek daug pinigų. Lengviausias būdas tapti gerai žinomu ir turtingu aktoriumi yra gimti Amerikoje. Ne tai, kad kas antras gimęs Amerikoje nesvajoja būti žinomu aktoriumi. Lygiai tą patį galima pasakyti apie muzikantus. Lengviausia tapti žinomu ir turtingu, jeigu gimei Amerikoje, antra vieta būtų Anglija. O jeigu gimei Lietuvoje, tuomet sėkmės koncertuojant Radviliškio kultūros namuose.
Ką aš noriu pasakyti, kad jeigu gimėte Lietuvoje, jūsų šansai jau buvo apriboti. Jūs turėjote teorinius šansus tapti NBA čempionu, bet tapti pasauliniu atlikėju ar aktoriumi – ne. Jūs turite sėkmės kapitalą, tokį kokį gavote ir reikia stengtis su juo pasiekti geriausią kas įmanoma, bet lygiuotis su Elon Musk jums nepavyks. Gyvenimas kažkiek panašus į pokerį, jūs galite blefuoti, bet vis tiek kada nors kas nors turės geresnę ranką ir nieko jūs negalėsite padaryti.

Tai manai, kad esi unikalus?

2011-05-16

Esi unikalus? Deja, turiu tave nuvilti: tu toks nesi. Galbūt tau mama sakė: tu esi vienintelis, unikalus ir nepakartojamas? Melavo. Tu nesi nei unikalus, nei nepakartojamas. Nors galbūt esi vienintelis jos vaikas. Ar ir šituo klausimu melavo?
Įsivaizduok pasaulį, kuriame visi žmonės būtų unikalūs ir nepakartojami. Tuomet medicina būtų kaip kauliukų žaidimas su giltine. Gerai, jeigu giltinė tik eilinis žaidėjas, bet jeigu giltinė kazino savininkas...

Tuomet žodis psichologija neturėtų prasmės, žmonės būtų nenuspėjami. Bet jie tokie nėra. Visi žmonės nori: numesti svorio, parašyti knygą, įsimylėti, būti laimingi, vesti/ištekėti, apkeliauti pasaulį...
O tu netoks? Tu nenori nei vieno to dalyko? Tai galbūt tu vis dėl to esi unikalus?
Galbūt netyčia turi rentgeno nuotrauką? Jinai kuo nors skiriasi nuo kitų žmonių?
Fiziškai tu esi lygiai toks pats kaip tas bičiukas kur lifte stovėjo tau iš kairės. Tu esi tokia pati kaip ta didžiakrūtė blondinė, kuri troleibuse klausė rusiško muzino iš savo telefono ant viso garso. Tačiau... Gal kaip nors dvasiškai? Galbūt turi išskirtinį talentą? Kitokią karmą? Kitaip – originaliai mąstai? Kitaip jauti pasaulį? Ne!
Galbūt tu esi išskirtinis savo klasėje. Galbūt net gi savo mokykloje. Galbūt net gi savo miestelyje, jeigu jis nepatenka tarp dešimties Lietuvos didžiausių miestų (Žinau, dabar visi susimąstė koks miestas yra devintoje vietoje). Tačiau tokių kaip tu Panevėžyje yra dešimt. Tokių kaip tu Vilniuje yra šimtas. Tokių kaip tu Lietuvoje yra tūkstantis, o Europoje daugiau nei dešimt tūkstančių.
Netiki? Kuo tu išskirtinis? Moki groti smuiku? Tokių pilnos muzikos mokyklos. Moki gražiai piešti? Tokių pilnos dailės mokyklos. Dar ką nors išskirtinio moki? Tikrai?
Niekada nesek miniai iš paskos, nes tai gali būti laidotuvių procesija. Turbūt tokių panašių minčių esi girdėjęs ne vieną kartą, tačiau kas atsitiktų, jeigu visi žmonės tokiomis mintimis vadovautųsi? Jie išsivaikščiotų į skirtingas puses. Nebūtų įmanoma sukurti tokio dalyko kaip partija, jau nekalbant apie valstybę...
Tai kad nesi unikalus nėra blogai. Kaip tik priešingai, tai yra net gi labai gerai. Tu gali užimti darbą kito žmogaus, kuris yra toks pats kaip tu, moka dalykus tokius pats kaip tu. Tu gali su kolegomis aptarti vakar žiūrėtą „Turtuoliai irgi verkia“ seriją taip lyg tai būtų pats didžiausias jūsų visų gyvenimo nuotykis. Tu gali nueiti pas daktarą ir jis akimirksniu nustatys diagnozę, nes toks žmogus kaip tu pas jį buvo atėjęs vakar. Pačiu blogiausiu atveju tu gali paskambinti į psichologinės pagalbos liniją ir ten žinos ką tau pasakyti, nes...
Būti unikaliu, tai reiškia nepritapti prie žmonių... Tai reiškia nerasti savo vietos po saulę, tai reiškia būti nesuprastam... Tokių žmonių yra, bet jų nedaug, todėl greičiausiai tu nei vieno nepažįsti. Džiaukis tuo. Džiaukis, kad nesi unikalus. Džiaukis, kad aplinkui pilna panašių į tave žmonių, su kuriais lengva rasti bendrą kalbą.

vap
Šįkart galėčiau oponuoti. Viskas priklauso, ką laikysime unikalumu.
Imkime atitikmenį su kokteiliu. Kiekviena sudedamoji dalis nėra unikali, bet vienas prieskonis, kuris sudarys mažiau nei 1 procentą tūrio, tą kokteilį padarys išskirtiniu. Praktiškai niekada neįmanoma pagaminti dviejų identiškų kokteilių. Taip pat niekuomet nebus dviejų identiškų žmonių, tai unikalumas?
Kalbi, apie mokėjimą groti smuiku, ir kad tokių šimtai, o gal tūkstančiai. O kiek iš jų groja smuiku, tapo ir sakykime gamina alų namuose. Tokių bus vienetai.
Sakai, kad negalima sukurti valstybės iš unikalių žmonių? Negalima sukurti partijos? Tik keliose valstybėse yra viena partija, viena tiesa. Partijos, grupės kuriamos ne iš vienodų, o iš panašių žmonių. Man tai skirtingi dalykai.
p.s. dėl posakio, tu esi vienintelis, unikalus ir nepakartojamas. Aš taip pat nesutinku. Perfrazuočiau į tu esi vienintelis, unikalus, bet deja pakartojamas ir pakeičiamas.
Exuss
Aš tai siūlau visų pirma išsiaiškinti per kurią vietą matuojate unikalumą.
Labiausiai unikalus žmogus yra savo vidumi, gyvenimo patirtimi. Galite klonuoti Hitlerį, bet jūs niekada neužauginsite jo tokio pačio! Hitleriui didelę įtaką padarė pirmasis pasaulinis karas, kuriame jis tarnavo eiliniu. Naujai auginamam Hitleriui tiesiog neįmanoma suteikti pirmojo pasaulinio karo tos pačios patirties, pergyvenimų.
Net identiški dvyniai bus visiškai unikalūs. Vienam panižo galva, kitam kažkodėl ne. Vienas eidamas laiptais suklupo, kitas kažkodėl ne.

O tai, kad gyvename toje pačioje aplinkoje, kalbame ta pačia kalba, dirbame tuos pačius darbus, dar nedaro mūsų visų vienodai mąstančių, jaučiančių ir kaupiančių tokią pačią gyvenimo patirtį.
Radau mindgasmic puslapyje tokią citatą: "Autentiška patirtis pasakys daugiau, nei tūkstančiai žodžių, kurie yra ne kas kita, bet kažkieno pakartotos mintys. Esame tai, ką patiriame."

Tai ką užmirštate yra daug svarbiau, nei tai ką atsimenate

2011-05-24

Sako, ko išmoksite ant pečių nenešiosite. Bet aš jums turiu kitą įdomią mintį pamąstymui. Tai ką užmirštate yra daug svarbiau, nei tai ką atsimenate. Tai ką užmirštate daug stipriau lemia kokia asmenybe tapsite, nei tai ką atsimenate.
Gražus teiginys, bet aš nežinau kaip jį argumentuoti. Kaip argumentuoti tai ko neatsimeni?
Tarkim, koks nors žmogus jus stipriai įžeidė. Po penkių metų jūs sutinkate tą žmogų kokiame nors renginyje. Kaip jūs elgsitės?
Jeigu įžeidimą užmiršote, tai galbūt apsidžiaugsite sutikę pažįstamą veidą. Galbūt tiesiog nepastebėsite ir mėgausitės renginiu. Jeigu įžeidimo nepamiršote, tai viso renginio metu galvosite koks tas žmogus blogas ir kaip jį pažeminus, todėl renginys jums atrodys labai nevykęs, net jeigu jame dalyvaus aukščiausios klasės savo srities specialistai.
Duosiu dar vieną pavyzdį. Tarkim, jūs atostogaujate dvi dienas. Pirmą dieną nueinate į pliažą ir koks nors kvailas šuo prakanda jūsų pripučiamą čiužinį, išdykę vaikai užkasa smėlyje jūsų akinius nuo saulės, o grįžtant dar sulyja smarkus lietus.
Antrą dieną jūs susipažįstate su įdomiais žmonėmis, jie jus pavaišina pietumis prabangiame restorane, pasikviečia į golfo klubą, kurio narystės jūs neįpirktumėte, ir dieną praleidžiate diskutuodami jums įdomiomis temomis.
Klausimas: geros ar blogos buvo atostogos? Ar rekomenduosite draugams vykti ten kur buvote jūs? Ar pasirinksite tokias pačias atostogas kitais metais?
Viskas priklauso nuo to kurią dieną užmiršite ir kurią atsiminsite. Jeigu užmiršite pirmą dieną – atostogos bus nuostabios. Jeigu užmiršite antrą dieną – atostogos bus siaubingos.
Mes daugiau užmirštame nei atsimename.
Per dieną patiriate daug įvykių: sėdėjimas paskaitose, darbas, dantų valymasis, ėjimas į parduotuvę, stovėjimas eilėje prie kasos, kelionė autobusu, pasivaikščiojimas parke, pusryčių darymasis, indų plovimas, klausimas mėgstamos dainos per radiją ir t.t. Tačiau kiek iš tiesų atsimenate po dienos? Po savaitės? Po mėnesio? Po metų?
Kiek prisimenate įvykių iš savo vaikystės? Aš nedaug, labai nedaug.
Tai ką naujo išmokstate ar sužinote praplečia jūsų mąstymą. Tai su kuo susipažįstate atveria jums naujas galimybes. Pamiršimas veikia priešingai. Tai ką užmirštate siaurina jūsų ateities pasirinkimo kelius. Bet tai nėra blogai, mažiau pasirinkimo variantų, mažiau dvejonių, lengviau apsispręsite ir greičiau pajudėsite į priekį.
Sako, kad jeigu katė vieną kartą užšoka ant karštos keptuvės, tai po to visą gyvenimą apeina pečių dideliu ratu. Jūs ne katė. Nesėkmės užmiršimas leidžia jums bandyti dar kartą. Pamiršimas padeda apsaugoti jus nuo nelogiškų baimių. Pamiršimas suteikia jums antrą šansą.
Tai ką išmokstate padaro jus specialistu. Tai ką užmirštate parenka kokios srities specialistu jus tapsite.

Mentalinės energijos atsargos

2015-04-16

Grįžtate namo ir jaučiatės per daug pavargę, kad ką nors darytumėte? Vienintelis dalykas, kurį galite atlikti - tai išsidrėbti prieš televizorių ir žiūrėti ką jis rodo. Kartais jums net visiškai nesvarbu ką jis rodo? Kodėl taip atsitinka, jeigu jūs dirbate ne fizinį darbą?
Aš turiu vieną teoriją, kuri galbūt padės jums atsakyti į šį klausimą. Tačiau prieš tai noriu užduoti vieną klausimą jums: ar esate žaidę Mortal combat ar kokį nors kitą kovos žaidimą?
Vienuose žaidimuose tokio dalyko kaip „gyvybės“ nėra, kituose jos vaizduojamos širdutėmis, o kovos žaidimuose jos dažniausiai vaizduojamos gyvybės juosta, kuri kažkuria prasme yra atvirkštinė progreso juostai matomai diegiant programinę įrangą.
Kuo ta juosta svarbi? Galima sakyti, jog mes žmonės irgi turime tokią juostą. Užbėgant už akių pasakysiu, jog efektyviausias būdas papildyti tą juostą yra geras miegas. Tačiau esminis klausimas: ką saugo ta juosta? Pasirengę išgirsti atsakymą, kuris išvers jus iš kėdės?
Ta juosta - tai kokybiškų sprendimų priėmimo skaičius per dieną. Aišku, kai išnaudojate visą juostos energiją, nereiškia, kad negalite priimti sprendimų, tačiau jų kokybė stipriai krenta. Turbūt esate girdėję Brian Tracy pasakymą: suvalgyk varlę iš ryto. Tai yra labai protingas pasiūlymas, kai sudėtingiausi ir svarbiausi sprendimai yra priimami iš ryto. Net lietuvių liaudies išmintis sako: rytas protingesnis už vakarą. Atlikus eksperimentą paaiškėjo, jog teisėjai iš ryto būna dosnesni, geresni, nei po pietų. Iš ryto jie siūlydavo mažesnes baudas, lengvesnes bausmes, po pietų net už mažiausią kelių eismo taisyklių pažeidimą buvo linkę siūlyti maksimalią bausmę. Tikiuosi daugeliui iš jūsų neteks susidurti su teisėjais, todėl geriau pažiūrėkite į savo gyvenimą. Kada jūs priimate geriausius ir protingiausius sprendimus? Galbūt po darbo neverta pirkti brangių pirkinių ar daryti investicijų?
Kiekvienas žmogus yra skirtingas, todėl kiekvienam žmogui priimtų sprendimų riba yra kitokia, tačiau, jeigu vakare jaučiatės labai pavargęs, tai būtent todėl, kad tą dieną teko priimti gerokai daugiau sprendimų, nei leidžia jūsų galimybės.
Nenusiminkite, yra būdas kaip sumažinti priimamų sprendimų skaičių atsisakant nereikšmingų sprendimų. Pavyzdžiui, jeigu turite uniformą, nereikia kiekvieną rytą galvoti ką šiandien rengtis. Jeigu jūsų darbe nėra uniformų, patys tokią galite susikurti. Jeigu visuomet eisite pietauti į tą pačią vietą, dar sumažinsite priimamų sprendimų skaičių. Jeigu nenorite visuomet pietauti ten pat, sprendimą išsirinkti vietą galite užkrauti ant savo bendradarbių. Jeigu visuomet valgysite dienos pietus, tai galėsite mėgautis įvairiu maistu ir atsisakyti dar vieno nereikšmingo sprendimo.
Čia tokie bendri patarimai, bet jeigu geriau paanalizuosite savo gyvenimą, tikrai surasite sprendimų, kurių nebūtina priimti, kurie maži ir nereikšmingi. Juk pasiėmę dantų šepetuką negalvojate: pradžioje valysiu dešinę viršutinę pusę, po to... Juk pasiėmę muilą negalvojate: pirmiausiai išsimuiluosiu kairę ranką... Viskas vyksta automatu, būtent todėl, kad nereikia priimti jokių sprendimų, jūsų mintys gali skristi toli ir dušas yra viena iš efektyviausių vietų sugalvoti naujoms idėjoms.
Ar blogai, kad prausiamės automatu negalvodami apie tai? Aišku, kad ne. Tai kodėl tuomet gyvenime daugiau dalykų nedaryti automatu, susikoncentruojant tik į pačius svarbiausius? Mažiau sprendimų per dieną reikės priimti, bus mažiau nuovargio, lengvesnis gyvenimas atrodys. Lengvenis gyvenimas - laimingesnis gyvenimas.

Mažų džiaugsmų pabaiga

2020-04-26

Ar esate kada nors pradėję rašyti knygą, dienoraštį, straipsnį ir numetę po… skyriaus, puslapio, pastraipos? Ar esate kada nors pradėję piešti komiksą, paveikslą, tiesiog piešinį ir numetę po… vieno kadro, eskizo? Ar esate pradėję kurti žaidimą, programą ir numetę po… kelių savaičių, dienų darbo?
Aš esu visą tai daręs.

Kodėl žmonės pradeda ką nors daryti? Nes smagu realizuoti save. Visą organizmą užplūsta džiaugsmo (endorfinai?) antplūdis. Smagu matyti kaip idėjos, kurios sėdėjo galvoje virsta kūnu. Visą tai aš vadinu mažais džiaugsmais.
Nesate patyrę mažų džiaugsmų? Yra ir kitas būdas juos patirti. Nusipirkite naują televizorių, automobilį, batus… ar ką nors… aš nežinau kas jus veža. Pasistatykite naują televizorių, pažiūrėkite filmą. Jūs užplūs džiaugsmas, bet jis greitai pasibaigs. Maždaug kartu su antro filmo pabaiga. Aišku, jūs vis dar galėsite pasipuikuoti prieš visus gimines, kaimynus bei bendradarbius, bet tas jausmas greitai praeina – maži džiaugsmai.
Bet grįžkim prie kūrybos. Kai pradedi atrodo turi daug užsidegimo, kad galėtum daryti per amžius. Kai pradedi atrodo idėjos spaudžia smegenis, bet… Kai išdėstai popieriuje pasirodo ne tiek jau daug tų idėjų tilpo galvoje. O ir malonumas išreikšti save ilgai nesitęsia. Kai pakeli puodo dangtį, garas greitai pabėga, o kas lieka? Tik sunkus darbas ir beveik jokio malonumo. Tuomet kyla klausimas: mesti ar tęsti? Darymas toliau nesuteiks tokio malonumo, kokį patyrėte pradžioje. Darymas toliau pakels jus į naują kokybės lygį, tačiau tai bus tik sunkus darbas.
Šitoje vietoje daugelis meta. Aš irgi mečiau ne vieną kartą. Ir tai nėra blogai. Pabandei, patyrei džiaugsmą, nuėjai ieškoti ko nors kito, kas yra artimiau tavo sielai. Kita vertus, jeigu manai, kad tau skirta būtent rašyti, pradedi dešimtis istorijų ir nei vienos nepabaigi, tai jau problema. Paklausk savęs, ar pradėti dešimtą istoriją yra tiek pat džiaugsmo, kiek pirmą? Aš esu įsitikinęs, kad ne.
Maži džiaugsmai keičiasi. Jeigu iš pradžių buvo smagu pradėti rašyti, po kažkurio laiko pradėti rašyti smagumas praeis, tuomet atsiras smagumas iš užbaigto darbo, bet ir tai nesitęs amžinai. Tuomet norėsi, kad tave kas nors skaitytų, vėliau skaitytų visi, komentuotų ir viešai girtų (kas nori būti viešai kritikuojamas?). Maži džiaugsmai – bėgančios palaimos sekundės, ir vis dėl to mes - žmonės jų vaikomės lyg tai būtų svarbiausias dalykas gyvenime.

Tu esi svarbus

2016-07-26

Pakalbėkim apie atidėliojimą (ang. procrastination). Turiu prisipažinti, jog šią vasarą ką nors atidėlioju kiekvieną dieną ir darau viską paskutiniu momentu. Darau minimaliai efektyviai ir tai mane erzina, bet… Originalias idėjas išgirdau klausydamas Art of charm podcast, kuriame tinklaraščio *Wait, but why* autorius pristatinėjo savo idėjas. Jo tinklaraštyje galite rasti ne vieną tekstą atidėliojimo tema.
Čia pateiksiu suviršintas idėjas taip kaip aš jas supratau.
Atidėliojimas yra tokia pat liga kaip depresija. Sergančiam depresija žmogui nesakai: *būk laimingas.* Taip ir sergančiam atidėliojimu žmogui negalima sakyti: *o tai tu tiesiog nustok atidėlioti*. Deja, atidėliojimas mūsų visuomenėje dar nesulaukia dėmesio, kurio reikėtų ir (bent jau aš nežinau) niekas neužsiima gydymu.
Kaip liūdni kada nors būna visi, bet ne visi serga depresija, taip ir atidėlioja visi, tačiau vieni atidėlioja penkioms minutėms, kiti atidėlioja visą savo gyvenimą. Kodėl taip atsitinka?
Žmogaus smegenyse gyvena trys personažai: pramogų beždžionė, kapitonas ir panikos monstras. Smegenų laivą visuomet turėtų vairuoti kapitonas ir tuomet darbai būtų atliekami iš karto. Deja, atidėliojimai atsitinka, todėl kad vairą perima pramogų beždžionė.
Esate girdėję studento dėsnį? Kad ir kiek laiko būtų skirta atlikti darbui, studentas jį darys paskutinę naktį. Tarkim, kad ataskaitą studentas turi pristatyti trečiadienį. Darbą jis pradės daryti antradienį vakare, anksčiausiai pirmadienį. Kai yra daug laiko vairą paima pramogų beždžionė ir studentas eina užsiimti įdomesne veikla, tačiau iki pristatymo datos likus dienai arba dviem įbėga panikos monstras išgąsdindamas beždžionę. Taip darbas atliekamas paskutinę dieną ir atsiskaitomas. Jis nėra toks geras koks galėtų būti, jei būtų išnaudotas visas darbui atlikti skirtas laikas, bet darbo kokybė pakankamai gera, kad negautum skolos, todėl gali plaukti toliau.

Kas atsitinka baigus universitetą? Nebėra griežtos struktūros ir atsiskaitymų datų. Na gerai, yra darbų, kuriuose reikia atsiskaityti taip pat griežtai kaip universitete. Jeigu paklaustumėte manęs, kokie darbai, tai nesugebėčiau pasakyti nei vieno. Greičiausiai pardavimų vadybininkai, kurių algos priklauso nuo rezultatų… Kas nors dar?
Kituose darbuose moka už tai, kad šildai kėdę. Jeigu dirbi tokiame darbe, kam sukti galvą. Juk gyvenimas ir taip geras. Ar norėtumėte geriau?
Tačiau atidėliojamas sukelia problemų ne tik darbe bet ir asmeniniame gyvenime. Jeigu tai yra tik tavo hobis, kas tave vers ką nors daryti?
Kai nėra pristatymo datos, nėra priežasties ateiti panikos monstrui ir įvesti tvarką. Pramogų beždžionė gali vairuoti visą laiką. Taip, atidėliojamas yra malonumų ieškojimas vietoj to, kad daryti, tai ką iš tiesų reikia, tačiau kartais atidėliojama taip ilgai, kad net „malonumo darymas“ neteikia malonumo, o virsta tarsi kančia. Tiesiog laiko stumimu iki… Iki ko?
Jeigu esi tinklaraštininkas, komiksų kūrėjas, video/audio turinio kūrėjas, fanai klausinėjantys kada pasirodys tavo kitas darbas gali suveikti panašiai kaip pristatymo data ir sukelti spaudimą, kuris pažadintų panikos monstrą. Jeigu esi kitoje pusėje – fanas, draugiškos žinutės kūrėjui galėtų paskatinti jį parašyti/sukurti kažką naujo. Tu esi svarbus.
Asmeniniame gyvenime galite papasakoti savo tikslus draugams ir jų klausinėjimas kaip sekasi įgyvendinti, gali sukelti spaudimą, kuris pažadintų panikos monstrą. Tačiau tai veikia ne visiems.
O ką daryti jei nesi tinklaraštininkas, kaip pažadinti panikos montrą ir išgąsdinti pramogų beždžionę?
Kaip jūs kovojate su atidėliojimu?

Jūs vis tiek nespėsit visko

2018-02-20

Kažkada buvo laikas, kai aš perskaitydavau 50 knygų per metus. Kad suprastumėte ką tai reiškia - metai turi 52 savaites. Šis tekstas yra ne apie knygas ir ne apie skaitymą, šis tekstas yra apie gyvenimą - jūsų gyvenimą, tačiau knygos yra labai parankus būdas teikti pavyzdžius.
Senai, senai man grupiokas pasakė: *wow, kaip tu sugebi perskaityti tiek daug knygų!*
Už tai tu turi merginą, aš taip nepasakiau, tik pagalvojau. Ir galbūt nereiktų viešinti šito pavyzdžio, nes jis pateikia mane ne pačioje gražiausioje šviesoje, tačiau jis labai gerai iliustruoja, ką aš noriu pasakyti.
Gyvenimo laikas yra ribotas ir pasirinkdami vieną dalyką, atsisakote kito.
Aš nesuprantu, kodėl aukštinami žmonės, kurie perskaito daug knygų, nes jie neturi gyvenimo. Neturėti gyvenimo mokykloje galbūt nėra pats blogiausias dalykas, bet, kai pradedate dirbti, laiko lieka ne tiek ir daug. Ką jūs pasirinksit?
Jeigu skaitote šį tekstą, greičiausiai negimėte turtuolio šeimoje, todėl jums reikia dirbti. Darbas pagal įstatymą trunka 8 valandas plius pietų pertrauka. Jeigu jums pasisekė kelionė į ir iš darbo trunka tik valandą. Kiekvienas žmogus turi kažkiek laiko miegoti, vieniems užtenka viso labo 4 valandų, kitiems 6, man reikia bent jau 8. Taigi, šiuo metu iš 24 paros valandų liko tik maždaug 6, duokite dar dvi buičiai, ta prasme, valgymas bei maisto ruošimas, vonia ir panašūs dalykai ir geriausiu atveju jums lieka 4 valandos kiekvieną dieną. Turbūt reiktų pabrėžti, jog čia mūsų hipotetinėje situacijoje lieka 4 valandos. Realybėje, kai kuriems žmonėms gali likti tik valanda.
Taigi, ką jūs veiksite savo asmeninių keturių valandų laiku? Skaitysite knygą? Žiūrėsite filmą? Žaisite žaidimą? Bandysite kurti pasyvias pajamas?
Tiesa, pamiršau paklausti jūs vedęs? Jūs rinksitės knygą ar žmoną? Filmą galima žiūrėti kartu, žaidimai sakyčiau yra dar geriau, bet knygos yra vienišo žmogaus pramoga.
Jūs ne tik vedęs, bet dar turite ir vaikų? Esu tikras, kad vaikus galima padėti į kampą ir sau ramiai niekieno netrukdomam skaityti knygas.

Aišku, vaikai, priklausomai nuo amžiaus, nėra tai ką reikia visą laiką laikyti už rankos, bet jie nori jūsų dėmesio. Galite neabejoti, kad jei dėmesį rodysite tik kartą per savaitę, jie tą prisimins ir primins jums visą likusį gyvenimą.
Aš kažkada netyčia pastebėjau, kad vedę žmonės dažniausiai neturi draugų. Taip, draugai… Jiems irgi reikia laiko.
Yra tiek daug dalykų ir tiek mažai laiko… Galbūt jūs norėtumėte rašyti tinklaraštį, bet brazinti gitara su draugais yra smagiau... Galbūt jums patinka komiksai, bet reikia nuvesti vaiką į būrelį… Galbūt knyga, kurią norite perskaityti jau nevienus metus guli ant jūsų naktinio staliuko, bet leisti laiką su savo išrinktuoju yra svarbiau…
Viskas yra gerai.
Jeigu žmogus, nori domėtis daugiau nei vienu dalyku, aš manau, kad tai yra normalu. Ne normalu, kai žmogui absoliučiai niekas nėra įdomu.
Nereikia savęs kaltinti, jeigu nespėji kažkokiam hobiui, pomėgiui skirti laiko. Nereikia kalinti savęs, jeigu tavo pasiekimai kurioje nors srityje yra prastesni nei kito žmogaus. Visi mes darome pasirinkimus. Jeigu žmogus turi tai ko neturite jūs, vadinasi jis neturi to ką turite jūs. Jeigu žmogus peržiūrėjo daugiau serialų negu jūs, tai galbūt jis neperskaitė tiek daug knygų. Jeigu jis sugebėjo pažiūrėti daugiau serialų ir perskaityti daugiau knygų, tai gal jis neturi darbo?
Pasidaro tik tai kam skiriate laiko. Ir atitinkamai nepasidaro, tai kam laiko neskiriate.
Mes gyvename skirtingus gyvenimo etapus. Kiekviename gyvenimo etape turime skirtingus prioritetus ir skirtingą laiko kiekį. Kad nekalbėti visiškomis abstrakcijomis paimkime keletą etapų. Universitete gali būti svarbu geri pažymiai arba geros duzgės arba dar kas nors. Ir tai visai kas kita nei būti dirbančiu ar būti pensininku. Pensininkas, kuriam svarbios geros duzgės, vadinamas alkoholiku.
Gyvenimo etapai priklauso ne tik nuo darbo statuso, bet ir nuo šeimos padėties. Viengungis turi kitokius prioritetus, nei vedęs ir vedęs turi kitokius prioritetus nei turintis vaikų. Skirtingi prioritetai reiškia skirtingą laiko paskirstymą.
Netgi nuo to ką dirbi priklauso prioritetai ir laiko sąnaudos. Tolimųjų reisų vairuotojai laiką vertina kitaip nei naktiniai sandėlių darbuotojai. Programuotojai kitaip vertina laiką nei vadovai.
Dabar viską sudauginkite ir gausite daugybę skirtingų žmonių. Iš čia ir atsiranda skirtingi pasiekimai, nors visi turi tik dvidešimt keturias valandas.
Net jei jūsų gyvenimas iš toli žiūrint nesikeičia nereiškia, jog negali nesikeisti jūsų prioritetai. Kaip gamta turi sezonus, taip ir jūsų gyvenimas gali turėti sezonus. Ir geriausias to pavyzdys yra mano tinklaraštis. Jeigu pažiūrėtumėte istoriją pamatytumėte, kad kartais kelis mėnesius būna tik knygų aprašymai, vėliau juos pakeičia animacinių serialų aprašymai, o paskui staiga pasipila įvairių minčių gausa. Taip, man patinka rašyti. Taip, man patinka dėstyti mintis raštu, tačiau kartais tiesiog nebūna idėjų. Kad pasikrauti tų idėjų aš skaitau knygas, žiūriu multikus. Tuomet, kai jaučiuosi pilnas, padedu į šalį knygas ir puolu dalintis.
Jūs galite perskaityti daugiau knygų negu aš. Jūs galite peržiūrėti daugiau serialų negu aš. Jūs galite būti populiaresnis tinklaraštininkas negu aš. Visą tai nėra svarbu. Man tai ne varžybos. Aš žinau, kad rašymas man yra svarbus ir aš rašysiu nepriklausomai nuo to kiek turėsiu skaitytojų. Tačiau aš taip pat žinau, kad aš rašysiu ne kiekvieną dieną. Galbūt aš rašysiu tik kartą per savaitę ar kartą per mėnesį. Viskas yra gerai. Aš sugrįšiu tuomet, kai busiu pasirengęs. Man lengva kalbėti apie save, bet ką aš noriu pasakyti, kad galite pasidėti tam tikrus hobius į spintą ir išsitraukti po kelių savaičių, mėnesių ar metų, kai kas nors pasikeis jūsų gyvenime. Pavyzdžiui, kai užaugs vaikai, kai jums nusibos jūsų dabar pagrindinis hobis ir norėsite nuo jo pailsėti.
Taip, galbūt jūs būsite perskaitęs mažiau knygų nei jūsų kaimynas, bet kaip jau sakiau, tai ne varžybos. Viską darote dėl savęs. Supraskite, jog laikas yra ribotas ir idėją, kurią sugalvojote šiandien, galbūt įgyvendinsite tik po dešimties metų ir tai yra gerai. Nespauskite savęs viską daryti čia ir dabar. Aš dažnai pagaunu save, kad noriu padaryti daugiau nei realiai fiziškai įmanoma. Kartais net pagalvoju, kad jeigu neičiau susitikti su draugais, tiek knygų galėčiau perskaityti, tiek tekstų galėčiau parašyti, bet… Bet susitikti su draugais yra svarbu. Visų pirma, bendravimas yra naujų idėjų įkvėpimo šaltinis. Antra, tai yra kitokia veikla, sėdėti

kambaryje pasislėpus galima tik tam tikrą laiką, reikia kartais pajudėti po miestą. Jeigu jums ilgą laiką nereikia draugų, tai galiausiai draugams nereikia jūsų. Žmonių, priešingai nei idėjų, į stalčių nepadėsi. Žmonės yra didžiausi laiko ėdikai, bet tuo pačiu žmonės ir yra gyvenimas.
Gerai yra norėti daug padaryti. Dar geriau yra suprasti, jog visko nepadarysi. Geriausia yra džiaugtis tuo ką padarai ir nesukti galvos dėl to ko padaryti nespėjai.

Tikslai yra nevykėliams

2018-01-16

Jeigu skaitėte nors vieną savipagalbos knygą, tai žinote, kad reikia gyvenime išsikelti tikslus. Naujieji metai yra puiki proga pasirašyti savo rezoliuciją. Tą daro daugelis žmonių. Deja, tik nedaugelis žmonių įgyvendina ją, todėl tik nedaugelis žmonių žino ką reiškia pasiekti tikslą. Man asmeniškai keista, tačiau nei viena savipagalbos knyga nerašo kas būna, kai pasieki savo tikslus. Pakalbėkime apie tai.

Jausmai

Ar esate peržiūrėję nors vieną serialą nuo pradžios iki galo? Aš nekalbu apie žiūrėjimą gyvai t.y. po vieną seriją per savaitę, kai tik ji pasirodo. Aš kalbu apie seną serialą, kurio jau visos serijos visų sezonų yra prieinamos pavyzdžiui, jei jūs dabar pradėtumėte žiūrėti Breaking Bad. Koks tai jausmas peržiūrėti visą serialą?
Ar esate perėję visą žaidimą? Aš nekalbu apie MMO, jų pereiti neįmanoma. Koks tai jausmas įveikti visus žaidimo lygius?
Leiskit aš jums papasakosiu. Jūs jaučiate liūdesį. Jūs jaučiate tuštumą. Anksčiau jūs kiekvieną dieną tam skyrėte po dvi valandas ir staiga pas jūs atsirado laisvos dvi valandos. Ką veikti? Kaip tas valandas už pildyti? Kaip nenuobodžiauti? Gal draugai galėtų rekomenduoti naują žaidimą ar serialą?
Ar esate gyvenime pasiekę kokį nors tikslą? Aš esu parašęs knygą, sukūręs žaidimą. Koks tai jausmas? Iš pradžių tai būna džiaugsmas, maždaug penkias minutes. Aš pagaliau tai padariau! Tuomet ateina suvokimas, kad daugiau to daryti nebereikės. Gyvenime atsirado dvi papildomos valandos. Ką veikti? Apima liūdesys. Užpuola tuštuma. Kaip nenuobodžiauti? Gal draugai gali rekomenduoti kokį filmą?
Dabar, kai kurie iš jūsų sako: pala, pala, tai labai panašu į serialo peržiūrėjimą. Tiesa pasakius, tai nėra panašu, tai yra lygiai tas pats jausmas, nes peržiūrėti serialą irgi yra tikslas. Aha. Tik dabar supratote, kad gyvenime esate pasiekę daugiau tikslų nei kada nors anksčiau galvojote?
Pasiekti tikslus... Nėra malonu... Tai daugiau demotyvuoja nei motyvuoja…

Tai ką daryti?

Pradėkim nuo pačio akivaizdžiausio pasiūlymo – nekelti jokių tikslų, neturėti jokių ambicijų. Tiesiog gulėti per dienas ant sofos ir nieko neveikti. Kai kurie žmonės taip ir elgiasi, bet aš tikiu, jog jūs nesate vienas iš tokių žmonių.
Antras variantas būtų išsikelti naują tikslą, prieš pat pasiekiant pirminį tikslą. Pavyzdžiui jūsų tikslas yra numesti dešimt kilogramų svorio, kai numesite devynis išsikelkite naują tikslą – numesti dvidešimt kilogramų. Turbūt suprantate, jog tokį pavyzdį pasirinkau specialiai. Toks tikslų kėlimas nėra įmanomas ilgalaikėje perspektyvoje. Pasiekus tam tikrą ribą papildomas svorio metimas būtų pavojingas žmogaus organizmui, jau nekalbant apie tai, jog žmonės negali sverti nulio.
Gana jus apgaudinėti, aš turiu tikrą sprendimą šitai situacijai. Sprendimą sugalvojau ne aš, o perskaičiau *How to fail at almost everything and still win big* knygoje (Rekomenduoju). Sprendimas yra tikslus pakeisti sistemomis.

Pavyzdžiui vietoj tikslo parašyti knygą, geriau naudoti sistemą – parašyti po puslapį kiekvieną dieną. Vietoj tikslo numesti X kilogramų svorio, geriau naudoti sistemą – sveikai maitintis.
Tikslas panašus į šviesos jungtuką: arba įjungta, arba išjungta. Žinau, kad yra modernus šviestuvai, kur galite reguliuoti ryškumą, bet… Deja, su tikslais taip neveikia. Tiesiog - taip arba ne. Jeigu tikslo nepasiekiate esate nusivylęs, nes… esate nevykėlis. Jeigu pasiekiate tikslą… apie tai kalbėjome aukščiau… Kad ir ką darytumėte, niekas jūsų nemotyvuoja ir nepaglosto.
Daugybė žmonių, daug kartų išsikėlė tikslą numesti svorį ir jiems pavyko, tačiau po to vėl jo priaugo, nes… Tikslas pasiektas, pliusas užsidėtas ir gali grįžti atgal prie savo blogų įpročių. Tikslas yra statiškas kaip kelio ženklas, pro kurį galite prašvilpti keliais šimtais kilometrų per valandą greičiu. Gyvenimas nėra statiškas. Galbūt žinote žmones, kurie dirba tam, kad išėję į pensiją gyventų? Jų laukia nusivylimas. Pasiekti pensiją taip pat yra tikslas.
Esate girdėję pasakymą, kad laimė nėra tikslas, bet kelionė? Tas pats yra ir su sistemomis. Jos neturi pabaigos (išskyrus kojomis į priekį), sistema pati iš savęs yra laimė ir motyvacija (ar bent jau turėtų būti). Sistemos yra ilgalaikis procesas ir jeigu nesurandate kaip pamėgti proceso, tai jį metate. Tikslą galima pasiekti sukandus dantis, laukiant to momento, kai bus galima spjauti į viską. Kažkodėl galvoju apie dietos laikymąsi, ir kaip įvertinimą už sėkmingą darbą – didžiulį tortą.
Jeigu jūsų tikslas yra bėgioti po kilometrą kiekvieną dieną ir sekmadienį, buvo audra, sirgot ar dėl dar kažkokių priežasčių neišbėgote, tikslas neįgyvendintas. Tačiau sistemos veikia kitaip. Sistemos atleidžia klaidas ar poilsio valandėles, kai jų reikia ir neprašo vėliau atidirbti. Šiandien praleidote, nieko tokio grįžkite į sistemą rytoj ar kada galite sekantį artimiausią kartą.
Vis dėl to sistemos nėra kiekvienam. Pasirinkdami sistemą, jūs nusprendžiate koks žmogus norite būti. O kad galėtumėte pasirinkti kuo norite būti, turite žinoti. Jauni dažniausiai nežino ko nori. Nieko tokio. Kada nors užaugsite (arba ne).
Pasirinkdami kažką daryti reguliariai, taip pat turite kažko atsisakyti. Jeigu aš pasirinksiu kiekvieną vakarą prieš miegą rašyti, tai aš negalėsiu piešti, dainuoti, eiti į barus ir daryti panašių dalykų. Taip, tai apriboja bet taip pat ir išlaisvina. Žinant ką aš darysiu kiekvieną vakarą, man nereikia švaistyti savo laiko galvojant ką veikti. Jūs turbūt niekada nesusimąstėte kiek laiko yra iššvaistoma nieko nedarant, tiesiog svarstant, nes niekaip nepriimamas sprendimas.
Aišku, tuo pačiu turbūt reikia suprasti, kad sistema nebūtinai turi būti tai ką jūs darote septynis kartus per savaitę. Daryti mankštą greičiausiai būtų naudingiau, jei tą darytumėte septynis kartus. Tačiau galima ir sugalvoti kokią nors sistemą, kurią darote tik vieną kartą per savaitę. Pavyzdžiui kiekvieną penktadienį einate susitikti su draugais. Tai irgi gali būti sistema, tačiau, kadangi, tai priklauso nuo trečių šalių žymiai sunkiau išlaikyti pasikartojančius veiksmus per ilgą laiką.
Negalvokite apie tikslus. Galvokite apie sistemas. Galvokite apie tokie žmonės norite būti.

Motyvacija

2023-07-11

Motyvacija gali būti vidinė arba išorinė. Aš neturiu vidinės motyvacijos. Aš nepažįstu nei vieno žmogaus, kuris gali kalnus nuversti vien tik vidinės motyvacijos dėka, taigi, aš nekalbėsiu apie tai. Aš pakalbėsiu apie išorinę motyvaciją.
Išorinė motyvacija gali būti skirtinga. Pradėkime nuo pačios paprasčiausios ir silpniausios motyvacijos. Kartais, kai nenoriu nieko daryti, aš pasileidžiu muziką. Kokią muziką? Šito aš jums pasakyti negaliu, visų skoniai yra skirtingi. Muzika, kurią aš klausau pasižymi dviem savybėmis: jinai yra greita, jinai yra pozityvi. Sunku būti negatyviam ir greitam. Paprastai depresinės dainos yra lėtos. Bet galbūt būtent tai ko jums reikia? Žodžiu, aš turiu dainų sąrašą ir paklausius vieną ar dvi dainas atsiranda pakankamai motyvacijos padaryti tam tikrus darbus. Kalnų su tokia motyvacija nenuversi ir jinai trumpa - geriausiu atveju – viena, dvi valandos, bet tam tikriems darbams daugiau nereikia. Na, o kitą dieną reikės motyvuotis iš naujo.

Viena iš geriausių motyvacijų, man kaip kūrėjui, ir, manyčiau, visiems kūrėjams yra komentarai. Jeigu žiūriu video, visuomet stengiuosi pakomentuoti man patinkančių kūrėjų darbus, kad jie žinotų, jog nekuria veltui. Nesvarbu kiek peržiūrų turi video, ar kiek žmonių perskaitė tavo tekstą. Kūrybą darai dėl vieno iš dviejų dalykų: pinigų (tai tavo darbas) arba hobio. Antruoju atveju tai turi teikti kokį nors pasitenkinimą. Peržiūrų kiekis yra tik skaičius, o komentaras reiškia, kad kažką tavo turinys tikrai sudomino, buvo naudingas. Kažkada kuriančių turinį nebuvo daug, bet dabar, kai visi turi instagram, tiktok ir panašius įrankius, kūrėjais staiga tapo daugybė žmonių. Komentarai yra vertingesni labiau nei bet kada anksčiau. Ir, jeigu jūs galvojate, kad visą tai yra tuštybės mugė. Taip, negaliu su jumis ginčytis.

Beje, komentarai yra tik nauja forma labai seno motyvavimo būdo – pagyrimų. Aišku, rašant komentarą nebūtina rašyti „koks tu fainas“, galima iškelti rimtą klausimą, pasidalinti savo patirtimi arba įsivelti į intelektualią diskusiją. Kita vertus, pagyrimas yra tiesiog pagyrimas. Pasakytas laiku ir vietoje jis tikrai gali motyvuoti nuversti kalnus.

Kartais išsikeltas tikslas (nubėgti 10k, parašyti knygą) gali būti motyvacija pati iš savęs. Su tuo yra keletas problemų. Pirmiausia, labai svarbu, kad išsikeltas tikslas nebūtų per didelis, ilgas, tolimas, sudėtingas. Jeigu tikslą pasieksite po mėnesio, visai gali būti, kad tikslas išlaikys jūsų motyvaciją. Jeigu tikslui pasiekti reikės metų ar daugiau, labai mažai tikėtina, kad tikslas sugebės išlaikyti jus motyvuotą iki finišo ir tuomet reikės papildomų motyvacijų pakeliui arba jūs tiesiog mesite nepasiekę tikslo.

Antras dalykas yra gerokai žiauresnis. Kas bus, kai pasieksite tikslą? Motyvacija dings kaip oras iš pradurto baliono ir tuomet žiūrėsite kaip ožys į naujus vartus. Naudoti tikslus motyvacijai yra pavojingas dalykas. Jeigu žmogus, kuriuo jūs žavitės (ir tas žmogus gali būti įžymybė ar kaimynas Petras) pasiekė kokį nors tikslą pavyzdžiui nubėgo maratoną, tai gali jūs taip pat motyvuoti imtis bėgimo.

Yra daug būdų/šaltinių iš kurių galima pasisemti išorinės motyvacijos. Visą tai pasakius, jums nereikia būti visą laiką užsimotyvavus arba kitaip perdegsite. Yra laikas nuversti kalnus ir yra laikas ilsėtis. Net dievas septintą dieną ilsėjosi, ne tai kad mums rūpi ką jis veikia.

Kartais tiesiog reikia sustoti ir nieko neveikti. Kartais reikia pažiūrėti serialą. Visą. Iš karto. Kartais reikia eiti pasivaikščioti į parką. Be technologijų. Kiek laiko poilsis turėtų trukti? Kaip dažnai jis turėtų įvykti? Šito aš jums nepasakysiu, kiekvienam pagal situaciją. Vieną kartą per savaitę praleisti dieną nieko neveikiant, nesiekiant jokių tikslų ir būti nemotyvuotam pajudėti iš lovos yra sveika, net jeigu kiti žmonės jums sakys priešingai. Būti nemotyvuotam savaitę ar dvi kartą į ketvirtį irgi skamba kaip gera idėja. Nieko neveikimas yra baterijos pakrovimas sekančiam maratonui.

Išorinė motyvacija yra reikalinga ir tai normali gyvenimo dalis, bet poilsis taip pat yra reikalingas ir tai yra taip pat normali gyvenimo dalis.

Ar galima ką nors pasiekti be jokios motyvacijos? Taip. Negano to, tokiu būdu pasieksite gerokai daugiau nei naudodami bet kurią motyvaciją. Koks tas magiškas būdas? Rutina. Jeigu kiekvieną dieną parašysite po vieną puslapį, tai metų gale turėsite 365 puslapius arba, kitaip sakant, daugiau nei daugelis standartinių knygų. Rutinai nereikia motyvacijos, nes tai dalykas, kurį darote kiekvieną dieną, pavyzdžiui valotės dantis. Ar valytis dantis reikia motyvacijos? Ar, kai buvote vaikas, jums kas nors davė saldainį už dantų išsivalymą? Aš pateikiau pavyzdį su rašymu, nes jį lengviausia įsivaizduoti. Lengviau nei duobės kasimą kiekvieną dieną, tačiau rutina gali būti pritaikoma bet kokiems dalykams. Ir, jeigu rutina jums skamba kaip negražus žodis, galite vartoti sistema. Sistema nereiškia, kad kažką darote kiekvieną dieną. Sistema gali veikti kartą per savaitę, ar nelyginėmis savaitės dienomis. Kaip jums patogiau, kaip jums geriau. Sistema visuomet paprasta: 14:15 mes visuomet šluostome dulkes. Yra dulkių ar ne, nesvarbu. Turim motyvacijos ar ne, nesvarbu. Tai yra dalykas, kurį mes darome tuo konkrečiu metu, nes mes esame būtent toks žmogus. Tai neturi nieko bendro su motyvacija ar darbo kokybe. Taip, užsimotyvavęs žmogus, galimai padarytų darbą geriau, bet galiausiai visuomet bus tik vienas klausimas: ar darbas buvo padarytas?

Galbūt jums reikia motyvacijos, o galbūt jums reikia rutinos. Skirtingiems dalykams – skirtingi įrankiai. Svarbiausia žinoti, kokie įrankiai egzistuoja.

Hikikomori

2023-04-30

Vokietijoje kilo „skandalas“, atlikus apklausą paaiškėjo, kad 1 iš 4 vokiečių nesikeičia apatinių kiekvieną dieną. Pussies! Jeigu dirbi iš namų, tai kam apskritai praustis kiekvieną dieną? Sutaupai vandens, muilo/šampūno, kempinės. Win, win, win. Bet didžiausia nauda yra sutaupytas laikas, kurį gali panaudoti geimindamas.
Gyvename nuostabiais laikais, nereikia eiti į parduotuvę ir stovėti eilėje su bobutėmis, gali beveik viską įsigyti internetu. Barbora pristatys iki durų. O jeigu nusibodo valgyti sasyskas ar užpilamas košes gali užsisakyti prabangiausią burgerį su dviguba bulvyčių porcija per Wolt.
Kad nesijaustum per daug vienišas įsigyji katę. Katė nuostabus gyvūnas, jo nereikia vedžioti, atlieka reikalus į dėžę kampe.
Vienintelė priežastis, kodėl reikia išeiti iš namų, yra išnešti šiukšles. Bet dėl vieno šiukšlių maišo tikrai neisi, reikia palaukti kol prisikaups du, o geriau net visi trys. Kas galėjo įsivaizduoti vaikystėje, kad gyvenimas susiklostys būtent taip?
Draugas prieš savaitę praneša, kad užsuks į svečius. Aišku, pamiršti ir eini geiminti toliau. Draugas likus valandai primena, kad užsuks į svečius. Paleidi roombos robotą, kuris užstringa tarp dviejų šiukšlių ir važinėja pirmyn atgal bandydamas išlaviruoti. Nešvarius drabužius nuo grindų perkeli į skalbimo mašiną, tai kas netelpa sugrūdi atgal į spintą. Tai geriausia ką gali padaryti, už tai dar liko laiko pageiminti iki draugo atvykimo.
Atvykęs draugas pasibaisėja. Prakastas dešros gabalas gulintis šalia klaviatūros užsiaugino kailiuką; puodelyje užsimezgusi gyvybė grasina evoliucionuoti į sekantį lygį ir išlipti į krantą; sūris besideginantis ant palangės ryškiai pamiršo pasitepti kremu nuo įdegio. Bet kam taip nepasitaiko?
Tai ne mano istorija, bet man jinai kelia susirūpinimą. Prie šito paveiksliuko trūksta tik alkoholio kvapelio. Kol kas jo nėra, bet ar ilgai?
Aš buvau panašioje situacijoje, kai jautiesi įstrigęs. Kai gyvenimas eina pro šalį. Visi laimingi, o tu vienas - ne. Kodėl tu negali būti laimingas? O gal visi irgi nelaimingi, tik viešai apsimetinėja?
Ar aš kam nors reikalingas? Ar kas nors pastebės, jeigu manęs nebeliks? Virvė atrodo kaip geriausia išeitis. Žmonės, kurie niekada nebuvo tokioje situacijoje, to nesupras. Jie sakys: jeigu blogai jautiesi, gali pasakyti, juk turi draugus, gimines, tėvus. O ką sakyti? Kad gyvenimas nespalvotas? Kad maistas neturi skonio? Jie gyvena savo gyvenimus, o aš esu čia vienas. Kaip vienas, su katinu. Na, nors katiną turiu.
Kai esi įstrigęs niekas tavęs neištrauks. Pats žmogus turi norėti pokyčių, bet nėra priežasties ko nors norėti. Tai yra užburtas ratas. Iš tiesu net ne ratas, o spiralė žemyn. Praėjus daug laiko, aš nuoširdžiai neatsimenu kaip ištrūkau, bet istorija galėjo būti kitokia. Ta prasme, šito teksto galėjo nebūti. Ne tik šito teksto, bet apskritai šitos knygos.
Jeigu norite vieno mano patarimo šituo klausimu jis yra:

judėjimas.

Reikia judėti. Tiesiog judėti.
Darbas iš namų man yra vienas iš geriausių dalykų, kuris nutiko, bet tai nebūtinai tiesa visiems, net jei jie patys to nepripažins (skaityti pirmą pastraipą). Jeigu turi žmoną (antrą pusę), tai po darbo gali bent jau su ja pakalbėti. Jeigu gyveni vienas, tai neturi su kuo pasidalinti savo džiaugsmais ar rūpesčiais. Nei vienas žmogus nėra sala. Visiems reikia bendravimo, tik skirtingo lygio. Žmonės, kurie iš tiesų yra intravertai komandos pokalbio metu gali pasirodyti kaip ekstravertai, nes tai vienas iš nedaugelio būdų kaip jiems gauti savo bendravimo normą. Kitas būdas yra žaisti MMO žaidimus, kuriuose priklausai klanui ir kartu su grupe žmonių eini į reidą.

Visiems katinų mylėtojams turiu pasakyti, katinas yra blogas gyvūnas. Geras gyvūnas yra šuo, dėl vienos paprastos priežasties – jį reikia vedžioti, vadinasi jis verčia tave išeiti į kiemą, jis verčia tave pasitraukti nuo kompiuterio, jis verčia tave judėti. Dėl tos pačios priežasties barbora yra blogas dalykas.
Gyventi vienam atsiskyrus nuo viso pasaulio nėra naujas išradimas. Atsiskyrėliai egzistavo tiek laiko kiek egzistuoja rašytinė istorija. Jeigu jums įdomu, jiems apibūdinti buvo naudojamas „hermit“ terminas. Japonai tam turi savo terminą Hikikomori. Skirtumas su Japonija, kad tai daugiau mažiau modernus atsiskyrėlis. Kai sakau modernus, tai jis turėjo bent jau kabelinę televiziją. Panašu, kad viena iš Covid pasekmių bus tokių atsiskyrėlių atsiradimas Lietuvoje. Norėčiau pasakyti, kad tai nėra blogai. Norėčiau pasakyti, kad visokių žmonių reikia, bet tai būtų melas.
Visi mes darėm pasirinkimus. Visi mes priėmėm sprendimus. Nepriimti sprendimo taip pat yra sprendimas. Visi mes klydom ir dabar turime gyventi su pasekmėmis. Bet tai kur esi šiandien nereiškia, kad turi būti rytoj. Tu gali keistis, tu gali judėti į priekį. Kartu su savimi gali pasiimti kelis žmones. Visų neišgelbėsi. Pasirink kelis žmones ir laikyk juos arti širdies. Ir antras patarimas nuo manęs: rūpestis ir dėmesys yra tai ką jūs galite pasiūlyti įstrigusiam žmogui. Nemokinkite, neaiškinkite, nesiūlykite pagalbos, jeigu neprašo. Dėmesys viskas ką jūs galite padaryti, tai viskas ko reikia. Visa kita susidėlios savaime arba ne…
Nesinori palikti jus ant liūdnos minties, bet tai yra keista tema kalbėti. Sunku teisingai sudėlioti mintis. Jūs nežinote ką galvoja kitas žmogus. Jūs nežinote kaip jaučiasi kitas žmogus.

Jūsų vertybės

2019-03-20

Aš nuolatos grįžtu prie temų iš savipagalbos, saviugdos kategorijų. Rodos per dešimt metų jau turėčiau būti apėjęs šią kategoriją iš visų pusių, bet vis tiek randu minčių kuriomis norėčiau pasidalinti.
Šiandien norėčiau pakalbėti apie vertybes ir jums užduoti labai paprastą, bet labai sudėtingą klausimą: *ar galėtumėte išvardinti tris savo vertybes?*

Pagalvokite.

Kiekvienas žmogus turi savo vertybių skalę. Jinai gali būti skirtinga ir tai yra normalu. Tik gimęs kūdikis neturi vertybių, bet jis taip pat nesuvokia pasaulio. Pasaulio suvokimui reikia laiko, vertybėms susiformuoti taip pat. Pirmiausiai savo vertybes bando primesti tėvai, kiek vėliau draugai ir klasiokai, galiausiai bendradarbiai.
Aišku, tai nereiškia, jog mes turime priimti tas vertybes. Mes galime patys sau apsibrėžti kokios vertybės mums svarbios ir kokios ne. Tačiau norint įsivertinti savo vertybes, reikia pasiekti tam tikrą sąmoningumo lygį, kuris dažniausiai yra virš visų vaikų samprotavimo lygio. Kita vertus, net ne kiekvienas suaugęs susimąsto apie vertybes pagal kurias jis gyvena.
Vertybės laikui bėgant keičiasi ir tai yra normalu. Universitete studentavimas gali būti vertybė, tačiau išaugus universiteto sauskelnes studentavimas nebegali būti vertybė, nes realiai jis niekur neveda tik į darbo biržą. Kai susilaukiate vaikų, gali atsirasti nauja vertybė – būti geriausiu tėvu/mama, bet neturint vaikų, nėra priežasties tokiai vertybei egzistuoti.
Kiekvienas žmogus turi tam tikras vertybes, tos vertybės gali būti labai skirtingos. Vieni gali manyti, jog reikia užleisti vietą autobuse senukams, kiti gali manyti, jog vogti iš bobučių yra gerai. Kiekvienam savo.
Vertybės yra labai svarbu, nes esant kritinei situacijai, jums nereikia galvoti kokį sprendimą priimti. Bobutė einanti jums priešaky pamėtė piniginę. Kaip jūs pasielgsite? Tai priklauso nuo jūsų vertybių. Galima paimti piniginę ir dėti į kojas, galima gražinti piniginę, o galima net nepastebėti: kokia piniginė?
Kokias vertybes turite jūs? Šis klausimas yra labai sunkus. Galbūt jūs norite pasakyti, kad jūsų vertybė yra sveika gyvensena, tuo pačiu, kai valgote picą skaitydami šį tekstą. Aš jūsų neteisiu, tačiau picos valgymas

penkis kartus per savaitę tikrai nėra sveikos gyvensenos apibrėžimas. Jeigu paįvairinate savo meniu burgeriais, tai irgi nepagerina padėties. Ar aš minėjau, kad sofoje yra patogiausios jūsų pozos įspaudas? Galbūt norėtumėte pasakyti, kad jūsų vertybė yra sportas, bet jūsų mėgstamiausias sportas yra krepšinio žiūrėjimas per televiziją. Aš nesakau, kad sporto žiūrėjimas per televiziją yra blogas dalykas, tačiau tai yra taip toli nuo sporto vertybės kaip dviratis nuo automobilio.
Vietoj to, kad apgaudinėti save vertybėmis, kurios skamba gerai ant popieriaus ar socialinės sienos jau geriau iš vis nežinoti kokios jūsų vertybės. Neatitikimas tarp įsivaizduojamų žmogaus vertybių ir jo elgesio, veda žmogų į tamsią vietą. Žinote, koks geriausias būdas paguosti savo sielą, kad jums nesiseka pasiekti savo sveikos gyvensenos vertybės? Dėžė ledų!
Jeigu jūs dažnai dirbate viršvalandžius, jeigu jūs dirbate savaitgaliais, tai akivaizdu, kad jūsų vertybė yra darbas, o ne šeima. Kaip jūs išgyvenate savo vertybes kiekvieną dieną?
Jeigu vieną kartą per mėnesį suvalgysite picą, tame nėra nieko blogo. Mes nešventieji. Vertybė yra tuomet, kai paėmę penkių metų intervalą ir pažvelgę į jį galite pasakyti, jog gyvenote ta vertybe 99% laiko.
Jeigu jūsų tikslas yra numesti svorio, tai mėnesį pabadavote ir pasiekę (arba daug greičiau nepasiekę) tikslą baigėte badavimo procesą. Žiūrėkit po dviejų mėnesių jau sveriate dvigubai, tačiau jeigu jūsų vertybė yra sveika gyvensena, jums nesvarbu konkretus svoris. Kadangi, jūs nesifokusuojante į konkretų svorį, bet į sveiką gyvensena, tai svoris automatiškai pradeda kristi ir susibalansuoja į geriausią pagal jūsų figūrą, pagal genus.
Jeigu jūsų vertybė yra pinigai, tai jūs sieksite uždirbti vis daugiau ir daugiau pinigų įvairiais būdais, tačiau pinigai jums neatneš laimės. Tai yra bloga vertybė. Kita vertus, jeigu jūsų vertybė yra finansinė nepriklausomybė, tai kažkuriuo metu gali būti, kad jūs darysite viską, kad tik gautumėte daugiau pinigų, tačiau vėliau galbūt jūs visus pinigus investuosite ir savo dėmesį skirsite šeimai. Esant geroms vertybėms tikslai gali keistis.
Kokios mano vertybės?
Ačiū, kad paklausėte, tai nėra lengvas klausimas ir aš daug galvojau apie tai.
Pirmoji mano vertybė – kūrybiškumas. Yra daugybė būdų, kaip galima išreikšti kūrybiškumą. Per piešimą, žaidimų kūrimą, rašymą… Kaip ilgalaikiai skaitytojai žino visus šiuos dalykus viename ar kitame gyvenimo etape dariau, kai kuriuos vis dar darau. Kūrybiškumą galima išreikšti ir būdais, kurių aš nepropaguoju: dainų kūrimu, šokiu, mezgimu… Du žmonės gali turėti tą pačią vertybę ir gyventi labai skirtingus gyvenimus.
Antroji mano vertybė – smalsumas. Galima būti smalsiam ir nekūrybiškam, bet negalima būti kūrybiškam ir nebūti smalsiam. Įkvėpimas turi ateiti iš kažkur, kūrybiškumui reikia naujos informacijos. Buvimas smalsiu kiekvienam žmogui irgi gali reikšti skirtingus dalykus. Vienam tai gali reikšti, jog reikia išbandyti visus narkotikus ir paragauti visų alkoholinių gėrimų (nerekomenduoju, bet redakcijos nuomonė nebūtinai turi sutapti su autoriaus nuomone), kitam tai gali reikšti keliones. Man, tai klaidžiojimas internete. Aš daug skaitau (įvairaus šlamšto). Visa tai galiausiai veda prie tokio teksto kaip šis.
Kalbant apie trečią vertybę, aš nežinau… Ilgai galvojau, ką turėčiau pasakyti kaip savo trečią vertybę. Aš manau, jog tai laisvė. Ką reiškia laisvė? Kas nors gali pasakyti, jog gera gyventi nepriklausomoje Lietuvoje. Kas nors kitas gali pasakyti, jog laisvė, tai kad aš esu nevedęs. Kas nors gali paprieštarauti, kokia čia laisvė, jeigu dirbi kompanijoje? Tiesa pasakius, kad jeigu esi freelanceris nereiškia, kad esi laisvas. Tai tik apgaulingas pavadinimas… Laisvai samdomas… Legionierius... Jeigu freelanceris dirba daugiau nei darbuotojas, tai kuris iš jų yra laisvesnis?
Laisvė man reiškia, kad aš nekenčiu, kai man nurodinėja kaip gyventi. Net darbe aš ieškau laisvės ir galimybės priimti sprendimus, daryti taip kaip aš noriu. Aišku, aš ne visuomet esu teisus, bet mano vertybė nėra neklysti.
Tikiuosi, jog šis tekstas privers (bent jau trumpam) jus susimąstyti. Aš žinau, kad man tikrai reikia gerai pamąstyti. Man sunku įvardinti tris vertybes, ką jau kalbėti apie šešias. Aišku, vertybių skaičius neturi būti begalinis, net ir žodynas, turintis daug vertybių, turi jų ribotą skaičių. Mano asmenine nuomone, geriausia, kai vertybes galima suskaičiuoti ant vienos rankos pirštų, nes kitaip gyvenimas darosi komplikuotas.

Tai nori būti dailininku?

2024-12-17

Aš nesu autoritetas, todėl jūs galite drąsiai nesutikti su mano pateikta nuomone.
Aš pateiksiu 7 principus norint tapti dailininku. Žodis dailininkas gali būti pakeistas iliustratoriumi, piešėju, dizaineriu, tačiau esminiai principai nuo to neturėtų keistis.
1) Kopijuokite. Jeigu dirbate su popieriumi ir pieštuku yra du būdai kaip galite nukopijuoti jums patinkantį paveiksliuką. Pirmasis būdas yra kalkė, kurią galite nusipirkti bet kurioje raštinių reikmenų parduotuvėje. Pasidedate popieriaus lapą, ant jo kalkę, ant jos piešinį ir apvedžiojate pieštuku. Antrasis būdas yra naudoti stiklą. Į stiklą atremiate paveiksliuką, tuomet uždedate baltą popieriaus lapą ir šviesa krisdama pro stiklą, jums leis matyti piešinį ir jį apvedžioti.
Jeigu dirbate kompiuteriu, tą padaryti žymiai lengviau, tiesiog viename sluoksnyje pasidedate piešinį, kitame paišote.
Kodėl tą reikia daryti? Jums reikia pasąmoningai išmokti kas yra gera kompozicija, kokios spalvos dera, kaip veikia perspektyva ir t.t. Jūs galite paimti vadovėlį ir išmokti kas yra aukso pjūvis (dieviška proporcija) arba trijų taisyklę, bet apibrėžimo žinojimas nereiškia, kad galėsite jį teisingai pritaikyti. Apibrėžimai yra gerai rašytiniam egzaminui, o ne praktiniam darbui. Kopijuodami jūs išmoksite intuityviai sukurti gerą piešinį, o kada nors ateityje galėsite persiskaityti ir teoriją.
Kiek piešinių reikia nukopijuoti? Daug. Viens, du ir daug? Ne, daugiau. Mes kalbame apie šimtus, o ne dešimtis.
Didelės korporacijos išleido daug pinigų bandydamos įtikinti, kad kopijavimas tai yra vagystė, nebent tai daro jos pačios, bet tai yra ne tiesa. Kopijuodami žmonės mokosi. Tiesiog svarbu nebandyti parduoti savo Mona Lizos kaip originalo.
2) Mėgdžiokite. Antrasis žingsnis yra mėginimas nupiešti piešinį tiesiog žiūrint į jį. Sudėtingiausia dalis yra atitaikyti proporcijas. Jūsų piešiamas namas gali būti ne centre arba didesnis/mažesnis nei originale.
Mėgdžioti yra lengviau, kai apverčiate piešinį. Jeigu pavyzdžiui bandote pamėgdžioti kėdę ir apverčiate piešinį aukštyn kojom, tuomet jūsų smegenys nesupranta, kad tai yra kėdė, tiesiog linijų rinkinys, todėl yra lengviau išlaikyti tinkamus dydžius/atstumus.
Kodėl tą reikia daryti? Kad jūsų ranka išmoktų jausti daiktų dydžius ir atstumus nuo popieriaus krašto.
3) Interpretuokite. Jeigu mokate perpiešti piešinį tiesiog į jį žiūrėdami, tuomet laikas žengti sekantį žingsnį ir pateikti savo interpretaciją. Tarkim, piešinyje pavaizduotas namas. Kaip galėtumėte interpretuoti? Pakeisti paros laiką, sezoną pavyzdžiui vietoj vasaros, žiema arba ruduo. Galėtumėte atvaizduoti tą patį namą iš toliau įtraukdami daugiau aplinkinių vaizdų. Galėtumėte padaryti visą seriją tas pats namas per Kalėdas, Helovyną, Jonines.
Kodėl tą reikia daryti? Sugalvoti visą piešinį nuo nulio su visomis detalėmis yra sunku, tačiau interpretuodami jūs jau turite pagrindą, tiesiog ieškote kaip tą piešinį paversti savu.
4) Pirminės figūros. Galite jas vadinti paprasčiausiomis arba pamatinėmis figūromis, bet jos yra trys: apskritimas, keturkampis ir trikampis. Visi piešiniai sudaryti iš pirminių figūrų. Pavyzdžiui trapecija yra du trikampiai ir keturkampis. Įsivaizduokite namą. Nežinau kokį namą įsivaizduojate jūs, bet mano namo priekis sudarytas iš kvadrato ir trikampio, namo šoninė siena yra stačiakampis, kuriame tilptų du priekio kvadratai, o stogas yra lygiagretainis t. y. du trikampiai ir keturkampis. Taip pat reiktų nepamiršti langų ir durų, kurie visi yra stačiakampiai. Paprasta ar ne? Be abejonės galima įsivaizduoti sudėtingesnį namą, bet daugelis namų gana lengvai išsiskaido į pirmines figūras. Dabar pabandykite tą padaryti su drambliu arba tigru, arba žirafa. Nėra taip paprasta, ar ne?
Kai pirmą kartą išgirdau šitą pratimą aš to negalėjau padaryti.
Aš ilgą laiką pavydėjau žmonėms, kurie gali sukurti labai simpatiškus bet taip pat labai minimalistinius personažus. Paslaptis yra tame, kad, jeigu negali išskaidyti bet kokio daikto į pirmines figūras, negali nupiešti minimalistinio piešinio. Galėjimas išskaidyti į pirmines figūras yra vienas iš svarbiausių dalykų, bet tai nėra

pirmas žingsnis ir iš pradžių jums nepavyks. Pirmi trys šio teksto žingsniai kaip tik ir veda jus prie šito mokėjimo.
5) Detalės, detalės, detalės. Kuo daugiau detalių, šešėlių, atspindžių pridėsite (su sąlyga, kad tą padarysite teisingai), tuo jūsų darbas atrodys geresnis, gyvesnis.
6) Pasirinkite tinkamus įrankius. Aš niekada nepiešiau ranka (tai yra melas, visi vaikai paišo), todėl negaliu pasakyti kuris pieštukas ar teptukas bus geriausias. Greičiausiai pigiausias nebus geriausias, bet viskas priklauso nuo to ką jūs siekiate padaryti.
Aš savo menininko karjerą, jeigu galima taip išsireikšti pradėjau nuo MS Paint, nes tai piešimo programa, kurią turi kiekvienas kompiuteris. Po penkių metu perėjau ant Inkscape. Inkscape yra nemokama vektorinio piešimo programa. Inkscape man niekada nebuvo tobula, bet svarbiausia buvo nemokama. Pereiti nuo Paint ant Inkscape toks jausmas kaip visą gyvenimą vaikščioti pėsčiomis ir įsigyti automobilį: kelionių galimybės atsiveria labai plačiai.
Visai nesenai įsigijau Affinity. Tai yra brangus įrankis, kuris man niekada neatsipirks, nes aš esu mėgėjas ir nesiruošiu būtų profesionalas, bet… Jausmas yra toks kaip nuo zaparožiečio pereiti prie mercedeso. Pasirodo kelionės gali būti ne tik patogios bet ir greitos.
Teisingi įrankiai, ne tik pagreitina darbo procesą, bet padaro jį maloniu, bei suteikia naujų galimybių apie kurias anksčiau net negalvojote.
7) Teisinga poza. Jeigu pažiūrėtumėte vaikų piešinius, kur jie piešia šeimą, tai pamatytumėte tris (ar keturis) stikmenus: mama, tėtis, vaikas, kurie stovi susikabinę rankomis ir žiūri tiesiai į jus. Kai vaikai piešia statinius personažus tai yra gerai. Kai jūs tą darote, tai nebūtinai yra gerai.
Jeigu jūs piešiate vienetinį piešinį, tai personažas neturi stovėti kaip medis (nebent jis yra medis), o būti judesyje. Statinis personažas nėra įdomus. Veiksmas gali perteikti emociją ar atskleisti personažo charakterį. Kita vertus, jei jūs kuriate istoriją ar tai būtų komiksas, ar animacija (ar dar kažkas) pirmiausiai jums reikia nusipiešti statinį personažą, kad žinotumėte kas jis toks ir tik tuomet, kai turite statinį personažą, imsite piešti įvairius judesius/emocijas.
Paskutinis dalykas – nesustokite, tobulėjimas ir kokybė ateina tik nuolatos dirbant.

Tau reikalingi trys hobiai

2025-05-18

Visai nesenai išgirdau mintį, kuri man patiko. Norint būti laimingu reikalingi trys hobiai: *fizinis, socialinis ir kūrybinis*. Pakalbėkime apie hobius.
Pradėkime nuo fizinio hobio. Jeigu jūs dirbate krovėju maximoje, apie fizinį hobį net nenorite galvoti. Ir galbūt jo jums nereikia. Daugelis iš mūsų nedirba fizinio darbo. Fizinis krūvis yra reikalingas norint sveikai gyventi. Yra pasakymas: *sveikam žmogui rūpi tūkstančiai dalykų, nesveikam – tik vienas. Kaip atgauti sveikatą?*
Mano draugas nuo pat studentavimo laikų lankė sporto klubą ir bandė mane įtikinti prisijungti, bet jam nepavyko. Manęs nežavėjo idėja sėdėti persirengimo kambaryje su senais prakaituotais diedais. Aišku, reikia suprasti, kad sporto klubas nėra vienas dalykas. Galima kilnoti svorius pagal trenerio sudarytą programą. Galima lankyti grupines treniruotes. Kai kurie klubai turi baseinus ar pirtis. Kad ir ką pasirinktumėte svarbu nepirkti *animal pak*.
Vėliau draugas perėjo prie maratono bėgimo jam ir vėl nepavyko įtikinti manęs prisijungti. Beje, jums nebūtina bėgti maratono, galite bėgti 5, 10, 15km. Žmonės, sako, kad bėgimas yra nerealus dalykas, nes egzistuoja *runners high* – tai tokia dvasios ir proto ramybė. Pakalbėkite su bėgikais apie tai.
Populiariausia fizinė veikla tarp jaunimo, aišku, yra krepšinis ir tai suprantama, nes aikštelės galima rasti beveik visur. Futbolą suorganizuoti gerokai sunkiau, nes aikštelių turbūt 10x mažiau nei krepšinio. Prie viso to reikia dar dviejų komandų po bent 5 žmones.

Tenisas ir padėlis, kiek girdėjau yra du sportai, kuriems neįmanoma rasti vietos, nes visos aikštelės rezervuotos metams į priekį.
Jeigu esate pensininkas, pabandykite petankę.
Mano fizinis hobis yra šuns vedžiojimas. Nesvarbu koks blogas oras, nesvarbu lija, vėjas, sniegas. Kiekvieną dieną turi eiti ir net nesistengdamas padarai 8.000 žingsnių. O kai oras yra geras, tai malonumas yra padaryti 12.000 ar daugiau žingsnių. Šuns vedžiojimas nėra tik ėjimas pastoviu ritmu. Tai yra taip pat ir prabėgimai, pažaidimai.
Antras hobis yra kūrybinis. Nebent jūs dirbate kokioje nors reklamos agentūroje, kuri patenkina jūsų kūrybinius poreikius. Visiems reikia kūrybinio hobio. Kodėl? Kad jaustumeisi, jog tobulėji, kad jaustumeisi, jog kažką pasiekei, padarei.
Man kūrybinis yra rašymas. Ir aš labai rekomenduoju rašymą visiems. Nors aš rašau naujienlaiškį ir tinklaraštį, jums tikrai nebūtina skelbti savo tekstų viešai. Rašymas padeda sudėlioti savo mintis. Išsaugoti įdomias idėjas.
Kitas kūrybinis dalykas man yra piešimas. Aš ta darau gerokai rečiau nei norėčiau, bet yra kaip yra.
Kūrybinių hobių gali būti gerokai daugiau: mezgimas, fotografavimas, poezija. Net valgio gaminimas gali būti kūrybinis hobis.
Trečias hobis yra socialinis t. y. pabendravimas su žmonėmis. Man tai yra stalo žaidimai. Jums tai gali būti pasėdėjimas bare ir krepšinio varžybų žiūrėjimas.
Ar kompiuteriniai žaidimai gali būti socialinis hobis? Aš sakyčiau, kad taip. Jeigu žaidime yra klanas ar kažkoks kitas to dalyko atitikmuo, kur grupė žmonių turi planuoti/koordinuoti veiklą, kad įveiktų monstrą/bosą, tai kas gi kita tai yra, jei ne socialinė veikla?
Ar jums tikrai reikia trijų hobių? Aišku, kad ne. Jeigu lankote povandeninius šachmatus, tai galbūt vienas hobis gali patenkinti visus tris dalykus: socialinį, fizinį ir kūrybinį. Pavyzdžiui bėgimas, galima bėgti vienam arba galima bėgti su grupe. Po bėgimo galima nueiti kartu į pirtį arba į barą pasėdėti ir išgerti alaus. D&D (stalo žaidimų variantas) gali būti socialinis ir kūrybinis. Medžio drožinėjimas gali būti fizinis ir kūrybinis hobis. Galima sugalvoti daug hobių, kurie patenkina du poreikius. Labai sunku sugalvoti hobį, kuris patenkintų visus tris. Taigi, jums greičiausiai nereikia trijų hobių, bet du vis tik reikėtų turėti.

Naujos pažintys

2025-05-25

Norint sutikti naujų žmonių, kurie galbūt ateityje taps naujais draugais, yra trys problemos. Pagalvojau, kad šiandien pakalbėsiu apie jas.
1) Reikia išeiti iš namų. Visai nesenai įvyko orientacinis su šunimis. Jis vyko darbo dieną, po darbo valandų ir dar centre. Viešuoju transportu važiuoti su šunimis negalima. Žodžiu, nusigauti problema, taigi, aš neėjau. Dabar dažniausias mano pasiteisinimas, kodėl aš niekur neinu yra šuo. Taip, šuo nemėgsta būti vienas namie. Taip, vedžioti šunį visuomet tuo pačiu laiku yra gerai, bet, jeigu šuo vieną kartą per savaitę pabus vienas namie, nieko blogo neturėtų atsitikti.
Jeigu neturėčiau šuns, sugalvočiau kitų pasiteisinimų: šalta, karšta, lyja, esu per daug pavargęs, esu alkanas. Aš nesu įaugęs į kėdę prie kompiuterio, bet, būkim sąžiningi, kėdė yra patogi ir raminanti. Išeiti iš namų reikia drąsos. Išeiti iš namų yra stresas ir kuo rečiau išeini tuo tas stresas didesnis.
Moksleiviams ir studentams išeiti iš namų lengviau, nes jie turi daug energijos. Aš turiu energijos mažiau ir tai greičiausiai yra pasekmės, jog nesirūpinau savo sveikata, kai man buvo 20+. Su amžiumi energijos kiekis mažėja ir kaip stipriai, priklauso nuo to kaip rūpinatės savo sveikata. Bet jeigu neišeisite iš namų, tai ne tik nesusirasite naujų draugų, bet ir neišlaikysite esamų.
2) Kur eiti? Jeigu gyveni Kalabybiškyje, tai didžiausias renginys greičiausiai yra dviejų automobilių avarija. Mažuose miestuose mažiau žmonių, todėl natūraliai mažiau renginių. Vilniuje vyksta daugiau renginių nei

Kaune, o Londone vyksta daugiau renginių nei Vilniuje. Kuo didesniame mieste gyveni, tuo tavo šansai sutikti naujų žmonių yra geresni.
Naktiniai klubai turi po renginį kiekvieną savaitgalį ir, kai esi jaunas, ko daugiau tau gali reikėti? Bet kai tau stukteli arčiau centro, tai eiti į naktinį klubą yra kažkaip… keista? Nevisi renginiai yra tinkami susipažinti su žmonėmis. Vilniaus gimtadienis, Hansa dienos, bet kurios didelės grupės koncertas arenoje yra nerealūs renginiai ir juose verta dalyvauti, bet jie nėra tinkami naujoms pažintims. Nesakau, kad neįmanoma, bet niekas ten neina su tokiu tikslu.
Kokie renginiai yra tinkami? Nedideli, kur susirenka 10-30 žmonių. Bet to dar neužtenka, renginiai turi būti kartotiniai. Tu gali tapti su kažkuo pažįstamas, o vėliau draugu tik tuo atveju, jeigu susitinkate daugiau nei vieną kartą. Jeigu ateini vieną kartą ir viskas, naujos draugystės neužsimegs.
Pavyzdžiui, Ąžuolyno biblioteka organizuoja po renginį kiekvieną savaitę, o kartais ir dažniau. Ir, deja, turiu pripažinti, kad man tų renginių temos nėra įdomios. Bet galbūt įdomu jums? Tie renginiai neturi per daug lankytojų, taigi, puiki viena užmegzti naujas pažintis.
Beje, galbūt esate girdėję apie kontaktų renginius verslininkams? Tai nėra tinkami renginiai pažintims, nes čia visi ateina ką nors parduoti.
Jeigu norite surasti renginių, kurie jums patiks geriausia ieškoti per hobius/dalykus, kurie jums patinka. Su tuo yra tik viena problema, jeigu gyvenate mažame mieste, galbūt tik du žmonės domisi tuo pačiu dalyku kaip jūs: jūs ir didžiausias jūsų priešas.
3) Bendrauti. Suradote tinkamą renginį ir net nuėjote į jį. Bet to dar neužtenka, norint užmegzti pažintis. Jeigu jūs prasėdėsite visą renginį tyliai kampe, nieko neatsitiks. Jeigu ateisite su draugu ir visą laiką bendrausite tik su juo, nieko neatsitiks. Norint užmegzti naujas pažintis reikia bendrauti. Jeigu norite sėkmingai užmegzti naujus ryšius geriausias būdas yra užduoti įdomius klausimus. Kokie yra įdomūs klausimai? Priklauso nuo situacijos, bet žmonės mėgsta pasakoti apie savo hobius, apie dalykus, kuriuos gerai išmano ir būtent to reikia klausti. Klausti ir klausytis, nepertraukinėti.
Jeigu organizuojate renginius vienas iš svarbiausių dalykų yra pasirūpinti naujokais. Jie įdėjo daug pastangų, kad ateitų, bet jie čia nieko nepažįsta, nežino kaip elgtis, bijo. Reikia juos padrąsinti, užkabinti, supažindinti su kitais žmonėmis, įtraukti. Jeigu darysite teisingai, jūsų bendruomenė didės, jeigu ne, jinai taip ir liks užkonservuota arba visiškai sunyks.
Jeigu jūs esate naujokas, nereikia tikėtis, kad organizatoriai pasirūpins jumis, daug dažniau jūs būsite palikti ant ledo, bet jeigu jau atėjote, pabandykite išspausti maksimalią naudą.

Kur tu gyveni?

Diena be įtakos

2008-09-23

Neseniai perskaičiau, jog vienas žmogus per dieną įtakoja, bent keturis (dėl konkrečių skaičių, aišku, galima ginčytis) kitus. Tuomet pagalvojau, kad reikėtų surengti dieną be įtakos ir ėmiau ją kruopščiai planuoti.
Visų pirma, turiu pasakyti, kad, deja, aš negaliu pakviesti jūsų prisidėti prie šios idėjos, nes tai jau būtų mano įtaka jums.
Taigi, jeigu aš išeinu kur nors ir manęs koks nors žmogus paklausia valandų, nepriklausomai nuo to, ar jam pasakau tiesą, ar meluoju, aš tam žmogui padarau įtaką, nes jis priiminės savo sprendimus atsižvelgdamas ir mano nurodytą laiką. Jeigu aš išeinu ir nusišypsau gražiai mergaitei arba negražiam berniukui, galbūt dėl to jos/jo diena bus geresnė ir vėl aš būsiu padaręs įtaką. Blogai, reikia to išvengti.
Vadinasi tą dieną negalėsiu niekur eiti iš namų.
Jeigu aš visą dieną sėdėsiu namie, kas nors gali užeiti pas mane į svečius, jeigu aš atidarysiu duris ir ką nors pasakysiu, vadinasi aš jam padarysiu įtaką. Blogai. Vadinasi teks apsimesti, jog nieko namuose nėra.
Jeigu aš sėdėsiu namie ir apsimesiu, kad manęs nėra, tai žmogus susinervinęs, dėl to jog niekas neatidarė durų, gali paskambinti ir paklausti kur aš dingau. Aš, aišku, negalėsiu jam pasakyti, kad nesu namie ir turėsiu ką nors pameluoti pvz. kad žvejoju su draugais Trakuose. Skambinantysis dar sykį susinervins ir grauš nagus iš pavydo. Blogai. Vadinasi, teks išjungti telefoną.
Jeigu aš sėdėsiu namie, atsitvėręs nuo viso pasaulio ir prieisiu prie lango norėdamas pažiūrėti koks oras, o tuomet koks nors žmogus eidamas gatve pakels akis į mano buto langus bei pamojuos, o aš jam pamojuosiu atgal atsakydamas, jis pagalvos koks mielas tas žmogus iš antro aukšto ir taip aš jam padarysiu įtaką. Blogai.
Vadinasi visą dieną negalėsiu artintis prie langų, todėl geriausiai bus gulėti lovoje.
Jeigu aš atsitvėręs nuo viso pasaulio sau ramiai gulėsiu lovoje ir nieko nedarysiu, bet koks nors žmogus užeis į mano puslapį ir perskaitys kokį nors įrašą, o perskaitęs pagalvos: „v*o čia kietai parašyta, nuo šiandien ir aš taip darysiu*“, tai vadinasi aš jam būsiu padaręs įtaką, nors nevisai tiesiogiai ir to visai nenorėjau. Blogai.
Vadinasi man reikia ištrinti visus savo internetinius puslapius.
Jeigu aš sau guliu lovoje nereaguodamas į aplinką bei ištrynęs visus savo sukurtus puslapius ir į vieną iš tų puslapių ateina pastovus lankytojas ir staiga nieko neranda, jis, aišku, susinervina. Jeigu jis mane pažįsta gerai, jis parašys el. laišką klausdamas kas atsitiko. Jeigu jis mane pažįsta labai gerai ims skambinti ir klausti kas atsitiko. Aš, aišku, būsiu išsijungęs telefoną. Jeigu jis mane pažįsta labai, labai gerai, tai susinervins dar kartą, šį kartą, dėl to kad nekeliu telefono. O tai jau nėra blogai, tai – šūdas.
Dėliok kaip nori, tačiau niekaip neišeina, kad neįtakotum tyčia ar netyčia bent vieno žmogaus kiekvieną dieną.
Jeigu būtum ponas Niekas, tai niekam ir nerūpėtum, bet šiais laikais, kai yra internetas ir visos kitos technologijos, tiesiog neįmanoma pasprukti iš šiuolaikinio pasaulio. Gal būt prieš 100, 200 metų diena be įtakos vadintųsi – eilinis pirmadienis. O dabar dieną be įtakos teks atidėti iki geresnių laikų.

Burbulas

2023-06-11

Ar kada nors susimąstėte apie tai, kad gyvenate burbule. Nuomonės burbule. Iš principo tai labai panašu į muilo burbulą. Apsauginis gaubtas apsaugo vidaus orą, nuo išorinės įtakos. Burbulo viduje gali būti mažų

burbuliukų. Esminis skirtumas, kad muilo burbulą labai lengva susprogdinti, nuomonės burbulą susprogdini ar net praplėsti yra labai sudėtinga.
Nebijokite, ne jūs vienas esate nuomonės burbule. Visi žmonės yra juose, skiriasi tik burbulo dydis.
Jeigu pažiūrėsite į rinkimų rezultatus, tuomet pastebėsite, jog kaimas ir miestas visuomet balsuoja skirtingai. Aš apie tai kalbu, nes tai yra lengviausias pavyzdys, bet tarp kaimo ir miesto skiriasi viskas: mąstymas, požiūrius, problemos. Kaimas ir miestas gyvena skirtinguose šališkumo burbuluose.
Kaime yra pora karvių, pora kaimynų, vienas laikraštis ir vienas televizijos kanalais ir tai suformuoja žmogaus nuomonę. Jūs galite sakyti pala, pala, bet juk yra daugiau nei vienas laikraštis ir daugiau nei vienas kanalas. Žinoma, bet retai kada žmogus skaito daugiau nei du laikraščius (dažniausiai vieną) ar žiūri daugiau nei du kanalus (dažniausiai vieną). Kadangi, yra nedaug informacijos šaltinių, todėl nėra daug galimybių, jog susidaryta nuomonė bus kvestionuota.
Mieste išlaikyti siaurus savo įsitikinimus yra daug sunkiau. Pirmiausiai yra bendradarbiai, kurie dažniausiai yra panašūs žmonės, bet ne identiški, todėl gali šiek tiek praplėsti suvokimo burbulą. Kelionės į darbą ar pietų metu galima nugirsti svetimus pokalbius, aš nesakau, jog klausytis kitų pokalbių yra geras dalykas, bet tai ką išgirdai netyčia gali įtakoti tavo nuomonę arba paskatinti pasidomėti kokiu nors dalyku. Kelionės į darbą arba iš metu akis bado reklaminiai stendai. Nuėjus į klubą, barą, renginį galima pabendrauti su kokiu nors atsitiktiniu žmogumi, kas vėl praplės žmogaus požiūri šiek tiek.
Jeigu norėtumėte kaip nors įsivaizduoti kaimą ir miestą, tai apie kaimą galvokite kaip apie ežerą. Vėjas sukelia bangas paviršiumi, bet iš principo ežeras yra stovinčio vandens telkinys. Tuo tarpu apie miestą reiktų galvoti kaip apie upę - vanduo nuolatos teka. Kaime įsitikinimai stovi giliai ir keičiasi lėtai, mieste jie nuolatos susiduria su kitų žmonių įsitikinimais ir yra priversti prisitaikyti sužinoję naujos informacijos.
Taip, ir mieste gali gyventi žmogus su siauru požiūriu ir mažu draugų/pažįstamų ratu, kuris leistų išlaikyti mažą burbulą ir siaurą požiūrį, tačiau daugeliu atveju miestiečių mąstymas yra daug progresyvesnis, nes mieste gyvenimo tempas yra didesnis.
Kita vertus, taip pat reiktų pasakyti, kad miestas miestui nelygus. Didesniame mieste yra lengviau sutikti žmonių su kitokiomis nuomonėmis, kitokiomis gyvenimo patirtimis. Universitetai pritraukia studentų, oro uostai pritraukia turistų, visą tai formuoja miesto branduolį, kuris formuoja nuomonės burbulus. Kuo daugiau skirtingų žmonių yra mieste, to jo kultūra yra įdomesnė.
Visi mes esame įtakojami aplinkinių žmonių. Geriausias dalykas ką jūs galite padaryti, tai kai išgirstate nuomonę, kuri jums nepatinka, neatmeskite jos iš karto, įsiklausykite, galbūt joje yra krislelis tiesos.

Ateitis, kurios mes bijome

2008-12-19

Turiu klausimą: kas yra ateitis?
Ar ateitis yra tai kas turėtų įvykti rytoj?
Ar ateitis yra tai kas *aš įsivaizduoju*, kad turėtų įvykti rytoj?
Siūlau eksperimentą: ar kada nors bandėte eiti užsimerkę? Daugelis greičiausiai – taip. Ir kaip sekėsi? Pavyzdžiui einate šaligatviu (tik ne gatve!) ir užsimerkiate, kas atsitinka? Ar nebaisu atsitrenkti į kokį nors praeivį? Baisu, net jei jų ten nėra... O jeigu staiga atsiras? Ar neatrodo, jog medžiai pasislinko arčiau kelio? Ar neatrodo, kad jų šakos pasidarė žemesnės ir ilgesnės? Ar neatrodo, kad staiga kažkas pristatė kelio ženklų ir elektros stulpų vidury šaligatvio? Ar neatrodo, kad kelias pasidarė nelygesnis ir padaugėjo duobių?
Kai aš pabandžiau eiti užsimerkęs, tai susigūžiau ir pradėjau eiti gerokai lėčiau nei paprastai... Visur vaidenosi baubai...
Kai atsimerki staiga pastebi, jog ir pėsčiųjų aplinkui nėra ir medžiai gerokai atsitraukia nuo pagrindinio kelio, o elektros stulpai iš viso įsikūrę kitoje gatvės pusėje... Tuomet vėl pradedi žingsniuoti normaliu tempu.
Taigi, arba kai užsimerki, tie medžiai specialiai atsistoja ant kelio ir iš kanalizacijos išlenda nykštukai trukdantys eiti arba viso to net nebuvo ir tai tėra tik mūsų lakios fantazijos vaisius.

O kas jeigu pabandytumėte lipti laiptais užsimerkę? Viskas priklauso nuo to, ar galima laikytis už turėklų ar ne. Jeigu galima laikytis už turėklo, tai lipti labai paprasta, nes visuomet žinai kada baigiasi laiptai, kada reikia pasisukti. Jeigu negalima, tai irgi yra lengviau nei eiti gatve – vienintelė kliūtis gali būti nulipantis žmogus. Visi laiptai dažniausiai būna vienodo aukščio, galbūt kiek sunkiau susiorientuoti, kai laiptai baigiasi ir reikia pasisukti...
Nors užsimerkus laiptais lipti lengviau nei eiti šaligatviu, vis tik ir laiptais lipu lėčiau nei, kad tai daryčiau atsimerkęs...
Pabandykit ir jūs.
Ir trečiasis. Čia jau nereikia daryti jokio eksperimento, manau visi gali atsakyti į klausimą dabar: ar puikiai orientuojatės tamsiame savo kambaryje?
Kodėl aš pasakoju apie šiuos eksperimentus?
Esu išgyvenęs daugybę nelaimių, o tik viena kita jų man yra nutikusi iš tikrųjų. Markas Tvenas
Kas yra ateitis? Ateitis – tai ėjimas užsimerkus. Gana paprasta eiti, kai tave kas nors vedasi už rankos, kai gali pasiimti už turėklo, deja, taip atsitinka nedažnai. Turbūt vaikystę galima vadinti vedimu už rankos. Tačiau vaikystė baigiasi ir turi eiti pats vienas. Vienam eiti į nežinomybę baisu. Mes to nemėgstam. Ir vis dėl to kartais reikia. Tuomet mes prisigalvojam, kad mūsų laukia įvairūs baubai. Keista, tuomet kai ateiname į vietą (atsimerkiame) pastebime, jog jokių baubų ten nebuvo.
Ką dar turėčiau pasakyti? Žmonės nemėgsta dažnai vaikščioti užsimerkę, žmonės nemėgsta dažnai nerti į ateitį, kurios neišmano, žmonės nekenčia nežinomybės. Jiems žymiai labiau patinka gerai ištyrinėtas jų kambarys, kuriame patamsyje orientuojasi kaip žuvis vandenyje. Mes žmonės esame linkę susikurti komforto zoną už kurios ribų stengiamės neišlįsti, nes ten laukia daug baubų... Ir vis dėl to kartais tenka... Aš nežinau, kas manęs laukia po mėnesio, aš nežinau, kas manęs laukia po savaitės, aš nežinau, kas manęs laukia rytoj... Galbūt nieko, bet aš bijau.

Algis
As tai kaip tycia, pries koki menesi penktadienio vakara ejau nusikales is darbo namo (nusprendziau pareiti peskom, kad galva prapustu) ir sumasciau, kad reikia pabandyti eiti uzsimerkus :) Tikslas - 50 zingsniu tiesiu ir placiu saligatviu. Tai pirma karta atsimerkiau po 10 zingsniu. Antra karta - po 20. Trecia karta, kad ir kaip stengiausi atrodo, kad akys pacios atsimerke, nesugebejau ju sulaikyti, na bet galiausiai praejau 55 zingnius :) Apie pojucius sunku ir papasakoti - reikia isbandyti patiems. Atorodo labai paprasta - uzsimerki ir eini tiesiai, bet viskas pasikeicia po pirmu 3-5 zingsniu...
Vadimas
Man teko patirti vieną nuostabesnių ėjimų užsimerkus, kai tave veda už rankos artimas žmogus. Tai nebuvo lygus platus kelias su toli nutolusiais medžiais. Ne, tai buvo reali gatvė, pilna mašinų, tai buvo šaligatvis, su statmenais kraštais, tai buvo gatvė išrausta ekskavatoriaus bei judriu mašinų srautu. Nepaisant to, aš pasiklioviau tuo žmogumi, kuris mane vedė. Jausmas buvo išties stebuklingas. Net prisimenu, kaip ciniškai tvirtinau, kad čia turi būti kliūtis, nors jos ten nebuvo. Tikriausiai taip yra ir gyvenime: einame užmerktomis akimis į ateitį: vieni skuba, kiti - trypčioja vietoje, treti pasikliauja patikimu vedliu. :) išbandykit kada, išties geras jausmas.
Greta
Visi šie įrašai mane nuteikia optimistiškai. Ne, neišgąsdinsi. Nes man kartais baisu vaikščiot tuo pačiu keliu visiškai blaiviom plačiai atmerktom akim, nes kartais norisi užsimerkti, suktis vietoj kol apsvaigs galva ir pasukti nežinia kur. Vis tiek labiausiai bijom, jog ateities nebus,o ne kokia ji bus..

Vienodi žmonės

2014-12-09

Mokykla magiška vieta. Čia susirenka vaikai iš vieno rajono ar net iš viso miesto. Vieni yra turtingų tėvų, kiti – vargšų. Vienų tėvams patinka konservatoriai, kitų – socialdemokratai. Vienų tėvai dirba direktoriais, kitų – valytojais. Čia vienoje vietoje susirenka ant tiek skirtingi žmonės, kiek gali susirinkti Lietuvoje. Tačiau tuo pačiu moksleiviai yra kaip molis iš kurio galima padaryti bet kokią skulptūrą.
Moksleiviai eidami į mokyklą kartu su savo namų darbais taip pat atsineša savo tėvų požiūrį, manieras, elgesio standartus. Bendraudami su klasiokais jie įtakoja juos ir yra įtakojami jų.
Dar stipriau vaikai gali būti įtakojami tėvų. Įsivaizduokite, jog vienas vaikas kviečia draugus pas save į namus ir jie ten praleidžia daug laiko. To vaiko tėvai įtakos ne tik savo vaiką, bet ir jo draugus. Gerai, jei tie tėvai valgo salotas, sportuoja ir šiaip propaguoja sveiką gyvenimo būdą, o kas jeigu tie tėvai drybso prie teliko grauždami čipsus užgerdami juos alumi? Gali būti ir blogiau, jie gali per dienas gerti degtinę, tačiau aš labai abejoju ar tokiuose namuose vaikai būtų laukiami...
Aplinka, kurioje vaikas auga įtakoja jo sprendimus dėl ateities, o jeigu tėvai daugiau laiko praleidžia darbe, o ne su vaikais, tai greičiausiai ne jie įtakos savo vaikų likimus.
Universitete žmonės susirenka ne tik iš vieno miesto, bet iš visos Lietuvos. Vienas gali būti iš Biržų, kitas iš Marijampolės, trečias iš Mažeikių. Tačiau universitetas nėra tokia magiška vieta kaip mokykla. Žmonės, kurie turi bent vieną bendrą dalyką (nebent jie įstojo į tą specialybę per klaidą), atidžiau patyrinėjus paaiškėja, jog turi daugiau bendrų dalykų. Ką tai reiškia?
Tai reiškia, jog sutarti su visa grupe yra lengviau nei su visa klase. Tačiau galimybių bei žinių ratas taip pat pasidaro siauresnis. Dar įdomiau pasidaro baigus universitetą. Jeigu universitete kiekvieną dieną persimesdavai vienu kitu žodžiu su dvidešimt (ar net trisdešimt žmonių), tai baigus tas skaičius stipriai sumažėja. Žmonių su kuriais palaikote ryšį skaičius turbūt vis dar didelis, tačiau draugų, su kuriais bendraujate nuolatos skaičius yra mažas, labai mažas. Trys? Du? Ir tie žmonės yra daugeliu atžvilgiu tokie patys kaip jūs.
Mokykloje ir universitete negalite pasirinkti su kuo esate vienoje grupėje, jus sumetė atsitiktinai ir nieko dėl to padaryti negalite. Aišku, jūs galite pasirinkti su kuo draugausite, tačiau net ir tokiais atvejais kartas nuo karto tenka išklausyti priešingą nuomonę, kuri jums galbūt nepatinka. Bendraudami su draugais jūs galite nesutarti dėl smulkmenų, tačiau jie niekada nepateiks radikaliai kitokių įžvalgų dideliais klausimais, nes priešingu atveju nebūtų jūsų draugais.
Ir tai ne tik draugai. Jūsų žmona ar vyras irgi toks kaip jūs. Net jūsų bendradarbiai yra tokie patys kaip jūs. Įsivaizduokite, jog programuotojas nueina ir įsidarbina į didelę kompaniją. Su kuo jis visą laiką bendrauja darbe? Su kitais programuotojas, savaime suprantama. Profesine prasme tai nėra blogas dalykas, jeigu jie yra tikrai kieti, tai iš jų galima daug išmokti. Jeigu jie yra nevykėliai, tai tu turbūt esi vyr. programuotojas ir turi juos daug ko išmokyti. O jeigu jie yra nevykėliai ir tu ne vyr. programuotojas...
Įsivaizduokite, jog kasininkas nueina ir įsidarbina į didelę kompaniją. Su kuo jis visą laiką bendrauja darbe? Taip, jis turi pasakyti: *Laba diena. Iš jūsų 9.99. Ačiū, kad pirkote.* klientams, tačiau tai nėra tikras bendravimas. Bendrauja jis su kitais kasininkais. Ne marketingistais, ne projektų vadovais, bet kasininkais. Aišku, jis taip pat gali tapti vyr. kasininku, nors nesu tikras, jog bendravimas su kitais kasininkais turi tam įtakos.
Įsivaizduokite, jog programuotojas nueina ir įsidarbina į mažą firmelę. Direktorius greičiausiai sėdi kabinete už sienos, tačiau programuotojas sėdi tame pačiame kabinete su dizaineriu, projektu vadovu ir galbūt seo ar marketingo specialistu. Tai viską keičia? Iš principo, ne. Tu turi pritapti prie kolektyvo, o jeigu ne - išeiti (arba būti atleistas). Taip, tu gali išgirsti ką nors naujo apie photoshop ar gimp ar... Bet geriau jau tu vakare pažiūrėk tą naujausią lietuvišką muilo operą ir dar žinias apie užkapotą bobutę, nes rytoj tai bus ofiso dienos tema.
Profesija - tai nėra tik pareigų pavadinimas, tai yra gyvenimo būdas ir gyvenimo lygio standartas. Tiek kasininkais, tiek programuotojas pradeda nuo mažesnės algos ir gali tikėtis tam tikro pakilimo, kuris, aišku, turi stogą (nors ir skirtingame aukštyje). Aptarimas ką vakar rodė per teliką tikrai nepadės programuotojui gauti darbo Barclay ar kur kitur, kur moka geras algas. Kalbėjimas apie kodą gali padėti. Tačiau kalbėjimas apie kodą nepadės tapti vadovu, tačiau tai galbūt ne problema, jeigu visą gyvenimą nori būti programuotoju.

Tiek mokykloje, tiek universitete visi yra perspektyvūs, galintys tapti bet kuo ir turintys nerealias augimo galimybes. Tačiau kažkur pakeliui link trisdešimt visą tai dingsta.
Žmonės apsupa save draugais mąstančiais lygiai taip pat kaip jie. Jų fokusas pasidaro plonas kaip siūlas ir tiesus kaip Highway 10 Saudo Arabijoje.
Žinote apie ką aš dabar pagalvojau? Apie Eifelio bokštą arba Egipto piramides. Jų pagrindas yra labai platus, tačiau su kiekvienu metru į viršų vis siaurėja, kol užsibaigia smaigaliu. Labai puiki metafora žmogaus gyvenimui. Iš pradžių žmogus susiduria su daugybę prieštaringų nuomonių, tačiau su kiekvienais metais jų išgirsta vis mažiau.
Blogiausia ne tai, jog žmogus pasirenka draugus ir nusprendžia bendrauti tik su tais žmonėmis, kurie pritaria jo nuomonei. Blogiausia ne tai, kad su kiekvienais metais žmogus įsitikina savo nuomonės teisumu ir ją pakeisti tampa vis sunkiau. Blogiausia ne tai, jog žmogus nustoja mokytis, stebėtis ir klausinėti. Blogiausia yra tai, kad žmogus patenkintas tuo, kur atsidūrė ir net galvoja, kad būtų galima kažką pagerinti. Tarsi visos ambicijos išgaruoja kaip balos pašvietus saulei. Tai primena raketą, kurios kuras pasibaigė ir dabar jinai iš inercijos skrenda ta pačia kryptimi ir visiškai nieko negali pakeisti.
Turi darbą, šeimą ir tai viskas? Aišku, dirbant tavo patirtis kaupsis ir alga šiek tiek kils. Bet ar tai viskas ką galėjai pasiekti? Jokių daugiau ambicijų? Susitaikymo gyvenimas? Ar tai reiškia, jog universitete išmokai visko ką galėjai ir daugiau nebėra noro, laiko išmokti ko nors naujo?
Ką daro moksleiviai, studentai, jeigu ko nors nesupranta? Pirmas variantas klausia mokytojo, bet mokytojas ne visuomet būna prieinamas ar nori paaiškinti. Antras variantas samdo korepetitorių. Nežinau, kaip dabar, tačiau mano laikais korepetitorių samdydavo tik vienas ar du iš klasės. Tai nebuvo populiarus dalykas. Ką darydavo likusieji? Prašydavo pagalbos pas protingiausią grupės studentą. Tai yra liaudies išmintis, kuri kažkodėl palikus švietimo įstaiga tampa užmiršta. Tačiau ją reiktų tikrai pritaikyti gyvenime. Nes jeigu nori atsidurti, ten kur jau kažkas atsidūrė, koks geresnis būdas tai padaryti greitai ir išvengiant daugelio klaidų, jei ne mokytis iš to žmogaus?
Čia yra svarbus vienas dalykas: pagalbos visuomet prašydavai iš savo grupės studento. Ne jaunesnio, nes jis, savaime supranta, to nežino, ne vyresnio, nes jis greičiausiai to jau neatsimena, bet savo grupės. Pabandysiu pateikti pavyzdį su startupais. Kaip žinia Lietuvoje renginių susijusių su startupais netrūksta (bent jau Vilniuje), tačiau didžioji jų dalis, greičiausiai kokia 90%, yra orientuota į studentus. Aš ne kartą buvau tokiuose renginiuose ir ten besirenkanti publika man jau negali nieko padėti, jie negali man suteikti naujų naudingų žinių. Kaip tik priešingai aš jiems galiu suteikti šį tą naudingo. Ne, aš negaliu pasigirti sėkme, bet galiu pasakyti: nedarykite taip, nes kelio gale laukia garantuota nesėkmė.
Man taip pat negali padėti ir penktus metus gyvuojančios įmonės direktorius, turintis šimtą darbuotojų, nes jis jau yra per toli priekyje ir ankstesnius žingsnius greičiausiai prisimena, kaip sapne.
Tai kas man gali patarti? Kažkas kas neseniai įkūrė įmonę, kuri dar nespėjo atšvęsti savo antro gimtadienio. Kodėl? Todėl, kad principe jis yra toje pačioje grupėje kaip aš. Ir tikiuosi jūs suprantate šį svarbų momentą. Jeigu nori tapti politiku, tai neini prašyti patarimo ir mokytis iš prezidento. Jeigu nori tapti konservatorių partijos lyderiu, tai neini nei pas Kubilių, nei pas Landsbergį (vyresnįjį), o eini pas savo miesto partijos skyriaus lyderį. Jei nori tapti milijonieriumi neini pas Antaną Guogą ar Beną Gudelį, užtektų pakalbėti su žmogumi, kurio pajamos 30-50% didesnės nei tavo. Nes gyvenime yra tokios pačios klasės kaip mokykloje ir tu negali jų peršokti. Neužtenka laimėti teleloto, kad taptum milijonierumi, labai svarbus ir tavo požiūris į pinigus, ir tavo gyvenimo būdas, ir tavo mąstymas.
Ir vis dėl to didžiajai daliai tautos visą tai nesvarbu, nes: aš gyvenu, moku mokesčius, skundžiuosi valdžia ir perku teleloto bilietus. Aš nenoriu būti milijonieriumi, aš tik noriu pinigų atostogoms Turkijoje (Maljorkoje, Palangoje) ir naujo žieminio palto.

Herojaus kelionė

2017-07-04

Yra toks pasakojimo (filmų) žanras, kurį galima būtų pavadinti herojaus kelione. Kaip pavyzdį galėtume paimti Šreką pirmą arba Žiedų valdovą. Šrekas iškeliauja iš savo užkampio surasti princesę, tačiau grįžta pasikeitęs. Panašią transformaciją patiria ir Froido.
Herojaus kelionė nebuvo tiesiog išgalvotas žanras, jis buvo sukurtas remiantis žmonių patirtimi. Jūs irgi galite patirti herojaus kelionę. Atsiprašau, norėjau pasakyti – jūs turėtumėte patirti herojaus kelionę.
Leiskit jums užduoti keletą klausimų:

- Ar jūs studijavote kitame mieste nei užaugote?
- Ar jūs dalyvavote erasmus mainų programoje?
- Ar jūs dirbate kitame mieste nei studijavote?
- Ar jūs gyvenote kitoje vietoje nei dabar bent pusmetį?

Tikiuosi, kad į bent vieną iš šių klausimų atsakėte taip.
Herojaus kelionė – tai išėjimas iš savo zonos. Ir aš nekalbu apie komforto zoną. Aš kalbu apie mitų, prietarų zoną – socialinį ratą. Norite pavyzdžių apie ką kalbu? Vaikystėje jus mokė, kad moterys turi sėdėti namie ir gaminti maistą. Užaugęs jūs taip elgiatės su visomis moterimis. Blogas pavyzdys? Jūsų abu tėvai baigė universitetą, todėl savaime suprantama, jog jūs irgi stojote į universitetą. Jūs užaugote kaime, jūsų abu tėvai džiaugėsi tik mokyklos baigimu, jūsų draugų tėvai irgi niekada nelankė universiteto, todėl stoti į universitetą jums būtų gana keista.
Yra daug skirtingų pasaulių ir aš nekalbu, kad Lietuva skiriasi nuo Latvijos. Aš kalbu apie tai, kad žmogus užaugęs mieste skiriasi nuo žmogaus užaugusio kaime. Žmogus užaugęs mažame mieste skiriasi nuo žmogaus užaugusio sostinėje. Savaime suprantama, aš nekalbu apie biologinius skirtumus. Aš kalbu apie mąstymo skirtumus, aš kalbu apie minčių, kurios ateina į galvą skirtumus, apie kasdieninių problemų skirtumus. Vilniaus ir Rygos gyventojai yra artimesni vienas kitam šita prasme nei Viniaus ir Balbieriškio. Reikia įrodymu? Pasižiūrėkite į rinkimų rezultatus. Miestai dažniausiai balsuoja kitaip nei kaimai.
Kol neišeini iš savo zonos, tol nežinai, kad yra įmanomas ir kitoks mąstymo būdas. Jeigu tavo aplinkoje nėra verslininkų, tai greičiausiai pats niekuomet net negalvosi apie verslo kūrimą. Jeigu tu kasininkė, tai greičiausiai daugelis žmonių tavo aplinkoje yra kasininkai, siuvėjai, virėjai. O tai reiškia, kad jie sukuria savo socialinį burbulą su savo specifiniais rūpesčiais ir net negali įsivaizduoti, jog kažkur visai šalia yra kitas burbulas – parduotuvės, siuvyklos, kavinės vadovų.
Dabar, kai visi turi internetą praplėsti savo akiratį yra lengviau nei kada nors anksčiau, tačiau vietoj to, kiekvieną, kuris nesutinka su mūsų nuomone, įdedame į *shitlistą*. Vietoj to, kad praplėstume savo akiratį jį dar labiau susiauriname.
Herojaus kelionė – tai persikėlimas gyventi, dirbti į kitą vietą. Ir aš nekalbu apie perėjimą dirbti į pastatą kitoje gatvės pusėje. Aš kalbu apie persikraustymą iš kaimo į miestą, iš mažo miesto į didelį arba atvirkščiai. Toks priverstinis persikėlimas į kitą aplinką neabejotinai paveiks kiekvieną žmogų ir niekas negali prognozuoti kaip. Jis augs, jis pradės mąstyti plačiau ir matys daugiau galimybių, kurių nematė anksčiau. Kodėl mes turime kalbėti apie persikėlimą? Kodėl neužtenka tiesiog kelionės? Jeigu jūs važiuojate į paplūdimį, jūs pasidžiaugiate saule, patiriate emocijų, bet dažniausiai nepraplečiate savo akiračio. Jeigu jūs važiuojate į pažintinę kelionę su gidu, tai jūs sužinote istorines vietas, bet ar prieš tūkstantį metų mirusių kilmingųjų meilės istorija pakeist jūsų mąstymą? Aišku, kad ne. Kitas klausimas ar gidas važiuoja kartu su jumis iš jūsų gimtojo miesto? Jeigu, taip – tai jis sėdi tame pačiame burbule. Šiek tiek kitaip, jeigu pasisamdote vietinį gidą, tačiau gidas yra pratęs dirbti su turistais ir jis atskleidžia tik tai ką turistai nori matyti. Norint patirti transformaciją neužtenka pakvėpuoti kitos šalies oru porą dienų.
Čia puiki vieta pakalbėti emigraciją. Kodėl visi sako, kad emigracija yra blogas dalykas? Emigracija reiškia, lietuvių augimą, o jeigu jie siunčia pinigus atgal, tai čia tik pliusai. Kodėl nepadarius emigracijos nacionaline politika?
Pirmos galvą atėjusios idėjos dažniausiai nebūna labai geros, bet išklausykite. Kiekvienas deklaravęs emigraciją gauna 5000 eurų paskolą su metų atidėjimu. Atidėjimas reiškia, jog paskolų procentai bus pradėti skaičiuoti tik tuo atveju, jeigu paskola nebus gražinta per metus laiko. Dėl konkretaus skaičiaus kol kas nesukite galvos. Pati idėja, jog žmogus išvykęs į kitą šalį galėtų gerai įsikurti, o gal net pradėti verslą.

Kadangi, tai paskola, valstybė iš principo nepraranda jokių pinigų, o kai kuriais atvejais net gi užsidirbs iš palūkanų.
Aišku, jūs pasakysite, kam čia džiaugtis, jeigu visi išvažiuos. Tiems, kurie grįš iš emigracijos po metų ar daugiau duoti 10.000 eurų išmoką. Aišku, tai nereiškia, jog žmonės gautų tokias sumas į rankas, pirmiausiai būtų atskaičiuota jų paskola ir palūkanos, o su tuo kas liks žmonės galėtų daryti ką nori. Greičiausiai tuos pinigus žmonės panaudotų gerai įsikurti grįžus iš emigracijos, galbūt net gi pradėti verslui.
Dabar mes negalime niekaip prisivyti Estijos, tačiau, jei emigracija paverstume nacionaline politika, lengvai aplenktume net Švediją. Kaip? Labai paprastai: tautos branduolį sudarytų ne visko bijantys nacionalistai, bet globaliai mąstantys piliečiai, kurie suprastų kaip geriau išnaudoti globalias tendencijas asmeninei naudai ir tuo pačiu valstybei pagerinti. Žmonės emigruodami į skirtingas šalis ir grįždami atgal parsivežtų nedideles dalis tų šalių, taip sukurdami kultūrų katilą. Įsivaizduokite, jeigu visų šalių geriausios praktikos ir patirtys atsidurtų vienoje vietoje, kaip ta vieta atrodytų?
Jeigu kalbėjome apie emigraciją, reiktų prabilti ir apie imigraciją. Jei emigracija yra svetimos kultūros sugėrimas, tai imigracija – savos kultūros perdavimas. Mes bijome, kad Lietuva išnyks, nes lietuvių mažėja. Bet Lietuva neturi išnykti. Mes galime paimti ukrainiečius, baltarusius ir kitus žmones, kurie nori dirbti ir gyventi Lietuvoje ir perduoti jiems savo kultūrą, savo prietarus, savo papročius ir net gi kalbą.
Aš turiu vieną seną idėją, kuri, rodos, prieštarauja ES įstatymams, bet išklausykite. Leisti įsigyti Lietuvos pilietybę visiems, kurie nori, jeigu jie sumoka 10.000 eurų mokestį ir išlaiko lietuvių kalbos egzaminą. Tokia idėja turi net tris privalumus. Pirmiausia akivaizdus – biudžetas pasipildys papildomais pinigais. Antra – lietuvių kalba neišnyks, nes ją išmoks daugybė kitų tautų žmonių, aišku, dėl jų kalbos vartojimo daugeliui kalbainių sapnuosis košmaras. Ir trečias privalumas - apie kurį beveik niekas nepagalvojo - bus sukurta speciali ir pelninga lietuvių kalbos mokytojų rinka.
Žinant, kad Lietuva lietuviams, taip greičiausiai niekada neatsitiks, bet kiekvienas iš jūsų turėtų pagalvoti apie asmeninę herojaus kelionę.

Laimingo gyvenimo principai

2018-06-05

Aš mėgstu daug galvoti, kai kuriais klausimai. Laimė vienas iš jų. Šiandien norėčiau pakalbėti apie tai ko reikia laimingam gyvenimui. Iš savo patirties. Aš neteigiu, kad tie principai yra universalus, tai yra tik mano dabartinė patirtis. Galbūt po 10 metų aš juos visus išmesiu, galbūt pridėsiu vieną ar du, o galbūt niekas nepasikeis. Tai kokie tie principai?
Pajamos privalo viršyti išlaidas. Kalbėkime konkrečiais skaičiais, jeigu jūsų išlaidos yra 400, gaudami 402 jūs nebūsite laimingi. Kad būtumėte laimingi jums reikia bent 600. Tiesa, jeigu jūsų išlaidos yra vienas milijonas galbūt jums nereikia gauti pusantro. Aš nežinau, niekada tokių išlaidų neturėjau.
Taip, didėjant pajamoms didės ir išlaidos. Iš pradžių pradėsite pirkti geresnius maisto produktus, tuomet drabužius, kitus daiktus, o galiausiai užsimanysite geresnio automobilio, buto ir atostogų, kelionių.
Aš nemanau, jog yra procentinė išraiška kiek jūsų pajamos turi viršyti išlaidas. Tačiau jos turėtų būti tiek didesnės, kad žmogus galėtų šiek tiek pasitaupyti ir neplanuotos išlaidos nesukeltų papildomo streso. Neplanuotos išlaidos galėtų būti, kad suplyšo batai ar drabužiai, sugedo šaldytuvas ar skalbimo mašina. Nusipirkti naują šaldytuvą ar skalbimo mašiną yra brangu, bet jei galite išsikviesti meistrą, to pakanka.
Sveikata. Kai kurie žmonės sako: *kaip tau gerai sergi - nereikia eiti į darbą*. Bet sirgti nėra gerai. Dažniausiai, kai sergate, vienintelis dalykas ką galite daryti - tai žiūrėti neįtraukiantį filmą. Ir filmas gali būti pats geriausias, bet dažnai tiesiog nėra sveikatos į jį įsijausti.
Kai kurie iš jūsų galbūt mano, kad *sveikata yra svarbiau nei pinigai*. Ne. Bent jau ne Lietuvoje. Teoriškai, jeigu turite pinigų galite pasisamdyti geriausius pasaulio gydytojus ir atgauti sveikatą. Aišku, yra kol kas nepagydomų ligų, bet tai ne šio teksto tema.

Kita vertus jeigu neturite pinigų yra tik vienas kelias ir jis veda į blogą sveikatą. Jei neturite pinigų, negalite sumokėti mokesčių - stresas. Esate priversti valgyti nereguliariai, nemaistingą maistą, nepakankamo dydžio porcijas, visą tai yra sveikatos gadinimas. Protingai naudojami pinigai padeda neprarasti sveikatos.
Kai neturite sveikatos gyvenimas yra kančia. Kartais fizinė, kartais psichologinė, emocinė, kartais viskas kartu. Pavyzdžiui, jeigu einate į darbą ir reikia atkentėti visą darbo dieną… Jeigu neinate į darbą, bet reikia sėdėti namie, nes niekur negalite išeiti… Man asmeniškai labiausiai erzina, kai nebelieka energijos po darbo nuveikti ką nors dėl savęs. Kaip pavyzdžiui parašyti tokį tekstą. Kai esi sveikas, tai tiesiog sėdi ir rašai. Daugeliui taip ir turėtų būti, tačiau jeigu kiekvieną dieną jaučiate didelį nuovargį, visai tikėtina, kad kažkas su sveikata yra negerai.
Sveikatos nebuvimas dažnai sukelia energijos ir nuotaikos nebuvimą, kas savo ruoštu veda į daugybę dalykų bloginančių jūsų gyvenimą.
Geras asmeninis gyvenimas. Jei neturite pinigų ir sveikatos yra labai sunku turėti gerą asmeninį gyvenimą, kitą vertus, jei turite abu nereiškia, kad turite gerą asmeninį gyvenimą.
Aš jums neaiškinsiu kas yra geras asmeninis gyvenimas, nes kiekvienam tai yra skirtingas dalykas. Kažkam tai gali būti vaikai, kažkam sodas ir daržas, kažkas nori žaisti su Lego ir t.t. Variantų beveik tiek pat kiek žmonių.
Svarbu suprasti, jog problemos asmeniniame gyvenime ateina į darbą, kartu su žmogumi. Ką aš tuo noriu pasakyti? Jei susipyksite su drauge, tai visą dieną po to galvosite kaip susitaikyti arba kad esate teisus ir nenusileisite jos užgaidoms. Jei dėl kokių nors asmeninių dalykų blogai miegosite, tai norėsis miegoti darbo metu ir t.t.
Mes galime pasikeisti drabužius, bet ne mintis ar jausmus. Nėra atskiros tarp darbo ir namų. Darbas su jumis eina namo, namai su jumis eina į darbą. Jeigu visur viskas gerai, niekas to nepastebi. Jeigu kas nors blogai darbe, tai atsiliepia namie ir atvirkščiai. Todėl labai svarbu, turėti gerą asmeninį gyvenimą, nes priešingu atveju pirmas dalykas, kas nukenčia yra jūsų pajamos.
Būdas atsipalaiduoti. Vieni žmonės atsipalaidavimui naudoja alkoholį, kiti - žaidimus. Aš nesuprantu alkoholio, bet supratu žaidimus. Tiek vienas, tiek kitas gali būti atsipalaidavimo būdas, bet taip pat ir priklausomybė. Kaip žinoti, kad nepersistengėte? Labai paprastai: jei kitą dieną jaučiatės gerai, jei nieko neskauda - vadinasi tai buvo atsipalaidavimas. Jei prisėdate pažaisti vakare ir po kiek laiko pastebite, kad saulė pateka, akivaizdu, kad šiek tiek persistengta.
Atsipalaidavimo būdai kiekvienam yra skirtingi. Kažkam tai yra nuėjimas į spa, kažkam kitam galbūt žvejyba... Jeigu reikia atsipalaiduoti kiekvieną savaitę, kažkas yra ne taip. Atsipalaidavimas yra nedarimas veiklos kurią paprastai darote, tai liečia tiek darbą, tiek namų ruošą, tiek hobius. Taip, hobiai be abejo atpalaiduoja, bet kartais reikia atsipalaiduoti ir nuo hobių.
Tobulėjimo jausmas. Tai galbūt susiję daugiau su darbu nei su asmeniniu gyvenimu ar hobiu, bet, jei visi mano aukščiau minėti dalykai sutvarkyti, vis tiek gali trūkti laimės. Robotai gali daryti tą patį veiksmą milijoną kartų ir nesiskųsti. Žmonės - ne robotai, jiems reikia tikslo, čia tai labiau turėtumėte įsivaizduoti kaip kelionės tikslą. Kas gi kita yra karjera, jei ne kelionė per darbo pasaulį. Nors karjerą lengviausiai suprasti, tačiau jinai nėra būtina, nes karjera reiškia pareigų pavadinimo pakeitimą, ko visai nereikia. Tobulėjimo jausmas atsiranda tuomet, kai jums patikimos vis sudėtingesnės, daugiau žinių ir atsakomybės reikalaujančios užduotys. Jei to nėra darbas tiesiog tampa darbu.
Aišku, jei nėra tobulėjimo darbe, asmeninis tobulėjimas taip pat džiugina, tačiau darbe paprastai praleidžiame gerokai daugiau laiko nei namie. Kitą vertus asmeninis tobulėjimas gali padėti susirasti kitą, geresnį, ne nuobodų darbą.
Naujovių jausmas. Iš pradžių galvojau šį punktą pavadinti nuotykiais, bet nuotykius daugelis žmonių gali suprasti neteisingai.
Tai apie ką aš čia noriu pakalbėti? Žinote tą jausmą, kai laikas bėga neįtikėtinai greitai? Kuo vyresnis esi tuo daugiau tokių epizodų gyvenime atsiranda. Kodėl? Todėl, kad kuo vyresnis esi tuo mažiau pirmų kartų lieka. Ir dažniausiai tai yra ne todėl, kad pasaulis nuobodus, bet tiesiog žmogus įkrinta į savo ritmą, rutiną ir vengia išeiti iš komforto zonos.

Kai kalbame apie naujoves, aš nesiūlau šokti iš parašiuto, jeigu norite - žinoma, bet daugeliui tiesiog pavalgyti naujame restorane, paragauti naujo patiekalo yra pakankama.
Nebūtina kiekvieną savaitę ieškoti naujovių. Vieną kartą per mėnesį turėtų būti pakankama.
Socializacija. Tai yra sudėtinga tema. Visiems žmonėms reikia bendravimo, tačiau skirtingo kiekio. Kaip žinia, žmonės gali būti intravertai ir ekstravertai. Jei tu esate intravertas gali būti, kad darbe gaunate tiek bendravimo, kad po darbo nesinori su niekuo kalbėti. Tai yra puiku. Kita vertus ekstravertui bendravimo gali būti niekada negana.
Šiais laikais, kai visi turi internetą, ar tikrai reikia gyvo bendravimo? Vyresni pasakys - taip būtina, jaunesni nusistebės kam tas bendravimas, kai gali įkelti nuotrauką instagram. Mano nuomone, socializacijos poreikiui patenkinti interneto pilnai užtenka. Gyvas bendravimas reikalingas norint likti žmogumi. Teoriškai galite būti laimingas niekada nebendraudamas su gyvais žmonėmis ir sutikę žmogų nežinoti kaip elgtis ar net bijoti kitų žmonių.
Hobis yra paskutinis sąraše, nes, mano nuomone, jis mažiausiai lemia. Jeigu turite visus kitus punktus, hobis nėra būtinas, kad jaustumeisi laimingu. Kitaip sakant, nieko blogo, jei neturi hobio. Ir vis dėlto aš rekomenduočiau hobį turėti. Kodėl? Pirma, hobis gali būti būdas, sritis, kur žmogus pasiekia tobulėjimą ir tai suteikia papildomos laimės. Antra, hobis gali būti priežastis ir paskata sutikti naujus žmones (socializacija), kas savo ruoštu gali vesti prie daugybės dalykų, nuotykių, darbo pasiūlymų ir t.t. Trečia hobis gali skatinti keliones ar kitas naujas patirtis. Ir galiausiai hobis daro žmogų pilnesniu, tokiu atveju tu nesi tik barbė (ta kur devyndarbė), kuri gali kalbėti tik apie darbą ir nieko daugiau.
Taip atrodo mano sąrašas dabar. Galbūt po dešimties metų ką nors pridėsiu ar atimsiu. Galbūt išmesiu visus punktus ir parašysiu kitus. Nežinau. Tačiau dabar šis sąrašas man atrodo teisingas. Ką manote Jūs? Kažko trūksta? Kažko nereikia?
Ar esate laimingi?

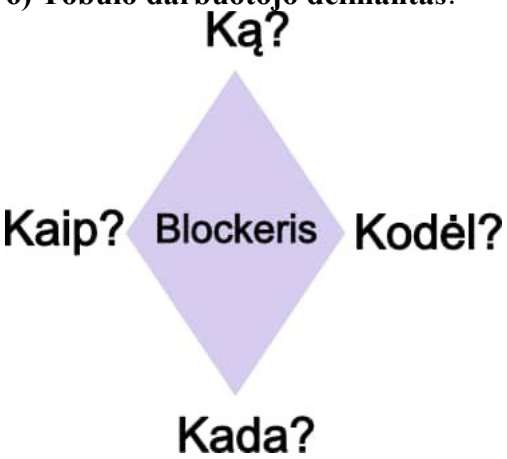
Kaip tapti milijonieriumi?

2025-03-09

Aš nežinau kaip tapti milijonieriumi, bet pažiūrėjau šitą video: https://www.youtube.com/watch?v=AN2KpRBsmRY
Video man tikrai patiko, rekomenduoju. Jeigu vis dėl to nenorite žiūrėti, tai skaitykite toliau. Ką aš padariau, tai paėmiau man labiausiai patikusias mintis iš video ir jas suviršinau t. y. pridėjau komentarų iš savo patirties.
Jeigu žiūrėsite video, labai svarbu žinoti, kad žmogus pradėjo verslą įkurdamas sporto klubą JAV. Tai ką jis pasakoja idealiai tinka sporto klubui JAV, bet nežinau ar galima pritaikyti sporto klubui Lietuvoje. Taip pat aš ne visuomet sugalvoju, kaip tą pritaikyti kitoms verslo idėjoms.
Su tokia ilga įžanga pažiūrėkime ką naudingo aš sužinojau žiūrėdamas tą ilgą video.
1) Aplinka yra labai svarbus komponentas žmogaus gyvenime. Vienas turbūt iš žinomiausių pasakymų: *jūs esate penkių žmonių su kuriais bendraujate dažniausiai vidurkis.* Lengviausias būdas pasikeisti yra persikraustyti gyventi į kitą miestą. Kodėl? Nes pakeičiate savo aplinką. Taip, šiais laikais daug bendravimo galima atlikti virtualiais kanalais per socialinius tinklus, bet gyvenimas naujame mieste vers jus susirasti naujų pažįstamų, kurie galimai vėliau taps jūsų draugais. Miesto pakeitimas nėra tik draugų ir artimųjų pakeitimas, tai yra aplinkos ir kultūros pakeitimas. Jeigu persikraustysite gyventi iš Kauno į Vilnių pakeitimas nebus toks didelis. Bet jeigu persikraustysite iš kaimo Žemaitijoje į Vilnių, tai pakeitimas bus milžiniškas. Žmonės kalba kita kalba (kažkuria prasme), žmonių kiekis yra kitas, gyvenimo ritmas yra kitas. Jeigu persikraustysite iš Vilniaus į, tarkim, Barseloną pasikeitimas bus dar didesnis. Tikimybė, kad pavyks susikalbėti lietuviškai artima nuliui, turėsite bendrauti kita kalba, minimum anglų, bet pageidautina ispanų. Kita kalba kitaip formuoja sakinių struktūras ir verčia kitaip mąstyti. Bet kalba nėra vienintelis faktorius.

Pavyzdžiui parinkau Barseloną, o ne Londoną, nes klimatas yra ženkliai kitoks. Kitos temperatūros, nėra žiemos (mūsų supratimu, ne vietinių), organizmas elgiasi kitaip, atitinkamai kitos nuotaikos. Kita kultūra. Jeigu jūs nesate studentas, mažai tikėtina, kad darysite tokius drastiškus pakeitimus savo gyvenime, nors yra žmonių, kurie juos daro nepriklausomai nuo amžiaus. Bet svarbu suprasti kokią didelę įtaką mūsų gyvenime turi aplinka.
Jeigu jūsų giminėje yra verslininku, tai žymiai didesnis šansas, kad jūs taip pat pradėsite verslą. Per įvairius giminės balus, jūs galimai sužinojote daugiau apie verslo niuansus, nei maximos kasininkė per visą savo gyvenimą. Ir kai pradėsite verslą, jūs turite žmogų į kurį galite kreiptis pagalbos ar patarimo.
Jeigu jūsų draugai alkoholikai, tai klausimas, kurį turbūt dažniausiai svarstote: kur rasti pigiai išgerti? Ir tai yra visai kitoks klausimas, nei apie ką kalba žmonės uždirbantis milijonus. Jeigu jūs skaitote šitą tekstą, tai greičiausiai neturite žmonių, kurie uždirba milijonus savo aplinkoje. Žmonės yra geriausias aplinkos dalykas, bet jis nebūtinai turi būti vienintelis. Jūsų aplinką taip pat gali sudaryti knygos arba youtube kanalai, podcast ir t.t. Visi virtualūs resursai gali kompensuoti milijonierių trūkumą jūsų artimoje aplinkoje, bet taip pat turite nepamiršti, kad ne viskas ką išgirdote internete gali būti pritaikyti Lietuvoje. Daugiausiai turinio yra sukuriama anglų kalba ir apie JAV, nes tai didžiausia šalis kalbanti ta kalba.
Kai pradėsite žengti savo kelionę milijono link pastebėsite, kad jūsų aplinka pradės keistis. Tam tikri žmonės pradės rečiau bendrauti su jumis, kartais jie patys bus užimti, kartais jūs nebenorėsite gerti po lazdynu, bet tuo pačiu atsiras nauji pažįstami, kurie yra jūsų naujame lygyje.
2) Sekantis dalykas yra motyvacija. Mano mėgstamiausias posakis yra: *rašytojai, ne duobkasiai, jiems motyvacijos nereikia*. Kiekvieną kartą jį išgirdęs bandau įsivaizduoti duobkasį, kuris negali iškasti duobės, nes neturi motyvacijos. Labai dažnai mes suprantame motyvaciją kaip kažkokią magišką galią, kuri kaip pavasario saulė tirpdina sniegą. Bet, aš manau, kad mūsų motyvacijos suvokimas yra neteisingas. Motyvacija turėtų būti apibrėžiama, kaip darbas, kuri gali daryti, kiekvieną dieną, kiekvieną valandą nepriklausomai nuo to saulė šviečia ar sninga, ar lyja, ar dar kažkas vyksta. Jeigu tai rašymas, tai atsisėdi prie kompiuterio ir rašai, ir niekas kitas negali to įtakoti. Būkim sąžiningi, mano rašymo kokybė priklauso nuo savijautos ir nuotaikos. Jeigu man ką nors skauda tikėtina, kad bus daugiau gramatinių klaidų, teksto emocija/nuotaika bus liūdnesnė/rimtesnė. Atitinkamai, jeigu aš esu laimingas, bus mažiau klaidų, tekste bus daugiau anekdotų, mintys bus rišlesnės, vaizdingesnės.
Kitas pavyzdys iš mano gyvenimo. Savo karjerą pradėjau kaip programuotojas ir įsidarbinau agentūroje, kuri kepa reprezentacines svetaines verslui. Mano darbas buvo suprogramuoti naujienų modelį. Pirmą kartą, kai darai net ir pati paprasčiausia užduotis atrodo įdomi. Tuomet gauni tą pačią užduotį antrą kartą, trečią, ketvirtą… Nebuvo iššūkio, nebuvo tobulėjimo, tik rutina. Per pusę metų aš perdegiau. Mečiau darbą, negana to, sekančius dešimt metų negalėjau žiūrėti į kodą, nes mane fiziškai nuo to pykindavo. Nesvarbu, kaip stipriai saulė šviečia, nesvarbu kiek mūzų prisirenka, nesvarbu kiek pinigų pasiūlysite, aš negaliu programuoti. Jeigu aš būčiau įsidarbinęs ne toje agentūroje, bet Windows ar tinklo programų kūrėju, galbūt aš vis dar dirbčiau programuotoju. Nesvarbu…
Gerai pagalvokite apie savo motyvaciją, ką jūs galite daryti ir vėl, ir vėl, ir vėl?
3) Norint uždirbti milijoną galima 10.000 žmonių parduoti kažką už 100$ arba 100 žmonių kažką parduoti už 10.000$. Kaip manote kuris būdas yra lengvesnis?
Antrasis. Pagalvokite: o kas jeigu jie nemokėtų visų 10.000 iš karto, bet per 4 metus, kas būtų 2.500 per metus arba ~208$ per mėnesį. Taigi, jums tereikia surasti dalyką už kurį jums 100 žmonių, kiekvieną mėnesį mokėtų po 208$. Būkim sąžiningi, man 200 eurų išlaidos per mėnesį atrodo didelės, bet aš nesu turtingas žmogus. Lietuvoje tų turtingų žmonių gal koks 1000 tėra. Aš išleidžiu labai daug ant stalo žaidimų, bet mėnesio vidurkis yra tik ~100 eurų. Realiai mėnesinės išlaidos pas žmones yra trijų tipų: mokesčiai, hobiai arba vaikai. Akivaizdu, kad jūs negalite taikyti į pirmą kategoriją, taigi, lieka kitos dvi. Mano draugo hobis yra bėgimas, taigi, jis išleidžia daug ant bėgimo batų, gera pora batų gali kainuoti daug daugiau, nei 200 eurų, bet aš abejoju ar jo mėnesinės išlaidos hobiui viršija 100 eurų.
Galbūt skaičiai, kuriuos pateikia video Lietuvos mastu yra sunkiai įmanomi, bet principai yra teisingi. Lengviau aptarnauti mažiau žmonių, nei daugiau. Greičiau tapsi turtingas, jeigu dirbsi su turtingais, o ne su

vargšais. Geriausias būdas, jeigu pas jus prekę, paslaugą, produktą užsisako pakartotinai kaip pavyzdžiui 5kg kavos kiekvieną mėnesį arba 12kg šunų maisto. Ir, aišku, viskam reikia laiko, turtingu netapsite akimirksniu.
4) Kaip surasti tą produktą, paslaugą, kurią jūs galėtumėte parduoti? Yra trys kategorijos: skausmas/problema, aistra/hobis ir profesinė patirtis. Šituos tris dalykus pabandysiu perleisti per savo gyvenimą. Pirmiausia turiu prisipažinti, kad man neskauda. Mano gyvenimas yra toks nuobodus, kad nėra nieko gyvenime ką norėčiau patobulinti ar pagerinti, todėl negaliu padėti žmonėms panašiems į mane. Pažiūrėję į mano svetainę jūs lengvai galėsite identifikuoti mano hobius. Animacija (t. y. teliko žiūrėjimas) ir stalo žaidimai (taip, žaidimas). Aš turbūt esu žmogus Lietuvoje žinantis daugiausiai apie animaciją. Taip, turbūt yra žmonių žinančių daugiau už mane apie Anime, bet Anime yra tik Japonų animacija ir pasaulyje yra daugiau nei viena šalis kurianti animaciją. Man asmeniškai visuomet įdomu ką sukuria Europa ar Afrika. Palyginus su tuo ką jie sukuria aš greičiausiai sužinau tik apie kokius 10%, bet tai yra myliomis daugiau nei daugelis lietuvių. Kaip iš to uždirbti pinigus? Lietuvoje turbūt neįmanoma. Angliškai galbūt įmanoma rašyti tinklaraštį ir gyventi iš reklamos, bet tam reikia tūkstančio tekstų ir, jeigu šiandien pradėčiau rašyti, galbūt po 5 metų gaučiau pirmuosius centus.
Ar galima uždirbti iš stalo žaidimų? Rašant apžvalgas Lietuvoje tikrai ne, pasaulyje, situacija identiška tam ką sakau apie animaciją. Ar yra kitų būdų? Internetinių stalo žaidimo parduotuvių Lietuvoje iš tiesų yra daugiau nei reikia. Stalo žaidimų klubai iš tiesų gyvena ne iš stalo žaidimų, bet iš Magic kortų pardavinėjimo (kuo tai skiriasi nuo stalo žaidimų, atskira tema). Offline club užėmė labai įdomų rinkos segmentą, jie organizuoja žaidimų vakarus verslui. Dar liko versti žaidimus į lietuvių kalbą ir juos leisti, bet ir čia šiuo metu turime tris kompanijas. Kiek tokia maža šalis gali jų išlaikyti? Galbūt yra dar kažkas… Bet iš principo aš nesugalvoju kaip iš to būtų galima padaryti verslą, nekalbant jau apie milijono uždirbimą.
Trečiasis punktas yra profesinė patirtis, kuri pas mane yra labai keista. Kaip jau minėjau anksčiau tekste, aš pradėjau savo karjerą kaip programuotojas. Kai nusibodo būti programuotojų nuėjau dirbti projektų vadovu, tuo pačiu metu įgijau pagalbos specialisto, programinės įrangos projektuotojo, sistemų analitiko patirties. O vėliau tapau skyriaus vadovu. Visos šitos patirtys man skamba kaip geras darbuotojas, o ne geras verslininkas. Ir labiausiai kaip paslauga skamba programinės įrangos projektavimas, bet dažniausiai tokį dalyką įmonės nori turėti viduje ir trečių šalių nesamdo, nebent viskas yra iš trečių šalių.
Žodžiu… esu nuobodus, turiu nuobodžius hobius ir labai neįdomią profesinę patirtį. O kaip sekasi jums? Ar galite kažką paversti verslu?
5) Geras produktas yra unikalus, brangus, lipnus ir lengvas. Pavyzdys - coca cola. Yra daug gaiviųjų gėrimų, bet tik viena coca cola ir niekas nežino recepto. Produkto savikaina palyginus su kaina greičiausiai yra absurdiškai juokinga. Lipnus reiškia, kad žmonės, kurie pradėjo gerti colą, greičiausiai ją geria kiekvieną savaitę, o gal net dieną, kas reiškia pakartotines pajamas iš to paties žmogaus. Lengvas reiškia, kad pristatyti nėra sunku, nesvarbu ar pristatinėji internetu ar veži į parduotuvę. Coca cola nėra sunki, svoris pasijaučia tik tuo atveju, jeigu imi visą dėžę.
6) Tobulo darbuotojo deimantas:

Jeigu darbuotojas nedirba arba daro ne tai ką reikia, galbūt jis nežino ką turi daryti? Problema išsprendžiama pasakant. Pasakymas yra toks tiesmukiškas būdas, realybėje įmonės naudoja įvairius užduočių valdymo įrankius, kad darbuotojas žinotų ką turi daryti.
Bet net ir žinodamas ką turi daryti žmogus gali daryti ne tą užduotį ir tam yra klausimas Kada? Kada konkreti užduotis turėtų būti padaryta? Jeigu viena užduotis turi būti padaryta rytoj, o kita po mėnesio, tai akivaizdu, kurią užduotį reikia daryti pirmiau.
Jeigu darbuotojas žino ką turi daryti ir kada turi būti tai padaryta, jis gali nežinoti kaip? Kiekviena kompanija turi sukurti onboardingo (naujoko įtraukimo į įmonę) dokumentus kiekvienai pozicijai. Aš apie tai esu daug kalbėjęs, nes esu matęs kaip dažnai tai neveikia. Ką reiškia, kad neveikia? Tai reiškia, kad įmonės švaisto pinigus, nes vietoj to, kad darbuotojas greitai apsimokytų, jis turi mokytis klaidų ir bandymų metodu, kol galiausiai suranda būdą, kuris veikia, bet tas būdas, kuris veikia nebūtinai yra efektyviausias.
Dar viena problema su onboardingu yra tai, kad dokumentas yra sukuriamas ir pamirštamas. Bet jis turi būti nuolatos atnaujinamas. Pavyzdžiui jūs esate IT įmonė, kuri kiekvieną mėnesį prie savo produkto prideda po vieną naują mygtuką. Po metų onboardingo dokumentacijoje truks dvylikos mygtukų. Ir, taip, aš labai supaprastinau pavyzdį ir galbūt jūs nesate IT įmonė, bet negi jūsų pasaulyje niekas niekada nesikeičia? Įstatymai keičiasi, programinė įranga keičiasi, viskas keičiasi, vienintelis klausimas: kaip dažnai?
Ketvirtas klausimas yra Kodėl? Tai yra motyvacijos klausimas. Motyvuoti darbuotojai geriau dirba, jeigu žmonės supranta problemą, jie suranda geresnius sprendimus. Pavyzdžiui mes stovime kairiame Neries upės krante ir reikia atsidurti dešiniame. Kiek yra būdų tą išspręsti? Pavyzdžiui, mes galime eiti iki artimiausio tilto. Mes galime tiesiog perplaukti. Mes galime perplauti su valtimi. Mes galime pastatyti tiltą. Teisingas atsakymas priklauso nuo to kodėl mes tai darome?
Ir paskutinis dalykas: žmogus gali žinoti ką reikia padaryti, kodėl reikia padaryti, kada reikia padaryti, kaip tai padaryti, bet vis tiek nieko nedaryti, nes turi kokį nors blokerį. Pavyzdžiui ateini į kavinę ir užsisakai omletą. Šefas žino ką daryti – iškepti omletą. Jis žino kaip gaminti omletą, yra šimtus iškepęs. Šefas žino kada tai turi daryti – dabar. Jis žino kodėl turi daryti, nes klientas nori jam duoti pinigų. Bet vis tiek nieko nedaro, nes neturi kiaušinių.
7) Trys verslo kolonos: 1) Pardavimai ir marketingas. 2) Produkto/paslaugos pristatymas 3) Operacijos: IT, teisė, buhalterija, HR. Kai pradedi verslą, ir nori priimti verslo partnerį, labai svarbu, kad jis turėtų kitus įgūdžius ir galėtų paremti kitą verslo koloną, nei tu pats.
Aš aptariau tik 7 labiausiai patikusias idėjas iš video, bet tai galbūt tik 10% kas buvo išsakyta, o tekstas jau gavosi be proto ilgas. Tikiuosi, jums patiko, buvo įdomu.

Pradingę lyderiai

2025-10-25

Lietuvoje labai trūksta lyderių ir tai ypač matosi žiūrint į žmonės, kurie užima atsakingus postus vyriausybėje ir seime.
Kai aš dirbau vienoje įmonėje direktorius sugalvojo vesti *one-on-one* pokalbius su savo darbuotojais. Turiu prisipažinti, kad aš nemėgau tų dalykų. Jie vykdavo kartą per savaitę, pokalbis prasidėdavo klausimu: ką naujo išmokau/sužinojau savo profesinėje srityje? *Kodėl aš turėčiau savo laisvalaikį skirti įmonei?!* Pokalbis pasibaigdavo namų darbais. *Aš mokyklą baigiau seniausiai, kodėl turėčiau daryti namų darbus?!* O vidurys buvo diskusijos įvairiais klausimais.
Įmonė augo, atsirado skyrių vadovai. Taigi, direktorius nusprendė daryti *one-on-one* tik su skyrių vadovais, o skyrių vadovai savo ruoštu pokalbius turėjo vesti su darbuotojais. Toks sprendimas buvo visai logiškas, nes direktorius turi daug įvairaus darbo užtikrinti, kad organizacija būtų sėkminga ir negali viso laiko leisti pokalbiams su darbuotojais. Deja, jo lūkesčiai buvo neadekvatūs. Jis tikėjosi, kad skyrių vadovai pratęs jo gerą darbą, bet taip neatsitiko. Direktorius nėra darbuotojas, todėl į viską jis žiūri kitaip ir jo patirtis, įžvalgos įdomios bei naudingos. Skyrių vadovai, deja, buvo tik eiliniai darbuotojai, jie neturėjo įdomios patirties ar

įžvalgų, todėl tie pokalbiai virto tik dar vienu laiko švaistymu. Aš dėl to visai neliūdėjau, niekas neklausė ką naujo išmokau, niekas neuždavinėjo namų darbų.
Tik išėjęs į kitą įmonę supratau kokie naudingi pokalbiai su direktoriumi buvo. Tik tuomet supratau, kad jeigu būčiau pasiėmęs daugiau, būčiau geresnis darbuotojas (vadovas) kitur.
Prieš daug metų su draugu dalyvavome Vilniaus savivaldybės verslumo skatinimo konkurse. Mūsų idėja buvo stipri ir nuėjome iki finalo. Finale reikėjo apsiginti savo idėją prieš savivaldybės darbuotojus. Kokia mūsų idėja? Programuotojų mokykla. Dabar turbūt sunku sugalvoti nuobodesnę idėją, tų mokyklų pilna. Tuomet, tai buvo nauja, radikali idėja.
Savivaldybės darbuotojas uždavė klausimą, kuris parodė aukščiausio lygio nekompetenciją: kodėl jūs norite sukurti sau konkurentus?
Mano atsakymas buvo tiesa tuomet, mano atsakymas yra tiesa dabar: *Mes nekuriame konkurentų, mes auginame sau pamainą.*
Teksto pavadinime buvo žodis „lyderis“, bet perskaičius ~300 žodžių (arba ~2000 simbolių) lyderis taip nebuvo nei karto paminėtas. Aš tikiuosi, netrukus suprasite, ką tos istorijos turi bendro su šita tema.
Pabandykim apsibrėžti: kas yra lyderis?
Vadovas ir lyderis nėra tas pats. Vadovas yra žmogus, kuris užima vadovaujančias pareigas. Tas pareigas jis galbūt gavo, nes prezidentas yra myžnius (pasirodo būna ir taip) arba galbūt dėl to, kad yra kieno nors giminaitis.
Lyderiui nebūtina užimti vadovaujančių pareigų, jis gali būti tiesiog eilinis darbuotojas, nes lyderis nėra pareigos, tai yra asmenybė, elgesys.
Galbūt esate internete matę iliustraciją, kuri aiškina skirtumą tarp lyderio ir vadovo. Tų iliustracijų yra šimtai, bet visos jos iš esmės sako tą patį dalyką: vadovas liepia, lyderis įkvepia. Ir tai yra svarbu, bet aš manau, kad tai nėra svarbiausias dalykas. Svarbiausias dalykas – lyderis augina sau pamainą. Kiek žinote vadovų, kurie augina sau pamainą? Labai dažnai vadovai sodina gerus darbuotojus ar net jais atsikrato, nes bijo prarasti savo sostą.
Vienoje įmonėje išėjo marketingo skyriaus vadovas ir įmonė vietoj to, kad ieškotų naujo vadovo, nusprendė paaukštinti ilgametį skyriaus darbuotoją. Du klausimai: ar tas darbuotojas bus geras vadovas? Ar tas darbuotojas bus geras lyderis? Ir atsakymas į abu klausimus – labai tikėtina, kad ne. Dirbti eiliniu skyriuje nėra tas pats kaip vadovauti, vadovas kaip ir bet kuris darbuotojas išeidamas turi perspėti darbdavį prieš mėnesį. Mėnuo yra pakankamas laiko tarpas, kad parodyti visus techninius skyriaus vadovo darbo aspektus, bet parodyti ir tapti geru vadovu yra ne tas pats. Kad žmogus iš eilinio taptų geru vadovu jis turi būti ruošiamas pusmetį, metus ar galbūt dar ilgiau, priklauso nuo žmogaus.
Tarkim, tas darbuotojas padirbs vadovo pozicijoje du metus ir nuspręs pakeisti darbą. Kitoje įmonėje jis irgi taikys į vadovo poziciją, bet tai yra problema. Jis nebuvo paruoštas kaip vadovas, jis mokėsi bandymų ir klaidų metodu, todėl jis nėra geras vadovas, jis neturi gero vadovo praktikų ir jis savo patirtį nusineš į kitą įmonę. Kur jis nebus geras vadovas, neparuoš sau pamainos ir taip ciklas tęsiasi.
Vienoje įmonėje marketingo skyriaus vadovas buvo paaukštintas į įmonės pavaduotojus. Savaime suprantama, kad atsakomybės skiriasi, darbai skiriasi. Spėkit, kad daugiausiai dėmesio skyrė naujasis pavaduotojas? Dalykui kurį supranta geriausiai – marketingui. Aš negalėjau patikėti, kad taip vyksta ir negalėjau patikėti, kad niekas kitas be manęs to nemato. Po kurio laiko pavaduotojas buvo paaukštintas iki įmonės vadovo. Spėkit kas tuomet pasikeitė.
Aš pateikiu pavyzdžius iš savo gyvenimo (patirties), bet būkime visiškai sąžiningi: visi taip daro, visur taip vyksta. Ateina direktorius ir sako darbuotojui: *dabar tu būsi skyriaus vadovas*.
Darbuotojas: *o alga bus didesnė?*
Direktorius: *Ne, bet kiekvieną savaitę turėsi paruošti po dešimt ataskaitų.*
Aš neatsimenu kurioje knygoje (Malcom Gladwell – Blink?) pasakojama apie viščiukų lities nustatinėtoją. Viskas vyksta taip: eina būrys viščiukų ir profesionalas sako: gaidys, višta, gaidys, višta… Jeigu esate matę viščiukus, tai žinote, kad jie neturi jokių akivaizdžių išskirtinių bruožų nurodančių jų lytį ir vis dėl to

profesionalai nustato lytį >90% tikslumu. Kas yra nerealu. Blogoji šito reikalo dalis, kad profesionalas negali paaiškinti kaip jis tą daro ir vienintelis būdas apmokyti naujoką, tai jam stovėti šalia ir stebėti.
Lyderiai neatsiranda kaip grybai po lietaus. Lyderiais negimstama. Vienintelis būdas sukurti lyderius, tai juos apmokyti, panašiai kaip viščiukų lyties nustatinėtojus. Jums turbūt kils klausimas: o kodėl negalima tiesiog perskaityti daug knygų ir tapti lyderiu? Arba kodėl negalima įkurti įmonės ir tapti lyderiu? Atsakymas yra paprastas, bet neakivaizdus. Jeigu tu turi problemą, tu gali surasti sprendimą, galbūt ne geriausią sprendimą, bet tai bus sprendimas. Tu ieškai sprendimo, tik tuomet, kai susiduri su problema. Tu nežinai ko tu nežinai. Jeigu žinotum, tai su problema, galbūt net nebūtum susidūręs. Vienintelis būdas sužinoti, ko tu nežinai, jeigu tau kažkas tai pasakys. O vienintelis būdas, kad tau kažkas pasakys, jeigu tave apmokys (jeigu turėsi mentorių).
Ar lyderiu gali tapti kiekvienas žmogus? Ne, narcizai negali tapti lyderiais. Pirmas žingsnis tampant lyderiu reikia suprasti, kad tu nežinai visko, yra žmonių protingesnių už tave ir reikia nebijoti klausti jų patarimų. Jeigu tau 15, tai greičiausiai neturi įdomios gyvenimiškos patirties ir negali būti lyderis. Bet, jeigu tau 15, greičiausiai tu netiki šitais žodžiais ir tai dar vienas įrodymas, kad negali būti lyderis.
Kai patyręs programuotojas moko pradedantįjį yra gerai. Techninės, dalykinės žinios yra gerai, bet tai nėra lyderystė. Lyderystė yra apie žmones, žmonių problemas ir etiketą.
Pirmą kartą su direktoriumi nuėjome sutikti didelį tarptautinį klientą. Po susitikimo man direktorius sako: *tu tą ne gerai padarei ir tą negerai padarei…* Mano reakcija: *gerai, kad dabar sakote, bet būtų geriau jeigu būtumėte pasakę prieš susitikimą. Aš nežinojau.* Iš kur aš galėjau žinoti? Tu nežinai, ko nežinai.
Gerai, gaunasi ilgas tekstas, kokios yra svarbios lyderio savybės:
- lyderis visuomet augina kitus lyderius. Lyderio kokybę galima nustatyti pagal, tai kiek lyderių jis išaugino.
- lyderis motyvuoja, įkvepia, neprisiima svetimų nuopelnų.
- lyderis priima faktą, kad yra protingesnių žmonių už jį, kad visuomet yra ko nežinai ir gali sužinoti, išmokti.
- lyderis yra atviras naujiems dalykams, jo įsitikinimai nėra įkalti į akmenį, jie gali keistis (bet jie keičiasi gerokai rečiau, nei jūs keičiate kojines).
- lyderis turi nuomonę ir gali ją apginti profesionaliai, argumentuotai.
Mes neužauginome lyderių pamainos ir dabar turime tai ką turime.

Šiandien mes dirbam

Ieškom darbo

2008-01-14

Kaip jūs manote kas yra svarbiausia darbe?
Turbūt daugelis iš jūsų atsakytų - kolektyvas. Ir jūs greičiausiai būtumėte teisūs, bet... Aha, jau suklusote? Įsivaizduokite jūs ieškote darbo, paimkite bet kurį darbo skelbimą, ten pamatysite, jog visos firmos siūlo draugišką kolektyvą. Jeigu kas nors ras skelbimą, kuriame parašytą, kad firmą siūlo nedraugišką, įžūlų kolektyvą, atsiųskite skelbimą man, aš nueisiu su jais susipažinti.
Visa bėda, kad kai ieškote darbo jūs negalite susipažinti su kolektyvu, teko sudalyvauti daug darbo pokalbių, dažniausiai jie vyksta su kokiu nors atrankos specialistu ir firmos direktoriumi. Kartais dar prie pokalbio prisijungia, koks nors vyresnysis specialistas. Ir tai viskas... Kad ir kaip būtų svarbu kolektyvas, šiuo klausimu tenka pirkti katę maiše... Taigi kokie svarbiausi klausimai ieškant darbo?
1) Susisiekimas. Jeigu jūs kaip aš važinėjate viešuoju transportu, tai tikrai norite, kad nuo namų iki darbo galėtumėte pasiekti vienu troleibusu/autobusu. Dar daugiau, reikia, kad stotelė būtų sąlyginai netoli nuo pačios įstaigos. Aš išlipęs iš troleibuso jau sprendžiu, noriu dirbti ar ne. Aš dar nebuvau firmoje, nekalbėjau su potencialiu darbdaviu, o jau vertinu jį. Jeigu aš išlipu ir aplink stotelę tik griuvėsiai, kuriuose guli bomžai (tikra istorija), savaime suprantama, tokio vaizdelio kasdieną aš matyti nenoriu, taigi, nepriklausomai kaip pasisuks pokalbis aš jau nusprendžiau. Jeigu išlipus reikia eiti bent pusę kilometro (3 kartus taip buvo) ar net daugiau... Taip, sportas sveikata, bet vis tiek mano atsakymas yra ne. Šiuo atveju jis nėra toks kategoriškas ir galima mėginti įtikinti mane, bet reikės tikrai pasiūlyti gerus privalumus.
Kitas atvejis jeigu turi automobilį, manyčiau, yra visiškai sąžininga paprašyti, kad apmokėtų degalų išlaidas. Ypač jeigu savo automobiliu taip pat vykstama į įvairius darbo susitikimus.
2) Vieta. Kur jūs norite dirbti centre ar miegamajam rajone? Centro privalumas, kad pietauti galima kasdieną vis kitoje kavinėje. Tačiau keliauti į centrą gali būti kančia dėl kamščių. Tuo tarpu keliaudami į miegamąjį rajoną jūs keliaujate tolyn nuo kamščių. Tikrai smagu važiuojant į darbą matyti, kad visi kamščiai stovi kitoje gatvės pusėje. Bet čia slypi kitas trūkumas, o kur pietauti? Jeigu turite automobilį, galit nuvažiuoti iki artimiausios kavinės, o jeigu ne... Tuomet belieka tikėtis, jog yra bent viena netolima kavinė ir kad jos meniu pakankamai įdomus.
Kur geriau centre ar rajone spręskite patys, tačiau prieš eidami, pasidomėkite pietavimo galimybėmis. Alkanas niekas nebūna produktyvus.
3) Virtuvė. Aš visiškai rimtai. Jūs perskaitėte teisingai. Pasidomėkite kokia yra virtuvė ypač jeigu jūsų darbas sėdimas. Pagal įstatymus, jeigu dirbat prie kompiuterio, jūs turite teisę į 10 minučių pertraukas, kad pailsintumėte savo akis. Naudokitės jomis, gerkite arbata ar kavą. Aš buvau delfi virtuvėje. Taip, taip to pačio delfi.lt virtuvėje, vaizdelis įspūdingas. Turbūt koks šimtas puodelių sukrauta ant lentynų, tokio vaizdelio kasdieną nepamatysi. Gaila, kad neturėjau fotoaparato.
Grįžtant prie virtuvės, dirbant su kompiuterių greičiausiai teks spręsti sudėtingus uždavinius, reikalaujančius smegenų pusrutulių veiklos (nebent jūs esate buka sekretorė, kurios vienintelis tikslas visą dieną dėlioti soliterį) ir sėdint ilgai žiūrint į kompiuterį sprendimai ne visuomet nori ateiti, tokiu atveju trokšti kur nors pabėgti, atsipalaiduoti keletui minučių ir ramiai pabūti tik su savimi, kur daugiau bėgti, jeigu ne į virtuvę? Taigi, virtuvė turėtų būti atskira nuo kitų patalpų pageidautina su langu.
4) Patalpos. Pasižiūrėkite kokiose patalpose vyksta darbas. Kai rašau dabar, susimąsčiau: kodėl aš niekuomet nepaklausiau kur tas stalas prie kurio man tektų dirbti, jeigu aš sutikčiau priimti jų pasiūlymą. Pats svarbiausias dalykas yra stalo apšvietimas, niekam nesiūlau dirbti tamsoje. Jeigu tai ką pamatysite jūsų netenkina iš karto prašykite, kad jums nupirktų stalinę lempa (tikra istorija).

5) Žmonės. Sugalvojau dabar rašydamas, nes iš patirties galiu pasakyti, kad buvo du aspektai, kurie man nepatiko. Pirmasis, kiek kolektyve žmonių rūko? Žinot, grįžti namo prasmirdusiam dūmais, kaip senais laikais iš kabako tikrai nemalonu. Aišku, jeigu jūs rūkote, greičiausiai jums tokių problemų nekyla. O antras dalykas gana absurdiškas, kai ateini darbintis, turi įrodyti, kad tu esi geras specialistas, o ar gi jie taip pat neturėtų įrodyti, kad yra specialistai? Deja, šitas dažniausiai paaiškėja tik dirbant, greičiausiai čia gali tekti pirkti katę maišę... Ir vis dėl to, tam tikrose srityse egzistuoja įvairūs sertifikatai, todėl galima drąsiai paklausti, kiek žmonių turi sertifikatus. Vieną kartą, man paminėjus sertifikato pavadinimą firmos darbuotojai pasakė: kaas? kaas? Patys suprantate ką aš galvoju apie tokia darbovietę.
6) Šefas. Šitą dalyką jums teks išsiaiškinti pokalbio metu. Ar šefas protingas žmogus, ar jis nevynioja šūdo į vatą? Tokius dalykus teks spręsti, pagal tai ką jis kalba ir ką nutyli. Pagal tai kaip atrodo ir kaip elgiasi. Nesvarstykite daug, tiesiog pasikliaukite savo nuojauta, jeigu jums nepatinka netemkite gumos, neverta tikrinti, kodėl jis jums nepatiko.
7) Kiti privalumai. Visuomet pasiklauskite kokių kitų privalumų siūlo firma (pvz. sporto klubas), jeigu jūs vis dar esate studentas jums ypač aktuali turėtų būti galimybė išeiti į paskaitas kada nori. Būtinai pasiklauskite, kad vėliau nebūtų šaukštai po pietų.
Taigi, sudalyvavote pirmame pokalbyje. Išėjote apgalvokite viską ką pamatėte ir atsakykit į klausimą ar norėtumėte čia dirbti? Po pirmo pokalbio greičiausiai bus antras ir galbūt net trečias. Kai firma sako, kad sutinka jus įdarbinti, nebūtina skubėti sutikti, jūs galite pareikalauti dar vieno pokalbio, jeigu dėl kažko dvejojate, būtinai viską išsiaiškinkite prieš sutikdami.
Kai sutinkate tuomet prasideda trijų mėnesiu bandomasis laikotarpis. Aš mąstau taip: trys mėnesiai tai pilnai pakankamas laikas, kad firma įrodytų ko yra verta. Jeigu jinai nepateisins mano lūkesčių tuomet man beliks tik atsidusti ir pasakyti: „*man labai gaila, tačiau jūs nepraėjote bandomojo laikotarpio*“. O tuomet pakelti sparnus ir ieškoti kitos firmos, galbūt jai pasiseks geriau.

Trys reikalingiausi žmonės

2008-12-08

Aš toks žmogus, kuris turi daug idėjų ir visas jas nori paleisti į pasaulį. Leiskit pasitaisyti, bando paleisti į pasaulį. Vienos idėjos virsta projektais ir bando užkariauti pasaulį, kitos... Kitos – ne. Iškyla klausimas: kodėl?
Nekalbėsiu apie sėkmingus ir nesėkmingus projektus. Išvydęs pasaulį projektas gali baigtis nesėkmingai. Man daug įdomiau, kodėl kai kurios idėjos miršta net netapę projektais.
Kai turi daug idėjų, tai logiška turbūt, kad (didesnei) daliai iš jų baigsis blogai.
Kartais aš mėgstu prisėsti ir pasvarstyti apie gyvenimo prasmę, pasiekimus, apie sėkmingus ir nelabai projektus. Taip nejučiomis išsirenki du: sėkminga ir nesėkminga ir pradedi analizuoti, lyginti, kuo vienas skiriasi nuo kito. Mintyse susižymi skirtumus ir imi kitą porą... Vieną vakarą aš priėjau išvados, kuria ir noriu pasidalinti: *kad bet kuris projektas būtų sėkmingas, jam reikalingi trijų tipų žmonės.*
Iniciatorius – visko pradžia, žmogus, kuris sugalvoja idėją. Dažniausiai ta idėja yra pakankamai bendrinio pobūdžio pvz. „davai gaminam traktorius“. Iniciatorius sugalvoja idėją, bet pats jos neįgyvendina, tam reikalingi kiti žmonės. Kita vertus jeigu nebūtų iniciatoriaus, nebūtų idėjos, nebūtų projekto.
Vadybininkai arba vystytojai. Žmonės, kurie pasigauna projekto idėją iš iniciatoriaus ir pirmiausiai ją detalizuoja pvz. „gaminsim raudonus traktorius su penkiais ratais ir jie leis geltonus dūmus“. Kai idėja būna pakankamai konkretizuoja vadybininkai eina ieškoti žmonių, kurie užsiims jos realizavimu pvz. „reikia susirasti du mechanikus, dalių pardavėją ir melžėją“. Vadybininkai suranda ne tik žmones, bet ir patalpas, finansavimą.
Darbininkai arba juodadarbiai. Žmonės, kurie tingi galvoti ir svajoti. Jei nebūtų vadybininkų, tai darbininkai ir iniciatoriai nerastų bendros kalbos. Tačiau dabar vadybininkai nurodo tiksliai ką turi daryti darbininkai ir šie imasi darbo.

Ar gali projektas būti įgyvendintas, jeigu nėra nors vienos kategorijos žmogaus? Atsakymas – ne.
Ar gali žmogus priklausyti daugiau nei vienai kategorijai? Žinoma, gali priklausyti ir visoms trims kategorijoms. Jeigu į tinklaraščio rašymą žiūrėti kaip į projektą tai: iniciatorius sugalvojo, kad apskritai tinklaraštis yra reikalingas, vadybininkas sugalvojo jam pavadinimą, parinko išvaizdą, o darbininkas kuria įrašus.
Mažuose projektuose vienas žmogus dažnai užima visas pozicijas. Dideliuose - kiekvienoje pozicijoje yra daug žmonių. Ir tikrai nereikia nustebti, jeigu vienam projekte tas pats žmogus yra iniciatorius, o kitame darbininkas. Viskas priklauso nuo žinių, patirties, norų...
Svarbiausia, kai rinksit komanda savo projektui nepamirškite į ją įtraukti bet po vieną kiekvieno tipo žmogų.

Kaip gera, kai nereikia mąstyti

2009-01-08

Mąstymas - pats sudėtingiausias dalykas, todėl konkurencija tokia maža. Čia ne bajeris, aš rimtai. Žmonės nekenčia dviejų dalykų: atsakomybės ir mąstymo. O kai nereikia mąstyti, tai apie kokią atsakomybę mes kalbam? *Dariau, taip kaip man liepė*.
Ar jums tenka daug mąstyti per dieną? Manau, kad ne. Netikit?
Pirmiausiai turbūt reiktų paaiškinti ką aš vadinu mąstymų. Pabandykit įsivaizduoti begemotą. Įsivaizduojat? Ne tokį. Violetinį. Stovintį ant užpakalinių kojų su balerinos sijonėliu. Moteriškos lyties. Su auskarais. Ant medinės scenos. Rudos scenos. Tamsiai rudos. Viršuje scenos kabo didžiuliai prožektoriai, šonuose sunkius bordo portjeros. Kaip sekasi sukurti tokį vaizdelį savo galvoje? Jeigu nesiseka, pabandykite perskaityti tekstą dar kartą, tik šį kartą labai lėtai, gerai apgalvodami ir pabandydami įsivaizduoti kiekvieną žodį. Jeigu pavyko, tai pabandykite įsivaizduoti, kaip begemotas atliko keletą šuoliukų ant scenos. Pavyko? Tai va, čia nėra mąstymas. Anglai turi tokį gerą žodį *daydreaming*. Kaip lietuviškai? Svajojimas? Hm...
Gerai pabandykime dar kartą. Ar kramtant jums reikia daug mąstyti? *Šakute pasmeikite sasyską. Lėtai pakelkite ranką iki burnos. Pražiokite burną. Įstatykite sasyską tarp dantų. Stipriai suspauskite sasyską kandamaisiais dantimis. Lėtai atitraukite ranką su sasyką nuo burnos. Liežuviu prilaikykite kąsnį, kad jis nenusprūstų nuo dantų. Kilnokite savo dantis į viršų ir žemyn, kąsdami sasykos gabaliuką. Kartokite šį judesį keletą kartų, kad susmulkintumėte sasyskos kąsnį į smulkius gabaliukus. Pakankamai smulkius gabaliukus seilių pagalba nukreipkite į ryklę. Nurykite. Per stambius, pagaukite liežuvio paviršiumi ir nukreipkite į tarpą tarp dantų, pakartotiniam susmulkinimui.* Skanaus. Galiu lažintis, jog iki šiol niekada nesusimąstėte apie kramtymo procesą. Ir nuoširdžiai tikiuosi, kad neskaitote šio įrašo prieš valgį. (Pastaba: rašant šį įrašą nenukentėjo nei viena sasyska.)
Kramtymas ne vienintelis dalykas, kurį atliekame automatiškai apie tai visai negalvodami. Net gi tokį sudėtingesnį procesą kaip sumuštinio pasidarymas dažniausiai atliekame negalvodami. Juk nepasiimam duonos ir negalvojam: *dabar aš atsipjausiu 5 centimetrų storio duonos rėkę.* Velniop pjaustymą. Aš perku supjaustytą duoną. Atsidarę šaldytuvą irgi dažniausiai negalvojam ką užsidėti ant duonos: yra dešros - dedam dešrą, nėra dešros, bet yra sūrio - dedam sūrį, nėra dešros, nėra sūrio (šis įrašas ne apie krizę) yra nutelos (toks rudas, tipo šokoladinis kremas), tepam nutela.
Ar einant į darbą reikia daug mąstyti? Nė velnio, kiekvieną dieną tuo pačiu maršrutu, čia aukščiausio lygio autopilotas, kuris dar dasapnuoti leidžia.
Tai, kas tuomet yra mąstymas? Geras klausimas, kai nesusiduri, tai net nežinai, kaip jį apibūdinti. Gal įrašo sukūrimas yra mąstymas?
Iš tiesu šitame įraše aš tik norėjau papasakoti vieną istoriją. Kartą man teko suorganizuoti seminarą. Ar žinote kaip suorganizuoti seminarą?
Na pamąstykit, ko reikia?
Jeigu man būtų pasakę suorganizuok seminarą, tai nežinau, ką bučiau daręs. Turbūt bučiau daužęs galvą į sieną. Sako skausmas sukelia genialių minčių. (Pastaba: praktiškai pats nepatikrinau.)

Bet aš džiaugiuosi, nes šią užduotį man davė protingi žmonės. Kartu su užduotimi, jie davė man ir detalią instrukciją ką reikia padaryti. Nepykit visos instrukcijos čia nepateiksiu. Komercinė paslaptis. Atpasakosiu tik esmę.
Punktas pirmas. Nupirkti [daiktų sąrašas su įvardintu tiksliu kiekiu]
Punktas antras. Atvykti į vietą [adresas, data, laikas]
Punktas trečias. Išdėlioti rėmėjų atributiką.
Punktas ketvirtas. Pasitikti pranešėją, pasiūlyti jam visokeriopą pagalbą
Punktas penktas. Organizuoti kavos pirmą kavos pertraukėlę [laikas]
Manau mintį pagavot. Turiu pasakyti, jog seminaras buvo puikus. Klausimas turėtų būti ne kodėl, o iš kur aš žinau? Todėl, kad man nereikėjo mąstyti, nereikėjo nervintis, aš tiesiog viską dariau pagal tą sąrašą ir galėjau klausytis viso seminaro.
Kaip gera, kai nereikia mąstyti!

Sveiki, vidutiniokai

2016-09-21

Daugelis iš jūsų yra vidutiniokai. Vienas kitas – nugalėtojas, vienas kitas nevykėlis. Teoriškai kiekvienas žmogus galėtų būti vienoje, dviejuose srityse lyderis, nugalėtojas, dešimtyje – vidutiniokas ir likusiose nevykėlis. Tačiau taip dažniausiai nėra. Dažniausiai žmogus yra vidutiniokas dvylikoje sričių ir nevykėlis likusiose.
Šita mintis man stuktelėjo žiūrint xFaktorių. Jei netyčia nesate susipažinę, xFaktorius – tai tokia laida, kur visi manantys, jog moka dainuoti eina pademonstruoti savo talentą. Kai kuriems realybė smogia į snukį, teisėjai pasiūlo jiems daugiau niekada nedainuoti ir gyvenimas tęsiasi.
Į xFaktorių ateina tūkstančiai (vargšai teisėjai), tačiau per televiziją parodo kokius kelis šimtus. Kaip manote, ką parodo per televiziją? Jeigu manote, kad parodo nevykėlius – klystate.
Nevykėliai būna dviejų rūšių: juokingi ir apgailėtini. Jeigu rodytų tik žmones iš antros kategorijos - niekas laidos nežiūrėtų. Nevykėlių parodytų per televiziją skaičius sudaro kokią dešimt procentų visų parodytų dalyvių ir daugelis iš jų yra iš pirmosios kategorijos.
Tai kas sudaro likusius pasirodymus? Nugalėtojai? Ne, vidutiniokai. Bet xFaktoriaus laimėtojas tikrai yra nugalėtojas? Ne. Nebūtinai. Geriausias vidutiniokas vis tiek yra vidutiniokas. Blogiausias nugalėtojas vis tiek yra nugalėtojas.
Jums turbūt kilo klausimas: o kas tuomet yra nugalėtojas? Su muzika viskas labai paprasta. Jeigu žmogus dešimt metų į savo koncertus sugeba pritraukti minias žmonių, greičiausiai jis žino kažką, ko nežino vidutiniokai. Greičiausiai jis daro kažką, ko nedaro vidutiniokai.
Nesupraskite manęs klaidingai, vidutinioku būti nėra blogai. Gal pragyventi iš to reikalo gali būti problematiška, bet tai nereiškia, jog neturėsi koncertų. Įsivaizduokite Nepriklausomybės dieną. Paprastai tokią dieną ir panašiomis progomis yra rengiami koncertai. Tuose koncertuose grupės atlieka po vieną – dvi dainas. Taigi, reikia bent dešimt grupių kad užpildytų renginio programą. Įsivaizduokite, jog tokie koncertai vyksta Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje… Kad užpildyti visas scenas mums praktiškai reikia trijų xFaktoriaus sezonų…
Prie viso to įvairūs barai ir bareliai mėgsta pasikviesti grupes „gyviems“ koncertams. Dažniausiai nugalėtojų tokios vietos prisikviesti negali, ne dėl to kad jie pasikėlę, bet jeigu nugalėtojai gali užpildyti vieną krepšinio areną, tai jie atlikę vieną koncertą per mėnesį uždirba daugiau nei tie kurie koncertuoja kiekvieną dieną baruose. Elementari matematika.
Kas nors gali paklausti: kuo man užkliuvo xFaktorius? Aš manau, jog tai nuostabi laida ir reikėtų turėti po vieną tokią atranką kiekvienai profesijai. Jeigu stojimas į teisę būtų panašus į xFaktorių, mes neturėtume dešrų kimšėjų su teisininkų diplomais. Iš karto reikia pripažinti, jog xFaktorius daugeliui profesijų nebūtų įdomus pašaliniam stebėtojui…

Ar jums kada nors kilo klausimas: kur dingsta visi tie dalyviai xFaktoriui pasibaigus? Televizijos žvaigždžių darbas yra būti televizijoje, todėl pasibaigus vienai laidai, jie nueina į kitą. O ką daro paprasti žmonės? Grįžta atgal į savo urvelius iš kurių išlindo. Na gal nevisai. Kai kurie pasirodo kitame xFaktoriaus sezone, dalyvauja televizijos sezono atidaryme bei mano minėtuose koncertuose, tačiau daugelis iš jų išnyksta iš vaizdo. Net ir nugalėtojai dažniausiai pradingsta…

Kitų šalių xFaktoriai yra sukūrę pasaulinių žvaigždžių, ar tą gali padaryti ir lietuviškas? Aš manau, kad ne. Ar mes turite talentų? Aš manau, kad turime puikių talentų, bet talentas dar ne viskas.

Talentas yra panašus į deimantą. Rastas deimantas gali būti parduodamas, gali būti demonstruojamas, bet jis nėra naudojamas. Prieš paverčiant jį į papuošalą reikia apdoroti. Tas pats ir su talentu.

Jūs galite pasakyti, jog scenoje dainuoja vienas žmogus, tačiau kad toje scenoje jis atsidurtų, jam reikia mažiausiai dviejų žmonių pagalbos: dainavimo mokytojo ir vadybininko.

Labai sunku pažvelgti į save iš šono, o jeigu negali savęs girdėti, tai kaip žinosi, kuriose vietose reikia tobulėti? Mokytojas yra tas žmogus, kuris gali įžvelgti iš šono, pastebėti, patarti ir nurodyti teisingą tobulėjimo kryptį. Nugalėtojui dainininkui reikia nugalėto mokytojo.

Vadybininkas tas žmogus, kuris užtikrina, jog dainininkas atsidurtų ant geriausių pasaulio scenų. Kaip minėjau pradžioje vienas žmogus gali būti nugalėtojas keliose srityse, tačiau labai retai nugalėtojas dainininkas taip pat yra ir nugalėtojas vadybininkas.

Aš bandau sugalvoti, kokia profesija yra vienišo žmogaus reikalas ir niekas neateina į galvą.

Jūs pagalvotumėte, jog knygos rašymas yra vienišiausias darbas kokį galima sugalvoti. Taip, tai tiesa, bet knygos parašymu kelionė nesibaigia. Kažkas turi suorganizuoti knygos pristatymus ir pasirašymus įvairiuose knygynuose. Kažkas turi sukurti ir prižiūrėti facebook, google reklamas bei fanų puslapius. Kažkas turi sukurti knygos reklaminį puslapį bei video… Ar galima apsieiti be viso šito? Žinoma, jeigu nori parduoti knygas vienetais, o ne tūkstančiais. Ar gali viską daryti pats autorius? Žinoma, bet nugalėtojai galėtų pasiekti žymiai geresnių rezultatų.

Rašytojui taip pat reikalingas mokytojas. Daugelis iš jūsų turbūt pagalvojo: kam tas mokytojas, rašyti aš išmokau pirmoje klasėje ir dar po to mokiausi dvylika metų. Rašyti be gramatinių klaidų yra privalumas, tačiau platus žodynas yra svarbiau. Ir nors platus žodynas yra svarbu, bet yra vienas dalykas dar svarbesnis. Pats svarbiausias dalykas rašytojui yra žodžiais perteikti tiksliai tą mintį, kurią jis sugalvojo. Jeigu rašytojo darbas žmonėms patinka – puiku, nepatinka – nieko tokio. Bet jeigu skaitytojai nesupranta ką rašytojas norėjo pasakyti, tai… pasaulio pabaiga. Pats rašytojas niekada negalės pastebėti, jog jo mintys išdėliotos painiai, tą gali pastebėti tik kitas žmogus. Ir taip, galbūt jūs tą žmogų norėtumėte vadinti ne mokytoju, o asistentu ar redaktoriumi, bet toks žmogus yra būtinas.

Turbūt visi esate girdėję ką daryti norit iš vidutinioko tapti nugalėtoju: nueiti viena mylia daugiau nei kiti. Tačiau ar jums kas nors sakė, jog viena mylia nueita ne į tą pusę jokios naudos neprideda? Mylia į kairę, mylia į dešinę, mylia ratu, mylia kubu, mylia aštuoniuke… Nesvarbu. Televizijos bokštas Vilniuje yra nuostabus dalykas, jį galima matyti iš daugybės vietų. Jeigu jūs galite taip matyti savo tikslą, tai bent jau žinote kur norite patekti.

Žinojimas kur nori eiti dar nereiškia, jog žinai kaip ten patekti. Jei Raudonkepuraitė būtų žinojusi kelią pas senelę, vilkas jos niekaip nebūtų aplenkęs. Jeigu Vilniuje matai televizijos bokštą horizonte, tai nereiškia, jog gali eiti tiesiai. Pakeliui daugybė namų bei aptvertų kiemų užstos kelią. Priklausomai nuo to kur pradedi kelionę gali būti, jog atsidursi prie upės ir artimiausias tiltas bus tik už kilometro, kito. Jei pėsčiomis kelionė gali užtrukti valandų valandas (priklausomai nuo to kiek klaidžiosi aplinkui), tai taksistas ar uberis galbūt tave nuvežtų per pusvalandį.

Man neteko girdėti, jog galvos daužymas į sieną padėtų ją nugriauti ir aš tikrai to nerekomenduoju bandyti namuose. Taip, atkaklumas yra viena iš svarbiausiu nugalėtojo savybių, tačiau jam taip pat svarbu laiku suprasti, kada atkaklumas neduoda jokių vaisių ir pakeisti krypti arba metodą. Jei užtektų tik atkaklumo pasaulį valdytų kurmiai... arba ožiai.

Visą tai pasakius, daugelis yra vidutiniokai, todėl kad nepakelia subinės, tai papildomai myliai ir tik nedaugelis, todėl kad niekaip neranda teisingo kelio. O kam eiti tą papildomą mylią? Vidutinioku būti juk gerai, vidutinioku būti juk patogu. Kaip sakė viena reklama: esi tarp panašių į save.

Ar pomėgis turėtų tapti darbu?

2017-10-10

- Vieni žmonės sako, surask tai ką mėgsti ir nereikės dirbti nei vienos minutės gyvenime. Kiti sako, jei savo mėgstamą veiklą paversi darbu, imsi nekęsti tos veiklos. Tai kaip yra? - paklausė mano bendradarbis.
- Taip, - atsakiau aš.

Pradėkime nuo mano istorijos ir po to galėsime pasinerti į filosofijas.

Aš baigiau informatiką. Programuoti išmokau savarankiškai, kas reiškia su draugų pagalba, ne universiteto. Kol studijavau programavimas buvo mano hobis ir jis man labai patiko. Programavime visuomet buvo ko išmokti, kur tobulėti, buvo smegenų mankšta, galvosūkiai ir iššūkiai. Problemas aš susigalvodavau pats ir jas spręsdavau. Natūralu, kad jausdamas tokią meilę programavimui, baigęs universitetą nuėjau dirbti programuotoju. Ir meilės nebeliko. Iš tiesų, tai ne meilės problema.

Galbūt esate girdėję pasakymą, kad programuotojui alga mokama ne už kodo eilučių rašymą, bet už problemų sprendimą? Man mokėjo už eilutes. Ta prasme nebeliko smegenų stimuliavimo. Galbūt problemos, kurias turėjau spręsti aš, buvo iššūkis kažkam, ne man. Man tai buvo tik mechaninis kodo rašymas. Kartais mintimis nuklysdavau toli į lankas ir paskui pabudęs stebėdavausi kas tiek daug kodo parašė. Svarbiausia, kad tas kodas būdavo geras ir aš neturėdavau prie ko prikibti.

Vienintelė problema, kurią aš turėjau spręsti darbe buvo nuobodulys. Nebeliko prasmės tobulėti. Supraskit mane teisingai, aš niekada nebuvau kiečiausias programuotojas įmonėje, galbūt antras, galbūt trečias (mūsų buvo ne tiek ir daug, beveik dviženklis skaičius), bet man tai nebuvo svarbu. Yra žmonių, kurie užkopę į kalną pamato aukštesnį ir tuomet privalo užkopti į tą aukštesnį, kur, aišku, sužinos apie dar aukštesnio kalno egzistavimą ir pasaka be galo. Aš nesu toks žmogus. Į kalną įkopta kas toliau?

Kai kurie žmonės dabar galvoja, vadinasi savo pomėgio geriau neversti darbu. Bet ar tikrai? Ar tikrai programavimas buvo mano pomėgis? Aš manau, kad ne. Mano pomėgis buvo ir vis dar yra spręsti problemas. Programavimas - tai tik įrankis, būdas, vienas iš būdų jas spręsti.

Dabar aš projektuoju programinę įrangą, dalis darbo yra UI/UX dizainas, tačiau kita dalis yra programos veikimo logika. Būtent antroji dalis man patinka.

Užteks apie mane, pakalbėkime apie kitus. Norėčiau pristatyti pavyzdį, kurį girdėjau viename podcast. Įsivaizduokite, kad jūsų pomėgis yra gaminti kišenines gitaras. Tai tokios mažos gitaros, kad telpa į kišenę, bet jomis vis tiek įmanoma kurti muziką. Ar turėtumėte savo pomėgį paversti pagrindiniu pragyvenimo šaltiniu?

Pagalvokime.

Kad galėtumėte iš kažko gyventi jums reikia, jog už tai mokėtų. Pirmas kelias - įkurti savo verslą. Kad verslas būtų sėkmingas jums reikės ieškoti klientų, kurti reklamas, organizuoti pristatymus ir aš net nekalbu apie buhalterijos tvarkymą. Aišku, nebūtina viską daryti pačiam, galima pasamdyti kiekvienos srities specialistus. Jeigu jums pinigai plėšo kišenes, tai kam čia skaitote, eikite kurti savo verslo. Daugeliui iš mūsų pinigai yra ribotas resursas, todėl didžiąją dalį darbų tektų atlikti patiems. Čia kyla du klausimai. Pirmasis, kaip stipriai nemėgstate tu kitų dalykų, kuriuos privaloma daryti? Antrasis, kiek laiko lieka tai daliai, kuri jums patinka?

Jeigu nenorite kurti savo verslo visuomet yra antras kelias. Bent jau teoriškai, realybė dažniausiai būna daug graudesnė. Antrasis kelias - tapti darbuotoju. Jei jums patinka programuoti, susirasti darbą turėtų būti lengviau nei lengva. O ką daryti, jei jums patinka nerti vašeliu? Gali būti, jog tai kas jums patinka yra profesija žvelgiant pasauliniu mastu, tačiau Lietuvoje nereikia nei vieno specialisto. Ar tai reiškia, kad turėtume emigruoti? Teoriškai taip, praktiškai ne. Būkim sąžiningi, daugelis žmonių yra nacionalistai ir

pirmiausia samdo savo tautiečius. Imigrantai samdomi dažniausiai dėl to, kad vietiniai nenori dirbti ar jų algos labai ženkliai mažesnės. Kad ir kokią profesiją pasirinktumėte, užsienyje bus didžiulė konkurencija, nebent jūs norite būti krokodilų prižiūrėtoju.
Grįškim į gimtinę. Tarkim, kad jums patinka yra rašyti reklamas ir jūs galite susirasti darbą sąlyginai lengvai, ar turėtumėte jo imtis? Paklauskit savęs ar jums tikrai nesvarbu kam tas reklamas kurti? Ar jums vienodai lengva būtų sukurti reklamą dešrai, prekybcentriuj, higienos paketams? O kaip dėl restorano, kur vakar jus aptarnavo pasibaisėtinai? Kai esi vadovas gali rinktis su kuo nori dirbti ir su kuo ne. Čia teoriškai, realybėje renkasi tavo piniginė. Kai esi darbuotojas, privalai daryti tai ką tau liepia. Kad nekalbėti visiškai abstrakčiai ir filosofiškai, vienas iš mano programuotojo karjeros labiausiai žudančių dalykų buvo sukurti prezentacines svetaines kompanijoms iš mažų miestelių apie kurias niekas nėra girdėjęs. Praėjus dešimt metų nuo mano programuotojo karjeros pabaigos, tos svetainės vis dar egzistuoja nei kiek nepakeistos nuo jų paleidimo dienos. Kas nors nori pakalbėti apie mumijas?
Pabandykim apibendrinti, tai turėtume ar ne paversti savo pomėgį darbu? Atsakymas greičiausiai jums nepatiks: tai priklauso nuo kiekvieno individualios situacijos. Paklauskite savęs kiek procentų sudarys darymas to ką mėgstate ir kaip stipriai nekęsite likusios dalies. Aišku, jūsų įsivaizdavimas niekada nebus šimtą procentų tikslus, o kartais gali būti net labai labai netikslus, bet tai vienintelis dalykas ką jūs galite padaryti. Kad atsakymas būtų tikslesnis verta būtų pasikalbėti su žmonėmis, kurie jau daro tai ką jūs norėtumėte. Kai žinosite atsakymą, žinosite, kaip elgtis.

Tavo laisvalaikis nepriklauso tau

2018-02-21

Vienoje knygoje perskaičiau mintį, kuri sakė, kad darbdaviai privalo domėtis, ką darbuotojai veikia laisvu laiku. Ką manai apie tokį teiginį?
Aš asmeniškai pasipiktinau jį perskaitęs. Čia kas vergija?! Aš net negaliu veikti ką noriu savo laisvu laiku? Visai nesenai supratau, jog tas teiginys yra labai teisingas. Leisk iliustruoti pavyzdžiu iš savo gyvenimo. Pavyzdžiais iš savo gyvenimo iliustruoti lengviau nei iš tavo.
Aš einu miegoti dešimtą valandą vakaro. Tai yra geriausias laikas, nes tuomet aš gaunu pakankamai laiko išsimiegoti. Dabar įsivaizduok situaciją, jog aš radau naują serialą, kuris labai kabina. Aišku, aš esu pakankamai protingas, kad nebandyčiau žiūrėti viso serialo iš karto, bet tarkim, jog vietoj dešimtos valandos, aš nueinu miegoti dvyliktą valandą t. y. dviem valandom vėliau. Tačiau dėl to darbas neprasideda vėliau. Aš vis tiek turiu atsikelti tuo pačiu metu. Vadinasi, aš miegosiu trumpiau. Aš tikrai žinau (eksperimentiniais būdais patikrinau), kad man miego neužteks. Tai reikš, jog darbe jausiu nuovargį, darysiu žioplas klaidas. Mano darbe žiopla gramatinė klaida nekainuoja gyvybės, bet trūkstant atidumo aš galiu pažadėti klientui padaryti, tai ko neturėčiau. Pažadėti padaryti greičiau nei įmanoma ir panašiai. Trumpai tariant darbo diena bus šūdina.
Bet darbo dienos pabaiga dar ne pabaiga. Grįžęs namo aš jausiuosi pavargęs labiau nei šiaip kitomis dienomis, vadinasi, pasekmės bus tokios, jog nieko daugiau nenorėsiu veikti, tik pažiūrėti kokį serialą ir eiti miegoti. T.y. susigadinu ne tik darbo dieną bet ir savo asmenines keturias valandas.
O jeigu žiūrėsiu serialą ir serialas kabina, tai vėl norėsiu nueiti miegoti vėliau… Taip užsikuria amžinas ciklas, kuris generuoja prastą darbo kokybę ir lėvą gyvenimą.
Dabar pažvelkim kiek plačiau. Aš žinau, kad esi protingas ir vidury savaitės nešventi. Bet tarkim, kad užšventi trečiadienį. Ką tai reiškia? Ar kitą dieną neini į darbą? Ar eini į darbą ir bandai prastumti dieną padarydamas minimalų žalos kiekį?
Teoriškai net ir tai ką bei kur valgai taip pat turėtų rūpėti darbdaviui. Jeigu apsinuodiji maistu, jeigu valgai nesveiką maistą, dėl visko krenta darbo kokybė.
Jeigu pykstiesi su drauge, jeigu vaikai serga, darbo metu galvoji ne apie darbą, o apie savo asmeninius dalykus dėl ko irgi kenčia darbo kokybė.

Galima sugalvoti daugybę dalykų, kurie atlikti ne darbo metu įtakoja darbo kokybę. Bet grįžkime prie manęs, nes apie ką dar galima kalbėti? Tarkim, aš nežiūriu kabinančio serialo. Tarkim, aš noriu parašyti šį tekstą ir dėl to nueisiu miegoti vėliau. Tarkim, aš noriu sukurti žaidimą… Tarkim, aš noriu nupiešti komiksą… Yra daugybė dalykų, kurie man įdomus, tačiau viskam reikia laiko. Taip, aš galiu aukoti savo miegą, net ir suprasdamas, kad rytoj diena bus šūdina. Nes aš žinau, kad laikas yra ribotas ir daugiau jo neatsiras. Neaukodamas miego dėl dalyko, kurį noriu padaryti šiandien, galbūt padarysiu tik po savaitės… O galbūt per savaitę sukris kiti dalykai, svarbūs reikalai ir jį padarysiu tik po mėnesio…
Ne kiekvienas žmogus nori pasiekti kažką savo asmeniniu laiku, bet, būkim sąžiningi, mano ambicijos kenkia darbo kokybei. Galima sakyti, kad aš esu blogas darbuotojas. Kaip išspręsti šią dilemą?
Geriausia darbdaviui būtų, kad aš tiek darbo tiek, savo laisvalaikio domėčiausi tais pačiais dalykais. Kas, beje, tikrai gerų programuotojų atveju yra tiesa. Kai aš buvau programuotojas, man irgi rūpėjo savo asmeniniu laiku pakelti savo programavimo lygį. Esminis žodis buvau.
Geriausia man būtų, jeigu darbo diena vietoj aštuonių valandų truktų tik šešias. Būkim sąžiningi, geriausia būtų jeigu iš viso dirbti nereikėtų, tuomet visą laiką galėčiau skirti tik sau. Bet mes visi suprantame, kad taip neatsitiks.
Lietuvoje yra visiškai *nevergovinė* santvarka, kurioje jeigu dirbi - mokesčius už tave moka darbdavys, jeigu nedirbi - mokesčius turi mokėti pats. Valstybei nesvarbu, kad tu visai neturi pajamų, esi lietuvis, prašau susimokėk. Aišku, mokesčių, kurie nepriklauso nuo pajamų, panaikinimas būtų geras žingsnis, bet dirbti vis tiek reikėtų, nes duona kainuoja, vanduo kainuoja, šildymas kainuoja… Na… nebent tu nori miegoti užsiklojęs bomžą. Bomžas tikrai nori, kad juo užsiklotum.
Taigi, grįžkime prie šešių valandų. Tai būtų naudinga ne tik man, bet ir darbdaviui. Tu gali pagalvoti: nekabink man makaronu, kaip trumpesnė darbo diena gali būti naudinga darbdaviui? Labai paprastai. Kadangi, aš turėčiau daugiau laiko sau, tai galėčiau nueiti miegoti laiku ir gerai išsimiegojęs būčiau produktyvesnis. Kadangi, turėčiau daugiau laiko sau, galėčiau daugiau išmokti, perskaityti knygų, pažiūrėti filmų… Viskas yra idėjos. Kuo daugiau idėjų sukaupiu, tuo daugiau idėjų galiu pritaikyti darbe. Ir tos idėjos neturi būti tiesiogiai susiję su mano pareigomis. Revoliucijos yra daromos tuomet, kai idėjos iš vienos srities pritaikomos kitoje. Žodžiui, darbdaviui vieni privalumai. Ir, neskaitant mano gražaus saldžialiežuvavimo, atlikti tyrimai parodė, jog įvedus šešių valandų darbo dieną darbuotojai yra produktyvesni. Jie nešvaisto laiko veltui, koncentruojasi į svarbiausias užduotis, todėl per mažiau laiko sugeba padaryti daugiau.
Deja, kol kas nepanašu, kad darbo diena sutrumpėtų iki šešių valandų. Taip yra dėl sustabarėjusio seno požiūrio, kuris yra genamas daugybės metų įpročių, vietoj to, kad kas nors atliktų tikrus tyrimus ir paskaičiuotų kas iš tiesų yra naudinga. Tai ką dar galima padaryti?
Yra dar vienas variantas, kuris dalinai patenkintų tiek darbdavį, tiek mane. Išmokyti žmones laiko planavimo. Kas to turėtų mokyti? Aš manau, kad turėtų to mokyti mokyklos. Matematika nėra svarbu šiais laikais, jeigu nemoki planuoti laiko. Kai aš buvau moksleivis, mes piktindavomės, jog mokėjimas suskaičiuoti integralą nepadės nusipirkti duonos ir mano laikais kompiuterių era tik prasidėjo… Dabar galėjimas atlikti matematikos veiksmus be kompiuterio yra naudingas dar mažiau žmonių nei anksčiau, kita vertus… Planavimas… jis reikalingas visiems ir informaciniam triukšmui augant darosi tik svarbesnis.
Aišku, tiems kas baigė mokyklą… Irgi reikėtų išmokti planavimo. Kas tą turėtų padaryti? Aišku, galėtų darbdavys, bet greičiausiai tai kiekvieno individo asmeninis reikalas. Nes daugelyje darboviečių vis dar svarbiau, jog tu sugebėtum trinti kėdę (stovimas stalas? Kas čia per velnio išmįslas?) aštuonias valandas, nei kaip efektyviai pasieki rezultatus. Pasiguosti galime bent jau tuo, jog daugelis darbdavių nesidomi ką mes vargšės skruzdėlės veikiame laisvalaikiu.

Ką reiškia būti bedarbiu?

2018-05-15

Norėčiau pakalbėti apie vieną dalyką, apie kurį niekada anksčiau nekalbėjau. Priežastis kodėl nekalbėjau - gėda. Bet laikui bėgant supratau, kad aš toks ne vienas. Galiausiai priėjau išvados, kad visi kas gali - taip daro.
Apie ką aš kalbu? Bedarbystę. Pas mus Lietuvoje darbas pats iš savęs yra gyvenimas, tikslas ir prasmė. Jeigu nedirbi, tai esi ligonis. O aš noriu pasakyti, kad gera būti bedarbiu. Bet apie viską iš eilės.
Mano gyvenime tai įvyko pakankamai senai, todėl vargu ar galėsiu patarti žmonėms, kurie metė savo darbus vakar, tačiau tikiuosi, jog įvesiu truputį šviesos tiems, kas niekada to nedarė.
Kaip tai atsitiko man? Tuo metu aš gavau labai normalią algą, dirbau labai stipriame kolektyve ir šefas buvo fainas , bet... Vieną rytą pabudau ir paklausiau savęs: *ar aš noriu tą daryti visą likusį gyvenimą?* Atsakymas buvo - *ne*.
Tai vadinasi darbas buvo gaidys? Nevisai. Biški. Vienas iš dalykų, realiai turbūt vienintelis dalykas, kuris man kliuvo darbe - nebuvo iššūkių, nebuvo tobulėjimo galimybių. Net jei aš būčiau tobulėjęs savo asmeniniu laiku, nebūčiau galėjęs to pritaikyti darbe. Vieną kartą užmigau darbe, o pabudęs supratau, kad kodas pasirašė pats, ta prasme, aš negalėjau prisiminti kaip/kada tą kodą parašiau ir svarbiausia, kad tai buvo aukštos kokybės kodas. O kai gali miegoti darbe, tai jausmas, lyg dirbtum fabrike prie konvejerio linijos. Aš turbūt pirmasis žmogus, kuris sako, kad programavimas yra fizinis, o ne protinis darbas. Turbūt suprantama, kad pradėjau nekęsti kalbos su kuria dirbau.
Žvelgiant iš verslo pusės, logiška, kad įmonė yra stipri tam tikrame sektoriuje ir daugiausiai gauna tam tikros srities darbų, kurie yra panašūs. Vėl gi iš verslo pusės, atrodo logiška, kad tam tikros srities darbai duodami vienam tam pačiam žmogui, kuris sugeba juos padaryti greičiausiai. Greičiau padarai darbą, daugiau sugebi padaryti, daugiau pelno įmonė gauna. Bet kas nori daryti tą patį dieną iš dienos?
Dabar, kai tenka vesti darbo pokalbius, daugybė jaunų žmonių sako, kad juos motyvuoja žinios ir tobulėjimas. Kai aš buvau jaunas, tokie dalykai irgi motyvavo mane, bet tai tuo pačiu yra ir kvaila. Aš negaliu sugalvoti, tokios situacijos, kai žmogus dirbdamas vienoje kompanijoje nepasiekia stogo. Ką daryti tuomet? Keisti kompaniją? Bet kitoje kompanijoje atsitiks lygiai taip pat. Klausimas tik kiek laiko tai užtruks? Man tai truko tris mėnesius.
Galiu nuraminti, kad prioritetai keičiasi. Žinios ir tobulėjimas manęs nemotyvuoja, bet tai atskira tema. Nesupraskite manęs klaidingai, aš nesilaikau įsikibęs į senas tiesas ir nesu prieš išmokti ką nors naujo, bet pats iš savęs mokymasis man nėra tikslas, tik įrankis. Bet grįžkime prie bedarbystės.
Darbas yra tik viena darbo metimo dalis. Ta prasme, jeigu šefas asilas, jeigu kolegos tinginiai, jūs turite pilną teisę, net gi sakyčiau, pareigą mesti darbą. Tačiau žiūrint iš boso pozicijos, darbo vieta gali būti tobula, tačiau kai kurie žmonės vis tiek išeis ir tai niekaip nesusiję su kompanija. Nes kita labai svarbi formulės dalis yra pats žmogus, jo įsitikinimai, jo asmeninis gyvenimas.
Kažkas man pasakojo, kad vienoje labdaros organizacijoje visos darbo dienos prasideda malda. Tai gali būti nuostabiausia organizacija, kuri daro kilniausius dalykus, bet jeigu esi ateistas ilgai tokioje vietoje neišdirbsi. Nežinau kodėl dalį, kurioje pasakoju apie save bandau suvesti į globalias pamokas. Taigi apie mane. Tuo metu mano gyvenimas atrodė labai tragiškai: darbas, miegas, darbas, miegas, darbas, miegas, darbas, miegas, darbas, miegas, savaitgalis. Kiek jūs išvertumėte gyventi tokiu ritmu?
Kai nesi susitvarkęs asmeninio gyvenimo, ir, būkim sąžiningi, aš neturėjau jokio asmeninio gyvenimo, į galvą pradeda lįsti keistos mintys. Kadangi, daugiausiai laiko praleidi darbe, tai darbas yra kaltas dėl to, kad gyvenimas yra šūdinas, kad nežinai ko nori, kad nieko neturi. Pasakysiu atvirai – tai netiesa.
Taigi, vieną rytą pabudau, pagalvojau, kad mano gyvenimas yra gaidys ir nusprendžiau kažką keisti. Tą kažką keisti, reiškė pašalinti patį didžiausią blogį iš savo gyvenimo: mesti darbą. Aš nesakau, kad tai buvo protingas sprendimas, bet jeigu paklaustumėte: ar ką nors keisčiau? Atsakymas – ne. Taip, darbo metimas buvo kvailas sprendimas, bet jeigu ką nors keisčiau savo gyvenime, tai tikrai ne tą momentą. Buvo daugybė didelių ir mažų momentų, kurie vedė link to, geriau jau keisti juos.
Paskutinė priežastis kodėl aš mečiau darbą: nes aš galėjau tą sau leisti. Ta prasme, aš turėjau santaupų ir atrodė, jog turėjau pakankamai daug, bet jūs nepatikėsite kaip greitai santaupos tirpsta.

Visą tai pasakius, reikėtų pridėti, jog darbą mesti nėra lengva, jeigu kolektyvas yra geras, tarsi šeima, draugai. Tai gali būti labai emocionalu. Ir galbūt viena iš priežasčių, kodėl žmonės nepalieka savo darbo yra ta, jog jie bijo, kad neras tokių gerų bendradarbių.

Ką reiškia būti bedarbiu? Tai nuostabu. Visas laikas priklauso tik tau, gali daryti ką nori. Būti bedarbiu nėra nuobodu. Visuomet atsiranda ką veikti ir tas laikas kažkur dingsta, ypač jeigu turi internetą.

Pirmą mėnesį, aš nieko daugiau neveikiau tik žaidžiau visus įmanomus, kvailus žaidimus, kokius tik galėjau rasti. Aš žaisdavau iki dviejų ryto, miegodavau iki keturių (tipo šešioliktos), valgydavau, kai atsikeldavau. Priešingai nei pas daugelį žmonių, mano geiminimo riba yra pakankamai žema, po mėnesio aš nebenorėjau daugiau pažvelgti į žaidimus. Aš – ne kiti žmonės. Kiti gali žaisti du metus be pertraukos ir net negalvoti apie pabaigą. Tai nėra nei sveika, nei gerai.

Kitas dalykas, ką aš pradėjau daryti tuo metu: žiūrėti anime. Universitete mano draugai buvo pamišę dėl anime, tačiau man tai buvo tik kvaili multikai. Atsiradus daugiau laiko, gavau progą peržiūrėti visą sezoną ir tai užkabino. Mano asmeniškai pirmieji žiūrėti anime buvo Fullmetal achemist bei Darker than black. Atvirai kalbant, ne patys didžiausi šedevrai ir, jeigu ką nors norėčiau suvilioti anime, tikrai šie neatsidurtų mano rekomendacijų sąraše.

Be anime, taip pat žiūrėjau daug serialų. Čia turbūt reikia prisipažinti, jog mano filmų bei multikų riba yra gerokai aukštesnė nei žaidimų, bet ją irgi sugebėjau pasiekti. Aš nežinau ar čia tik aš toks, ar visi tokie. Pavyzdžiui, aš galiu visą mėnesį žaisti žaidimus ta prasme tik žaidimus arba tik filmus arba tik knygas, bet po to man nusibosta ir reikia kažko kito. Man reikia pokyčių, naujovių, įvairovės.

Kadangi, knygų ir taip daug skaičiau dirbdamas, tai skaityti dar daugiau nepradėjau.

Vienas iš dalykų, kuris erzino mane dirbant, tai kad daugybė renginių prasidėdavo apie 17, 18 valandą ir jie būdavo centre, o aš dirbau toli nuo centro ir, grubiai, pasiekti centrui man reikėjo valandos laiko. Aš niekada nemačiau prasmės eiti į jau prasidėjusi renginį. Taigi, metęs darbą, maniau, kad daugiau vaikščiosiu į renginius. Kas iš dalies buvo tiesa. Tačiau neatsimenu, kad būdamas bedarbiu nors kartą būčiau ėjęs į mokamą renginį.

Ar aš sakiau, kad gali keltis kada nori, kad gali eiti miegoti kada nori? Dabar pakalbėkime apie netokią malonią pusę. Kartais aš tiesiog tingėdavau ką nors veikti. Ta prasme, pasikloti lovą. Nesiprausdavau dienom. Tiesiog sėdėdavau ir smirdėdavau. Kaip bomžas. Ir nors oficialiai man niekada nebuvo diagnozuota, tačiau manau, jog buvau įkritęs į lengva depresijos formą. Gyvenimas buvo bespalvis, maistas beskonis… Ta prasme, buvau toks šalia kurio jūs nenorėtumėte būti. Aš turbūt ir pats nenorėčiau būti šalia.

Senkant pinigams pradėjau mažiau išeiti į miestą. Mažiau išeidavau, mažiau bendraudavau su žmonėmis. Kažkuriuo metu nueiti iki parduotuvės pasidarė baisu. Tiesiog ėmiau bijoti žmonių. Pradėjau skaičiuoti pinigus. Pirkti pigiausias prekes tokias kaip ryžiai, grikiai. Numečiau dvidešimt kilogramų svorio. Ėmiau sverti tiek, kad manikenės sužinoję numirtų iš pavydo.

Vieną rytą pabudau išpiltas šalto prakaito galvodamas apie tą ką darysiu, kai pasibaigs pinigai. Nardyti po šiukšlių konteinerius nesinorėjo (ir kol kas neteko).

Esu visiems labai dėkingas, kurie vaišino mane nemokamais pietumis, kai buvau bedarbis. Tiems kas dirba keletas eurų gali pasirodyti smulkmena, tačiau man tai reiškė, jog galėsiu gyventi dar vieną dieną iš savo santaupų.

Aš nenoriu įvaryti depresijos ir dirbi gali būti blogai, bet neturėti pinigų yra blogiau.

Draugai yra svarbu. Jeigu jūs metėte darbą, tai nereiškia, kad draugai padarė tą pati. Tikėkimės, jog nepadarė, kas reiškia, kad, kai jūs sėdite ant sofos, jie sėdi darbe. Jie taip pat turi savo gyvenimus, įsipareigojimus, bei tikėtina kitus draugus ne tik jus. Bet kuriuo atveju bendravimas su žmonėmis yra labai svarbus. Kai dirbi, tai visus savo socialinių kontaktų poreikius pilnai gali pasidengti bendraujant su bendradarbiais, nueinant kartu pietauti. Kai nedirbi viso to nėra, tačiau socialiniai poreikiai niekur nedingsta, nereikia apgaudinėti savęs. Ir nors socialiniai tinklai iš dalies gali šitai padengti, tačiau vis tiek kartas nuo karto vertėtų išeiti į miestą, kad neimtumėte bijoti žmonių.

Žvelgiant iš draugų pusės, yra svarbu palaikyti bedarbius, tačiau tuo pačiu nespausti: kada susirasi darbą. Geriau nesistengti padėti susirasti darbą, nes žmogus, kuris nenori jo susirasti dės visas pastangas, kad taip ir neįvyktų. Kita vertus, kai žmogus nuoširdžiai kreipiasi į jus pagalbos – neatsakykite.
Reiktų nepamiršti ir nepalikti bedarbio kimarinti pribezdetame kambaryje, o kartas nuo karto pakalbinti bei pakviesti, kur nors į miestą, nors kartais jis gali elgtis kaip tikrai pasiutusi katė ar kiaulė purvo baloje. Aš nesakau, kad visi taip daro, bet emociniame lygyje gali būti viskas išbalansuota. Kartais tiesiog norisi su kažkuo pasikalbėti egzistenciniais klausimais.
Čia turbūt puikus momentas sužinoti kiek turite tikrų draugų. Lietuvių liaudės patarlė sako: pažinsi draugą nelaimėje, bet aš nekalbu apie nelaimę. Yra žmonės, su kuriais kalbate apie naujus batus ir ratus, tačiau tokioje situacijoje reikia žmogaus, su kuriuo galima būtų pakalbėti atvirai, filosofiškai apie požiūrį į gyvenimą, apie gyvenimo prasmę, apie ateitį, apie svajones. Būtų liūdna, atsidūrus tokioje situacijoje, suprasti, kad su visais bendravai tik apie paviršutiniškus dalykus ir nėra su kuo pasidalinti savo skausmu ant širdies. Kita vertus nesinorėtų nuskandinti visų savęs gailėjimo ašarų upėje.
Pataisykite mane, jeigu klystu, bet mums yra sukurtas toks įvaizdis, kad jei nori atrasti gyvenimo prasme ir pilnatve, turi mesti viską, keliauti aukštai į kalnus ir dešimčiai metų užsidaryti į vienuolyną. Tai yra nesąmonė. **Jeigu negali rasti gyvenimo prasmės dirbdamas, tai nerasi jos ir metęs darbą**. Jei daugiau laiko paskiri neišsprendžiamam klausimui, nepadaro jo labiau išsprendžiamo. Aš pasakysiu taip - kiekvienas turi sau surasti atsakymą į klausimą: *kas yra gyvenimo prasmė?* Tačiau tai turi padaryti nekeisdamas savo gyvenimo aplinkybių. Aplinkybių keitimas yra bėgimas nuo savęs. Tik kažką darydamas gali surasti save. Gali ieškoti savęs ir tuo pačiu dirbti darbą, kuri gali pakęsti. Geriausias būdas surasti save, ne keisti darbus kas mėnesį, bet keisti hobius, keisti kursus, ko negali daryti būdamas bedarbis, nes viskas kainuoja, o pinigus reikia skaičiuoti ir taupyti.
Ne visiems kils noras ieškoti savęs. Dažniausiai į savęs paieškas įkliūna tie, kurie jaučiasi, kad nepritampa prie aplinkos. Jeigu visi aplink tave veda, o pats esi vienišas, tuomet tarsi jauti išorinį spaudimą tapti toks kaip visi, tačiau tuo pačiu pradedi galvoti: *kas esi?* Kodėl nesi toks kaip visi?
Aš manau, kad šiais laikais jaunų žmonių norinčių surasti save yra daugiau nei ankščiau. Aišku, aš galiu klysti, tačiau, manau, kad socialiniai tinklai sukuria spaudimą taikytis prie nerealių stereotipų. Seniau nerealūs stereotipai buvo tik ant žurnalų viršelių, dabar jų pilnas internetas…
Kartais direktoriai susisėdę kalba apie tai, koks keistas tas jaunimas: nori prasmės darbe. Jeigu taip galvotume, pats prasmingiausias darbas yra šlavėjo: daro pasaulį švaresnį kiekvienu šluotos užsimojimu. Daugelis darbų šiais laikais yra sėdėjimas prie kompiuterio, ar gali būti kažkokia prasmė skaičiukuose, kuriuos jūs suvedinėjate? Aišku, kad ne. Kažkoks turtuolis taps dar turtingesnis, o jūs ir toliau dėliosite tuos skaičiukus.
Jeigu paklaustumėte manęs dabar: ką aš moku, kurioje srityje aš esu specialistas, **aš nežinočiau ką atsakyti**. O jūs žinote?
Kai mečiau darbą (šiek tiek laiko praėjus) nusprendžiau, jog negrįšiu į tą pačią profesiją. Aš tą patį rekomenduočiau visiems atsidūrusiems panašioje situacijoje. Tai tik mano asmeninė nuomonė. Jokiais moksliniais tyrimais neparemta, todėl, tai ką aš sakau, priimkite su žiupsniu druskos.
Jeigu jūs metėte darbą, net jeigu tai susiję su jūsų asmeniniu gyvenimu (kaip buvo mano atveju), o ne su darbu, vis tiek blogos emocijos išlieka. Jeigu jūs grįšite į tą pačią profesiją, jūsų blogos emocijos gali vėl prasiveržti ir jūs vėl kartosite tą patį ciklą.
Pakeisti profesiją yra labai sunku. Padėtis, kurioje atsidūriau buvo keista. Viską ką aš moku (programuoti), aš nenoriu daryti. Žmonės skambina man kiekvieną dieną ir siūlo darbą. Kai aš pasakau, ne, jie galvoja, kad aš esu toks kietas, jog jų juokinga alga manęs nedomina ir tuomet pasiūlo dviguba ar net trigubą algą…
Kaip susirasti kitą profesiją, kai aš nežinau ko noriu?
Na, aš bent jau žinojau, ko nenorėjau. Aš nenorėjau dirbti tuo kuo dirbau. Aš nenorėjau dirbi kasininku, krovėju, šlavėju, paštininku. Tai nereiškia, jog šitos profesijos yra blogos. Aš negalėjau dirbti mediku, teisininku, buhalteriu, nes šioms profesijoms reikia šį bei tą mokėti ir turėti tam tikrus diplomus ar sertifikatus.

Mokykloje norėjau stoti į VDU vadybą, bet kažkodėl įstojau į KTU informatiką. Studijuodamas informatiką galvojau, kad vis tiek dirbsiu vadybininku, o ne programuotoju, bet… Taigi, nusprendžiau susirasti vadybininko darbą. Mano atsarginis variantas buvo IT administratoriaus darbas, nes IT dalykas, kurį, aš maniau, jog galiu lengvai išmokti plius turėjau draugų panašiose pozicijoje, todėl tikėjausi, kad prireikus, jie išties pagalbos ranką. Žinau, kad jums tai nepadeda sugalvoti, kokią profesiją turėtumėte pasirinkti. Bet atsakymą galite rasti tik savo viduje, o ne skaitydami kažkokio nepažįstamo žmogaus tekstus.
Jeigu siųsdavau CV į vadybininko poziciją, žmonės pamatę, jog dirbau programuotoju, siūlydavo tik programuotojo darbą. Todėl visą programuotojo patirtį teko ištrinti, tačiau tuomet atsirado kita problema - žmonės klausdavo: o tai tu visai neturi darbo patirties?
Siuntinėdamas CV pastebėjau, kad darbo agentūros niekuomet man neatsako, taigi, mano vienintelis šansas buvo mažos įmonės, kurios neturi pinigų samdyti darbo atrankos agentūrų ir pats direktorius atlieka daugelį atrankų.
Kaip gauti darbą? Prašyti mažesnės algos nei visi kandidatai ir protingai meluoti. Pakalbėkime apie abu punktus. Niekada nerašykite CV kalbų, kurių nemokate. Aš moku tik anglų kalbą, tačiau visuomet patikrinu visas į CV įrašytas kalbas. Teko tikrinti švedų, vokiečių, ispanų. Labai lengva pastebėti, jeigu žmogus nemoka taip, kaip teigia, kad moka.
Nerašykite, kad mokate dirbi programomis, kuriomis iš tiesų nemokate dirbti, per daug lengva patikrinti. Apskritai nerašykite į CV nieko, ką lengva patikrinti ir pagauti, kad jūs nemokate. Nepamirškite, kad tai kas parašyta CV turėtų sutapti su tuo kas yra socialiniuose tinkluose, darbdaviai mėgsta patikrinti.
Įsidarbinimas už mažą algą turi vieną didelį trūkumą: po metų niekas jums nepakels algos dvigubai, ko galėtumėte tikėtis yra dešimt procentų, jeigu jums pasiseks - trisdešimt procentų, vadinasi, jūs turėsite ilgai, daug metų dirbti, kol pasieksite didelę algą.
Nežinau kodėl, bet darbdaviai daug mieliau į darbo pokalbius kviečia žmones turinčius darbus, nei tuos, kurie jų neturi. Ir vis dėl to aš nesu tikras, kad bet koks darbas yra geriau nei jokio. Kita vertus nemanau, jog antrą kartą gyvenime mesčiau darbą neturėdamas jokio plano.
Įsidarbinęs vadybininku supratau, jog žmonių nekenčiu… Ne ta prasme nekenčiu, kaip tas žmogus kur su ūsais (ne Čarlis Čaplinas, tas kitas). Tiesiog vadybininko darbas yra nuolatos bendrauti su klientais ir kai kurie klientai yra… nežmonės, ateiviai nukritę iš mėnulio… Visai tai pasakoju norėdamas pasakyti, kad net jeigu giliai savyje ieškosite, sprendimas gali būti neteisingas. Tai ko daug laukėte ir tikėjotės realybėje yra visiškai ne taip (kaip filmuose). Tai ką daryti? Galbūt neverta skirti daug laiko apmąstymams ir teisingo sprendimo paieškoms? Pasimėgauti bedarbystės teikiamais privalumais, bet ne tiek ilgai, kad pajaustumėte jos trūkumus? Mėnesio ar dviejų atostogos yra nuostabus dalykas. Metai – tai jau ne atostogos, tai gyvenimo būdas.
Žinot, aš niekada nenustojau rašyti ir jeigu būčiau rašęs tekstą apie bedarbystę, tuomet kai ja mėgavausi, šis tekstas būtų visiškai kitoks. Prabėgus metams prisimename tik nedidelius momentus: pačius geriausius ir pačius blogiausius, nes taip atmintis veikia.

Klausimai, kuriuos turėtumėte užduoti per darbo pokalbį

2021-04-20

Turbūt visi puikiai žinote tą situacija. Įvyksta pokalbis, kokias 20-30 minučių, tuomet kompanijos atstovas paklausia: ar turite klausimų? Stoja minutės tyla ir tuomet kandidatas atsako: kol kas ne, man viskas aišku.
Šiandien aš noriu pakalbėti apie klausimus, kuriuos turėtumėte užduoti per darbo pokalbį, kad nebūtumėte TUO kandidatu. Aš ne tik pateiksiu klausimus, bet taip pat paaiškinsiu ką galimi atsakymai reiškia.
Aš savo karjerą praleidau IT sektoriuje, todėl kai kurie klausimai nebus universalūs ir tinkami visiems.
Pirmas klausimas, kuris jums kils greičiausiai yra: kas aš toks, kad duočiau jums klausimus darbo pokalbiui? Aš tiesiog ilgiausiai rašantis tinklaraštininkas Lietuvoje, anksčiau kompetencijos neturėjimas man nesutrukdė

dalinti patarimų. Kaip ir daugelis iš jūsų turėjau ne vieną darbo pokalbį. Darbai, kurių labiausiai norėjau, pasiūlymų negavau. Darbo pokalbiai, po kurių nieko nesitikėjau, pasiūlymus gavau.
Aš taip pat sėdėjau kitoje pusėje t. y. samdžiau darbuotojus ir man tai patiko, bet tai kita istorija. Aš nesu HR specialistas ir HR specialistai turi pilną teisę nesutikti su mano nuomone, bet tai jų problemos ne jūsų.
Jums reikėtų labai gerai įsivertinti savo lygį. Skirtingos įmonės gali skirstyti darbuotojus į skirtingus lygius, bet iš principo yra tris lygiai: junior/pradedantysis, mid/patyręs ir senior/vyr arba vyresnysis. Kai kurie atsakymai labai priklauso nuo to kokio jūs esate lygio.
Mažose kompanijose dažniausiai darbo pokalbį veda vienas žmogus, tas žmogus yra įmonės direktorius ir savininkas. Kompanijos su 50 plius darbuotojų turi HR specialistus, kurie mėgsta į darbo pokalbį pasikviesti vieną ar du kolegas, dažniausiai užimančius skyriaus vadovo pareigas. Jūs galite būti įdarbintas į didelę kompaniją ir niekada nepamatyti direktoriaus.
Aš galėčiau pasakyti, kad reikia stebėti žmonių vedančių darbo pokalbius kūno kalbą, kai atsakinėja į jūsų klausimus, bet toks patarimas yra nieko vertas. Pirmiausiai, daugelis iš jūsų nėra kūno kalbos ekspertai, net jeigu pastebėsite ar pajausite, kad kūno kalba yra keista, nežinosite ką tai reiškia. Antra, darbo pokalbis yra stresas ir daugelis iš jūsų galvosite kaip suvaldyti savo stresą ir atsipalaiduoti, o ne kokią kūno kalbą demonstruoja kiti pokalbio dalyviai. Beje, profesionalūs darbo pokalbių vedėjai demonstruos draugišką, atsipalaidavusią kūno kalbą, kas jus irgi padės pasąmoningai atsipalaiduoti. Naujokai demonstruos agresyvią kūno kalbą, kuri kels jums daugiau streso.
Atsižvelgiant į ankstesnę pastraipą aš jums pasakysiu, kad reikia vertinti tik du dalykus: kaip atsakoma į jūsų klausimą ir kas atsakoma į jūsų klausimą.
Jeigu jūs užduodate klausimą įmonei ir atsakoma iš karto, negalvojant, reiškia, kad pirmas variantas: tas klausimas yra užduodamas visų kandidatų, todėl atsakymas yra nušlifuotas ir gerai surepetuotas. Nušlifuotas atsakymas nereiškia, jog tai yra tiesa. Nušlifuotas atsakymas nereiškia, jog tai yra melas.
Antras variantas: tai yra toks kasdieninis ir įprastas dalykas, kad net nereikia galvoti ir yra įmonei suprantamas dalykas, kaip dantų valymas. Pavyzdžiui jeigu jūs klausiate: ar jūs darote standupus? Atsakymas turi būti greitas, nes čia nėra apie ką galvoti: taip arba ne.
Jeigu užduodate klausimą, ir žmogus galvoja, renka žodžius, vadinasi tokio klausimo nesitikėjo ir nebuvo pasiruošęs. Tuo pačiu, tai gali būti klausimas į kurį negalima atsakyti trumpai ir reikia šiek tiek išplėstinio atsakymo. Tačiau kartais atsakymai gali būti visai neatsakymai. Pavyzdžiui jūs paklausėte: kiek yra du kart du? Ir, aišku, tikitės greito atsakymo – keturi, bet gaunate kitokį. Jūs galite gauti vieną iš trijų atsakymų: 1) Hm… priklauso nuo situacijos, ar gandrai jau praskrido iš pietų ar ne. 2) O kaip tau atrodo? 3) Aš nežinau, pasitarsiu su programuotojais ir parašysiu laišką.
Pirmas atvejis yra akivaizdus išsisukinėjimas. Aš neįsivaizduoju kodėl kompanijos turėtų išsisukinėti nuo atsakymų. Jeigu kompanija per darbo pokalbį išsisukinėja nuo tiesaus atsakymo, tai kai dirbsite bus tik blogiau.
Antras atsakymas taip pat yra išsisukinėjimas ir nėra jokios priežasties, kodėl kompanija turėtų į klausimą atsakyti klausimu. Aš sugalvojau vieną pavyzdį kada kompanija į klausimą gali atsakyti klausimu, bet tai nėra geras dalykas, tai yra galios žaidimas. Pavyzdžiui jūs paklausiate: **kaip atrodys mano darbo diena, jeigu įsidarbinsiu pas jus?** Kompanija atsako: O kaip tau atrodo?
Jeigu jūs niekada neturėjote jokio darbo arba turėjote darbą kitoje profesijoje, tuomet jūs neturite jokios galios, jūs galite drąsiai atsakyti, jūs būsite neteisūs. Kažkur tarp 50% ir 100%. Bet nieko tokio. Kompanijos kartais nori žinoti ar naujokai yra adekvatūs. Jeigu darbinatės į programuotojo poziciją ir galvojate, kad visą dieną žaisite Xbox, tai galbūt tokio kandidato geriau nesamdyti.
Visai kita situacija yra, jeigu jūs dabar dirbate labai geroje įmonėje ir jūs norite pereiti į kitą arba jūs bando pervilioti į kitą įmonę didesne alga. Tokiu atveju jų atsakymas klausimu į klausimą yra nesąžiningas. Jeigu jūs pasakysite, kad ateinate į darbą ir darote A, B, C, D. Kompanija atsakys: pas mus irgi panašiai, bet tai gali būti melas. Todėl gavę: o kaip manai tu? Geriausia atsakyti būtų: aš noriu žinoti, kad ateinu į įmonę, kuri turi gerą/aukštą darbo kultūrą, todėl nebandysiu spėlioti, gal galėtumėte papasakoti? Jeigu jūs esate patyręs specialistas, galia yra jūsų pusėje ir išsisukinėti iš nuo atsakymo iš kompanijos pusės būtų blogas tonas.

Trečias variantas yra, kai žmogus nežino atsakymo. Šita situacija labai priklauso nuo to kas veda pokalbį. HR gali nežinoti su kokiais įrankiais dirba programuotojai, bet tai turėtų būti vienas iš standartinių klausimų, kuriuos HR turėtų pasiruošti. Kita vertus, jeigu atsakymo nežino skyriaus vadovas, tai kam jis iš viso atėjo į pokalbį? Supraskite teisingai, techninių klausimų atveju HR gali nežinoti net 75% atsakymų, bet tuomet jis turi užsirašyti tuos klausimus, kad atsakytų jums vėliau. Skyriaus vadovai ar kitų sričių specialistai, turėtų žinoti atsakymus į jūsų klausimus 99% atveju arba kažkas yra negerai su įmonės kultūra. Aš palieku 1%, tam atvejui, kai jūs užduosite tikrai sudėtingą klausimą. Bet jeigu negavote atsakymo, tuomet pabandykite įsivertinti: ar klausimas tikrai yra toks sudėtingas?
Jeigu pokalbį veda du ar daugiau žmonės stebėkite kaip jie elgiasi. Jeigu jie vienas kitam prieštarauja, tuomet jūs neturėtumėte dirbti tokioje įmonėje. Galite iš karto atsistoti ir išeiti iš darbo pokalbio. Aš jums leidžiu. Jeigu vienas tyli, o kitas kalba, tai yra normalu surepetuotiems, lengviems klausimams. Jeigu vienas papildo antrą, tai yra normalu sudėtingiems, netikėtiems klausimams.
Taigi, po tokios milžiniškos įžangos pakalbėkime apie klausimus.
Kiek žmonių dirba įmonėje labai lengva sužinoti iš rekvizitų svetainės, tačiau tas skaičius jums neparodo svarbios informacijos. Svarbiausias dalykas yra: **kiek jūsų srities specialistų dirba įmonėje?** Jeigu jūs būsite vienintelis tos srities specialistas ir esate junior lygio, neikite į tokią įmonę. Kodėl? Jeigu esate vienas, tuomet galite mokytis iš savo klaidų arba iš knygų. Abu būdai nėra patys geriausi. Geriausias būdas mokytis yra iš kitų žmonių. Aš nesakau, kad kitas žmogus turi laikyti jus už rankos kiekvieną dieną, bet galimybė pasitarti, padiskutuoti duoda labai daug. Daug daugiau nei naudojimasis Google. Jūsų progresas bus žymiai greitesnis, jeigu turėsite kolegą, jūs žymiai greičiau tapsite mid, nei dirbdamas vienas.
Jeigu esate mid ir esate pasiruošęs tapti senior, tai šita pozicija gali jums tikti. Kita vertus, jeigu esate mid ir nesate pasiruošęs tapti senior, atsisakykite pasiūlymo. Patirtis kitoje įmonėje jums bus labai naudinga ateityje.
Aš taip pat puikiai suprantu, kad kai kurių profesijų dažniausiai įmonėje būna po vieną pavyzdžiui administratorė. Tik labai, labai didelės įmonės turi daugiau nei vieną administratorę. Mažos, vidutinio dydžio svetainių kūrimo agentūros paprastai turi tik vieną dizainerį. Jeigu esate pradedantysis dizaineris, neikite dirbti į tokią agentūrą. Eikite dirbti į didelę, gaukite geros patirties, tuomet galėsite pereiti į mažą.
Jeigu jūs būsite antras tokios srities specialistas, tuomet: kokio lygio yra kitas specialistas? Jeigu jūs esate junior ir kitas yra junior tuomet neikite dirbti į tokią įmonę. Jeigu jūs esate senior, o kitas yra junior, tuomet iš karto kyla klausimas: kiek laiko kitas specialistas dirba įmonėje? Žmogus, kuris dirba metus ar ilgiau gali turėti didelį ego ir būti nepatenkintas, kad va atėjo naujas žmogus ir man čia nurodinėja, nesvarbu, kad jūsų patirtis kilometrais ilgesnė už jo.
Jeigu įmonė turi penkis ir daugiau tokios srities specialistų, tuomet klausimas: kiek, kokio lygio žmonių yra? Normalioje kompanijoje jūs turėsite mišinį. Bent vieną senior, keletą junior, bet didžioji dauguma turėtų būti mid. Jeigu visi senior, o jūs esate junior, automatiškai kyla klausimas: kodėl jie dabar nusprendė ieškoti junior specialisto? Jeigu nėra nei vieno senior, tuomet kitas klausimas: kodėl? Gali būti, kad senior specialistas nesenai išėjo, todėl jie ieško naujo darbuotojo.
Iš to seka sekantis klausimas: **kas atsitiko žmogui, kuris užėmė šitą poziciją anksčiau?** Galimas variantas, kad kompanija plečiasi, auga ir ieško naujų darbuotojų. Tačiau šitą informaciją dažnai galima matyti iš darbuotojų kaitos grafiko rekvizitų svetainėje. Dažniausiai atsakymas, kurį gausite bus: darbuotojas gavo geresnį pasiūlymą kitur. Tai gali būti tiesa, tai gali būti melas. Labai retai, bet kartais galima išgirsti pasakymą, kad ankstesnis darbuotojas buvo atleistas dėl nekompetencijos arba dėl konflikto su kitu darbuotoju. Kompanijos, kuris nebijo pripažinti tokių dalykų yra vertos aukso, bet tokį atsakymą išgirsti yra tokia pati tikimybė, kaip laimėti loterijoje.
Ar jūsų įmonė praktikuoja komandinį darbą? Ar jūsų įmonėje žmonės prie projektų dirba komandomis? Atsakymas, kurį galite gauti: priklauso nuo projektų. Tai reiškia, kad įmonė neturi gerų komandinio darbo praktikų. Greičiausiai didžioji dalis projektų yra daromi vieno programuotojo, tačiau įmonė turi keletą projektų, kuriuos daro dviejų – trijų programuotojų komandos. Kaip tą interpretuoti priklauso nuo to į kokią poziciją kandidatuojate. Jeigu jūs esate mid developeris, tai galbūt jums patinka krapštytis prie kodo vienam

ir tai bus tobulas jūsų darbas. Jeigu jūs esate junior programuotojas, tai šita dalis neturėtų skambėti jums gerai. Nes tai greičiausiai reiškia, kad artimiausius metus jūs dirbsite vienas ir Google bus jūsų geriausias draugas. Aišku, tai nereiškia, kad kiti kolegos nepadės ir mes atskirai pakalbėsim apie onboardingą. Bet komandoje dirbantis programuotojas tobulėja greičiau.
Jeigu jūs esate projektų vadovas, tai atsakymas, jog priklauso nuo projektų, greičiausiai reiškia, kad daugelis projektų bus maži. Man asmeniškai patinka projektai prie kurių dirba trys programuotojai, tokiu atveju jau galima taikyti scrum/agile metodologijų praktikas, projektas būna pakankamai techniškai sudėtingas ir pakankamai ilgas. Projektai prie kurių dirba vienas programuotojas dažnai gali būti savaitės – mėnesio trukmės. Galbūt yra projektų vadovų, kuriems patinka keisti projektus kaip kojines, bet aš nesu iš tų.
Kita atsakymo versija, kurią galite gauti: kiekvienam projektui kuriame projektines komandas. Toks atsakymas reiškia, kad jums kabina makaronus ant ausų. Projektinė komanda gali reikšti, jog ją sudarys vienas projektų vadovas, vienas dizaineris, vienas programuotojas, vienas testuotojas. Tai yra projektinė komanda, bet realiai tai reiškia, kad kiekvienas žmogus dirbs pavieniui. Nebūna taip, kad dizaineris ir programuotojas dirba kartu. Dažniausiai dizaineris padaro darbą, klientas sumoka, tuomet programuotojas daro savo darbą.
Kitas būdas patikrinti ar jūs dirbsite komandoje yra paklausti apie projektų dydžius. **Su kokio dydžio projektais kompanija dirba?** Jeigu atsakymas yra nuo savaitės iki metų, tai reiškia daug projektų programuotojai daro po vieną. Savaitės projektams niekas nekuria komandos. Mėnesio projektams gali būti kuriamos komandos, bet mažai tikėtina. Tarkim, komanda yra trys programuotojai. Jeigu komanda padarys projektą per mėnesį, tuomet vienas programuotojas padarys jį per tris. Kaip ir nelabai apsimoka kurti komandą, nebent klientas nori paleisti projektą vakar. Reikia taip pat suprasti, kad skirtingi projektai skirtingai dalinasi t. y. vieni projektai lengvai dalinasi į lygiagrečias užduotis kiti - ne. Kuo didesnis projektas tuo lengviau jį padalinti į lygiagrečias dalis, kurios viena nuo kitos nepriklauso. Jeigu jūs negalite daryti savo darbo, kol Jonas nepabaigė savo užduoties, čia nekomandinis darbas.
Kai žmonės sako, kad projekto trukmė yra metai, labai įdomu: kaip jie tą skaičiuoja? Jeigu vienas žmogus dirbs kartą per savaitę prie projekto, tai projekto padarymas užtruks metus laiko, bet reali projekto trukmė yra du mėnesiai. Todėl jeigu sako, kad projektų dydis yra nuo savaitės iki metų, reiškia, jog daugelis projektų yra maži. Jeigu sako, kad projektų dydis nuo pusės metų iki dviejų metų, tuomet reiktų galvoti, kad daugelis projektų yra dideli ir daugelis projektų turės savo komandas.
Prie vieno projekto niekada nedirba du projektų vadovai. Jeigu projektas yra didelis, tuomet gali dirbti projektų vadovas ir projektų koordinatorius, jeigu projektas labai didelis, tai net gi du koordinatoriai, bet visuomet bus tik vienas projektų vadovas.
Koks yra jūsų onboardingo planas? Kaip jūs, mane – naują darbuotoją, žadate įtraukti į komandą? Tai klausimas, kuris atskiria berniukus nuo tikrų vyrų. Daugelis kompanijų nežinos ką atsakyti. Kompanija gali galvoti: duosim paskaityti kelis dokumentus, ir tuomet duosime dirbti prie pačio nuobodžiausio projekto, kuris turėjo būti priduotas vakar (true story), bet kompanija negali to pasakyti garsiai, nes tai yra bloga onboardingo praktika. Atsakymas, kurio jūs turėtumėte laukti, skamba maždaug taip. Naujam žmogui mes priskiriam „draugą“, jeigu jūs junior programuotojas jūsų draugas turėtų būti mid programuotojas. Jeigu jūs projektų vadovas arba projektų koordinatorius, jūsų draugas turėtų būti projektų vadovas. Draugo užduotis atsakyti į visus jūsų techninius klausimus. Jis turėtų bent du kartus per dieną patikrinti kaip jums sekasi. Skyriaus vadovas turėtų tikrinti jūsų darbo kokybę kartą ar du per savaitę. Su sąlyga, kad įmonė yra pakankamai didelė „draugas“ ir skyriaus vadovas turėtų būti du skirtingi asmenys. Jeigu jūs esate programuotojas, užduotis turėtumėte gauti iš projektų vadovo (čia tuo atveju jeigu nėra komandinio darbo, priešingu atveju visa komanda gauna užduotis). Projektų vadovas taip pat turėtų papasakoti apie viską kas susiję su darbo tvarka pavyzdžiui kokiais atvejais programuotojui tenka bendrauti su klientais.
Atsakymas, kurį jūs galite gauti: antradieniais mes einame į barą su visais kolegomis išgerti po vieną – kitą bokalą alaus. Susipažinimas su kolegomis ne darbinėje aplinkoje yra šaunu, bet tai nėra tai ko jūs klausite. Jūsų tikslas, maksimaliai greitai įsilieti į kompaniją, o ne į alaus upę. Savo ruožtu kompanija turėtų būti

suinteresuota padaryti jus geru specialistu per maksimaliai trumpą laiką, todėl jie turėtų žinoti kaip tą padarys. Bet atvirai, kompanijos dažniausiai mąsto: ateis, priimsim, duosim darbą, išmoks su google pagalba.
Kaip jūsų įmonėje skirstomi projektai? Klausimas, kurio gyvenime neišgirdau, bet tikrai paklausti vertėtų. Atsakymas priklauso nuo to kokios srities specialistas jūs esate. Jeigu esate programuotojas, greičiausiai atsakymas skambės taip: projektas priskiriamas tam programuotojui/komandai, kuri baigia dabartinį savo projektą artimiausiu metu.
Jeigu esate projektų vadovas, tai atsakymas gali skambėti taip: projektas, atitenka tam projektų vadovui, kuris tuo metu turi mažiausiai projektų.
Jums gali kilti klausimas: o kodėl aš šito turėčiau klausti? Visi turi įvairių pomėgių, hobių, ar nenorėtumėte, dirbti prie projektų, kurie yra artimi jūsų hobiui? Jeigu norėtumėte, tuomet reikia, kad turėtumėte tuomet reikia proceso įmonėje kur darbuotojas pats pasisiūlo projektui. Tikrai nevisos įmonės turi tokį procesą. Programuotoju atveju, tai ypatingai retai.
Kartais įmonės mėgsta paklausti: **papasakokite apie konfliktinę situaciją ir kaip ją išsprendėte? Kokiais pasiekimais, projektais jūs didžiuojatės, kodėl?** Jūs galite apsukti tuos klausimus ir paklausti kompanijos. Realiai, visus klausimus, kuriuos gaunate iš kompanijos, jūs galite apsukti ir paklausti jų pačių.
Jeigu kalbate su projektų vadovu galite paklausti: kodėl tu tapai projektu vadovu? Nepriklausomai nuo to su kuo kalbate - programuotoju ar projektų vadovu – galite paklausti: **pasakykite tris dalykus, kurie jums labiausiai patinka darbe ir tris dalykus, kurie jums labiausiai nepatinka?** Tokio klausimo užduoti HR nėra prasmės, jeigu darbinatės ne į HR poziciją. Atsakymas, kurį didžiausia tikimybė išgirsti: nėra blogų dalykų darbe. Tai yra visiškas melas. Visuose darbuose yra dalykų, kurie nepatinka, vienintelis klausimas: kiek laiko tokie dalykai užima darbo dienoje? Gerai, jeigu tik 10%, bet jeigu tai 50% ar daugiau, tai jau problema.
Kaip vertinate darbuotojų darbo kokybę, efektyvumą? Pagal kokius kriterijus aš busiu vertinimas? Mažos kompanijos dažniausiai neturi jokių vertinimo kriterijų, kol įmonėje yra pakankamai pinigų algoms išmokėti tol viskas yra gerai. Didesnėje kompanijose darbuotojai arba/ir skyriai gali turėti savo OKR, KPI ar kitokiais būdais matuojamus tikslus. Įmonės gali turėti metinius, pusmetinius darbuotojų vertinimo pokalbius. Galite paklausti: ar įmonė turi team leading pokalbius, kaip dažnai jie vyksta? Ar pas jus yra atgalinio ryšio sistema apie darbuotojo pasirodymus prie įvairių projektų?
Jeigu jūs esate junior specialistas, jūs galite paklausti: per kiek laiko jūsų įmonėje junior specialistas tampa mid? Daugelis įmonių nebus pasiruošę tokiam klausimui. Teisingas atsakymas yra apie metus, pusantrų. Įmonė gali bandyti atsakyti, jog tai priklauso nuo žmogaus, kame yra tiesios, kaip sako liaudies išmintis: gali atvesti ožius prie vandens, bent negali priversti jų gerti. Tačiau tiesa yra ta, kad įmonė turi turėti procesą/programą kaip junior specialistas taps mid specialistu. Tikrai nevisos įmonės turi. Įmonės gali sakyti, kad pas mus skatinami mokymai ir kiekvienais metais mokymas yra skiriama XX suma, kas yra tikrai šaunu, bet tuos mokymus turės susirasti pats žmogus, vadinasi, tai nėra tas pats kaip įmonė turinti planą kaip tobulinti jaunuosius specialistus.
Kompanijos žada labai daug privalumu, tačiau realiai nei stalo futbolas nei xbox nėra svarbu. Aišku, smagu, jeigu gausite kartą per mėnesį pažaisti, bet tik tiek. Kita vertus, pietauti reikės kiekvieną dieną, todėl nebijokite paklausti: kur žmonės eina pietauti? Ir taip, šitas klausimas nėra pats svarbiausias. Jeigu dirbsite centre, tai bus labai daug vietų, kur galėsite papietauti. Jeigu dirbsite toli nuo centro, tai pietums greičiausiai bus vos viena – dvi vietos. Jeigu rinksitės darbą iš kelių pasiūlymų, geras pietų vietų pasirinkimas gali būti papildomas pliusas.
Jeigu planuojate neštis maistą, tuomet nebijokite paklausti: kokią virtuvę turi įmonė? Ar yra šaldytuvas? Ar yra mirkobangų krosnelė? Jeigu geriate kavą, paklauskite apie kavos aparatą. Ar kavą perka įmonė, ar kava turi pirkti darbuotojai?
Ir paskutinis dalykas, jeigu galite pasiklausti draugų ar draugų draugų, ar pažįstamų pažįstamų apie darbo kultūrą, atmosferą įmonėje, būtinai taip ir padarykite.

Naujoko įtraukimas į įmonę

2022-04-05

Mes visi kažkuriuo metu buvome naujokais įmonėje. Vienos patirtys buvo geresnės, kitos blogesnės. Kai tai jūsų pirmas darbas, tai greičiausiai pagalvojate: turbūt visos įmonės taip daro. Ne, taip daro tik ta įmonė, kurioje įsidarbinote. Visos įmonės naujokų įtraukimą daro skirtingai. Gerumas ar blogumas nepriklauso nuo įmonės dydžio. Jis priklauso nuo žmonių, kuriems tai rūpi. Didelės įmonės gali pasamdyti visą HR departamentą ir mokėti algas už tai, kad žmonėms rūpėtų, bet net ir tai negarantuoja geros patirties. Mažose įmonėse kažkam iš darbuotojų tiesiog turi rūpėti šalia pagrindinių pareigų. Geras darbuotojų įtraukimas suformuoja teigiamą žmogaus nuomonę apie įmonę ir užtikrina ilgesnį jo pasilikimą įmonėje nei blogas.
Jeigu visi mes kada nors buvome naujokais, tai tik labai nedaugelis galvojo kaip įtraukti naujokus. Aš daug galvojau šita tema, bet turiu prisipažinti, kad neturiu teisingo atsakymo. Norėčiau pasiūlyti detalų gidą, bet vietoj to galiu pateikti tik minčių kratinį, su kuriuo turite pilną teisę nesutikti.
Mano nuomone, norint sėkmingai įtraukti naujoką reikia trijų rolių. Vienas žmogus gali atlikti dvi iš jų, bet neturėtų atlikti visų trijų.
Draugaitis (ang. Buddy) – tai turi būti žmogus iš tos pačios profesijos kaip ir naujokas. Jo darbas yra atsakyti į visus naujoko klausimus bei padėti su pirmomis užduotimis. Iš savo patirties galiu pasakyti, jog naujokai dažnai nedrįsta klausti, jie iššvaisto daug laiko ieškodami atsakymų google, kai vienas užduotas klausimas jų problemą išspręstų per penkias minutes. Draugaičio darbas yra du kartus per dieną paklausti kaip naujokui sekasi ir padėti jam, jeigu jis yra įstrigęs.
Pirmą dieną draugaitis turėtų pasikviesti naujoką pietauti. Naujokas nieko nežino, net jeigu yra iš to paties miesto, gali nežinoti kur yra pigiausiai ir skaniausi cepelinai. Aišku, čia mes kalbame apie darbą iš ofiso. Dirbant iš namų šitai vyksta šiek tiek kitaip.
Aš manau, kad geriausiai būtų, jeigu naują žmogų komandai pristatytų draugaitis, o ne vadovas. Vadovas turi valdžios aurą. Draugaitis yra savas žmogus, kuris gali pristatyti komandą pridėdamas vidinius pokštus, kurie nėra suprantami už komandos ribų.
Ar reikia naujoką pristatyti visai įmonei? Čia priklauso nuo įmonės dydžio. Jeigu įmonė yra dvidešimties darbuotojų dydžio, būtų keista nepristatyti visai įmonei. Jeigu įmonė trijų šimtų darbuotojų dydžio, tikrai neverta stabdyti darbo tokios gausybės žmonių.
Draugaičio rolė trunka tiek pat kiek ir bandomasis laikotarpis. Jeigu įtraukimas į įmonės veiklą atliktas teisingai, po trijų mėnesių naujokas nardys įmonėje kaip žuvis vandenyje ir draugaičio pagalbos nebereikės. Galbūt įvyks net geriau ir naujokas taps draugaičiu sekančiam naujokui.
Mentorius – šio žmogaus rolė yra naujoko augimas tiek techninis, tiek asmenybės. Jis turėtų organizuoti maždaug puses valandos susitikimus su naujoku kiekvieną savaitę arba kas dvi savaites ir pakalbėti apie „problemas“ bei iššūkius su kuriais susiduria naujokas. Tai gali būti kompanijos kultūra, tai gali būti užduotys, kurias reikia atlikti. Mentoriaus darbas yra atstovauti naujoką, kad jis gautų įdomias užduotis, kurios atitinka jo lygį. Niekas taip neerzina, kai turi žinių, kurių negali pritaikyti, kai kiti žmonės gauna darbus, kurie tau būtų įdomūs, todėl mentorius ir naujokas turėtų kalbėti apie dalykus, kurie įdomūs naujokui, jie turėtų užmegzti draugišką ryšį. Jeigu ryšio nėra, tuomet tokie susitikimai yra tik laiko švaistymas. Ne kiekvienas žmogus sugeba užmegzti tokį ryšį, todėl ne kiekvienas žmogus gali būti mentorius, nepriklausomai nuo to kiek jis nori padėti.
Turėti gerus ir stiprius mentorius yra pagrindas sėkmingai įmonei norinčiai ilgai išlaikyti darbuotojus.
Vadovas – šis žmogus atsakingas už naujoko algą, karjerą bei apkrovimą. Niekas taip nedemotyvuoja kaip sėdėjimas be darbo. Kai esi naujokas ir neturi užduočių, tai pradedi galvoti, kad tave pasamdė be reikalo ir atleis. Žmonės bijo prarasti darbą, todėl tokie dalykai sukelia papildomą stresą. Vadovas neturi pats kurti užduočių, tą gali daryti koks nors kitas projektų vadovas ar produkto savininkas. Vadovo darbas tik užtikrinti, kad naujokas turėtų darbo. Kiek man teko susidurti, tai užtikrinti gerokai sunkiau nei atrodo.
Kada prasideda naujoko įtraukimas į kompaniją?

Prieš dvi savaites. Nieko nėra blogiau, nei kai ateina naujokas ir nėra kompiuterio. Šiais laikais yra labai mažai darbų, kuriuose nereikia kompiuterio. Jeigu einate į Topo Centrą, tai galite nusipirkti kompiuterį iš karto. Taip šiais laikais niekas nedaro. Įmonės kompiuterius užsako internetu. Kai kurios galbūt net turi asmeninį vadybininką, kuris joms pasiūlo geresnes kainas. Jeigu parduotuvė turi norimą kompiuterį sandėlyje, tai pristatymas gali užtrukti kokias tris dienas. Jeigu parduotuvė neturi sandėlyje, tai gali užtrukti porą savaičių. Už tai sakau, jog pasiruošimas naujoko atėjimui gali prasidėti net prieš dvi savaites, bet dažniausiai užteks poros dienų.
Prieš dieną. Naujokui reikia sukurti įvairias paskyras. Dažniausiai tai yra Gmail, Jira ir koks kokia nors vidinės komunikacijos programa kaip pavyzdžiui Slack arba Teams, bet taip pat gali būti ir kokia nors specifinė programinė įranga. Nežinau kodėl, bet kiek man teko matyti, pirma užduotis, kurią gauna programuotojai yra susiinstaliuoti sau Ubuntu. Jeigu naujokas nėra programuotojas, tai jam reikia taip pat paruošti ir Windows (Mac?).
Pirma diena. Pirmas darbas ką dažniausiai atvykęs į įmonę daro naujokas – pasirašo darbo sutartį. Pasirašymai užtrunka. Taigi, jis nedirbs pilnai produktyvios dienos. Kada naujokas turėtų ateiti į darbą pirmą kartą? Manau, nėra vienareikšmiškai teisingo atsakymo. Jis tiesiog turėtų ateiti vėliau nei pagrindiai žmonės (trys rolės, kurias minėjau anksčiau). Manau, dešimta valanda yra puikus laikas pirmos dienos darbo pradėjimui.
Prieš dešimt metų tik pačios kiečiausios kompanijos duodavo naujokui swago. Šiais laikais tą daro daugelis kompanijų. Vienintelis dalykas kas skiriasi, tai kokybė ir dovanojamų daiktų kiekis. Aš manau, kad pirmai dienai reiktų dovanoti tik tušinuką ir užrašų knygutę. Tokius daiktus kaip kepurės, džemperiai ir ką jūs ten dar turite reikėtų įteikti praėjus trims mėnesiams pažymint, kad baigėsi bandomasis laikotarpis ir naujokas tapo pilnaverčiu komandos nariu. Aš manau, jog trys mėnesiai yra žymiai didesnis pasiekimas nei atėjimas pirmą kartą į darbą. Bet tuo pačiu neteko girdėti, kad nors viena kompanija švęstų būtent trijų mėnesių žymę.
Jeigu jau prakalbome apie šventes. Įmonės mėgsta švęsti kolegų gimtadienius ofise. Aš manau, kad vietoj gimtadienių reiktų švęsti žmonių išdirbtą laiką įmonėje ir parodyti darbuotojui, koks jis svarbus ir kad jis rūpi įmonei. Gimtadienis yra asmeninis žmogaus reikalas. O darbo pradžia tai yra įmonės reikalas, todėl įmonė turėtų tą dalyką vertinti.
Mažos įmonės dažniausiai neturi jokių rašytinių instrukcijų, didelės turi HR skyrių, kuris gali paruošti tokias instrukcijas. Pirmoji užduotis naujokui turėtų būti perskaityti instrukcijas susijusias su naudojamais įrankiais (kodo standartais), bendravimo su klientais etiketą ir panašiai.
Žmogui, kuris jau naudojosi tais pačiais įrankiais, instrukcijos nebus labai naudingos, bet galbūt ankstesnėje įmonėje jie įrankius naudojo šiek tiek kitaip. Galbūt perskaitęs instrukcijas, jis išmoks kažką naujo. O galbūt priešingai, jis pasiūlys įmonei kaip efektyviau naudoti įrankius, nes ankstesnėje įmonėje jie naudojo geriau.
Jeigu žmogus tokius įrankius mato pirmą kartą, tai instrukcijos labai padės pradžioje ir apsaugos komandą nuo daugybės kvailų klausimų.
Kitas naudingas dalykas, kaip pateikti informaciją naujokui, yra parašyti laišką. Jeigu informacijos yra daug, tuomet galima parašyti laiškų ciklą, nebūtinai juos visus išsiųsti iš karto. Galima automatizuoti procesą ir naujokas gautų po vieną laišką per dieną. Ką rašyti laiškuose?
Be mano minėtų naudojamų įrankių pristatymo, naujokui taip pat reikia susipažinti su įmonės tvarkomis, taisyklėmis, vertybėmis bei lozingais (jeigu įmonė tokius turi).
Kadangi, maistas man yra svarbu, tai aš manau, jog gera idėja parašyti apie geras vietas kur pietauti, kaip naudotis virtuve. Didelė įmonė turbūt turės nuostabią virtuvę. Mažos įmonės virtuvė galbūt bus tik mikrobangų krosnelė. O kaip dėl kavos? Ar reikia pirkti savo kavą bei cukrų ar įmonė ta pristato? Kaip dažnai?
Kokias šventes įmonė švenčia? Kaip įmonė švenčia darbuotojų gimtadienius? Gal yra kokios nors specifinės tik įmonės šventės? Galbūt egzistuoja įmonės sporto (krepšinio) komanda? Kaip prie jos prisijungti? Galbūt įmonės darbuotojai turi kokių nors specialių nuolaidų vaistinėse? Mažose įmonėse dažniausiai neturės. Tuo tarpu didelėse gali būti labai įdomių nuolaidų.
Bet nuolaidos nėra svarbu, grįžkime prie darbų.

Koks geriausias būdas įtraukti naują programuotoją į įmonę? Įtraukti jį į komandą kartu su patyrusiais žmonėmis. Jeigu tai bus pradedantys programuotojas, jis neprisidės daug prie komandos darbo, bet jo tobulėjimas eis šešiamyliais žingsniais. Na, o patyręs programuotojas prisitaikys prie komandos ritmo per kelias dienas. Aišku, jeigu kompanija kuria Wordpress svetaines, tai komandinių darbų būna neįtikėtinai mažai, kas savo ruožtu reiškia, kad pradedančiųjų programuotojų apsimokymo procesas bus ilgas.
Koks geriausias būdas įtraukti projektų vadovą ar pardavėją? Pirmiausiai jam reikia leisti išsibandyti produktą, kad turėtų bent jau minimalų supratimą su kuo dirba. Su laiku gilesnės žinios ateis, bet pradžiai reikia, kad bent jau būtų girdėjęs, kurioje pusėje varpai skamba.
Jeigu įmonė dirba su klientais (visi pardavėjai dirba su klientais, ne visi projektų vadovai dirba su klientais), būtų gerai turėti kliento aprašą. Kas yra dažniausiai aptarnaujami įmonės klientai? Ar tai mažos, vidutinės, didelės įmonės, o galbūt tai privatūs asmenys? Koks jų biudžetas? Kokią reikšmę užima produktas kliento gyvenime? Kokios šalys, regionai yra dažniausi produkto klientai?
Kitas labai svarbus dalykas leisti naujokui dalyvauti susitikimuose su komanda bei klientu kaip nebyliu stebėtoju. Jeigu susitikimas su klientu virtualus, tai naujokas gali atsisėsti už kameros. Esant gyvam susitikimui naujokas gali apsimesti asistentu ir viską konspektuoti. Leidimas dalyvauti yra labai svarbus, nes leidžia naujokui pajausti kokias emocijas klientui sukelia produktas. Kokias frazes patyrę darbuotojai naudoja. Ar jie bendrauja draugiškai? Ar jie bendrauja perdėtai oficialiai? Kaip patyrę darbuotojai išsisuka iš suktų klausimų?
Priėmėm darbuotoją davėm swago, ar tai viskas? Ne. Reikėtų iš anksto suorganizuoti kelis pokalbius su darbuotoju. Pavyzdžiui po dviejų savaičių ir dviejų mėnesių. Kas turėtų tuos pokalbius organizuoti? Vieną pokalbį galėtų pravesti mentorius, kitą vadovas, aišku, jeigu įmonė turi HR tuomet tuos pokalbius galėtų pravesti HR. Pokalbių tikslas yra pasitikrinti pulsą. Kaip žmogus jaučiasi? Ar viskas gerai? Ar kažko trūksta? Ar galima ką nors pakeisti, kad būtų geriau?
Tie pokalbiai neturėtų būti paskutinės minutės staigmena, tai turėtų būti žinomi nuo pirmos darbo dienos.
Kuri diena geriausiai pradėti darbą? Aš visuomet norėjau, kad tai būtų antradienis. Kodėl antradienis? Todėl, kad darbo savaitė gaunasi naujokui trumpesnė. Ir psichologiškai jam gali darbas atrodyti įdomesnis, geresnis, nes, kai fainai leidi laiką, laikas bėga greičiau. Kita priežastis, todėl, kad išsiskirti iš kitų kompanijų, nes visi pradeda darbą pirmadienį. Bet tai nebūtinai visiems bus tinkamas sprendimas. Tarkim, jūs turite programuotojų komanda, kuri dirba dvisavaitiniais sprintais. Vienas jūsų sprintas yra kovo antrą, kitas kovo penkioliktą. Kaip ir logiška būtų, kad naujas darbuotojas sudalyvautų sprinto planavime. Taigi, jis turi pradėti arba kovo pirmą arba kovo antrą (arba atitinkamai po dviejų savaičių). Būtų labai kvaila priimti darbuotoją kovo trečia ar bet kurią kitą dieną dviejų savaičių laikotarpyje. Nes gautųsi, kad jis kaip ir dirba komandoje, bet kaip ir nevisai komandos dalis.
Tai nėra gidas, tai yra dalykai, apie kuriuos vertėtų pamąstyti. Aš sudėjau tai ką aš mačiau iš geros ir blogos patirties. Aš pakeičiau ne vieną darbą, bet taip pat bandžiau įtraukti naujokus į įmonės veiklą, todėl galiu į šitą reikalą pažiūrėti iš įvairių pusių, bet galiausiai aš nesu profesionalas. Tik žmogus, kuriam šitam tema labai įdomi.

Perdegimas

2026-07-19

Prieš dešimt ar panašiai metų aš dirbau vienoje įmonėje, kurioje vadovas organizuodavo 1on1, tai būdavo savaitiniai pokalbiai su vadovu apie viską: darbą, gyvenimą ir panašiai. Vienas klausimas, kurį užduodavo kiekvieną savaitę: ką naujo išmokai? Vadovas galvojo, kad aš turėčiau savo asmeniu laiku mokytis/tobulėti savo profesinėje srityje. Aš taip negalvojau. Aš baigiau mokyklą, kodėl dar turėčiau daryti namų darbus? Aš ne visuomet buvau toks. Kai baigiau universitetą aš įsidarbinau svetainių programuotoju. Ką aš veikiau laisvalaikiu? Programuodavau savo malonumui. Programavimas man labai patiko, bet tai buvo problema. Aš tobulėjau septynmyliais žingsniais. Namuose darydavau be proto sudėtingas, įdomias užduotis. Darbe

programuodavau naujienų modelius. Kad geriau suprastumėte, įsivaizduokite, kad dešimtokas gauna spręsti pirmokų užduotis. Kiekvieną dieną, po 8h. Kiek ilgai jis tą galės daryti?
Aš mečiau darbą, ne dėl to, kad įmonė buvo bloga. Ne dėl to, kad algas mažas mokėjo. Aš tiesiog negalėjau daugiau žiūrėti į kodą. Tais laikais net nebuvo žodis sugalvotas tokiai situacijai. Dabar tai vadiname Perdegimu.
Mes gyvenime nesveikoje visuomenėje. Pasiekimų visuomenėje. Jeigu kažką pasiekei, negali tuo džiaugtis, nes tai laiko švaistymas, turi siekti daugiau. Darbo metu turi arti, po darbo turi studijuoti, kad išsilaikytum sertifikatus, kurių darbe niekada negausi progos pritaikyti, bet jeigu tavo darbdavys norės dalyvauti valstybiniuose konkursuose galės pasakyti, kad turi kietus darbuotojus.
Tai, kad vadovai tikisi (reikalauja), kad tu tobulėtum po darbo yra blogas dalykas, kuris veda prie perdegimo. Perdegimas blogai žmogui, nes jis praranda gyvenimo skonį. Perdegimas blogai valstybei, nes žmogus daugiau nebegali kurti pridėtinės vertės ir mokėti mokesčius. Perdegimas turėtų būti blogai įmonei, nes jinai praranda darbuotoją, bet atrodo, kad įmonei yra dzin, pasamdys kitą. Pigesnį.
Tu neturėtum neštis darbo namo. Namuose turėtum ilsėtis, džiaugtis hobiais. Tobulėti srityse, kurios neturi nieko bendro su tavo darbu. Tobulėti darbo klausimais turėtum darbo metu. Juk didžiausią naudą dėl tavo tobulėjimo gauni ne tu pats, o darbdavys. Vienintelis atvejis, kuomet tu pats gauni naudą dėl savo tobulėjimo, tai kai keiti darbus.
Senais laikais viskas buvo paprasta. Arba tu gimei vergu arba kilminguoju. Vergas stengėsi atlikti minimalų kiekį darbo, kad negautų mušti. Kilmingasis stengėsi sugalvoti priežastį kodėl galėtų primušti vergą. Priešingai nei kilmingasis, vergas niekada nesistengė tobulėti savo dalykinėje srityje.
Šiais laikais nėra taip lengva atskirti kas yra kilmingasis ir kas yra vergas. Jūs pasakytumėte, kad įmonės savininkas/direktorius yra kilmingasis. Bet daugelio mažų įmonių atvejų, tai nėra tiesa. Vadovas turi sumokėti mokesčius ir užtikrinti, kad turi pakankamai pinigų darbuotojų algoms. Jis didesnis vergas, nei jo darbuotojai. Didelėse įmonėse situacija gali būti kitokia, bet žiūrėdamas iš išorės niekada nepamatysi tiesos.
Man patinka keturių darbo dienų savaitės idėja. Priešininkai sako, kad mažiau darbo padarytum, būtų mažesnis BVP. Bet tame ir esmė, daugiau pagyventum, geriau pailsėtum, turėtum daugiau energijos, būtum kūrybiškesnis. Sako, ne piniguose laimė, bet svarbiausias valstybės įvertis yra piniginė BVP išraiška. Tu, būk savimi, nesilygiuos į kitus, bet valstybės privalo pasimatuoti BVP.
BVP arba bendras vidaus produktas yra dar labiau įsivaizduojamas ir toliau nuo realybės nei kvantinė fizika. Jeigu tu nusipirkai pusfabrikačių iš maximos ir pasišildei juos mikrobangėje, tai pakėlei šalies BVP du kartus. Pirmą kartą, kai pirkai, antrą kartą, kai vėliau turėsi sveikatos problemų. Bet jeigu gaminai maistą pats, tuomet BVP nepakėlei, nes BVP gali pakelti tik tuomet, kai darai kitam, sau nesiskaito. Kodėl? Juk rezultatas tas pats: sotus žmogus. Antru atveju dar ir laimingas. Bet ne, ne duok dieve, tu būsi laimingas.
Aš biški pabėgau nuo temos, taigi, pabandykime grįžti. Mes gyvename neteisingoje visuomenėje, kur pasiekimas svarbiau už visą kitą. Darbdavys nori, kad tobulėtum savo asmeniniu laiku, kad darbo metu dirbtum jam efektyviau. Mama, senelė, nori kad užimtum darbo poziciją, su kietu pavadinimu, kad jinai galėtų pasigirti prieš savo drauges. Mano didžiausias priešas yra mamos draugės sūnus. Aš jo niekada nesu sutikęs, bet jo darbo pozicija yra kietesnė nei mano.
Jeigu nenorim, kad visa tauta perdegtų, mes turėtume sustoti ir pažiūrėti kaip žolė auga. Ar tai yra nuobodu? Be proto, bet toks ir yra tikslas. Tokie momentai padeda išsaugoti sąmonę, protą. Tokie momentai padeda atsigauti. Bėgimas be sustojimo yra tas pats kaip paleisti konvejerį ir niekada jo nesutepti, kažkada konvejeris užstrigs ir sutepimas tuomet problemos neišspręs, tuomet reikės rimto remonto arba dar blogiau pirkti naują konvejerį. Darbdavys gali pakeisti jus, bet niekas kitas negali nugyventi jūsų gyvenimo. Jūs negalite pakeisti savęs. Jūs privalote save saugoti. Pasiekimas ne vilkas, į mišką nepabėgs.
Perdegimas yra spaudimas – viršininko, draugų, šeimos. Ir, nepamirškim, savęs paties. Ne kiekviena diena turi būti išnaudota efektyviai. Ne kiekvienas vakaras turi būti skirtas tobulėjimui. Netflix turi daugybę serialų, kurių jūs nematėte ir tai yra gerai. Pažiūrėti visus serialus yra pasiekimas ir jūs to nenorite, bet pažiūrėti vieną, kitą yra gerai. Jeigu galite įsitraukti į išgalvotą pasaulį, tai atpalaiduoja, padeda atsigauti.
Vienintelis būdas neperdegti yra nelaikyti variklio visą laiką ant maksimalių apsukų. Varikliui reikia atvėsti.

Variklį reikia sutepti. Tą jūs darote žiūrėdami serialus, skaitydami knygas, žaisdami žaidimus, eidami pasivaikščioti ar gulėdami paplūdimyje.

Mano miestas

Ar ateitis priklauso miestams?

2020-06-14

Pradėkime nuo to, kad ateitis tikrai nepriklauso fermoms ir ūkiams. Ir tikrai ne todėl, ūkio darbai yra fuu… ar kažkas blogo. Dabar pasaulyje yra 7.5 milijardo žmonių. Nėra įmanoma, kad visi pasaulio žmonės turėtų ūkį. Prieš šimtą ar daugiau metų ūkio dydis galėjo būti toks kokį sugebėjai apsidirbti. Ir, aišku, kad vieną ūkį turėjo dirbti visa šeima: tu, tavo žmona ir trys sūnūs. Technologinis progresas leido padidinti ūkį. Ankščiau ką su arklių galėjai padaryti per savaitę, dabar su traktoriumi gali padaryti per porą dienų. Tačiau progresas nesustojo čia. Anksčiau traktorius reikėjo vairuoti, dabar robotai gali tą padaryti ir reikia vis mažiau žmonių prižiūrėti vis didesnius žemių plotus, bet… žmonių skaičius Žemėje vietoj to, kad mažėtų, didėjo… Taigi, vienintelis būdas sutalpinti didėjantį gyventojų skaičių yra miestai…
Bet vien dėl to, kad miestai yra vienintelis būdas sutalpinti didelį gyventojų skaičių, nereiškia, jog jie neturi daugiau privalumų.
Didelės kompanijos dažniausiai renkasi didelius miestus dėl to, kad dideliuose miestuose lengviau susirasti reikiamą kiekį darbuotojų. Jaunimas dažnai iš mažų miestų atvažiuoja į didelius miestus, dėl to, kad juose lengviau susirasti darbą. Uždaras ratas?
Didelis žmonių skaičius leidžia atsidaryti įdomesniems restoranams. Pavyzdžiui kiniečių restoranai: dideliame mieste jų yra pilna ir visi jie gali be problemų išgyventi. Mažesniame mieste vieno kiniečių restorano gali būti per daug. Tačiau kiniečių restoranas yra blogas pavyzdys. Didelis miestas leidžia atidaryti restoraną, kuriame visi patiekalai yra tik pavyzdžiui iš kiaušinių. Taip, daugelis lankytojų čia ateis tik vieną kartą gyvenime ir turbūt niekada nesugrįš. Taip, ištikimų klientų galbūt bus tik dešimt, bet viskas yra gerai. Didelis miestas turi pakankamai vietinių gyventojų bei pritraukia pakankamai turistų, kad toks restoranas galėtų išgyventi. Ir galbūt mano pavyzdys nėra pats įdomiausias, bet didelis miestas leidžia atsidaryti įvairiems labai, labai nišiniams restoranams, kuriems nereikia reklamos, apie kurios perduodama iš lūpų į lūpas.
Didelis gyventojų skaičius sukuria kultūros poreikį. Kultūra nėra tik restoranai, barai ir naktiniai klubai. Kultūra taip pat yra teatrai, muziejai. Mes esame pripratę, kad teatrai ir muziejai priklauso valstybei ir mažuose miesteliuose, jie niekada nesurinktų tiek pinigų už bilietus, kad galėtų gyventi padorų gyvenimą. Dideliuose miestuose tiek teatrams, tiek muziejams tereikia pateikti tai kas įdomu publikai ir jie gali užsidirbti pragyvenimui, kuo didesnis miestas tuo procentaliai reikia patenkinti mažesnę publiką.
Kultūra taip pat yra knygynai bei kiti specializuoti hobiai pavyzdžiui stalo žaidimai. Knygyną galima rasti ir mažesniame miestelyje, bet kuo mažesnis miestelis tuo didesnė tikimybė, kad knygynas priklauso valstybei ar savivaldybei. Tuo tarpu didesniuose miestuose knygynai ne tik, kad yra privatus, bet taip pat gali specializuotis, pavyzdžiui pardavinėti tik užsienio kalbų literatūrą arba pardavinėti tik komiksus…
Stalo žaidimų parduotuvė niekada neatsidarytų mažame mieste, nes neapsimokėtų. Tuo tarpu dideliame mieste rasite ne tik stalo žaidimų parduotuvę, bet ir stalo žaidimų klubą. Aišku, kuo didesnis miestas tuo daugiau stalo žaidimų klubų jame bus, niekas nesako, kad turi būti tik vienas.
Stalo žaidimai yra ne vienintelis hobis… Smiginis, petankė, dviračiai, maisto gaminimas, įvairios užsienio kalbos, boulingas, pulas, rusiškas biliardas… Dideliuose miestuose galima rasti viską ko širdis geidžia, mažuose tik svajoti apie tai…
Žinote kokia progreso priežastis? Kūrybiškumas. O kokia kūrybiškumo paslaptis? Žmonės. Kuo daugiau, kuo įvairesnių žmonių gali sutikti tuo tavo požiūris yra platesnis. Platesnis požiūris leidžia pažvelgti į problemą iš kitų pusių, galimybė pažvelgti iš kitos pusės leidžia surasti netikėtų, geresnių sprendimų ir galiausiai viskas nueina arba į progresą arba į meną.

Jūs galite pasakyti: bet internetas… Jokia virtuali diskusija nesugeneruos tiek naujų, keistų, pašėlusių idėjų kiek gyva. Gyvoms diskusijoms reikia, kad žmonės susitiktų.
Ar ateitis priklauso miestas? Neabejotinai taip. Kaime ar dar blogiau vienkiemyje žmogus gyvena vienas su savimi (ir savo šeima). Mieste žmogus gyvena kartu su kitais. Žmonių indėlis į gėrį, į kūrybiškumą nėra suma, o daugyba, didesnis miestas sukuria daugiau kūrybiškumo, įdomių dalykų. Niekas miestų nepakeis.

Ateities miesto transportas

2019-04-09 (atnaujinta versija 2019-11-03)

Kai kalbama apie ateities miestus, dažniausiai Jetsons yra minimas kaip pavyzdys, nes koks ateities miestas gali apsieiti be skraidančių automobilių? Jetsons tikrai nėra vienintelis serialas/filmas su skraidančiais automobiliais. Pavyzdžiui Futurama. Nors šis serialas fokusuojasi į tarpplanetinio transporto kompaniją, tačiau, kai veikėjai išeina į miestą, jūs galite pamatyti skraidančius automobilius. Taigi, pakalbėkime apie tai kas laukia mūsų ateityje.
Ar turėsime skraidančius automobilius? Taip, bet…
Įsivaizduokite, kad skraidantys automobiliai tapo realybe. Jūs pakeliate galvą ir manote didžiulę virtinę automobilių… Įsivaizduokite, jog jums virš galvų automobilių kamštis… Ar jus patenkintų toks vaizdas? Galbūt amerikiečiai vaikštantys tarp savo didelių dangoraižių yra pripratę nesidairyti į dangų, bet čia Lietuvoje, pas mus daugelis pastatų yra tokie žemi, kad netrukdo džiaugtis dangumi. Jeigu staiga pakėlę galvas žmonės turėtų žiūrėti į automobilių dugnus, greičiausiai neapsidžiaugtų.
Bet pažiūrėkime į šitą reikalą ir iš kitos pusės. Tarkim, įvyko skraidančių automobilių kamštis. Tai visi taip ir kabo ore? O kas atsitinka, jeigu pasibaigia degalai? Ar automobiliai pradeda kristi tiesiog ant pėsčiųjų galvų? O kaip dėl avarijų? Kai du ar daugiau automobilių atsitrenkia vienas į kitą? Jūs galite pasakyti, kad kurui pasibaigus automobilis lėtai nusileis ant žemės vengdamas pėsčiųjų, bet avarijos atveju nebus jokio lėto nusileidimo, bus tiesiog greitas, nekontroliuojamas kritimas. Taigi, skraidantys automobiliai niekada nebus toks masinis dalykas kaip vaizduodamas serialuose ir filmuose.
Ir vis dėl to aš manau, kad ateityje bus skraidantys automobiliai. Jie nepakeis dabartinių automobilių. Jie pakeis kai ką kitą. Norite pagalvoti kas tai bus? Gerai, pasakysiu – sraigtasparniai. Pagalvokite.
Skraidantiems automobiliams reikia nusileidimo aikštelių. Skraidančių automobilių neturi būti daug, kad nesusidarytų kamščiai. Taigi, skraidantys automobiliai turėtų būti skirti tik milijonieriams.
Ar mes pamatysime skraidančius automobilius Lietuvoje? Aš žinau, vieną žmogų, kuris turi sraigtasparnį, taigi... galbūt pamatysime.
Kita vertus yra įmanomas ir kitoks ateities automobilių variantas. Jeigu automobiliai skraidytų pažeme, t. y. realiai tame pačiame aukštyje kaip dabartiniai automobiliai, tik būtų be ratų. Nesu tikras kokios naudos tai duotų… Nereiktų keisti padangų?
Ar ateityje būsime automobilių savininkai? Taip, kai kurie iš mūsų.
Ateitis priklauso tokios kompanijoms, kaip Uber ir CityBee. Abi kompanijos sprendžia tą pačią problemą tik skirtingai. Uber siūlo pavėžėjimą, pati neturėdama nei vieno automobilio. CityBee siūlo automobilius. Jeigu ateityje visi automobiliai tampa autonominiais, ar tikrai kiekvienam iš mūsų reikia automobilio?
Kodėl aš pasirinkau būtent Uber ir CityBee? Antruoju atveju turbūt akivaizdu – kompanija turi didelį automobilių parką bei visą strategiją kaip, kur, kada, kodėl išnuomoti automobilius. Vienintelis dalykas, ką šiai kompanijai reikia padaryti – pakeisti klasikinius automobilius į save vairuojančius.
Ar tai reiškia, kad taksi išnyks? Ne. Uber yra tik Vilniuje. Kituose miestuose mes turime Bolt, bet ir tai nevisuose. Aš manau, kad dėl didelių miestų kovos pasaulinio lygio kompanijos. Taigi, bus nesvarbu Vilnius, Ryga ar Berlynas, jūs galėsite naudotis ta pačia programėle, tačiau mažuosiuose miestuose dominuos mažos, vietinės kompanijos ir be jokios abejonės viešasis (valstybinis) transportas.

Tai, kaip dėl automobilių savininkų? Aš manau, jog turtingi žmonės turės savo automobilius ar net visą automobilių parką, bet daugelis iš mūsų naudosis viešuoju transportu, jeigu galima taip išsireikšti t. y. išsikvies automobilį, tik tuomet, kai jo reikia.

Ar ateityje gatvėse važinės žmonių vairuojami automobiliai? Ne.

Mano nuomone, ateitis priklauso save vairuojantiems automobiliams. Ir tik laiko klausimas, kada ta ateitis ateis. Aš norėčiau jos sulaukti savo gyvenime, bet nebūčiau toks drąsus sakydamas datas. Taip, dabar girdime daug kalbų apie save vairuojančius automobilius, tačiau mes neturime sėkmės istorijų. Tos istorijos kurias girdime yra labai ribotos, pritaikytos tik prie tam tikrų siaurų sąlygų. Mums reikės dar bent dešimt metų, kol tikrai pasitikėsime save vairuojančiais automobiliais. Ir sakydamas dešimt metų esu nusiteikęs labai optimistiškai. Gali būti, jog reikės dvidešimties ar trisdešimties metų. Kita vertus, nuo pirmo pilnai sėkmingo automobilio iki visiško automobilių su vairuotojais atsisakymo laikotarpis bus sąlyginiai trumpas. Manau, kad per maksimum dešimt metų Amerika ir Europa pilnai uždraus tokius automobilius, šiek tiek ilgiau užtruks neturtingos šalys. O Šiaurės Korėjoje rytojus gali išviso neateiti.

Tačiau žmonių vairuojami automobiliai visiškai neišnyks. Aš manau, jog bus specialūs parkai, kur visi norintys galės patirti vairavimo malonumą. Aišku, daugelis automobilių tokiuose parkuose bus su automatinėmis pavarų dėžėmis. Kodėl apskritai pavaros neišnyko? Juk, tai yra toks sunkus ir nereikalingas dalykas?

Aš taip pat manau, jog išliks keletas automobilių sportų, kuriuose automobilius vairuos žmonės. Dabar turime nesvietiškai daug lenktinių, vien ralio kiek skirtingų rūšių. Po perėjimo prie autonominių automobilių, išliks tik didžiausi ir stipriausi brandai, kaip Nascar, Indycar, F1, WRC, bet daugelis žemesnio lygio lenktynių bus priverstos užsidaryti.

Ar mes gyvensime automobiliuose? Taip, kai kurie iš mūsų.

Mobilumas yra vienas iš svarbiausių turtingos visuomenės rodiklių. Jeigu automobiliai tampa autonominiai, vadinasi camperiuose atsiranda daugiau vietos ir gyvenimas tampa šiek tiek konfortiškesnis.

Aišku, daugelis gyvens kaip ir dabar savo fiziniuose namuose, tačiau tam tikros profesijos, kaip pavyzdžiui konsultantai, koučeriai ir kai kurios kitos profesijos, savo darbus atlieka skirtinguose įmonėse arba tos pačios įmonės skirtinguose ofisuose, kas reiškia, jog jie turi daug keliauti. Taigi, visiškai logiška, kad vietoj to, kad miegotum viešbutyje, miegi automobilyje, kuris tuo metu važiuoja iš vieno miesto į kitą. Iš ryto pabudinti ir jau eini į darbą. Aš matau du variantus. Vienas variantas yra, kai įmonė duotų tokius automobilius – butus savo geriausiems, vertingiausiems darbuotojams. Antras variantas, tai laisvai samdomi specialistai įsigytų tokius automobilius – butus, kad geriau tarnautų savo klientams.

Ar galėtų viešasis transportas veikti kitaip nei dabar? Ši idėja šiek tiek keista, bet...

Priklausomai nuo to kaip toli/arti nuo centro gyvenate, dabar autobusai pradeda kursuoti tarp ketvirtos ir aštuntos valandos ryto ir baigia tarp aštuntos ir vienuoliktos. Be to tvarkaraščiai skiriasi darbo dienomis ir savaitgaliais. Aš manau, kad ateityje autobusai turėtų kursuoti visą laiką ir tvarkaraštis turėtų būti nereikalingas.

Tai, kaip turėtų veikti ateities autobusai? Ateini į stotelę, įlipi į ten laukiantį autobusą ir pasirenki stotelę, kurioje nori išlipti. Autobusas važiuoja nuo stotelės, kurioje įlipo pirmas žmogus iki stotelės, kurioje išlipo paskutinis žmogus. Jokios prasmės važiuoti toliau, jeigu nėra keleivių.

Autobusas pradeda važiuoti tuo laiku, kai įlipa keleiviai, o ne pagal kažkokį iš anksto numatytą grafiką kas penkios, dešimt minučių.

Ką daryti, jeigu autobuso stotelėje nėra? Išsikviesti.

Ar nebus sunku nurodyti į kurią stotelę važiuoji? Liftu naudotis nėra sunku, paspaudei vieną mygtuką ir keliauji, kodėl turėtų būti kitaip su autobusu?

Ar nevažiuos daug autobusų tuo pačiu maršrutu vienas paskui kitą? Ne, jeigu autobusas stotelėje, kurioje esi bus už dešimt minučių, negalėsi išsikviesti kito, net jei tuščias autobusas stovėtų į stotelę, į kurią atėjai. O jeigu autobusas nuvažiavo tiesiai tau prieš nosį? Net ir tokiu atveju kitą autobusą tuo pačiu maršrutu, galėsi išsikviesti tik po dešimt minučių.

Kam iš viso reikalingi autobusai, jeigu yra automobiliai? Jeigu visi naudotųsi automobiliais situacija keliuose, vietoj to, kad pagerėtų, dar labiau pablogėtų. Dabar automobilius gali vairuoti tik turintys teises. Kai visi automobiliai bus autonominiai, teisų nereikės, vadinasi važiuoti automobiliu galės kiekvienas žmogus. O tai yra gerokai daugiau nei dabar.
Jeigu save vairuojantys automobiliai gali paimti tave nuo durų iki durų, tai kodėl naudotis autobusu? Dvi priežastys. Pirmoji – kaina. Kelionės autobusu turės būti gerokai pigesnės nei dabar. Antroji priežastis – pasiūla. Save vairuojančių automobilių kiekis mieste bus apribotas miesto tarybos sprendimu, todėl piko metu automobilių galinčių aptarnauti žmones tiesiog truks. Kodėl aš manau, jog miesto tarybos apribos automobilių skaičių mieste? Todėl, kad miestas turi būti žmonėms, o ne išmaniems robotams drožiantiems kelius.
Kaip turėtų atrodyti ateities automobiliai? Nuobodžiai.
Vaikystėje, kai pažvelgdavau pro langą, dažniausiai matydavau vieną iš dviejų automobilių markių: žigulį arba moskvičių. Be abejo sovietai gamino ir daugiau automobilių, bet kitos markės buvo gerokai retesnės: volga, zaporožietis. Čaika arba zaz limuzinas buvo ypatingai reti automobiliai, savo vaikystėje mačiau vos vieną kartą.
Dabar pažvelgus pro langą galima pamatyti šimtus automobilių ir lengviausias būdas atsakyti į klausimą: koks tai automobilis? - raudonas. Dabar yra tiek daug skirtingų markių ir modelių, kad visų žinoti tiesiog neįmanoma.
Mano vaikystė buvo tarsi nespalvotas televizorius, o tai ką matote dabar yra HDTV.
Jeigu paimtume mercedes pagaminta šiais metais, prieš penkis metus, prieš dešimt metų ir net gi prieš dvidešimt metų, mes vis tiek žinotume, jog tai mercedes. Šie automobiliai turi charakterį. Tą patį galima pasakyti apie BMW ir dar keletą automobilių markių. Tačiau jeigu paimtumėte toyota arba mazda, net ir tais pačiais metais pagaminti skirtingų modelių automobiliai neturėtų nieko bendro. Tiesiog du skirtingi automobiliai.
Yra du būdai kaip žmones perka automobilius. Pirmasis – pagal kainą. Kitaip sakant, perki tokį kokį įperki. Labai populiarus Lietuvoje. Antrasis – pagal charakterį. Kitaip sakant, automobilis visai kaip drabužis aplinkiniams žmonės turi parodyti kas tu įsivaizduoji, kad esi. Nėra jokios logiškos priežasties važinėti su džipu po miestą, bet už tai kiek yra emocinių priežasčių…
Anksčiau automobilis buvo statuso simbolis. Jeigu tu turėjai automobilį, tuomet buvai kietesnis už daugelį kaimynų, kurie automobilių neturėjo. Dabar kiekvienas studentas turi automobilį. Automobilis yra tiesiog įrankis. Būtent dėl to tokios kompanijos kaip CityBee yra labai populiarios. Jeigu tau reikia pieno, tu nelaikai karvės balkone, tiesiog nueini į maximą ir nusiperki tiksliai tiek kiek tau reikia. Lygiai tas pats ir su automobiliu: tuomet, kai reikia, tol kol reikia.
Ką visa tai reiškia ateities automobiliui?
Apsisuks gyvenimo ratas ir grįšime į nuobodžius „nespalvoto televizoriaus“ laikus. Kodėl?
Kadangi, automobiliai vairuos save, daugelis žmonių nebeturės asmeninio automobilio, nes tai bus tiesiog nepraktiška. Žmonės įpras įsikviesti automobilį tuomet, kai jiems reikės.
Iš išorės visi automobiliai atrodys beveik identiškai. Visai kaip mobilieji telefonai. Ar atsimenate kokie skirtingi telefonai buvo prieš išmaniųjų atsiradimą? Dabar visi yra juodos dėžutės maždaug tų pačių matmenų. Jie konkuruoja ne išore, bet vidumi. Tas pats atsitiks ir automobiliams. Išorė įgaus labiausiai aerodinamišką išvaizdą, greičiausiai artimą lašo formai, o viduje bus daug skirtingų dalykų: masažuojančios kėdės, VR, Netflix ir viskas ką tik pajėgs automobilių gamintojai sugalvoti.
Tai nėra bloga ateities, tiesiog šiek tiek nuobodesnė, nei dabartis.
Tokios mano mintys apie ateities transportą. Ką manote jūs?

Autonominiai automobiliai nužudys jūsų miestą

2024-11-19

Galbūt jums teko girdėti, kad autonominiai automobiliai pagerins gyvenimą. Jeigu ne, esu tikras, kad dar išgirsite apie jų privalumus. Šiandien aš norėčiau pakalbėti apie pačius blogiausius scenarijus bei pasiūlyti kaip jų išvengti.

Šį tekstą rašau, kai (mano žiniomis) nėra nei vieno autonominio automobilio Europoje nekalbant apie Lietuvą. Autonominių automobilių ateitis kada nors ateis ir mes privalome jai pasiruošti. Kada geriausias laikas pasiruošti? Dabar, nes, kai pandoros skrynia bus atidaryta, uždaryti ją bus labai sunku.

Parkavimo aikštelės išnyks – netiesa. Vienas iš didžiausiu privalumų, kuriuo bandoma parduoti automobilius, kad jiems nereiks parkavimo aikštelių. Deja, taip neatsitiks.

Prisiminkime kiek ankstesnius laikus – taksi stotelės buvo kiekviename rajone (didesnėje gatvėje). Miegamuosiuose rajonuose jų dydis buvo 1-2 vietos, centre 5-10. Kur dar stovėdavo daug taksi automobilių? Prie viešbučių, autobusų, traukinių stočių, oro uoste. Bolt apsimeta, kad nėra taksi, todėl taksi vietos beveik išnyko ir šiuo laikinis jaunimas nežino, kas tai yra, bet kas gi kitas yra autonominiai automobiliai, jeigu ne taksi?

Įsivaizduokite, kad laukiate lifto. Kuo ilgiau reikia laukti tuo nekantresnis darotės. Jeigu senai nereikėjo laukti lifto, galbūt reikėjo laukti šviesoforo pereiti gatvę? Jeigu ilgai reikia laukti, tuomet apsidairote, nėra automobilių ir einate per gatvę. Kuo visi šitie pavyzdžiai susiję su autonominiai automobiliais? Žmonės yra nekantrūs ir taksi kompanijos konkuruos, kuri greičiau gali atsiųsti automobilį. Jeigu visos stovėjimo aikštelės yra už miesto, kaip pakonkuruosi? Vilniuje tokiu atveju taksi reiktų laukti valandą ar daugiau, Ukmergėje turbūt didelės problemos nebūtų. Kad būtų galima konkuruoti taksi stotelės privalės būti kiekviename rajone, o centre – didžiausia.

Jūs galite pasakyti, kad uždrausim autonominius automobilius parkuoti centre arba imsim didelį mokestį, bet iš tiesų, tai bus dar blogiau. Tuomet autonominiai automobiliai tiesiog važinės ratais po centrą ir užkiš visą eismą. Ar kuras nekainuos tokiu atveju brangiai? Ne, dabar elektriniai automobiliai tarp pakrovimų gali nuvažiuoti ~600km ir šitas skaičius tik gerės.

Išspręs visas transporto problemas – netiesa. Autonominiai automobiliai gali greičiau reaguoti nei žmonės, tolygiai pajudėti ir todėl per tą pačią žalią šviesą gali pravažiuoti daugiau automobilių. Vadinasi autonominiai automobiliai išspręs kamščius? Ne, tiesa pasakius, situaciją tik pablogins.

Kiekvieną kartą, kai valdžia susiduria su kamščiais, jų sprendimas yra pridėti prie kelio papildomų juostų. Ar tai išsprendžia kamščius? Ne, tiesa pasakius, juos tik padidina. Ankščiau viena eilė buvo užkišta, dabar trys. Tai ne pasaka, galima paieškoti daugybę pavyzdžių kur taip įvyko. Koks sprendimas išsprendžia kamščius? Kelių siaurinimas. Suprantu, kad tai yra ne intuityvu, bet tai veikia. Bet mes kalbame apie autonominius automobilius.

Įsivaizduokite šiuolaikišką modernią šeimą: vyras, žmona, du vaikai ir du automobiliai. Žmona paima vieną automobilį ir važiuoja į darbą. Vyras paima antrą automobilį, pirmiausiai nuveža vieną vaiką į darželį, tuomet kitą vaiką į mokyklą ir galiausiai pats važiuoja į darbą. Dabar įsivaizduokite autonominius automobilius. Kodėl vyras turėtų vežti vaikus kur nors, jeigu jie patys gali važiuoti savo autonominiais automobiliais? Kitaip sakant, pavyzdžio atveju automobilių skaičius padvigubėjo. Realybėje, automobilių skaičius gali padidėti ir daugiau nei du kartus. Daugiau automobilių yra daugiau, o ne mažiau transporto problemų. Dabar reikia išsilaikyti teises ir kai kurie žmonės to niekada nedarys. Reikia praeiti sveikatą ir kai kurie žmonės jos nepraeis. Galima vairuoti nuo 16 (yra papildomų sąlygų) ir jaunesni niekada nevairuos. Autonominiai automobiliai panaikina visus šitus apribojimus, teoriškai automobilio naudotoju gali tapti vaikas, kuris nemoka vaikščioti. Nežinau kodėl kas nors taip darytų, bet faktas tas, kad visi šalies gyventojai bent jau teoriškai yra autonominių automobilių naudotojai ir kiekvienam bent jau teoriškai reikia atskiro automobilio.

Uždribs pinigus, kol jūs darbe – netiesa. Tu niekada nežinai kada į automobilį įlips studentas po duzgių ir privems. Ir čia blogiausias variantas, gal tiesiog lietuviška žiema/ruduo/pavasaris, kai purvo ant batų tiek daug, kad jis turėtų būti traktuojamas kaip atskiras keleivis.

Žmonės nemėgsta plauti/tvarkyti savo automobilių. Taigi, turėsime dviejų tipų autonominių automobilių savininkus. Tuos kurie nusipirks ir važinės tik patys. Tuos, kurie pirks su konkrečiu tikslu vežioti kitus žmones. Antros kategorijos žmonės labai tikėtina, kad turės ne vieną, bet dešimtis automobilių.
Geresnis vairuotojas nei žmogus – komplikuota. Tikra tiesa, kad kompiuteris nevairuoja išgėręs, bet tai nereiškia, kad jis geresnis vairuotojas. 2018 metais Uber autonominis automobilis partrenkė žmogų. Kompiuteris tikrai matė tą žmogų, bet po ilgų (kaip kompiuteriui) svarstymų nusprendė žmogų indentifikuoti kaip ne kliūtį. Kaip dažnai tokių situacijų mes galime tikėtis? Vairuotojas niekada nepalaikys žmogaus dviračiu ar stulpu, bet su kompiuteriu, tu niekada nežinai ką jis nuspręs.
Iš tiesų didžiausia problema yra, kad kompiuteriai apmokomi Amerikoje, kas reiškia, kad jie atsineš amerikietišką vairavimo kultūrą. Jūs norite įsileisti amerikietišką vairavimo kultūrą į savo kiemą? Atsakymas yra – ne! Amerikoje svarbiausias eismo dalyvis yra automobilis ir visi kiti turi jam pasitraukti iš kelio, bet tai nėra tiesa Europoje. Pavyzdžiui Nyderlanduose ar Danijoje svarbiausias eismo dalyvis yra dviratis. Ir aš norėčiau, kad būtent Nyderlandų kultūra ateitų pas mus, ne amerikos.
Pavyzdžiui dabar kompiuteriai yra apmokomi Finikse, kur daugelis kvartalų yra kvadratiniai, visai kaip sąsiuvinis langeliais. Tokių nuobodžių miestų yra daug Amerikoje ir mažai Europoje. Pavyzdžiui Paryžiuje šešios gatvės sueina į vieną sankryžą, sėkmės vairuojant tokioje situacijoje. Arba Neapolyje perki Fiat 500, nes tai vienintelis automobilis, kuris telpa pravažiuoti siauromis istorinių Italijos miestų gatvėmis.
Skirtingi regionai, skirtinga vairavimo kultūra ir ne paslaptis, kad Europietiška vairavimo kultūra visa galva lenkia amerikietišką.
Yra du blogiausi dalykai, kurie gali atsitikti. Kadangi, autonominis automobilis yra „geresnis“ vairuotojas, nei žmogus, tuomet reikia padidinti leistina greitį miestuose. Taip, kompiuteris reaguoja greičiau nei žmogus, bet jis negali pažeisti fizikos dėsnių. Greičiau važiuojančiam automobiliui reikia ilgesnio kelio norint sustoti. Jeigu greitis bus padidintas, tuomet padidės žuvusių pėsčiųjų skaičius.
Kitas dar blogesnis variantas, kad žmonės, kurie nenorės būti partrenkti turės dėvėti specialų prietaisą/daviklį, kuris informuos autonominį automobilį, kad žmogus nori pereiti gatvę. Suprantu, kad dabar, kai yra šviesoforai, tokia mintis skamba absurdiškai, bet autonominiams automobiliams nereikia šviesoforų, jie reikalingi žmonėms. Taigi…
Ką daryti? Jeigu jūs esate paprastas žmogus, tuomet apie pavojus galite informuoti politikus arba pats tapti politiku. Jeigu esate politikas yra trijų lygių dalykai, kuriuos galima padaryti: miesto, valstybės ir visos Europos lygio. Pakalbėkime apie viską iš eilės.
1) Nuolatos gerinti viešąjį transportą. Kas yra geras viešasis transportas yra atskira tema, bet jeigu nors kartą naudojotės viešu transportu, turbūt turite idėjų kas galėtų būti geriau. Jeigu per daug nesiplečiant, tai transporto priemonės nuolatos, reguliariai turi būti atnaujinamos. Turi būti lengva pasiekti bet kurį tašką per protingą laiką. Jeigu nueiti iš taško A į tašką B man užtrunka valandą, o viešuoju transportu tiek pat ar daugiau, tai galbūt viešasis transportas nėra gerai išplanuotas?
2) Gerai prižiūrėti dviračių infrastruktūrą (ypač žiemą). Nors aš sakau, gerai prižiūrėti, bet realiai daugelyje vietų dar nėra ką prižiūrėti ir ją reikia sukurti.
3) Miestas turi būti žmonėms, o ne automobiliams. Miestas žmonėms reiškia, kad tam tikrose gatvėse ar rajonuose pavyzdžiui senamiestyje galėtų būti visiškai draudžiamas automobilių eismas. Visame centre maksimalus automobilių greitis galėtų būti ne didesnis nei 30km/h. Neleisti statyti naujų stovėjimo aikštelių centre, o esamas versti į parkus.
Yra toks senas anekdotas, kad Kaunas yra degalinė tarp Vilniaus ir Klaipėdos. Jeigu kas nors nori nuvažiuoti iš Vilniaus į Klaipėdą (ar atvirkščiai) neturėtų važiuoti per Kauno miestą, o turėtų naudotis aplinkkeliais. Ir nors aš pavyzdį pateikiu su didžiausiais Lietuvos miestais, iš tiesų šita problema labiau opi mažesniuose miestuose ir gyvenvietėse. Neturėtų būti tokių gyvenviečių, kur pagrindine gatve lekia didžiuliai automobilių (ypač sunkiasvorių) srautai dideliais greičiais.
4) Visi autonominiai automobiliai, nepriklausomai nuo to kas yra jų savininkas, turėtų būti traktuojami kaip taksi ir jiems įvestas naujas mokestis. Mokestis būtų mokamas už nuvažiuotus kilometrus, o jo kaina būtų kintama, priklausomai nuo to kokiomis gatvėmis ir kokiu laiku važiuota. Važiuoti piko metu brangiau, nei

kitais laikais. Važiuoti centrinėmis miesto gatvėmis brangiau nei miegamuosiuose rajonuose. Prisimenate, pradžioje sakiau, kad automobiliai suks ratus centre? Mokestis už kilometrus ir yra sprendimas. Šitas dalykas neturėtų būti daromas gyvenvietės, bet visos Lietuvos lygiu. Aš taip pat nesiūlau jokios magijos, maždaug taip dabar Bolt įkainuoja jūsų kelionę.
5) Baudos visiems. Savininkas sakys: nėra vairo, aš negaliu įtakoti automobilio sprendimų. Bet tu nusprendei jį išleisti į gatvę. Gamintojas sakys: ginklų gamintojai nėra teisiami už žmogžudystes. Bet tu sukūrei techninę ir programinę įrangą ir tik tu gali ją atnaujint. Savininkas turėtų gauti iki 10% mėnesinių pajamų baudą, gamintojas 10% metinių pajamų už pirmą nusižengimą ir baudos turėtų augti didėjant nusižengimams. Kai aš sakau nusižengimą, aš nekalbu apie žmogaus partrenkimą – tai tragedija, aš kalbu apie tokius kasdieninius nusižengimus kaip važiavimas per raudoną šviesą, kirtimas juostų nelegaliai, staigus stabdymas su rizika sukelti avariją.
Jeigu nusižengimų skaičius per mėnesį pasiekia 10, tuomet visi automobiliai naudojantys tą pačią programinę įrangą būtų atšaukiami iš gatvių ir neleidžiami tol, kol nėra išleistas atnaujinimas.
Galbūt kai kam baudos gali atrodyti griežtos, bet tikslas užtikrini saugumą, o ne sakyti: pasitaiko, vis tiek geriau nei žmogus.
Baudos galėtų būti priimtos jau dabar kol nėra autonominių automobilių vien tam, kad sukelti diskusijas ir paruošti žmones bei gamintojus ateičiai.
6) Europoje turėtų būti uždrausta važinėti visiems autonominiams automobiliams, kurie nebuvo apmokyti Europoje. Šitą galima priimti tik visos Europos lygiu. Ir šitą reikia priimti dabar, kol neatsidaro autonominių automobilių. Taip, Amerikos automobilių gamintojai bus nepatenkinti, bet įstatymo tikslas yra apsaugoti pėsčiuosius, dviratininkus ir geresnę, europietišką vairavimo kultūrą.

Išmanusis miestas

2019-03-19

Atsitiktinai pamačiau, kad vyksta išmanaus miesto konferencija. Kadangi, joje nebuvau, tai greičiausiai nesužinosiu apie ką kalbėjo, bet tai privertė mane susimąstyti... Mano mintis išmanaus miesto tema rasite žemiau, o kas yra išmanus miestas jums? Kokių dalykų jūs norėtumėte savo mieste?
Pradėsiu sakydamas, jog pirmiausiai mums reikia ne išmanaus miesto, bet protingai suplanuoto miesto.

Šviesaforai

Pakalbėkim apie šviesoforus. Visi šviesoforai su pėsčiųjų perėjomis turėtų turėti laikmačius. Laikmačiai rodo laiką iki to momento, kada pėstiesiems užsidegs žalia šviesa. Nežinau ar yra kokių nors mokslinių tyrimų kaip tai padidina saugumą bei sumažina nelaimingų atsitikimų skaičių, bet man žymiai lengviau laukti prie šviesoforo, kai žinau, kad kiek laiko reikės laukti ir pats laukimas neatrodo, kad trunka amžinybę. Dabar laikmačius turi tik šviesoforai centre.
Kitas atvejis su šviesoforais, tai šviesoforai, kurie nėra sankryžoje patys neturėtų niekada persijungti į raudoną. Kam stabdyti eismą? Raudona turėtų užsidegti tik tuomet, kai pėsčiasis paspaudžia mygtuką, jog nori pereiti gatvę. Toks nedidelis pakeitimas, bet išmetamųjų dujų mieste mažiau, o žmonės pasiekia savo kelionės tikslus greičiau.

Parkavimas

Pakalbėkim apie išmanų parkavimą. Kaip žinote, pasistatyti miesto centre automobilį yra labai sudėtinga. Jeigu prieš važiuodamas į centrą galėtum pasitikrinti kiek ir kokioje gatvėje yra laisvų vietų, galbūt tuomet apsigalvotum ir į centrą važiuotum taksi? Programėlė rodanti stovėjimo vietų užimtumą taip pat galėtų reklamuoti taksi paslaugas ir šitaip uždirbti pinigus ar padengti išmanių stovėjimo vietų priežiūrą.

Pasiūlykim dar geresnį variantą, pamatęs tuščią vietą, ją gali užsirezervuoti. Aišku, rezervacija kainuotų, bet jeigu tikrai reikia, žmonės mokėtų. Pakelkim šitą idėją į absurdišką lygį. Kiekvieną rytą tarp šeštos ir septintos valandos visi žmonės dalyvautų laisvų vietų aukcione. Paskutinis pasiūlęs didžiausią kainą prieš septintą valandą laimi stovėjimo vietą vienai darbo dienai. Tokie aukcionai tikrai uždirbtų nemažai pinigų, tačiau aš suprantu ir neigiamas tokio dalyko puses.
Paskutinis dalykas apie parkavimą: išmanus parkavimas gali sekti ir rinkti informaciją. Tiesa, jeigu sužinai, kad Toyota Yaris yra statomas kiekvieną darbo dieną maždaug toje pačioje vietoje nuo aštuonių iki penkių, kas iš to? Ką daryti su surinktais duomenis? Blogo be abejonės galima daug padaryti, o gero?

Apšvietimas

Dabar miestai taupo pinigus išjungdami šviesas tam tikruose rajonuose. Aišku, ten kur sumažėja šviesos, dažniausiai padidėja nusikalstamumas. Vienas Švedijos miestas norėdamas sumažinti nusikalstamumą apšvietimo spalvą pakeitė iš mums įprastos į melsvą-rožinę… Čia buvo lyrinis nukrypimas, tačiau taupyti pinigus galima ir išmaniai. O kas jeigu šviestuvai išsijungtų ten kur nieko nėra, o kai pėsčiasis eitų šviestuvai įsijungtų šimtą metrų į priekį ir atitinkamai, užgestų šimtą metrų už nugaros. Automobiliams tas atstumas galėtų būti ilgesnis pavyzdžiui penki šimtai metrų ar kilometras. Aišku, didžiausias šios sistemos trūkumas, kad šalia gatvės gyvenantys žmonės, turinys prastas užuolaidas neišsimiegotų arba staiga vidurnaktį prabustų pro šalį pravažiuojant automobiliui…
Jeigu jau prakalbom apie šviestuvus, galbūt galima būtų prie kiekvieno pritvirtinti nedidelę saulės bateriją, kuri kauptų elektrą į po žeme esančią bateriją ir naktį ją išnaudotų? Galbūt pokytis ir nebūtų didelis, bet pinigų kažkiek susitaupytų.

Virtualus miestas

Paskutinė mintis, kuri atėjo į galvą, tai gatvių statusas. Galėtų būti žemėlapis, kuriame matytųsi, kurios gatvės yra taisomos, kurių būklė yra bloga, kurios bus taisomos artimiausiu metu. Įdomiausia dalis būtų šio žemėlapio veikimas žiema, kur būtų galima rodyti sniego dangos storį bei kur dabar yra sniego valytuvai. Žinodami kur ir kaip dirba kelininkai, galbūt žmonės mažiau juos keiks?
Tiek mano minčių apie išmanųjį miestą. Dabar jūsų eilė pasidalinti idėjomis.

Elektrinės išnyks

2018-01-31

Elektra yra nuostabus dalykas. Maskvoje išjungė elektrinę, Vilniuje užgeso šviesa. Taip iš tiesų atsitiko nepriklausomybės pradžioje, todėl Lietuvai labai svarbu buvo prisijungti prie Švedijos ir Lenkijos elektros tinklų. Elektros tinklai kaip liftas: jeigu kažkas pagadina orą, uosto visi.
Lietuva turėjo atominę elektrinę ir galėjo užtikrinti pigią elektros energijos gamybą. Deja, elektrinė buvo uždaryta. Aš buvau didelis naujos atominės elektrinės statybos šalininkas, bet galbūt gerai, kad jos nepastatė? Atominės elektrinės, švelniai kalbant, yra nešvarus elektros gamybos būdas. Pavyzdžių yra per akis, nereikia galvoti apie Černobilį, Fukušima įvyko palyginus nesenai. Kokie būtų švarūs energijos gamybos būdai? Pirmiausiai hidroelektrinės, aišku, visi galvoja apie upių užtvankas bei jų žalą vandens gyvūnijai, bet hidroelektrinės taip pat gali būti įrengtos jūrose ar vandenynuose. Antra – vėjo malūnai arba vėjo jėgainės. Galbūt esate matę neįtikėtino dydžio propelerius, kurie sukasi? Trečia - saulės baterijų fermos. Saulės baterijų fermos dažniausiai būna įrengtos dykumose ir pačios plokštelės keičia kampą ir seka saulės judėjimą, kad gautų maksimalų energijos kiekį. Bet kuriuo atveju, visa tai apie ką aš kalbu yra elektrinės, didelės, masinės, o aš noriu pasakyti, kad ateityje bus kitaip.
Ko reikia, kad pasiektume ateitį?

Pirma, kompaktiškų saulės baterijų, gero baterijų efektyvumo ir sukauptos energijos talpinimo vietos. Didžiausia problema: saulės baterijos energiją gamina dieną, tačiau daugiausiai elektros energijos mes, paprasti žmonės, sunaudojame vakarais, kai gaminame maistą, kai žiūrime televizorių ar skaitome tokius tekstus kaip šis.
Mano žiniomis, Tesla išsprendė visas tris problemas. Tai yra nuostabus sprendimas, jeigu jūs gyvenate kaime. O ką daryti jeigu gyvenate mieste?
Niekas nedraudžia uždėti trikampių stogų daugiaaukščiams pastatams, bet kiek jūs matėte aukštesnių nei devynių aukštų pastatų su trikampiais stogais? Būsiu atviras aš – nei vieno. Tačiau saulės baterijos nebūtinai turi būti dedamos ant stogų. Pavyzdžiui Lietuvoje darant namų renovacijas, jie apšiltinami ir apkalami plastikinėmis (?) plokštelėmis. O kas jeigu tas plokšteles pakeistų saulės energijos baterijos? Aišku, tokią renovaciją padaryti būtų sunkiau, bet visas namas galėtų būti energijos gamintojas. Ir kai aš sakau visas namas, tai tikrai visas namas. Jau yra stiklai langams, kurie yra pakankamai permatomi, bet taip pat gali gaminti saulės energiją. Aišku, jų efektyvumas kol kas silpnokas, bet kaip ir visos technologijos, turėtų tobulėti laikui bėgant.
Miestai turi tris problemas, kurias reikia paminėti. Pirmoji – žmonių skaičius. Paprastai žmonės miestuose gyvena daugiaaukščiuose pastatuose ar net dangoraižiuose. Kas reiškia, kad vienas dangoraižis sunaudoja nepalyginamai daugiau energijos nei nuosavas šiuolaikinės šeimos namukas. Kita vertus, jeigu galime panaudoti langus elektrai gaminti, tai gauname didesnį plotą ir tik laiko klausimas, kada bus pasiektas toks efektyvumas, kad būtų galima išlaikyti visą dangoraižį vieną parą vien iš saulės baterijų.
Antra problema – šešėlis. Dideli pastatai yra linkę mesti didelį šešėlį ir užstoti tiesioginę saulę daugeliui kitų pastatų. Čia aš matau du teoriškai įmanomus sprendimus. Juk realiai saulė teikia du dalykus: šviesą ir šilumą. Saulės baterijos yra šviesos energijos baterijos, vadinasi ir šešėlyje galima kažką sugeneruoti, tiesiog reikia pagerinti baterijų kokybę.
Antrasis sprendimas šešėlio problemai – vėjo jėgainės. Galbūt variantas ant dangoraižių stogų statyti propelerius? Prisipažinsiu, kad šiuo metu esu visiškas neišmanėlis šitoje srityje. Kiek teko matyti, tai vėjų jėgaines sudaro daugybė propelerių, taigi klausimas: kiekvienas toks propeleris gali sugeneruoti elektros? Vėjo jėgainių negalima statyti bet kur, tik ten kur didžiausi vėjai. Taip pat teko girdėti, kad vėjo jėgainės trukdo mobiliam ryšiui, kas šiuolaikiniame pasaulyje būtų didžiulė problema.
Aišku, galima į visą reikalą pažiūrėti ir kitaip. Jeigu vienas namas užstoja saulę kitiems, galbūt jis gali sukaupti tiek daug saulės energijos, kad išlaikytų visus, kuriems užstoja saulę? Tai būtų šioks toks nuokrypis nuo originalios minties, kad kiekvienas namas išsilaiko pats, bet maži nepriklausomi kvartalai vis tiek būtų kitokia sistema, nei turime dabar.
Trečia problema – senamiestis. Senamiestis, tai tokia vieta, kurią norime išsaugoti, užkonservuoti praėjusiame šimtmetyje. Tokiu atveju, turbūt būtų keista tiek sienas, tiek stogus apkabinėti saulės baterijomis. Ką daryti tuomet? Geriausia ką galiu sugalvoti, tai pastatyti mini elektrinę naujamiestyje, kuri aprūpintų visą senamiestį.
Dabar, kai kurie žmonės turbūt galvoja: nuostabu, Ispanija jau dabar gali atsikratyti elektrinių, tačiau Lietuva yra šiaurės šalis, ar mes galime išgyventi be elektrinių?
Lietuva, kaip ir bet kuri šiaurės šalis turi dvi problemas. Pirma – sniegas. Trikampiai stogai gali būti ne pats geriausias sprendimas mums. Ta prasme, jeigu saulės energijos baterijos uždengtos sniegu, tai jos elektros tikrai nepagamins.
Antroji problema irgi susijusi su žiema – dienos ilgis. Kai dienos ir nakties ilgis yra maždaug vienodas, gali būti ramus, jog prikaupsi reikiamos energijos, tačiau, kai tamsus paros metas sudaro tris ketvirčius paros, o „šviesiuoju“ metu reikia sėdėti su įjungta šviesa, nes lyja… neskamba optimistiškai.
Taip, šiaurės šalims surasti sprendimus daug sunkiau nei pietų šalims. Galbūt mums reiktų atidžiau pasižiūrėti į vėjo energijas, nei į saulės? Aš nežinau sprendimų, bet vis tiek noriu išlikti optimistiškas, kad stulpai prilaikantys laidus dings iš miesto peizažo. Patys pagalvokite, kai įvyksta uraganas, nugriūna medis ar girtas vairuotojas prisiparkuoja, visas rajonas lieka be elektros. Tai nei praktiška, nei patogu, bet tokia yra mūsų realybė. Žymiai praktiškiau būtų, jeigu kiekvienas namas galėtų pasirūpinti savo elektros energija.

Jeigu namas galėtų apsirūpinti elektros energija, tai dujinės viryklės išnyktų. Patys pagalvokite, jeigu nereikia mokėti už elektrą, tai kam mokėti už dujas? Geriau pasistatyti elektrinę viryklę.
Centrinis šildymas taip pat išnyktų. Kam reikalingas valstybinis šildymas, kai gali pats šildytis elektra? Kam reikalingas vienodas šildymas visame name, kai gali reguliuoti šildymą kiekvienam kambariui individualiai?
Aišku, reikia suprasti, jog elektra nebus nemokama, jei gyvensite daugiabutyje. Kaip jūs dabar mokate už darbą valytojai, už stogo remontą, taip pat reikės mokėti už saulės energijos baterijų atnaujinimą. Aišku, dabar Tesla teikia trisdešimties metų garantiją, taigi, galbūt kada nors tos baterijos pasieks ir šimtą metų, todėl elektros metinis mokestis turėtų būti toks pats kaip dabar mėnesinis.
Norėčiau prisipažinti, jog šio teksto pavadinimas yra šiek tiek klaidinantis. Dabar daugelis elektrinių, elektros perdavimo tinklai priklauso valstybei (bent jau Lietuvoje). Aš manau, kad ateityje išnyks valstybinės elektrinės ir valstybiniai elektros tinklai, tačiau išliks keletas privačių žaidėjų. Kodėl?
Yra dviejų tipų elektros vartotojai: fiziniai žmonės ir įmonės. Fiziniai žmonės turėtų galėti pilnai pasitenkinti namo sugeneruojama energija ir nepriklausyti nuo tinklų.
Įmones paprastumo dėlei suskaidykime į dvi rūšis: ofisai ir fabrikai. Ofisai dirba tik dienos metu, realiai tai yra tie patys dangoraižiai, tik su kitu vidaus išplanavimu, nei asmeniniai namai, todėl jie irgi turėtų sugebėti pasitenkinti elektra teikiama pastato.
Kita vertus fabrikai dirba visą parą ir jiems reikia nepalyginamai daugiau elektros nei paprastam mirtingajam. Tačiau valstybė neturėtų kištis į verslo reikalus. Vienas verslininkas turėtų fabriką, kitas elektrinę, o trečias elektros perdavimo linijas. Jie visi trys galėtų susitarti arba, kai kurie iš jų (greičiausiai visi trys) liktų be pinigų.
Yra dar vienas dalykas, kurio nepaliečiau, kurio neišspręs jokie verslininkai ir tobulėjančios technologijos – tai valstybės požiūris. Dabar elektrinės priklauso valstybėms ir kai kurie politikų giminaičiai gali rasti šiltus postus valstybinėse įstaigose. Valstybė turėdama kontrolę, gali bijoti suteikti laisvę savo piliečiams gamintis elektros energiją patiems. Mums reikia progresyviai, futuristiškai mąstančių politikų, kurie palengva atrištų mums rankas. Aš nesakau, kad reikia skatinti, tokių namų įrengimą, nors skatinimas būtų fainai ir pagreitintų ateities atėjimą. Aš tiesiog prašau, nestabdyti progreso, neriboti ateities, kuri turi ateiti.

Atvėsinti miestus

2022-09-13

Sulaukėm laikų, kai vasarą Lietuva patyria net ne vieną karščio bangą ir, jeigu mes galėtume ko nors išmokti iš istorijos, tai, kad ateityje karščio bangų turėtų tik daugėti. Tiesa pasakius, karščių bangoms mes turėjome pradėti ruoštis jau prieš dešimt metų, bet kas iš mūsų buvo gudrus prieš dešimt metų?
Dabar mes ne tik turėtume kalbėti, bet ir imtis veiksmų. Kokių veiksmų galima imtis?
Prieš kalbant apie tai, ką turėtume kažką daryti, dar biški pakalbėkime apie tai, kodėl turėtume kažką daryti.
Karščio bangos mažina žmonių produktyvumą. Vokiečių tyrimai rodo, kad žmonės ofisuose yra produktyviausi prie 23 laipsnių temperatūros, kai temperatūra siekia 30 laipsnių, geriausiu atveju darbuotojai gali išspausti tik 70% jų produktyvumo. Dirbant fizinį darbą prie 30 laipsnių produktyvumas krenta net 50%. Jeigu mes norime sėkmingos valstybės, reikia, kad žmonės dirbtų efektyviai.
Kita priežastis, kad vyresni bei lėtinių lygų turintys žmonės rizikuoja patirti karščio smūgį; karščio bangos labai stipriai padidina mirties rizika susijusią su širdies ligomis.
Šiuo metu geriausias dalykas ką žmonės gali padaryti, tai įsijungti kondicionierių. Kuo didesnė šiluma, tuo daugiau kondicionieriui darbo, kas reikalauja daugiau elektros, kas savo ruožtų didina globalinio atšilimo efektą, nes mes elektrai generuoti naudojame neatsinaujinančius resursus ir taip sukuriame mirties spiralę. Kuo karščiau, tuo daugiau elektros, tuo didesnis globalinio atšilimo efektas.

Tai ką galima būtų padaryti?

Padidinti žalių plotų skaičių. Geros naujienos yra tos, kad nei vieno miesto Lietuvoje negalima pavadinti asfalto ir cemento didžiulėmis. Palyginus su pasaulio (ar net Europos) miestais, Lietuvoje yra tikrai nemažai žalumos. Kita vertus, jeigu lyginsime du to pačio miesto rajonus, pastebėsime, kad žalumos kiekis nėra pasiskirstęs tolygiai. Jūs turbūt negalvojote apie tai, bet net ir tame pačiame mieste skirtinguose rajonuose temperatūra gali skirtis. Aišku, Lietuvoje miestai yra maži, todėl skirtumas neturėtų būti didesnis nei 2 laipsniai, bet kuo didesnė temperatūra, tuo didesnė tikimybė, kad ne tik rajonai, bet ir gretimos gatvės gali turėti temperatūros skirtumus.

Pats svarbiausias dalykas yra medžiai. Akivaizdi nauda – medžiai suteikia šešėlį. Jeigu tas šešėlis krenta ant šaligatvio ar gatvės, tai neleidžia taip stipriai įkaisti asfaltui, ko pasekoje visas oras yra vėsesnis. Aišku, čia vienas nupiepęs medelis nelabai padės. Reikia visos eilės medžių su dideliu vainiku, tačiau tokiems medžiams užaugti reikia laiko. Taigi, jeigu pradėsime medžius sodinti dabar, realią naudą pajausime tik po kelių metų.

Tyrimai rodo, kad asfalto temperatūra gatvėse, kurios maudosi medžių šešėlyje palyginus su tomis, kurios neturi medžių gali skirtis net 12 laipsnių. Aišku, asfalto temperatūra nėra tas pats kas oro temperatūra ir žmonės jos nejaučia, jeigu nevaikšto basi. Tačiau labiau įkaitusiam asfaltui reikia daugiau laiko atvėsti, kas savo ruožtu reiškia, kad naktys gatvėse be medžių taip pat yra karštesnės nei gatvėse, kurios turi medžius.

Mums reiktų pagalvoti ar tikrai visi šaligatviai ir gatvės nėra per platūs. Aš suprantu, kad centre reikia plačių šaligatvių, bet jeigu ne centre šaligatvis yra platesnis nei metras be dviračio tako, tai gal reiktų susiaurinti ir pasodinti papildomų medžių?

Didžiausi asfalto blynai miesto žemėlapyje yra stovėjimo aikštelės ir aikštės. Nėra jokios priežasties, kodėl aikštėse negali būti medžių. Apskritai tokį dalyką kaip aikštės mieste galbūt reiktų pakeisti į parkus. Medžių apsuptyje taip pat smagu klausyti muzikos ar protestuoti kaip ir kepinamam ant pliko asfalto.

Didžioji dalis stovėjimo aikštelių priklauso prekybos centrams ir, jeigu mes liepsime jiems pasodinti medžių, jie bus labai nepatenkinti, nes tai sumažins parkavimo vietų skaičių. Ir vis dėl to aš manau, kad mes turėtume nustatyti, kad tam tikrame stovėjimo aikštelių plote turėtų būti pasodintas atitinkamas medžių skaičius. Skaičių aš nepateiksiu, bet medžiai būtų naudingi prekybos centro lankytojams. Pirmiausiai dėl to, kad nereiktų eiti iki prekybos centro per svilinantį karšį, antra, dėl to, kad automobilį būtų galima palikti pavėsyje.

Antra nauda, kurią suteikia medžiai – tai vandens garinimas. Kai saulė šviečia į medžio lapus, šie garina vandenį taip atvėsindami aplinkinį orą. Tiesa pasakius, ne tik medžiai, bet ir krūmai bei žolė garina vandenį, todėl žaliųjų plotų didinimas yra labai svarbus. Aišku, niekas nėra taip gerai kaip medžio šešėlis, bet jeigu dėl kažkokių priežasčių negalima sodinti medžių, tai gal bent galime pasodinti pienių ir dobiliukų? Čia prieiname prie naujausios idėjos – žalieji stogai.

Aš nežinau kiek žalių stogų yra Lietuvoje. Aš net nesu tikras, kiek namų gali turėti žalius stogus. Jeigu renovuojam sovietinį daugiabutį ar galime įrengti žalią stogą jam? Jeigu galime, tai tikrai turėtume tą daryti. Dar radikalesnė idėja yra žalios sienos. Man asmeniškai gražu, jeigu namą galima paslėpti po žaluma, bet aš nesu tikras ar žalios sienos nauda yra tokia pat didelė kaip žalio stogo.

Naudoti vandenį. Prieš tęsdamas turiu pasakyti, jog dažnai su karščio banga ateina sausra, todėl vandens naudojimas ne visuomet gali būti įmanomas ar geras dalykas.

Tai kaip mes galėtume panaudoti vandenį? Pats paprasčiausias dalykas yra fontanai. Fontanai puošia miestą. Fontanai taip pat garina vandenį (žymiai daugiau nei medžiai) taip didindami aplinkos drėgmę, todėl aplink fontanus jaučiama šiluma yra žemesnė.

Kitas variantas būtų plauti gatves ir/arba šaligatvius. Akivaizdus privalumas, kad laistomos gatvės atvėsta ir taip sumažina oro temperatūrą. Tačiau kita laistomų gatvių nauda yra, kad vanduo suriša smėlį, dulkes ir įvairias kenksmingas daleles, todėl oro kokybė tampa geresne.

Aišku, man labiausiai patinkanti idėja: Čongčinge (Kinija) autobusų stotelės purškia vandenį. Aš labai abejoju ar greituoju metu ką nors panašaus pamatysime Lietuvoje, nes čia stotelių statytojams svarbiau uždirbti pinigus iš reklamos, nei pastatyti geras stoteles, kurios iš tiesų gali apsaugoti žmones nuo lietaus ar

vėjo. Kita vertus, jeigu jūs papasakosite apie šitą idėją visiems savo pažįstamiems, tai galiausiai jinai pasieks ir žmones, kurie priima sprendimus ir tuomet galbūt pamatysime stoteles purškiančias vandenį Lietuvoje. Stotelės ne vienintelis įmanomas sprendimas, pavyzdžiui Vienoje (Austrija) buvo įrengti drėgmės purkštuvai, pati idėja yra identiška autobusų stotelėms, tik tiek, kad purkštuvai įrengiami ten kur didžiausi žmonių srautai.

Prieš tęsiant toliau leiskite jums pristatyti vieną terminą, kurio jūs greičiausiai nesate girdėję. Albedas – santykinis dydis, rodantis atspindėto elektromagnetinio spinduliavimo dalį, t. y. kiek procentų spinduliuotės atspindi paviršius ar kūnas. Kodėl mums turėtų rūpėti Albedas? Kuo mažiau spinduliuoties paviršius atspindi, tuo daugiau jos sugeria, kuo daugiau sugeria tuo karštesnis jis darosi. Karštesnis paviršius savo ruožtu kelia aplinkos oro temperatūrą ir tai įtakoja ne tik dieną, bet ir naktį (nes reikia daugiau laiko atvėsti).

Albedas priklauso ne tik nuo medžiagos iš kurios daiktas pagamintas, bet ir nuo spalvos. Absoliučiai juodo daikto albedas yra 0, savo ruožtu absoliučiai balto daikto albedas yra 1. Realiame pasaulyje labai mažai tikėtina sutikti absoliučiai juodą ar absoliučiai baltą spalvas, todėl visos reikšmės yra tarp nulio ir vieno. Pakalbėkime apie albedo reikšmės: tik ką iškritęs sniegas 0.7 - 0.9; baltas popieriaus lapas 0.6 – 0.7; naujas betonas 0.4 – 0.55; pilkas granitas 0.35 – 0.4; namo plyta 0.2 - 0.4; gyvenimo matęs betonas 0.2 – 0.3; trumpa žalia žolė 0.2 – 0.25; ilga žalia žolė 0.16 - 0.18; raudonų/rudų čerpių stogas 0.1 – 0.35; gyvenimo matęs asfaltas 0.1 – 0.18; gofruotas namo stogas 0.1 – 0.15; naujas asfaltas 0.04 – 0.05.

Kaip galite suprasti iš skaičių, efektyviausias būdas atvėsinti miestą yra padengti jį sniegu. Aš, aišku, juokauju, karščio bangos metu jūs niekaip nepadengsite miesto sniegu. Tai ką galima daryti?

Naudoti dažus. Ar jums kada nors teko būti ant daugiaaukščio namo stogo? Daugiaaukščiai namai dažniausiai turi ne trikampius, o plokščius stogus, kurie būna padengti smala ir ruberoidu arba, kitaip sakant, namų stogai yra juodos spalvos. Net nereikia sulaukti karščio bangos, kad smala pradėtų lydytis, todėl vasarą geriau ant stogo neiti. Jeigu mes negalime padengti stogo žaluma, tuomet kitas paprastesnis ir pigesnis sprendimas būtų visus stogus dažyti baltai. Oksfordo universiteto tyrimai rodo, kad šviesūs stogai gali sumažinti oro temperatūrą net 3 laipsniais.

Los Andželas priėmė dar radikalesnis sprendimą ir dažo gatves baltai. Tikimasi, kad sprendimas sumažins oro temperatūrą net 5 laipsniais. Mes neturime pinigų padoriai suremontuoti visus kelius, todėl apie kelių ar šaligatvių dažymą turbūt geriau negalvoti, tačiau didelis asfalto blynas, kuri jau minėjau anksčiau yra automobilių stovėjimo aikštelės prie prekybos centrų. O kas jeigu jas mes nudažytume baltai? Beje, dažymas baltai nėra vienintelis pasirinkimas, taip pat yra saulę atspindintys bespalviai dažnai, kuriuos galima naudoti. Gatvės, automobilių stovėjimo aikštelės, namų stogai yra tik dalis peizažo. O kaip dėl pačių namų? Aš manyčiau, kad reiktų uždrausti statyti juodus ar apskritai tamsių spalvų namus. Ar teko matyti Santorini nuotraukas? Yra priežastis, kodėl visi namai balti. Aišku, mums nereikia eiti taip ekstremaliai, yra gražių pavyzdžiui geltonos spalvos atspalvių, ar rausvos, galim pažiūrėti į reikalą kūrybiškai, tuo pačiu, bent jau man, šviesus miestas atrodo jaukesnis nei tamsus.

Aš esu valstybė

Kodėl imperijos visuomet žlunga?

2016-04-26

Nesenai žiūrėjau Extra History ir ten pasiūlė labai įdomią mintį, kodėl imperijos, karalystės, carystės visuomet žlunga. Iš pradžių aš į tą mintį nekreipiau dėmesio, bet kuo toliau tuo labiau man jinai ėmė patikti. Taigi, norėčiau pasidalinti su jumis.

Pradėkim nuo to, kad net jeigu karalystė tokia maža kaip dabartinė Lietuva realiai ją suvaldyti vieno žmogaus neužtenka. Dabar mes juos vadiname ministrais, seniau jie buvo vadinami patarėjais. Karalius ar imperatorius apsupa save patarėjais, kad palengvintų savo gyvenimą, tačiau, jeigu patarėjai yra tikrai protingi, nesvarbu kokie geri draugai jie būtų su valdovu, vėliau ar anksčiau valdovas ims įtarinėti, kad vienas (ar keli) patarėjas nori tapti imperatoriumi. Jei patarėjas yra gudrus ir turi gerą uoslę, susirinks savo turtus ir pabėgs į kitą šalį. Jeigu jis pasitiki imperatoriaus garbe, greičiausiai neteks galvos.

Kartais tokie įtarimai gali būti visiškai pelnyti. Kartais tokie įtarimai gali būti paskatinti piktų trečių šalių liežuvių. Kartais tokie įtarimai gali būti paskatinti pačio valdovo vaizduotės ir paranojos. Esu tikras, kad peržvelgus istoriją galima rasti po pavyzdį kiekvienai situacijai.

Kas atsitinka, kai valdovas atsikrato vieno patarėjo? Jo vietą užims kitas. Tarkim, kad pirmasis patarėjas buvo tikrai geras, sąžiningas, atsakingas, žodžiu, angelas. Kokia tikimybė, kad ir antras bus toks? Sakyčiau kosmiškai maža. Kitaip sakant, patarimų kokybė blogėja, vadinasi ir pačios imperijos padėtis ilgainiui ima blogėti. Tai netampa akivaizdu per dieną, tačiau po dešimtmečio viena šalis yra Estija, o kita Lietuva.

Tarkim, kad patarėjai dėl kažkokių priežasčių negali tapti valdovais. Valdovais gali tapti tik imperatoriško kraujo žmonės. Ar tai pagerina padėti? Ne. Patarėjai gali atsikratyti esamu imperatoriumi ir į jo vietą pasodinti marionetę. Taip istorijoje irgi yra nekartą buvę.

O jeigu patarėjai nesikėsina į valdovo gyvybę vis tiek lieka visa giminė: vaikai, broliai, pusbroliai, dėdės... Maištaujantys giminaičiai gali pašalinti imperatorių ir visus jo patarėjus, bet imperiją būtų lengviau valdyti, jei bent dalis patarėjų sutiktų pereiti į jų pusę. Dabartiniai patarėjai puikiai žino šalį ir sistemą, naujiems reiktų įdėti daug darbo ir atkurti sistemą.

Šitoje vietoje mes grįžtame prie pradžios, nes įtartini patarėjų pokalbiai su valdovo giminaičiais gali reikšti jų galvą.

Antrąją mintį pasigavau klausydamas Hardcore History.

Imperatorius mirė. Kas toliau?

Imperatorius buvo labai protingas, labai geras, visų labai mylimas. Dabar jį reikia pakeisti. Kas užims jo vietą? Viena iš istorinių taisyklių – vyriausias sūnus. O kas jeigu jis yra ligotas? Seniau žmonės mirdavo nuo ligų, kurios šiais laikais yra pagydomos. O kas jeigu jis ne viso proto?

Tarkim, kad sūnus yra visiškai sveikas, tačiau kokia tikimybė, kad jis turės identiškas savybes kaip jo tėvas? Charakterį formuoja aplinka. Jeigu tėvas gimė neturte ir pats susikrovė turtus, tuomet jo vaikas užaugo turtuose ir labai sunku būtų įdiegti tas pačias vertybes. Aišku, jeigu tėvas ir sūnus augo toje pačioje arba labai panašioje aplinkoje, tai visai gali būti, jog jų charakteris ir vertybes bus panašios. Šioje vietoje galima tikėtis, jog imperija nedings iš karto po imperatoriaus mirties.

Kita vertus, o kas jeigu jaunesnysis sūnus jaučiasi tinkamesnis valdyti šalį nei vyriausiasis? O kas jeigu valdovas turi tris ar daugiau sūnų? O kas jeigu valdovas iš viso neturi palikuonių? Vidinis konfliktas?

Antroji istorinė taisyklė – imperatorius pasirenka įpėdinį. Paprastai bet kurioje valstybėje yra keletas įtakingų grupių, sakykim, kad grupės yra penkios. Jeigu pasirinktam įpėdiniui nepritaria viena grupė iš penkių, nieko baisaus, kitos keturios sušoka ir ją sudubsina. O kas jeigu nepritaria trys iš penkių? Arba nepritaria nei viena? Vidinis konfliktas?

O kas jeigu valdovas miršta anksčiau, netikėtai per kokį nors mūšį, ir nespėja paskelbti savo įpėdinio? Apibendrinant, Imperijas įkuria talentingi, kompetentingi (nebūtinai geri) valdovai. Imperijos žlunga, kai nebelieka kompetentingo žmogaus galinčio perimti jos vairą. Kartais tam užtenka vienos kartos, daug dažniau antroji karta neprisidirba reikšmingai, o kartais net pagerina padėtį, tačiau vėlesnės kartos nebeturi pirmųjų kartų vertybių bei idealų, jos išsigimsta ir tai lemia žlugimą.
Demokratija neturi minėtų problemų. Pirmiausiai valdžia yra padalinta. Yra leidžiamoji, vykdomoji ir teisinė. Atitinkamai: seimas, vyriausybė, teismai. Kadangi, valdžia yra padalinta, nei vienas žmogus neturi absoliučios valdžios. Aišku, vienose pareigose jis gali daryti daugiau įtakos vieniems procesams, kitose – kitiems. Net jeigu vienas žmogus būna išrinktas į seimą, jis gali pateikti pasiūlymą, bet kad jį priimtų tik geriausio draugo palaikymo neužtenka, reikia visos grupės žmonių (partijos) palaikymo.
Antra, kiekviena valdžios vieta yra apibrėžta tam tikrų kriterijų, o svarbiausia - kadencijos laiko. Negali būti prezidentu amžinai, negali būti seimo nariu amžinai (na, teoriškai gali). Kiekvienas žmogus (teoriškai) turi šansą kandidatuoti į poziciją, todėl nekyla klausimai, kas ką turėtų pakeisti. Demokratija suteikia progą kiekvienam kvailiui parodyti savo ambicijas.
Nors demokratija išsprendė šitas dvi problemas, kas teoriškai turėtų būti pagrindas ilgam valstybių gyvavimui, tačiau jinai turi kitų problemų.

Korupcija

2018-07-17

Korupcija yra geriausias valstybės turtingumo indikatorius. Paprastai mes galvojame, kad korupcija yra neturtingos valstybės pasekmė, tačiau iš tiesų tai yra priežastis. Niekas kitas nėra svarbu.
Valdymo forma yra nesvarbu. Tai gali būti demokratija, tai gali būti diktatūra ar karalystė. Tiesa, korupcija žymiai dažniau suveši diktatūroje nei demokratijoje, nes būti nepakeičiamu yra privalumas. Pagalvokite patys.
Demokratinėje sistemoje visi yra pakeičiami. Jeigu kas nors prisidirba, sukelia daugiau nei vieno žmogaus pasipiktinimą, tuoj pat bus išspirtas iš ofiso. Vienintelis atvejis, kai demokratinėje valstybėje įmanoma ilgalaikė korupcija, kai didžioji tautos dalis mano, kad tai yra normalu. O kada žmonės mano, kad tai yra normalu? Pavyzdžiui, kai išsivaduoja iš Sovietų sąjungos. Realiai pagrindinė priežastis, kodėl mes gyvename blogiau, nei estai ar kitos valstybės, nes pas mus korupcijos lygis didesnis. Kita vertus, mes gyvename geriau nei rusai, baltarusai, ukrainiečiai, rumunai...
Dabar pagalvokite apie diktatūrą. Norėdamas išsilaikyti poste, į visas pozicijas diktatorius paskirs patikimus žmonės. Vadinasi, niekas tavęs nepakeis, jei atvirai nešokinėsi prieš vadovą ir tavęs nepagaus slaptai bandant nuversti diktatorių.
Kiekvienas patikimas žmogus į atsakingas pozicijas po savimi taip pat norės pasiskirti patikimus žmonės ir t.t. kol piramidė pasieks žemę. Jeigu esi tas patikimas žmogus, vienintelis dalykas, ką tau reikia daryti norint išlikti poste dalintis su savo viršininku.
Kai sakau niekas nėra svarbu, taip pat nėra svarbu kiek ir kokių gamtinių resursų turi ar neturi valstybė. Pavyzdžiui Rusija turi daug gamtinių resursų, tačiau vargu ar kas nors ją pavadintų turtinga, kodėl? Norint būti turtingu, reikia resursus atiduoti tam kuris siūlo daugiausiai pinigų. Elementari matematika, kuri deja, neveikia diktatūriniuose rėžimuose. Kalbant apskritai, korumpuotose valstybėse gamtiniai resursai atitenka aukščiausio partijos rango politiko giminaičiui, kuris pasiūlo didžiausią kyšį. Pagalvokite apie tai. Kas yra aukščiau valdžios sluoksniuose, tas anksčiau sužino apie naudingus resursus. Jeigu nenori pats, tuomet pasiūlys savo draugams ir giminaičiams. Jeigu abu giminaičiai lygus, gaus tas, kuris pasiūlys didžiausią atkatą.
Kuo žemiau valdžios struktūrose esi, tuo nereikšmingesni projektai, ta prasme trupiniai nubyra iki tavęs.

Teisingame pasaulyje projektai turėtų atitekti tiems, kas gali išspausti daugiausiai naudos. Tas kas gali išspausti daugiausiai naudos pasidalina ta nauda mokėdamas mokesčius, korumpuotose valstybėse mokesčiai gali būti slepiami.

Kodėl korumpuotos valstybės tampa neturtingomis? Neskaitant to ką jau paminėjau, kad resursai kurie galėtų duoti didžiulius pelnus nubyra į nekompetentingas kišenes ir slepiami mokesčiai yra ir dar keletas kitų priežasčių.

Korumpuotos valstybės dažnai žlugdo iniciatyvą. *Scenarijus vienas.* Tarkim, jūs norite statyti degalinę. Jūs einate išsiimti leidimų koks nors politikas pamato, kad tai gera vieta ir degalinė ateityje gali būti labai pelninga. Politikas užblokuoja jūsų prašymą ir per tą laiką išrūpina dokumentus savo giminaičiui.

Scenarijus du. Tarkim, kad jūs norite statyti tą pačią degalinę. Jums reikia susirinkti dokumentus, tačiau dokumentai neduodami be kyšio. Jeigu jūs nesutinkate duoti kyšio iš karto iškrentate iš žaidimo. Kiti žmonės sutiks, tuomet kolegos biurokratai ims pavydėti, todėl yra sukuriamos biurokratinės sistemos, kur vietoj vienos pažymos reikia dešimt ir kiekvieną kartą reikia duoti kyšį, taip ir laksto žmogus biurokratiniais koridoriais rinkdamas visas pažymas.

Kartais norint išlaikyti valdžią savo rankose reikia nevisai legalių elementų, kurie paragintų, motyvuotų žmones apsispręsti teisingai. Aišku, tie elementai kartą padėję valdžiai niekur nedingsta ir toliau gyvuoja užsiimdami savo veikla. Ko pasekoje kenčia visi gyventojai, o valdžia nieko nedaro, nes nežino kada vėl gali prireikti šių paslaugių įtikinėtojų.

Kodėl Lietuva yra neturtinga? Mes išėjome iš Sovietų sąjungos, sistemos kur korupcija buvo sistemos dalis, net sakyčiau išgyvenimo mechanizmas, kai kuriais atvejais. Deja, tokie žmonės mano, jog duoti kyšį yra normalu. Buvo labai sunku atsisakyti šio blogo įpročio. O gal turėčiau sakyti *yra*? Naujoji karta nėra tokia tolerantiška kyšiams, bet kai kur vis dar sėdi senieji diedai. Tačiau aš esu nusiteikęs optimistiškai ir manau, kad tai yra pagydoma.

Nusikalstamas elementas, kuris suvešėjo tik atgavus nepriklausomybę irgi buvo sutramdytas. Aišku, tokia vieta nelieka laisva ilgam. Bet aš irgi optimistiškai tikiuosi, kad padėtis gerėja.

Yra vienas dalykas, kuris mane erzina, tai kai politikai skiriasi savo partiečius ar giminaičius į valstybinių įmonių valdybas ar vadovų pozicijas. Dažniausiai tokie žmonės parenkami ne pagal kompetenciją, kas savo ruoštu skatina kyšius ir atkatus. Plius pasikeitus valdžios vėjams, senieji vadovai nupučiami ir pasodinami nauji, priklausantys teisingai partijai. Verslas negali būti sėkmingas taip dažnai keisdamas žmones nepriklausomai nuo jų pozicijos.

Tai veda prie sekančio klausimo: valstybinės bei savivaldybių įmonės, ar tikrai jų reikia? Tarkim, kad dujos ir elektra yra gyvybiškai svarbūs resursai, todėl juos privalo valdyti valstybė. Tačiau yra daugybė kitų įmonių pavyzdžiui paimkime traukinius. UK traukiniai yra privatūs, kodėl pas mus ne? Tiesa pasakius, traukiniai viena iš nedaugelio valstybių įmonių kurios yra pelningos, tačiau dėl korupcijos daugelis tų pinigų nusėdo vadovų kišenėse, o ne valstybės biudžete. Buvo ne vienas skandalas susijęs su traukiniais.

Vietoj to, kad dar šaudyti į valstybines įmones pažiūrėkime į savivaldybių įmones ir iš karto pasirinkime kontraversišką pavyzdį - viešasis transportas. Tokiuose mažuose miesteliuose kaip Ukmergė, Prienai, aš galiu patikėti, kad neatsiras verslininko, kuris norėtų užsiimti vietinių keleivių pervežimu. Bet pažiūrėkime į Vilnių. Ten buvo tiek mikriukai, tiek privatūs vežėjai, kurie, tiesa pasakius, buvo specialiai skurdinami ir išvaryti.

Visi kas gali daryti verslą daro verslą, todėl valstybinės įmonės tampa smėlio dėže žmonėms, kurie niekada gyvenime nebūtų kūrę verslo. Turbūt nereikia stebėtis, kad daugelis valstybinių įmonių yra nuostolingos. Atsikračius nuostolingų įmonių daugiau pinigų liks biudžete, jie galės būtų panaudoti kitose srityse ir mes visi gyvensime geriau.

Apibendrinant kuo daugiau mes laimime kovą su korupcija, tuo gyvenimas šalyje tampa geresnis. Mums dar toli iki vakarų, bet Rusijai, Baltarusijai lygiai taip pat toli iki mūsų.

Sėkmingos valstybės pagrindas

2022-03-06

Norint turėti sėkmingą valstybę pradžioje reikia apsibrėžti kaip ta sėkmė bus matuojama. Ir tą dalyką mes paliksim kitam kartui. Manau, visi suprantate, kad valstybei norint būti sėkmingai, reikia daug sudėtinių dalių, bet šiandien norėčiau pakalbėti apie vieną iš jų apie kurią niekada anksčiau nekalbėjau.
Tai koks yra vienas iš svarbiausių dalykų, kurį turėtų daryti valstybė norėdama būti sėkminga? Investuoti į infrastruktūrą. Kas yra infrastruktūra? Trumpai kalbant daugybė dalykų, pasistengsiu paminėti daugelį iš jų.
Pirmasis – geri keli. Geri keliai tarp miestų, reiškia, kad miesto A gyventojai galės be problemų važinėti į miestą B. To nauda paprastiems žmonėms, kad jie turės didesnį darbų pasirinkimą ir galbūt net gi galės uždirbti didesnes algas. To nauda verslininkams, jie turės didesnį kandidatų pasirinkimą ir galės pasirinkti geresnį kandidatą. Keliai Lietuvoje galėtų būti geresni.
Nutiesti asfaltą buvo XX amžiaus dalykas. XXI amžiaus dalykas yra įrengti elektros pakrovimo stoteles elektriniams automobiliams. Jūs, aišku, paklausite: ar neturėtų tuo užsiimti verslas? Matote, čia yra vištos ir kiaušinio problema. Žmonės nepirks elektrinių automobilių, kol nebus pakankamai elektros pakrovimo stotelių, verslininkai nestatys elektros pakrovimo stotelių, kol nebus pakankamai elektrinių automobilių. Jeigu valstybė nori, kad piliečiai pereitų nuo benzininių/dyzelinių prie elektrinių automobilių, valstybė turi žengti pirmą žingsnį.
Antras – oro uostai. Oro uostai pagrindinis dalykas yra pritraukti turistus. Kuo daugiau reisų iš įvairesnių šalių, tuo daugiau turistų gali atvykti į šalį. O turistai yra gerai šaliai, nes palieka daug pinigų. Prieš pandemiją Lietuvos oro uostų apkrova buvo visai nebloga, tačiau negalima sakyti, kad Lietuvą lengva pasiekti. Lietuvą lengva pasiekti tik iš tam tikrų šalių.
Trečias dalykas – geležinkeliai. Tai yra šiek tiek komplikuota. Viskas priklauso nuo šalies dydžio bei geografinės padėties. Jeigu šalis turi gerai išvystytą uostą, traukiniai yra geriausias būdas užtikrinti jo tinkamą apkrovimą. Vienas traukinio vagonas gali apytiksliai sutalpinti keturių vilkikų krovinį. Kokį ilgiausią traukinį esate matę?
Net jeigu valstybė neturi uosto, jinai gali būti geografiškais patogioje pozicijoje vaidinti tarpininko vaidmenį tarp savo artimesnių ar tolimesnių kaimynų.
Traukiniai taip pat gali būti būdas pritraukti turistų, jeigu šita sritis pakankamai išvystyta. Mes galime pasidžiaugti, jog pagaliau ateina Rail Baltica, traukinių vežė nuo Lenkijos iki Suomijos.
Ir galiausiai traukiniai galėtų sujungti didmiesčius analogiškai kaip ir keliai leisdami darbuotojams lengviau pasiekti darbą, o verslininkams gauti darbuotojų. Japonai pavyzdžiui turi Shinkansen, kinai taip pat daug investavo į greituosius traukinius. Deja, šiuo atveju traukinys tarp Vilniaus ir Kauno yra gana šūdinas. Kelionės trukmė svyruoja tarp 73 ir 97 minučių. Tai yra gerokai per ilgai. Traukinys turėtų šį atstumą įveikti per 45 minutes.
Prieš trisdešimt metų Estija padarė dalyką, kuris man nebuvo intuityvus. Sąžiningai sakant, jis nebuvo intuityvus niekam. Estija investavo į internetą. Kelionė nebuvo lengva, tačiau tas dalykas jiems atsipirko su kaupu. XXI amžiuje bei pandeminiu laikotarpiu pati svarbiausia infrastruktūra yra internetas. Net neturint gerų kelių, bet turint gerą internetą šalis gali tapti sėkminga.
Aš pradėjau galvoti apie tai kaip padaryti Afganistaną sėkmingu ir taip kilo šito teksto idėja. Kaip padaryti tokią valstybę kaip Afganistanas ar bet kurią kitą sėkminga? Investuoti daug į technologijas. Kalbėkime konkrečiau: svetainių kūrimas, žaidimų kūrimas, dirbtinio intelekto programavimas, grafinis dizainas, animacija, skambučių centrai. Visoms šitos sritims reikia specialistų, vienoms reikia daugiau kvalifikacijos, kitoms šiek tiek mažiau. Vakarų valstybės ieškodamos kaip pigiau pasiekti rezultatus tikrai šoktų gavę gerus pasiūlymus. Bent norint turėti ką pasiūlyti be gero interneto, reikia taip pat investuoti į žmonių edukaciją, masiškai. Savaime suprantama, net ir turint nemažą pasirinkimą sričių, tikrai nevisi bus tinkami ar gabūs. Nieko tokio, vis tiek reikia prasukti mokymosi mėsmalę ir taip, aš sakau mėsmalę. Kodėl? Todėl kad reikia leisti studijuoti visiems norintiems, bet negabius greitai mesti lauk ir koncertuoti savo dėmesį į talentingiausius. Tai nereiškia, kad negabūs negali prisijungti vėliau per ilgesnį mokymo laikotarpį, bet mes

norime rezultatų maksimaliai greitai. Tuo pačiu jeigu žmogus nesugebėjo parodyti gabumų programavimui, galbūt jis turi gabumų animacijai?
Aišku, visa šita ilga pastraipa tik pasvarstymai, galimi žmogaus su vakarietišku auklėjimu bei ateistišku požiūriu į gyvenimą, realybėje niekas jų nepritaikys.
Tai toks mano minčių kratinys. Gera infrastruktūrą yra vienas iš svarbiausių dalykų norint valstybei būti sėkmingai. Jinai padeda geriau gyventi paprastiems žmonėms ir sukuria galimybes verslininkams uždirbti pinigus bei mokėti mokesčius.

Kodėl diktatūra laimi trumpuoju laikotarpiu, bet demokratija laimi ilguoju laikotarpiu?

2022-04-03

Žmonės dažnai žavisi diktatoriumi turinčiu tvirtą ranką, kol jis neatėjo į valdžią. Ir net kai ateina į valdžią iš pradžių diktatorius būna labai sėkmingas ir mylimas, bet su laiku ta meilė blėsta. Kas atsitinka? Kodėl diktatorius efektyvus tik trumpuoju laikotarpiu?
Kai aš kalbu apie trumpą laikotarpį, aš turiu omenyje penkis metus, kurie gali būti ištempti į dešimt metų, BET, ir tai yra labai svarbu, tai negali būti bet kurie atsitiktiniai metai paimti iš viso diktatūros laikotarpio. Aš kalbu apie pirmus penkis metus.
Tai kuo yra ypatingi pirmi penki diktatūros metai?
Naujas lyderis turi stiprią ranką. Korupcija dar nespėjo suvešėti. Vadinasi, naujo lyderio visi įsakymai gali būti įvykdyti greitai ir efektyviai. Kokie tie įsakymai? Vienas iš svarbiausių sėkmingos valstybės pagrindų yra infrastruktūra. Arba buitiškai kalbant nutiesti kelius ir elektros laidus.
Be infrastruktūros valstybei reikia dar dviejų dalykų: geros sveikatos sistemos ir geros švietimo sistemos. Tai yra pagrindas ir nėra efektyvesnės sistemos nei diktatūra pastatyti šį pagrindą. Jūs pagalvotumėte, kad diktatūros niekada negali būti sėkmingos ekonomiškai, bet jeigu pažiūrėtumėte į istoriją pamatytumėte, kad net ir komunistinės valstybės blyksteli netikėtai stipria ekonomika. Bet tai nesitęsia ilgai. Tuo pačiu blykstelėjimo laikotarpis dažniausiai sutampa su nauju lyderiu.
Kodėl demokratija negali to padaryti taip pat efektyviai? Demokratijoje yra kai kurie procesai, kurie mane erzina. Supraskite teisingai, procesai buvo sugalvoti siekiant užtikrinti maksimalią naudą visuomenei, bet, kai kurie žmonės juos išnaudoja piktybiškai savo asmeniniams tikslams. Ir būtent šita dalis mane erzina.
Kaip pavyzdį paimkime naujo kelio nutiesimą. Diktatorius pasakė, kad reikia naujo kelio, valstybinė įmonė ėmėsi gyvendinti tuoj pat. Demokratijoje tai vyksta šiek tiek kitaip. Pirmiausiai reikia nupirkti žemę iš žmonių, kuriems jinai priklauso, tai užtrunka. Ne gana to, kai kurie žmonės gali nesutikti parduoti ir tam yra teisinis procesas. Jis nėra trumpas. Nupirkus žemę reikia skelbti viešą konkursą, kad išrinkti įmonę, kuri ties kelią. Šitas dalykas gali užtrukti nuo pusės iki dviejų metų. Net ir paskelbus nugalėtojus kelio statybos neprasideda. Pralaimėjusieji gali paduoti konkursą ir jo nugalėtojus į teismą. Teismas gali trukti du metus, kurio rezultatai blogiausiu atveju gali reikšti, jog reikia skelbti naują konkursą. Savaime suprantama, jog ne kiekvienas dalykas eina taip blogai, bet kuo didesnė pinigų suma susieta su valstybiniu projektu, tuo didesnė tikimybė, kad jo įgyvendinimas užtruks ilgai. Diktatorius tą kelią jau būtų atidaręs prieš penkis metus.
Gerai, jeigu demokratija taip blogai, kaip jinai sugeba laimėti prieš diktatūrą? Pirmiausiai per kiek ilgesnį laikotarpį diktatūroje subujoja korupcija. Jeigu pačioje pradžioje visi resursai buvo skirti projektui įgyvendinti, tai dabar tokio pačio dydžio projektas kainuoja dvigubai brangiau, bet rezultatas būna dvigubai blogesnis, nes kiekviename piramidės lygyje pusė skirtų pinigų nuteka į kažkieno kišenę. Demokratija su didele korupcija, tiesa pasakius, yra blogiau nei diktatūra. Teisingai pastatytoje demokratijoje veikia vidiniai procesai, kurie mažina korupciją. Atitinkamai, mažiau korupcijos, reiškia daugiau pinigų pasiekia paprastus žmones, kas savo ruožtu reiškia, kad turtėjame mes visi.
Tačiau korupcija yra tik vienas elementas. Monopolija yra kitas diktatūros elementas. Diktatūroje kitaip nei komunizme, įmonės dažniausiai nepriklauso valstybei. Įmonės priklauso diktatoriaus draugams,

giminaičiams ir patikėtiniams. O tuomet visas biurokratinis aparatas dirba tam, kad užmuštų bet kokią konkurenciją. Jeigu prie tokių sąlygų vis dėl to atsiranda sėkminga įmonė, tuomet diktatorius randa būdą, kaip ją perimti ir atiduoti savo draugams. Kitaip sakant, sunku rasti diktatūrą su laisvu verslu. Didžiausias sėkmingo verslo lygis, kurį gali pasiekti diktatūroje yra amatininkas.

Ką gerai daro diktatūra? Dalykus, kurie yra pagrindas stipriai valstybei. Kodėl tai problema? Paimkime vaizdinga palyginimą. Įsivaizduokite, jog diktatūra yra labai stipri statyti blokinius namus. Viens du ir yra blokinis namas. Vienus du ir yra kitas blokinis namas. Ko reikia, kad žmonės gyventų tuose namuose? Interjero. Diktatūra nemoka daryti interjero.

Tai kas tas yra interjeras, kurį reikia uždėti ant sėkmingos valstybės pagrindų? Paprastai kalbant tai yra verslas. Jeigu jūs nueinate į parduotuvę ir matote vieną duonos rūšį, jūs galite pavalgyti. Jeigu jūs matote dvi duonos rūšys, tai galbūt dvi įmonės konkuruoja duonos kaina. Jums gerai, nes jūs gaunate pigesnę duodą, o skirtumą gali išleisti kitoms prekėms įsigyti.

Jeigu jūs parduotuvėje randate dvidešimt duonos rūšių, tai jos tikrai konkuruoja ne kaina, o kitais aspektais. Galbūt viena duona yra juoda, kita balta, trečia su saulėgrąžomis, ketvirta pilno grūdo, penkta be gliteno… Diktatūra negali pasiūlyti įvairovės, bet ilgalaikėje perspektyvoje tai yra labai svarbu. Jeigu mes norėtume išgyventi kokius ryžius pirktume: basmati, jasmine, ilgagrūdžius, paraboildinius, plikytus ar ruduosius? Atsakymas – pigiausius. Tai kodėl tuomet mes perkame laukinius ryžius, kurių kaina €21,45/kg? Todėl, kad mes norime neišgyventi, o patirti. Mes nevieninteliai, kurie renkasi šį produktą, bet negalima sakyti, jog jį renkasi daug žmonių. Kiekvienam savo. Diktatūra to niekada nepasiūlys.

Duona ir ryžiai labai buitiškas pavyzdys, kurį galima rasti daugelyje diktatūrų. Tačiau tik demokratija gali sugalvoti daugybę keistų daiktų kaip realaus dydžio pripučiamas dramblys, anatominis maudymosi kostiumėlis, kumpio išvaizdos pleistrai... Sutikite, jog tokių dalykų tikrai nereikia, bet kodėl nenusipirkus, jeigu jie jau yra?

Tai, kad galite leisti pinigus ant dalykų, kurių jums iš tiesų nereikia yra stiprios ekonomikos požymis. Stipri ekonomika gali būti tik valstybėse, kuriose nėra korupcijos ir monopolijos.

Jeigu kada nors pamatysite parduotuvėje kokį nors keistą dalyką, kurio prasmės nesuprasite, prisiminkite: demokratija.

Užkariaujam kosmosą

Gyvenimas kosmose

2020-06-14

Aš mėgstu žiūrėti fantastiniu filmus bei serialus. Jeigu sąžiningai, aš teikiu pirmenybę serialams, o ne filmams. Esu matęs daugelį Star Trek filmų (bet beveik nesu matęs serialų), tačiau nesu matęs tų garsių kosminių filmų kaip Marsietis, Gravitacija ir… kokie ten dar buvo?
Vaikystėje mano mėgstamiausias serialas buvo Babilonas 5, taip pat esu žiūrėjęs Dark Matter, Farscape, Expanse…
Norėčiau aptarti du dalykus, kuriuos ignoruoja daugelis fantastinių, filmų, serialų ir knygų: regėjimas ir gravitacija.
Paauglystėje aš turėjau labai mielą du metrai ant trijų kambariuką. Jame tilpo visi reikalingi baldai, bet tik tiek. Nieko daugiau. Man patiko tas kambarys. Tačiau, kai tėvai nuvedė mane pas akių gydytoją, jinai pasakė, jog aš per dažnai žiūriu į artimą sieną ir tai bukina mano regėjimą. Prisiminęs tą epizodą aš iš karto pradėjau galvoti apie gyvenimą kosmose.
Gyvenimas kosmose susideda iš kelių dalių. Kosminiai laivai ir visos kelionės, kosminės stotys, gyvenimas planetoje. Aišku, galbūt ateityje mes rasime tinkamą planetą (bet greičiausiai aš apie tai nesužinosiu) ir žmonės galės gyventi taip kaip Žemėje: praleisdami daug laiko lauke. Arba galbūt mes išmoksime efektyviai perdirbti planetas ir paversti jas į žalius rojus panašius į Žemę, bet kol kas mes turime problemą apie kurią nesu girdėjęs, kad kas nors kalbėtų.
Kelionės kosminiais laisvais užtrunka labai ilgai. Galbūt ateityje išrasime virš-šviesinio greičio variklį ar kitą kelionių būdą iš bet kurio fantastinio filmo ar knygos, bet kol kas kelionė kosminiu laivu reiškia ilgą laiką būti uždarytam mažoje erdvėje.
Jūs netikite, jog net ateities kosminiuose laivuose bus mažai erdvės? Pasižiūrėkite į povandeninių laivių dizainą. Arba dar geriau pakalbėkime apie lėktuvų dizainą. Jeigu jūs norite skirsti su Emiratų avialinijomis ir mokate be protiškus pinigus, tai gaunate privatų kambarį su šampanu ir lova. Jeigu jūs esate kaip daugelis lietuvių, tuomet renkatės pigiausias keliones su WizzAir arba Ryanair. Tose avialinijose vietos tiek pat kiek Fiat 500 ir jeigu niekada neturėjo patirties su koks jausmas važiuoti su Fiat 500, dabar žinote. Moralas yra toks: komercinės agentūros, nesvarbu ar tai lėktuvai ar kosminiai laivai, norės sutalpinti maksimalų žmonių skaičių, kad gautų maksimalų pelną, dėl to kajutės bus maksimaliai mažos. Taigi, turėsime daugybę žmonių, kurie praleis daug laiko uždaroje erdvėje spoksodami į artimas sienas. Kosminėse stotyse gyvenimas nebus geresnis…
Kalbant apie miestus, pirmieji miestai realiai bus bunkeriai, arba kitaip sakant tos pačios kosminės stotys, tik ant žemės. Taigi, dar daugiau mažų erdvių ir spoksojimo į sienas. Tai reiškia, kad teoriškai, kažkuriuo metu žmonijos ateityje turėsime visą kartą trumparegių, o gal reiktų sakyti ne kartą, bet žmonijos porūšį?
Aišku, jūs pasakysite, jog yra akių lazerio korekcijos, kurios gali išspręsti trumparegiškumą, bet kam spręsti, jeigu žmonės didžiąją laiko dalį praleis uždarose patalpose? Kam spręsti tą problemą, jeigu didžiąją laiko dalį žmonės praleis gyvendami kosminėje bazėje mėnulyje ir tik savo atostogas praleis žemėje, kur norės aplankyti Disney parką… arba Safari…
Tiesa, čia yra dar įdomesnė problema. Mokslininkai kažkada atrado gentį, kuri nesuvokia horizonto. Pamatę horizonte esantį bulių, jie pamatė, jog tai yra musė ir bandė jį pritrėkšti. Dabar įsivaizduokite, jeigu jūs visą gyvenimą praleidžiate spoksodami į artimą sieną ar jūs galite suvokti horizontą? Vėlgi, jums tai sunku įsivaizduoti, bet atsakymas yra NE. Jeigu vaikas gims uždaroje erdvėje ir niekada neišeis į lauką, priešingai nei jūs, jis neturės horizonto patirties. Sutriks jo perspektyvos suvokimas. Ir tai sukels daugybę pasekmių, kaip visos visuomenės mąstymo pasikeitimas, kaip kas vaizduojama mene…

Realiai, regėjimas dabar yra vienas iš pagrindinių mūsų pojūčių kanalų, bet jeigu mes visą laiką gyvename dėžutėje, kurią galime išmokti mintinai, galbūt tuomet regėjimas nėra toks jau ir svarbus? Tai yra mąstymo pasikeitimas palyginimui tarp senųjų telefonų ir išmaniųjų. Išmanieji telefonai remiasi jūsų regėjimu. Jie (beveik) neturi jokių mygtukų, visi mygtukai yra atvaizduojami ekrane. Pabandykite parašyti SMS žinutę nežiūrėdami į ekraną – jūs negalėsite. Kita vertus, jeigu paimsite senąjį, klasikinį telefoną. Parašyti SMS žinutę nežiūrint jums nesukeltų problemų. Jeigu dažnai naudojate telefoną, jūs mintinai žinote mygtukų išsidėstymą bei kiekvieno mygtuko reikšmę. Taigi, kalbant apie ateitį ir keliones kosmosu, galbūt kosminių laivų dizainas turėtų būti kaip Star Wars su daug mygtukų, o ne kaip Star Trek su daug ekranų ir planšečių?
Antrasis klausimas, kurį norėčiau aptarti yra gravitacija. Vienintelis serialas, kuris šiek tiek atsižvelgia į šį klausimą yra Expanse. Kaip žinote, skirtingos planetos turi skirtingą gravitacija, o kosmosas apskritai turi nulį… Ilgas buvimas kitokioje gravitacijoje nei esame įpratę, keičia žmonių biologiją. Jeigu šis klausimas jums yra įdomus, pasiieškokite apie gyvenimo kosminėje stotyje poveikį kosmonautams.
Kitaip sakant, Žemės gravitacija, prie kurios mes esame įpratę, mums yra reikalinga ir logiška manyti, jog ten kur skrisime, mes bandysime susikurti tokią gravitaciją. Klausimas: ar tai tikrai visuomet efektyvu? Galbūt tiesiog efektyviau būtų sukurti kitą žmonių porasį, kuris būtų pritaikytas gyvenimui konkrečioje gravitacijoje? Kalbant apie gravitaciją, vienas iš įdomiausių romanų yra Harry Harrison „Mirties planeta“. Aišku, gravitacija nėra veikėjas, tik veiksmo fonas.
Pakalbėkime apie Farscape, jeigu nesate matę to serialo nieko tokio. Jeigu planuojate žiūrėti irgi galite nebijoti, nieko nespoilinsiu. Serialas apie šešis kosmonautus gyvenančius viename laive. Visi šeši techniškai yra skirtingų rasių, vienas tarp jų yra žmogus. Kadangi, jie visi gyvena po vienu stogu, tai galime daryti iš karto dvi prielaidas. Pirma, jie visi kvėpuoja oru ir daugiau mažiau oro cheminė formulė yra tokia pati kaip mūsų Žemėje. Nesitikėjote, kad šitą punktą paliesiu ar ne?
Antrasis dalykas – taip, tai gravitacija. Tai reiškia, kad visi yra iš planetų, kurių gravitacija yra tokia pati. Kalbant apie kitą serialą – Babilonas 5, jeigu nežinote, Babilonas 5 yra kosminė stotis įkurta siekiant palaikyti taiką tarp įvairių ateivių rasių. Šiame seriale yra specialūs sektoriai ateiviams, į kuriuos negalima patekti žmonėms be specialių kostiumų. Tačiau šiame seriale taip pat neatsižvelgta į gravitaciją. Aišku, kadangi, serialas vyksta iš žmonių perspektyvos, o stotyje yra sektoriai, kurie skirti specialiai ateiviams, mes galime apsimesti, jog yra sektoriai su kitokia gravitacija, tiesiog jų niekada nerodo…
Bet kuriuo atveju, visuose filmuose, serialuose, knygose mes priimame, kad ateiviai bus iš planetų su tokia pačia gravitacija kaip Žemė. Atsižvelgiant į tai, kad mes nesugebėjome aptikti jokių ateivių, toks požiūris sakyčiau gerokai optimistiškas… Aš nežinau nei vieno filmo ar knygos, kuriame būtų pateikta situacija, kai bendrauja dvi ateivių rūšys iš skirtingos gravitacijos planetų. Ar jeigu jau gravitacija planetose yra skirtinga, mes neturime apie ką su tokiais ateiviais bendrauti?

Miesto Marse nebus

2025-06-17

Prieš daugiau nei 20 metų Elonas Muskas įkūrė „SpaceX“, siekdamas ambicingo ir labai žavingo tikslo – įkurti žmonių koloniją Marse. Visai realu, kad per ateinančius 20 metų Elon pavyks sukurti tokią raketą, kuri gali nuskraidinti žmones iki Raudonosios planetos. Jie atskirs į Marsą ir kas tuomet?
Kai mes kalbame apie kosmoso užkariavimą, mes daug kalbame apie skrydį. Apie pakilimą nuo Žemės, bet niekada nekalbame apie nusileidimą. Tarsi, tai būtų: iššoki iš parašiuto, pasistatai palapinę ir jau turi koloniją Marse. Realybė yra daug sudėtingesnė. Visai nesenai perskaičiau knyga *A city on Mars* ir norėčiau pasidalinti ką iš tos knygos sužinojau.
Miestas. Yra du būdai, kaip galima pastatyti miestą Marse. Vienas yra ant žemės, kitas – po žeme. Ir, kai aš kalbu apie požeminį miestą, aš nekalbu apie tai, kad reikia kastis, kaip statant požeminę automobilių aikštelę. Nors tai yra variantas. Geriausias variantas yra statyti lavos tuneliuose. Kodėl?

Kokia yra didžiausia Marso (ir Mėnulio) problema? Marsas neturi atmosferos. Jūs, aišku, galvojate apie kvėpavimą, kas, savaime suprantama, yra problema, bet yra kita problema apie kurią jūs greičiausiai negalvojate – radiacija. Žemės atmosfera apsaugo mus nuo kosminės radiacijos. Marsas tokios paslaugos nesiūlo. Vienas iš būdų apsisaugoti nuo kosminės radiacijos yra įsikurti lavos tuneliuose. Teoriškai, tai skamba kaip geriausias variantas, bet praktiškai mes nežinome. Nieko tokio, yra kiti galimi variantai.
Jeigu statai miestą paviršiuje tuomet reikia sugalvoti kaip padaryti, kad jo sienos apsaugotų gyventojus nuo radiacijos. Vanduo yra labai geras būdas apsisaugoti nuo radiacijos. Jo tikrai reikės miesto gyventojams ir jį kažkur reikės laikyti. Aišku, jeigu atsiras skylutė ir prasidės nuotėkis, tai iš karto reikės spręsti daugiau nei vieną problemą.
Kitas variantas būtų, tiesiog užkasti miestą dideliu sluoksniu regolito. Regolitas principe yra Marso/Mėnulio žemė.
Kaip suprantate iš visų galimų miesto statymo variantų, nei vienas iš jų neįtraukia romantiško grožėjimosi mėlynu Marso saulėlydžiu.
Tiesa, kai aš sakau „miestas“, jūs kaip minimum galvojate apie Jonavą, bet realybėje, tas miestas bus artimesnis palapinei, nei bet kokiam miestui Žemėje.
Elektra. Marse nėra upių, taigi, hidroelektra atkrinta. Nėra atmosferos, tai vėjo jėgainės irgi neveiks. Bet saulės energija veiks? Saulės energija pati geriausia! Marsas yra toliau nuo Saulės, nei Žemė, taigi, saulės baterijų efektyvumas, bent jau du kartus mažesnės. Bet tai tik dalis problemos. Kita problema, Marso audros, kurios gali trukti kelias savaites, neleis generuoti elektros. Audrai pasibaigus jūsų panelės bus padengtos regolitu. Regolitas savo ruožtu turi bjaurią savybę – jis yra aštrus ir gali nuzulinti paviršius, taigi, bandydami nuvalyti paneles, jūs galite jas sugadinti. Ar gi tai nesmagu?
Vienintelis būdas turėti Marse patikimą elektrą yra atominė elektrinė. Mūsų laimei, dirbtinis intelektas, reikalauja daug elektros, todėl visos didelės kompanijos, kurios domisi/investuoja į dirbtinį intelektą, taip pat pradėjo domėtis atominėmis elektrinėmis. Ko pasekoje, galbūt turėsime nedideles, bet galingas atomines elektrines, kurias galėsime panaudoti Marse.
Maistas. Dėl to, kaip planetos juda aplink Saulę, efektyviausia į Marsą skristi kas du metus. Taigi, ką valgyti Marse? Vienas būdas yra prisikrauti konservų dviem metams, bet jeigu kas nors Žemėje atsitiks blogo, tai po dviejų metų numirsi badu. Galbūt, tuomet prisikrauti konservų keturiems metams? Ir, kai aš sakau konservų, aš nekalbu apie tuos, kur galite rasti maximoje, kosmonautai turi savo konservų versijas.
Reikia, kad bent jau iš dalies Marsas galėtų išsilaikyti pats. Taigi, reikia turėti vietinius šiltnamius. Kokius augalus auginti? Ar imti gyvūnus? Jeigu imti gyvūnus, tai kokius gyvūnus imti? Ar gyvūnai gali ištverti kelionę kosmose? Tai yra klausimai, kuriems atsakymų mes nežinome.
1987 metais buvo pastatyta Biosfera2, iš principo tai didžiausias pasaulio šiltnamis, kurio tikslas buvo patikrinti ar gali žmonės išgyventi kosmose. Sakykim taip: eksperimentas buvo nevisai sėkmingas, todėl nebuvo pakartotas. Bet būtent tokių eksperimentų mums reikia, jeigu norime miesto Marse ir jie nevyksta. Biosfera2 yra labai įdomi istorija verta atskiro straipsnio ir, jeigu turite laiko, labai rekomenduoju pasidomėti.
Dauginimasis. Žemės gravitacija yra ~9.8, skaičius, kurį turbūt išmokote mokykloje. Gravitacija Mėnulyje yra ~6 kartus mažesnė, Marse ~2.6. Praktiškai tai reiškia, kad žmogus, kuris Žemėje sveria 100 kg, Mėnulyje svertų tik apie 16 kg, o Marse - apie 38 kg. Ar žmonės gali susilaukti vaikų prie mažesnės gravitacijos? Ar jie gali būti sėkmingai išnešioti ir užaugti tokiomis sąlygomis?
Na, bet nekalbėkime apie žmones, pakalbėkime apie gyvūnus. Karvių į Marsą, aišku, neimsim, bet vietnamietiškos kiaulės, triušiai galėtų būti geras mėsos šaltinis. Ar jie gali susilaukti palikuonių Marso sąlygomis? Atsakymo mes nežinome, nes niekas tokių eksperimentų neatliko.
Jeigu ne, tuomet visi marsiečiai turės būti vegetarai.
Sveikata. Kosmonautai ilgą laiką praleidę kosminėje stotyje skundžiasi regėjimo problemomis. Jie taip pat praranda raumenų ir kaulų masę. Ar poveikis žmonių sveikatai Marse buvo toks pats kaip kosminėje stotyje? Ar poveikis pasireikš tris kartus lėčiau, nes Marsas turi kažkokią gravitaciją?
Ekonomika. Kelionė į Marsą šiuo metu trunka ~6 mėnesius. Elon tikslas sumažinti kelionės trukmę bent jau du kartus. Ar galėtų Marsas gyventi iš turizmo? Man sunku įsivaizduoti, kad būtų daug norinčių turėti

atostogas Marse. Kelionė į vieną pusę trys mėnesiai, kelionė atgal dar trys mėnesiai, ir tuomet dar kažkiek laiko turi praleisti Marse, bet ten realiai nėra į ką žiūrėti ir taip pat nėra ką veikti. Paprasti žmonės pusei metų atostogų negalės pasiimti, nuotoliniu dirbti (labai tikėtina) negalėsi, turtingų žmonių nėra daug.
Kitas variantas būtų resursų kasimas ir eksportavimas. Šiandien platinos kaina yra ~40.5 dolerio už gramą. Jinai yra tokia didelė, todėl kad per metus iškasama tik 190 tonų platinos. 2010 metų duomenimis žmogaus kelionė į Marsą ir atgal galėtų kainuoti 500 milijardų. Jeigu mes norėtume, kad ta kelionė atsipirktų, turėtume grįždami namo parsivežti 12 tūkstančių tonų platinos. Bet tai yra problema, nes tai būtų maždaug 60 kartų daugiau nei dabar platinos iškasama per metus, todėl platinos kaina kristų.
Aišku, tikslas kelionės kainą į Marsą sumažinti nuo milijardų iki milijonų. Bet kad ir kaip skaičiuosi, vežti resursus iš Marso į Žemę neapsimoka. Nėra ekonominio modelio, kur Marsas galėtų būti ekonomiškai pelningas.
Apibendrinkim. Tai kokia yra mūsų situacija dabar? Įsivaizduokite, kad Elon Musk gamina formulės vienas variklius. Bet jeigu įdėsi tokį variklį į medinę karietą iš to nieko nebus. Norint turėti miestą Marse reikia labai daug dalykų. Tai yra inžinerinės problemos, kurios yra išsprendžiamos. Vienintelė problema, niekas jų nesprendžia.
Paprasčiausias dalykas (kuris vis tiek kainuotų milijonus, jei ne milijardus) organizuoti Biosfera2 tipo eksperimentus. Mes tą galime daryti čia Žemėje, tik reikia žemės ploto ir savanorių. Deja, toks mokslas nėra įdomus ar šokiruojantis, atkreipiantys dėmesį kaip raketų pakilimai. Kodėl mums to reikia? Kad žinotume kokie augalai gerai auga kartu. Kad žinotume kiek oro gali pagaminti tokie augalai ir kiek reikės pasigaminti kitais būdais. Kad žinotume kiek reikės vandens. Kad pamatytume, kokios problemos kils, apie kurias mes dabar net negalvojame.
Kitas dalykas būtų nuvežti žiurkėnus į kosminę stotį ir žiūrėti ar jie gali pasidauginti. Deja, žiurkėnų dauginimas kosmose yra per daug šokiruojantis dalykas ir vakarų pasaulis to niekada nepalaimins. Galbūt kinai tą padarys?
Su sąlyga, kad žiurkėnų dauginimasis būtų sėkmingas, tuomet sekantis žingsnis būtų nuvežti beždžiones. Kodėl mums to reikia? Kad žinotume ar galėsime auginti mėsą taip kaip ją auginame dabar Žemėje. Jeigu ne, ar tuomet auginsim mėsą fabrikuose? Ar visi marsiečiai bus vegetarai?
Trečias žingsnis, kurį tikėtina, kad žmonės padarys greičiau nei kitus, pastatyti gyvenvietę Mėnulyje. Iki Mėnulio galima nuskristi per 3 dienas. Taigi, Mėnulis yra puiki viena išsibandyti kokie būdai/struktūros yra tinkamos statyti gyvenvietę Marse.
Yra dar viena problema, kuri nėra išsprendžiama taip lengvai – Politika. Ginčas kosmose gali virti karu Žemėje. Jeigu amerikiečiai pastatys miestą Marse (Mėnulyje), kiniečiai gali sakyti: užėmėt mūsų vietą. Aišku, gali atsitikti ir atvirkščiai, kiniečiai pasistatys miestą pirmi…
Aš nemanau, kad realu turėti miestą Marse mano ir jūsų gyvenime. Ir galbūt net gi jūsų vaikų gyvenime. Yra per daug problemų, kurių niekas nenori spręsti. Tuo pačiu nėra jokių ekonominių priežasčių tas problemas spręsti. Aš nesakau, kad žmonija niekada neturės gyvenvietės už Žemės ribų, tiesiog ta diena ateis labai negreitai.

Miestas Marse

2025-06-22

Ankstesnis tekstas pasakojo tai, kodėl miesto Marse žmonija neturės artimiausiu metu. Bet, tarkime, kad visos problemos yra išspręstos ir žmonija turi galimybę pastatyti miestą Marse. Pirmasis klausimas: **kas statys miestą Marse?**
Pats geriausias ir šiuo metu mažiausiai tikėtinas variantas, kad miestą Marse statytų grupė valstybių, visai kaip su Tarptautine kosmine stotimi. Kiekviena valstybė turėtų savo sektorių (kambarį), bet jos kartu bendradarbiautų užtikrinant, kad viskas funkcionuoja tobulai. Toks variantas būtų geriausias, nes išspręstų visus teisinius/politinius klausimus/problemas, kurios kils kitais atvejais.

Kitas variantas – miestą statytų kinai t. y. viena konkreti tauta. Tarkim, miestą pastato kinai, kas atsitiktų? Galime spėti, kad panašiai kaip ir su kosmine stotimi. Jūs nežinojote, kad kinai turi savo kosminę stotį? Jinai sąlyginiai maža, gali daugiausiai priimti tris žmones. Iki šiol joje lankėsi tik kinai. Oficialiai kinai kviečia visas šalis norinčias prisijungti prie jų projekto, bet kažkodėl nei viena šalis iki šiol nenorėjo to padaryti. Pavyzdžiui, JAV įstatymai draudžia amerikiečiams turėti bendrus projektus su kinais kosmose, nes amerikiečiai bijo, jog kinai pavogs jų kosmines technologijas. Kiek žinau Europa bei kitos šalys tokių įstatymų neturi, bet baimės yra visur.
Pastatyti miestą Marse vienai tautai yra prestižo reikalas. Miestas gali būti labai stipriai ekonomiškai nuostolingas, bet tai yra nesvarbu. Svarbu yra tik du dalykai. Pirmas – mes miestą pastatėme pirmi. Antras – mes miestą pastatėme, o jūs ne.
Jeigu kinai pastatytų miestą Marse, kitos tautos, greičiausiai JAV ir Indija nenorėdamos pasirodyti silpnos taip pat turėtų pastatyti po savo miestą. Oficialiai, labai tikėtina, kad miestai būtų priešiški. Bet, tarkim, viename iš trijų miestų iškyla problema. Ar kiti eina į pagalbą? Ar tyliai stebi, kaip jo gyventojai miršta? JAV, sprendžiant iš jų deklaruojamų vertybių veiksmo filmuose, turėtų eiti gelbėti su problemomis susiduriančių kiniečių. Bet jeigu situacija atvirkštinė: ar kiniečiai eitų gelbėti amerikiečių?
Trečiasis variantas: miestą Marse pastato Muskas t. y. korporacija. Jeigu valstybėms svarbiau prestižas, nei ekonominė nauda, tai korporacijai rūpi tik pelnas ir jinai turėtų daryti viską, kad išspaustų maksimalų pelną. Net jeigu mes galvosime, kad daugybė dalykų gali atlikti robotai, vis tiek miestas Marse negalės būti be žmonių. Ir čia prasideda įdomūs dalykai.
Kas pastatys gyvenamuosius namus Marse? Jeigu Muskas norės įkurti miestą, tikėtina, kad jis pats turės juos ir pastatyti, nes tiesiog nebus jokios kitos kompanijos, kuri tą galėtų padaryti. Namai pastatyti. Ar jie bus išnuomojami darbuotojams ar jie bus parduodami darbuotojams? Abu būdai yra problematiški.
Jeigu namai darbuotojams yra išnuomojami ir darbuotojai nusprendžia streikuoti dėl geresnių algų, ką daro darbdavys? Ar jis išmeta darbuotojus iš jų namų? Jeigu darbuotojas serga arba darbo metu susižeidžia ir negali tęsti darbo, ar jis vis dar gali gyventi nuomojamame bute?
Jeigu namai priklauso darbuotojams ir darbuotojas nusprendžia išeiti iš darbo. Korporacijai reikia atsivežti naujų darbuotojų, bet nėra jų kur apgyvendinti ir greičiausiai naujus namus pastatyti nėra pigu. Ką daryti tuomet?
Darbuotojai nenorės tiesiog dirbti ir miegoti. Jiems reikia pramogų. Tarkim, maisto parduotuvės, kino teatro, baro. Jeigu Muskas nori pastatyti miestą Marse, greičiausiai turės pastatyti ir visas papildomas paslaugas. Aišku, pastatyti neužtenka, pramogų įstaigos taip pat turės užtikrinti, kad turi prekių ir darbuotojų.
Darbuotojai greičiausiai norės ne tik gyventi, bet ir susilaukti vaikų (su sąlyga, kad tai apskritai įmanoma). Tam reikės darželių ir mokyklų. Bet prieš tai - kita problema. Oro kiekis ir gyvenamasis plotas yra ribotas. Ar reikės gauti leidimą, kad gali susilaukti vaikų kaip seriale *Silo*? Ar leidimai bus duodami kaip premijos už gerą darbą ir nepaklusniems darbuotojams nebus duodami?
Paskutinis klausimas. Tarkim, tu padirbai keletą metų Marse ir nusprendei, kad šitas darbas ne tau. Tu nori grįžti į Žemę ir keisti karjerą. Ar Muskas nupirks bilietą atgal, ar turi nusipirkti pats? **Ar lengva grįžti atgal į Žemę?** Ar tu esi įstrigęs visam gyvenimui Marse?
Buvo animacinis serialas Fired on Mars. Jo idėja labai įdomi: dizaineris atskrido į Marsą, bet jo pozicija buvo panaikinta ir jis dabar yra bedarbis. Ir nors idėja labai įdomi, realizacija yra šūdas ir serialas baisiai neįdomus. Jeigu korporacija nusprendžia tave atleisti: kas atsitinka? Ar tave gražina į Žemę? O galbūt netyčia įvyko oro nuotėkis ar kitas nelaimingas atsitikimas ir tavęs nebėra gyvųjų tarpe?
Miestas Marse labai romantiška, kol nepradedi galvoti, kaip realiai tai galėtų veikti.

Išminties skrynelė

Pirma kelionė

2024-08-06

Kol nebaigiau universiteto nebuvau iškėlęs kojos už Lietuvos teritorijos ribų. Šiandien norėčiau pakalbėti apie pirmą kelionę. Jeigu šitas tekstas bus naudingas bent vienam žmogui, tai teksto tikslas pasiektas.
Daugelis žmonių kelionėms renkasi vieną iš dviejų variantų: turistinę arba poilsinę kelionę. Tokių kelionių privalumas yra tas, kad nueini į agentūrą, išsirenki ko nori, sumoki ir gauni viską už ką sumokėjai. Nereikia sukti galvos dėl nieko. Aš niekada nesinaudojau nei vienų iš dviejų variantų (yra papildomų sąlygų), todėl negaliu detaliai papasakoti kaip viskas vyksta, vis tik leiskite keliais žodžiais pristatyti abu variantus.
Turistinė kelionė reiškia, kad sėdi į autobusą ir važiuoji… tarkim, septynias dienas, tarkim, iki Vokietijos per Lenkiją ir atgal. Pakeliui autobusas sustoja tam tikruose miestuose, aplankomi muziejai. Gidas visuomet pasakoja įdomių istorijų.
Aš pasakiau, kad sėdi į autobusą, bet nereikia galvoti, kad nėra turistinių kelionių į Indiją ar kitas egzotiškas šalis. Tokiu atveju jūs lėktuvu nuskraidinamas į šalį ir po to persodinamas į autobusą.
Šitas keliavimo būdas turi du pagrindinius trūkumus. Labai, labai, labai daug laiko praleidžiama sėdint autobuse, galimai dalį laiko teks miegoti, ypač jeigu važiuojama naktį. Tiesa, nesupraskite klaidingai, daugelis nakvynių vyks rezervuotame viešbutyje, tačiau kartais, dėl vėlavimo, vėlyvo išvykimo, viena naktis gali būti praleista autobuse.
Kitas trūkumas – visas yra labai griežtai suplanuota. Muziejui A turite 2h, pietūs 14val, mieste B turite laisvo laiko 3h ir panašiai. Jeigu kas nors patiks, jūs negalite pasilikti ilgiau. Tai yra maratonas.
Poilsinė kelionė reiškia, kad jūs busite nuskraidintas į viešbutį, tarkim, į Turkiją. Viešbutis greičiausiai turės baseiną ir bus netoli nuo jūros/vandenyno. Jokios ekskursijos į kaina neįeina, bet tai nereiškia, kad jūs negalite jų turėti. Tiesiog paklauskite viešbučio registratūroje ir daugelis viešbučių tikrai turi pasiūlymų net ne vienos ekskursijos. Taigi, jūs galite pirkti poilsinę kelionę ir paversti ją turistine. Tokios kelionės trūkumai? Aš nežinau. Šalys/miestai, į kuriuos vyksta poilsinės kelionės, manęs niekada nedomino. Bet jeigu gulėjimas paplūdimyje yra jūsų mėgstamiausias dalykas, tai pirmyn!
Jeigu aš niekada nekeliavau aukščiau minėtais būdais, tai kaip aš keliauju? Aš pats nusiperku lėktuvo/autobuso bilietus, pats susirandu viešbutį ir t.t. Tai yra daug darbo. Pakalbėkime apie viską iš eilės.
Kada keliauti?
Pavasarį, rudenį keliauti į pietus, vasarą – į šiaurę. Žiema keliauti nerekomenduoju. Idėja yra tokia: jūs norite keliauti, kai šilta, kad nereiktų imti daug drabužių, bet jūs nenorite keliauti, kai temperatūrą > 30C, kai tik prakaituoji ir nieko nenori, tik sėdėti šalia vėdintuvo.
Aišku, jeigu jūs norite slidinėti, tai logiška būtų keliauti žiemą, bet galbūt pirmai kelionei vertėtų pasirinkti ką nors paprastesnio?
Ar keliauti su draugais?
Aš į pirmą savo kelionę keliavau vienas. Atsakymas į jūsų klausimas priklauso nuo jūsų ir nuo jūsų draugų. Pavyzdžiui mano draugai mėgsta suplanuoti kiekvieną kelionės sekundę ir tai gaunasi labiau sportas nei poilsis: bėgi nuo vieno muziejaus prie kito. Tuo pačiu turiu pripažinti, kad jeigu ne draugai, tam tikrų vietų niekada nebūčiau aplankęs ir tam tikrų dalykų niekada nebūčiau daręs. Aš tuo tarpu esu žymiai labiau atsipalaidavęs keliautojas. Pavyzdžiui aš mėgstu atsikelti anksti, kai daugelis dar miega ir eiti pasivaikščioti po bundantį miestą, be jokio tikslo ar krypties. Kitas dalykas ką darau nueinu į knygyną nusiperku knygą ir einu skaityti. Taip, galbūt 16 val dar yra labai daug laiko aplankyti muziejus, bet šiandien aš jaučiuosi pamatęs pakankamai, į miestą eisiu rytoj. Sėdėjimas parke be tikslo man taip pat smagu (ar gal net smagiau) nei muziejus.

Keliauti su draugais gali būti drąsiau, keliaudamas vienas gali susirasti naujų draugų ir praktikuoti vietinę kalbą.

Kur keliauti?

Pats įdomiausias klausimas. Aš pirmoje kelionėje važiavau traukiniu tris valandas, valandą autobusu iš vienos autobusų stoties į kitą ir iš antros autobusų stoties į oro uostą. Nieko blogo neįvyko, nepasiklydau, bet nerekomenduoju jums to daryti.

Ar žinojote, kad autobusu į šiaurę galima važiuoti iki Estijos, o į pietus į iki Vokietijos? Kodėl aš apie tai užsiminiau? Pirmai kelionei aš rekomenduočiau keliauti ten kur yra tiesioginis maršrutas, nesvarbu ar tai lėktuvas, ar tai traukinys, ar tai autobusas. Persėdimai prideda papildomo streso, o pirmoje kelionėje jo ir taip bus pakankamai.

Jeigu jūs svarstote apie kelionę, greičiausiai jau žinote, kur norėtumėte keliauti. Jeigu ne… Mano mąstymo procesas buvo toks. Aš noriu keliauti ten kur susikalbėsiu, moku tik anglų kalbą, tai pasirinkimas yra tarp Airijos ir Anglijos. Aš noriu keliauti ten kur yra tiesioginis skrydis. Aš nenoriu, kad miestas būtų kaip Akropolis per išpardavimus kiekvieną dieną (Londonas).

Savo pirmai kelionei aš pasirinkau Edinburgą. Turiu prisipažinti, kad tai vienas iš nedaugelio miestų, kur norėčiau sugrįžti.

Jeigu mokate vokiečių ar prancūzų kalbą, jums atsiveria labai įdomūs variantai. Kita vertus jeigu renkatės populiarias turistų vietas, kalba nebus problema.

Jeigu nežinote kur norite keliauti, paprasčiausias būdas išsirinkti pasižiūrėti kur yra skrydžiai jūsų norimomis dienomis.

Skrydis

Blogiausia skrydžio dalis yra pakylimas/nusileidimas. Dar blogiau, jeigu skrendate su mažais vaikais, nes tuo momentu jie pradeda verkti. Pakylimo/nusileidimo metu užgula ausis. Žmonės siūlo čiulpti saldainius arba kramtyti gumą. Nesu tikras ar šitie liaudiški patarimai padeda. Blogiausia jeigu turite slogą, tokiu atveju išlipę iš lėktuvo negirdėsite dieną ar net daugiau…

Jeigu skrendate su persėdimu, tai tą malonumą patirsite du (ar daugiau) kartus. Kita vertus, skrydžiai su persėdimu visuomet yra pigesni nei tiesioginiai ir kartais gana ženkliai.

Jeigu skrendate su persėdimu dažniausiai nėra didelės problemos surasti kitus vartus ar praleisti 3h oro uoste. Aišku, tai labai priklauso nuo oro uosto dydžio. Kuo mažesnis oro uostas tuo lengviau surasti kitus vartus (galimai bus greta), kuo didesnis oro uostas tuo lengviau praleisti daug laiko, nes bus daug parduotuvių ir kavinių.

Iš oro uosto pasiekti miesto centrą neturėtų būti problema. Daugelis oro uostų turi autobuso (traukinio, metro) stotelę maždaug 100 metrų išėjus iš oro uosto. Kartais oro uosto transportas net gi būna nemokamas.

Kai atvyksite į oro uostą būtinai nusipirkite vandens. Taip, oro uoste jis minimum du kartus brangesnis nei kitose vietose, bet jūs tą darote dėl keleto priežasčių. Pirma, vandens negalima prasinešti pro patikros punktą, todėl reikia pirkti jį praėjus. Antra, po skrydžio (ar net skrydžio metu) jūs galimai norėsite gerti. Trečia, dėl butelio. Toks butelis yra tik toje šalyje kur perkate, toje šalyje, kur keliaujate tokių butelių nebus. Nusileidę, jūs visuomet nešiokitės tą butelį, kai norėsite atsigerti ir niekas negalės prisikabinti, kad jūs pavogėte/nesumokėjote už mineralinį, nes jie tiesiog tokiais neprekiauja.

Daugelis lietuvių skraido WizzAir arba Ryanair, nes tai pigiausios avialinijos. Vieną kartą skridęs su SAS, nenoriu daugiau skristi pigiomis. Taip, tai brangiau, bet jausmas kaip persėdus nuo zaporoziečio prie mercedeso.

Kur apsistoti?

Viešbutis yra brangiausia vieta apsistoti. Jeigu jau renkatės viešbutį, tai imkite su pusryčiais, nereikės sukti galvos iš ryto. Aišku, prieš imant pusryčius, galbūt reiktų pasidomėti kas tai yra. Man asmeniškai geriausi pusryčiai yra Rygoje: blynai, sasyskos ir balta mišrainė. Ko dar galima norėti? Pavyzdžiui, Prancūzijoje pusryčiai yra kruasanas, kiaušinis (kurį reikia išsivirti pačiam), keturių rūšių sūriai ir šviežiai spaustos sultys. Liūdnoka.

Pigiausia vieta apsistoti yra bendrabutis, kambarys su aštuoniomis lovomis. Asmeniškai man toks variantas nepatinka, kita vertus dažnai bendrabučiai turi ir kambarių vienam žmogui, jų nedaug, jie šiek tiek brangesnį, bet vis tiek pigiau nei viešbutis. Tokiu atveju reikia dalintis bendra virtuve, vonios kambariu.
Tarpinis variantas yra Airbnb. Ar verta imti Airbnb labai priklauso nuo šalies/miesto. Pavyzdžiui aš gavau labai gerą Airbnb Italijoje, tuo tarpu mano draugai liko nusivylę.

Kiek turėtų trukti kelionė?

Aš manau, kad kelionė turėtų trukti 5-7 dienas. Jeigu trumpiau, tuomet jūs turite bėgti, kad pamatytumėte viską ką norite. Jeigu ilgiau, tuomet gali nebūti tiek daug įdomių vietų, kurias verta aplankyti.

Ką dar reikia žinoti prieš kelionę?

Jeigu išsirinkote šalį/miestą pasižiūrėkite kada pas juos nedarbo dienos. Pavyzdžiui Prancūzijoje birželio mėnesį kas antra diena yra ne darbo (truputi sutirštinu spalvas), o kai nesiilsi, tai protestuoja. Taip pat reiktų pasidomėti ar jie dirba sekmadieniais, pavyzdžiui Lenkijoje sekmadieniais visi tik meldžiasi, todėl nėra ką veikti. Jeigu keliaujate į kokią nors įdomesnę šalį (ne Europoje), nekeliaukite rinkimų savaitėmis, nes vietiniai gali norėti aptarti rinkimų rezultatus gatvėse su molotovo kokteiliais.
Kitose šalyse rozetės gali būti „įdomios“, todėl visuomet verta turėti žuliką. Pavyzdžiui kai buvau Italijoje, kambaryje buvo gal 5 rozetės, bet tik viena tiko mano lietuviškam pakrovėju. Apie rozetes atskiras tekstas. Pasitikrinkite ar įjungtas roumingas. Lengviausia tiesiog nueiti į artimiausią tiekėjo saloną ir paprašyti, kad įjungtų. Jeigu nebūtų įjungtas, tuomet liktumėte ir be ryšio, ir be interneto.
Prieš pirmą kelionę atsidariau Google Maps Street View ir nuėjau nuo stotelės kur turėjau išlipti iš autobuso iki viešbučio. Padeda greičiau, lengviau susiorientuoti vietoje. Taip pat galėtumėte parsisiųsti miesto žemėlapį į savo telefoną, sutaupysite interneto srauto, gausite mažesnę sąskaitą kitą mėnesį.

Ar reikia vežtis grynųjų?

Jeigu turite vieno iš didžiųjų Lietuvos bankų Visa ar Mastercard su atsiskaitymais problemų kilti neturėtų. Jeigu turite kitų įstaigų korteles, tuomet garantijos, kad visuomet veiks, nėra.
Smagumas keliauti po Europos Sąjungą yra tas, kad visur yra euras. Moki ir nesuki galvos. Jeigu keliausite į šalį, kur valiuta nėra euras, tuomet jums bus parinkti patys blogiausi įmanomi valiutos konvertavimo mokesčiai. Mokėdami grynais jūs sutaupytumėte ženklią sumą. Jeigu keliaujate į Švediją, sėkmės surandant, kas priims grynuosius. Kita vertus, jeigu keliaujate į neturtingą Azijos šalį, sėkmės surandant, kas priims kortelę.
Naudotis vietiniais bankomatais taip pat nerekomenduoju. Jie dažnai turi absurdiškus pinigų išgryninimo mokesčius.
Bendrai paėmus, atsakymas visuomet priklauso nuo to kur keliaujate.

Ką reikia pasiimti į kelionę?

Pirmas dalykas, ką turėtumėte padaryti – pasiruošti daiktų sąrašą iš anksto. Kai yra sąrašas, tuomet nereikia paskutinę minutę galvoti ar pamiršote ką nors, ar ne.
Pradėkime nuo akivaizdžių dalykų: pasas/tapatybės kortelė (kas tinka priklauso nuo šalies), telefonas ir pakrovėjas.
Europos sveikatos draudimo kortelė – nemokamai išduodama kortelė (pirmą kartą galioja du metus). Jeigu susirgsite ar atsitiks kas nors blogo, jūsų išlaidas apmokės valstybė. Jeigu neturėsite, turėsite susimokėti pats ir jūs nenorite sužinoti kiek tai gali kainuoti.
Aš turiu specialią kelioninę piniginę, kurią prisisegu po drabužiai. Ar tai reiškia, kad man yra nepatogu atsiskaityti? Taip, bet nepatogu ne tik man. Paryžiaus metro patyriau subinės masažą, kadangi, užpakalinėse džinsų kišenėse nieko vertingo nelaikau, tai žalos kaip ir nebuvo, bet psicholgine prasme buvo žiauriai nefaina.
Aš siūlau turėti dvi kuprines. Viena normali, kur susidėsite visus savo daiktus. Antra maža, sulakstoma pavyzdžiui, sporto kuprinė. Atvykę į viešbutį padedate savo kelioninę kuprinę į kampą (spintą) ir išsitraukiate savo mažąją kuprinę, į kurią įsidedate vandens buteliuką ir pirmyn į miestą. Mes kalbame apie keliones šiltu metu laiku, todėl visuomet gerai turėti su savimi vandens buteliuką ir rankose nešioti jį užknisa.

Jeigu nusipirksite kokių nors suvenyrų, knygų, šokoladų, tuomet labai patogu su savimi turėti kuprinę ir viską į ją susidėti.
Dantų šepetukas ir pasta. Yra kelioninis rinkinys, kuris užima dvigubai mažiau vietos nei normalus rinkinys. Nusipirkite.
Vaistai. Rekomenduočiau pasiimti vaistų nuo viduriavimo, nevirškinimo, alergijų (jeigu tokių turite), peršalimo (priklauso nuo kelionės laiko), raminančiųjų/migdomųjų (kad greičiau užmigtumėte po kelionės įspūdžių).
Nike turi Dri-fit marškinelius. Tai yra marškinėliai padaryti iš specialios medžiagos sugeriančios prakaitą, kad kad jūsų pažastys nebūtų šlapios kaip apelsinų pardavėjo. Tokių marškinėlių privalumas, kad juos išskalbus vasarą jie išdžiusta per dvi valandas, jie nesiglamžo, todėl jų nereikia lyginti. Adidas ir Audimas taip pat turi panašios medžiagos, tik jos kitaip vadinasi. Savaime suprantama, tokie marškinėliai kainuoja brangiau, bet tikrai verta. Į kelionę jums užtenka pasiimti tik dvejus marškinėlius. Vienus dėvite, kiti džiusta. Įsivaizduokite kiek daug svorio/vietos sutaupote.
Beje, Audimas turi ir marškinius iš tokios pačios medžiagos tam atvejui, jeigu jums reikia daryti oficialų pristatymą. Nerealus dalykas.

Ką veikti?

Viešbučiai naujus svečius priima nuo 12val, jeigu atvykote anksčiau, tuomet puiki proga pasivaikščioti po miestą. Jeigu nepersistengėte ir kuprinė nesunki, tuomet problemos neturėtų kilti.
Užsiregistravote į viešbutį, atėjote į savo kambarį, kas toliau?
Jeigu daug keliaujate, tai žinote ką mėgstate. Jeigu ne… Tuomet reikia viską pabandyti, nes tai vienintelis būdas sužinoti. Aš keliaudamas stengiausi aplankyti visas pilis, nes žmonės sakė, kad jos yra labai fainai. Kuo daugiau pilių pamačiau, tuo geriau supratau, kad pilys man visai nepatinka.
Muziejai yra dviejų rūšių: labai brangūs arba nemokami. Tarpinio varianto nėra.
Geriausi muziejai Lietuvoje eilės tvarka: Automobilių muziejus (Vilnius), Tado Ivanausko zoologijos muziejus (Kaunas) liaudyje dar žinomas kaip iškamšų muziejus, Tautinės muzikos muziejus (Kaunas). Jūs dabar turbūt galvojate: Lietuva turi automobilių ir muzikos muziejus? Aha.
Jeigu jūsų muziejaus nėra sąraše, tuomet jis arba yra labai neįdomus arba aš jame nesilankiau (tikėtina pirmas variantas).
Keliaudamas visuomet, visuomet stengiuosi apsilankyti zoologijos soduose. Kauno Zoologijos sodas yra apgailėtas. Net Rygos yra geresnis, o apie didžiuosius net nekalbu.
Aš taip pat apsilankau Botanikos soduose, bet dar neradau tokio, kuris mane sužavėtų. Vilniaus, tiesa pasakius, yra visai neblogas. Jūs dabar turbūt galvojate: Vilnius turi botanikos sodą? Aha.
Karo muziejus gali būti visai įdomu. Ginklai sukabinti ant sienos manęs nežavi ir įspūdžio nepalieka, bet mūšių diaramos yra kažkas TOKIO.
Aš galvojau, kad nemėgstu meno, bet paaiškėjo, kad aš nesuprantu šiuolaikinio meno ir man nepatinka religiniai paveikslai, bet visi kiti paveikslai tikrai palieka gilų įspūdį.
Aš taip pat mėgstu apsilankyti knygynuose, komiksų bei stalo žaidimų parduotuvėse. Tiesa pasakius, man net gi įdomu nueiti tiesiog į didelę parduotuvę ir pasižiūrėti kokius prekės ženklus, produktus turi. Bet čia turbūt tik aš.
Meetup.com galite pasižiūrėti kokios grupės susitinka jūsų lankomuose mieste kelionės datomis. Pavyzdžiui, aš nuėjau į rankdarbių sutikimą Edinburge. Buvo visai smagu, galėjau pabendrauti su vietiniai ir pasipraktikuoti savo anglų kalbos žinias. Taip pat apie renginius galite paieškoti Facebook. Būdamas Dubline apsilankiau ComicCon. Būna tikrai įdomių renginių, jeigu tik datos jums tinka.
Prisimenate teksto pradžioje pasakojau apie turistines keliones autobusu? Kuo daugiau miestas gauna turistų, tuo daugiau agentūrų organizuojančių tokias keliones turi. Tiesa pasakius, nežinau nei vienos tokios agentūros Lietuvoje… Bet kuriuo atveju, vaikščiodami po miestą, jeigu pamatysite tokią agentūrą susirinkite visus lankstinukus. Kas jus domina, tai vienos dienos kelionės po apylinkes. Kaip minėjau sėdėjimas ilgą laiką autobuse ir griežta tvarka pjauna, bet tai yra proga pamatyti vietas, kurių be automobilio nepamatysite. Visuomet galite užsukti į turistų informacijos centrą, jie turi naudingų lankstinukų.

Aš mėgstu nusipirkti bilietą City Tour Bus ypač jeigu jis yra „Hop on“ t. y. jis veikia panašiai kaip maršrutinis autobusas t. y. turi stoteles, tik tiek kad jo stotelės visuomet yra šalia muziejų ar kitų lankytinų vietų. Įšoki į tokį autobusą, pavažiuoji į muziejų kartu dar paklausydamas gido, tuomet apeini muziejų ir keliauji kitu autobusu važiuojančiu tuo pačiu maršrutu. Gerai suplanavus galima aplankyti kokius tris muziejus esančius skirtingose miesto dalyse ir išklausyti visą pasakojimą apie miestą.
Kitas variantas yra nemokami miesto turai pėsčiomis, net Kaunas tokį turi. Tiesa, žodis „nemokami“ yra klaidinantis. Turo gale gidas sako: man niekas nemoka algos, paaukokite tiek kiek galite. Buvo biški gėda, kai visi ištraukė po dvacoką, o aš tik petaką, bet aš nesu toks turtingas kaip kiti.

Maistas

Yra žmonių, kurie keliauja vien tam, kad paragautų vietinį maistą. Aš nesu toks žmogus. Vienas dalykas, kurio aš labai nemėgstu, tai sėdėti vienas kavinėje ir laukti kol pagamins mano užsakymą. Kai keliauji su draugais - tai ne problema. Kai keliauji vienas… Aš renkuosi maistą išsinešimui arba atvirą virtuvę t. y. kaip Oze, kur yra daug restoranų vienoje vietoje.
McDonalds yra visur McDonalds, kai nenoriu sukti galvos dėl maisto, tiesiog pasiimu jų standartinį sumuštinį. Sveikai maitinsitės, kai grįšite namo.
Jeigu nepasiėmėte viešbučio su pusryčiais, tuomet geriausias pusryčių variantas yra užpilamos košės. Tiesiog užpylei karštu vandeniu, palaukei 5min ir gali valgyti. Kiekviena normali parduotuvė turės avižinių dribsnių variantą, jeigu norite ko nors aštresnio ieškokite ramen.

Pabaigoje noriu pasakyti, kad įamžintas akimirkas nuotraukose lengva peržiūrėti ir prisiminti po daugybės metų. Savo akimis, o ne per fotoaparato stiklą pamatytos situacijos, vietos palieka gilesnes emocijas. Darykite daug nuotraukų, bet taip pat nekeliaukite per fotoaparatą, patirkite patys.